RUDOLF STEINER

ARTA DE A VINDECA APROFUNDATĂ PRIN MEDITAŢIE

CONFERINȚE PENTRU MEDICI ȘI STUDENȚII LA MEDICINĂ

GA 316

Cursul de Crăciun
8 conferinţe, Dornach, 2 – 9 Ianuarie 1924

Cursul de Paşti
5 conferinţe, Dornach, 21 – 25 Aprilie 1924

Prima circulară, 11 Martie 1924
Întrunirea de seara, Dornach 24 Aprilie 1924

CUPRINS

CUPRINS PE LARG 5
CURSUL DE CRĂCIUN 10
PRIMA CONFERINȚĂ 10
CONFERINȚA A DOUA 22
CONFERINȚA A TREIA 36
CONFERINȚA A PATRA 50
CONFERINȚA A CINCEA 64
CONFERINȚA A ȘASEA 81
CONFERINȚA A ȘAPTEA 96
CONFERINȚA A OPTA 113
CURSUL DE PAȘTI 131
PRIMA CONFERINȚĂ 131
CONFERINȚA A DOUA 147
CONFERINȚA A TREIA 163
CONFERINȚA A PATRA 180
CONFERINȚA A CINCEA 195
APENDICE 211
PRIMA CIRCULARĂ *cu referire la Cursul de Crăciun pentru studenții la medicină* 211
APENDICE LA CURSUL DE PAȘTI 218

PENTRU MEDICI.....218
DESENELE LA TABLĂ.....225
NOTE.....235

CUPRINS PE LARG

CURSUL DE CRĂCIUN

PRIMA CONFERINŢĂ — *Dornach, 2 ianuarie 1924*

Iluzia reprezentării omului în contururi precise. Omul-apă, câmp de acţiune a corpului eteric; omul-aer, câmp de acţiune a corpului astral. Omul de căldură, instrument al Eului, pătrunde întreg organismul. Viaţa sufletească are influenţă asupra organelor prin intermediul eterului căldurii. Organizarea umană implică posibilitatea îmbolnăvirii. Vindecarea pe baza proceselor naturale şi a acţiunii lor asupra părţilor constitutive suprasensibile. Ştiinţele naturii trebuie să facă apel la studierea vieţii în relaţie cu Cosmosul. Exemplul furnicilor şi rolul acidului formic. Exemplul coacerii smochinei şi al procesului zaharat. Trebuie să ne dezvoltăm un simţ pentru natură. Microscopia, sursă de iluzii, cum să remediem acest fapt. Lecţia pe care ne-o dă stupul.

CONFERINŢA A DOUA — *Dornach, 3 ianuarie 1924*

Trăsături caracteristice ale celor patru părţi constitutive. Organizare a Eului şi moarte. Corp fizic şi hrănire. Polaritate între eteric şi astral. Viaţă şi conştienţă. Relaţii între eteric şi astral în boli. Inflamaţie şi proliferare. Viaţă afectivă şi boală. Cum se îmbină cele patru părţi constitutive. Ficatul, enclavă a lumii exterioare. Inima, organ de simţ pentru lumea interioară. Nu e suficient să vedem

doar aspectul exterior al lucrurilor. Să examinăm substanţele conform cu originea lor. Azotul, tot atât de necesar ca oxigenul.

CONFERINŢA A TREIA — *Dornach, 4 ianuarie 1924*

Forţe pământeşti şi forţe cosmice. Creier şi forţe ascensionale. Capul în repaos. Capul, oglindă a Cosmosului. Membrele şi forţele pământeşti. Rolul carbonatului şi al fosfatului de calciu. Drumul pe care îl parcurge o substanţă este mai important decât prezenţa ei. Raporturi ale organismului cu fierul, plumbul şi magneziul. Predilecţia pentru mirosurile urâte. Fluor şi magneziu. Procesul-magneziu şi ritmul de creştere. Antimoniul şi corpul eteric. Diamant, grafit şi cărbune.

CONFERINŢA A PATRA — *Dornach, 5 ianuarie 1924*

Cunoştinţe medicale exoterice şi esoterice. Deficienţe în domeniul studiilor medicale. Complexul sufletesc-spiritual şi germenele fizic. Procese suprasensibile la naştere. Influenţă a structurii geologice. Mică şi rhododendron. Proximitate a remediului. Influenţă a somnului asupra studiilor medicale. Efect al substratului esoteric asupra calităţii remediilor. Nihilismul Şcolii medicale de la Viena. Permianul, activitatea splinei şi drobul (*Cytisus Henffelii*). Cele trei principii ale naturii: Sulphur, Mercur şi Sal. Trezire a simţului medical.

CONFERINŢA A CINCEA — *Dornach, 6 ianuarie 1924*

Drumul spre spiritual trebuie să răspundă unui impuls interior. Calea esoterică este o cale grea. Forţele cosmice în relaţie cu planta şi cu organismul uman, în special cu capul. Aceste cunoştinţe trebuie să fie trăite în mod interior. Legătura cu impulsurile morale. Procesul de meditaţie. Organizarea Secţiei medicale de la Goetheanum.

CONFERINŢA A ŞASEA — *Dornach, 7 ianuarie 1924*

Cunoaşterea sistemului osos prin gândire, a omului-apă prin imaginaţie, a organelor interne prin inspiraţie şi a omului-căldură prin intuiţie. Cele două feluri de căldură. Aer şi lumină. Metamorfoză a luminii. Chimismul este legat de elementul-apă. Element-pământ şi viaţă. Gândire medicală şi terapeutică.

CONFERINŢA A ŞAPTEA — *Dornach, 8 ianuarie 1924*

Răspunsuri la întrebări: despre magnetismul medical, despre raporturile dintre inimă şi uter, despre influenţa gemelor asupra organelor, despre descompunerea cadavrului, despre autopsie, despre iridioscopie, grafologie etc. Influenţă a cunoaşterii procesului de vindecare asupra vindecării înseşi. Reflecţii asupra cărţii ***Filosofia libertăţii***. Imaginaţie şi activităţi musculare. Inspiraţie şi viaţă a organelor interne. Schiţă a unui plan de studii medicale conform cu ştiinţa spirituală. Aspect spiritual al bolii; exemplul variolei.

CONFERINŢA A OPTA — *Dornach, 9 ianuarie 1924*

Edificarea omului. Sufletul aparţine sferei luminii, iar trupul – sferei greutăţii. Meditaţie asupra aurului: legătura cu Soarele. Temă de meditaţie asupra luminii şi greutăţii. Efecte ale euritmiei curative.

CURSUL DE PAŞTI

PRIMA CONFERINŢĂ — *Dornach, 21 aprilie 1924*

Întrebări ale auditorilor referitoare la dificultăţile căii esoterice. Răspuns al lui Rudolf Steiner. Esoterismul occidental şi emanciparea lui de Cosmosul exterior. Idei călăuzitoare pentru meditaţie. Formarea corpului uman prin adaptarea sa la condiţiile pământeşti. Curentul ereditar. Scarlatina şi rujeola ca expresie a conflictului dintre entitatea spirituală şi curentul ereditar. Sugar şi lapte matern. Nu a sesiza în mod intelectual, ci „a vedea" lucrurile în mod viu. Viaţă şi forţe cosmice.

CONFERINŢA A DOUA — *Dornach, 22 aprilie 1924*

Întrebări ale auditorilor referitoare la dificultăţile căii esoterice. Răspuns al lui Rudolf Steiner. Esoterismul occidental şi emanciparea lui de Cosmosul exterior. Idei călăuzitoare pentru meditaţie. Formarea corpului uman prin adaptarea sa la condiţiile pământeşti. Curentul ereditar. Scarlatina şi rujeola ca expresie a conflictului dintre entitatea spirituală şi curentul ereditar. Sugar şi lapte matern. Nu a sesiza în mod intelectual, ci „a vedea" lucrurile în mod viu. Viaţă şi forţe cosmice.

CONFERINŢA A TREIA — *Dornach, 23 aprilie 1924*

Introducere în meditaţia din conferinţa a II-a: structurare a omului pe baza forţelor cosmice. Lună, Soare şi Saturn. Natura cosmică a metalelor. Moralitatea: o forţă ce iradiază din Cosmos. Adevărurile spirituale trebuie trăite prin meditaţie. Consideraţii karmice despre sufletele încarnate la începutul secolului.

CONFERINŢA A PATRA — *Dornach, 24 aprilie 1924*

Gândirea medicală în secolul al 19-lea şi în secolul 20 din punct de vedere karmic. Creştinism şi arabism. Idei călăuzitoare pentru o meditaţie: acţiune a lui Saturn, a Soarelui şi a Lunii asupra omului sănătos şi asupra omului bolnav. Relaţii karmice cu bolnavul. Creştinizarea medicinei. A gândi cu inima. Caduceul. Ahriman şi asigurările medicale; diavolul deghizat în înger.

CONFERINŢA A CINCEA — *Dornach, 25 aprilie 1924*

Raporturi între părţile constitutive ale omului. Cauze generale ale bolilor. Înţelegerea remediului. Deosebire între bolile fizice şi cele mintale. Rolul temperamentelor. Cucerire a imaginaţiei şi inspiraţiei prin meditaţie. Sfârşit al epocii Kali Yuga şi posibilităţi spirituale noi. Mişcările de tineret. Relaţii între medic şi pacienţi. A rămâne în legătură cu Goetheanumul.

CURSUL DE CRĂCIUN

PRIMA CONFERINŢĂ

Dornach, 2 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Mai întâi aş dori să discutăm despre studiile medicale. În prezent, acestea se bazează pe o concepţie despre lume care derivă din ştiinţele naturii, sau, mai exact, pe o interpretare ştiinţifică ce nu se ridică la nivel uman, improprie pentru înfăţişarea naturii omului. Astfel, tinerii medici abordează bolnavii fără a avea o reprezentare adevărată despre omul sănătos. Căci, vedeţi dvs., când studiem anatomia, fiziologia, considerând organele trupului ca pe nişte sisteme precis delimitate, aşa cum sunt ele desenate de obicei, când concepem, aşa cum se obişnuieşte, organele şi aparatele, sistemul osos, sistemul muscular, în contururile lor rigide, ne facem o reprezentare falsă despre om. Căci ceea ce desenăm şi ne reprezentăm astfel, ceea ce pătrunde astfel în cunoaşterea noastră, se află, în realitate, în perpetuă devenire, se elaborează şi se degradează, se naşte şi dispare. Iar dacă luăm în considerare aceste procese de formare şi descompunere, ajungem să trecem de structurile organice precis delimitate spre un aspect fluid, fără contururi rigide. Devine atunci necesar să concepem omul întru câtva drept rezultatul unui curent care întârzie în anumite puncte şi să adăugăm la ceea ce este, la urma urmei, doar partea cea mai redusă, să adăugăm omul-apă, omul-fluid – dacă-mi este permis să mă exprim astfel –, acest om care nu este supus acelor legi cărora li se supun corpurile clar delimitate. Vedeţi dvs., noi credem de obicei, în virtutea concepţiilor noastre anatomo-fiziologice, că atunci când

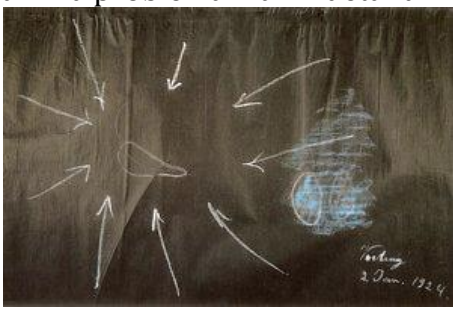
bem unul, două, trei, patru şi cinci pahare din acelaşi lichid, ca să ne potolim setea, credem că al patrulea şi al cincilea pahar suferă în organism acelaşi proces ca şi primul. Dar lucrurile nu stau deloc aşa. Primul pahar e supus în organism unui proces complicat, care tinde să potolească setea. Al doilea pahar, setea fiind mai puţin intensă, scapă acestui proces şi traversează organismul mai rapid decât primul; el nu parcurge procesul complicat pe care l-a urmat primul. Al doilea pahar, am putea spune într-un mod cam simplist, se scurge, pur şi simplu, în "omul-apă".

Astfel, o adevărată ştiinţă despre om trebuie să ţină seama, în primul rând, de nişte organe precis delimitate, dar şi de tot ceea ce este fluid în organism. Desigur, ştiinţa actuală se interesează şi de ceea ce circulă, de ceea ce curge în organism, dar nu încercând să sesizeze altceva decât legile dinamice, mecanice, ale scurgerii umorilor sau, în general, a tot ceea ce este lichid în om. Dar, de îndată ce luăm în considerare "omul-apă", intră în joc funcţiile a ceea ce noi numim de obicei corp eteric.

Corpul fizic al omului, dragi prieteni, este, pur şi simplu, ceea ce apare reprezentat în atlasele, în cărţile de anatomie. Acolo, trebuie să faceţi abstracţie de toţi curenţii lichizi din organism, căci aceştia nu ascultă de forţele pământeşti. Forţele pământeşti intervin şi ele, dar, în esenţa lor, curenţii lichizi nu depind de acestea; ei depind de forţele planetare despre care am vorbit în conferinţa mea [Nota 1]. Trebuie să spunem: Când e vorba de tot ceea ce se referă la organele precis delimitate, atunci intră în joc, pur şi simplu, doar forţele terestre. (planşa 1 stânga) Începând din momentul în care studiem ceea ce circulă – fie curentul alimentar, fie ceea ce devine acesta când trece în sânge –, noi nu mai avem de-a face cu nişte forţe

terestre, ci cu nişte forţe planetare. Aceasta, în principiu – mai târziu vom examina problema mai în detaliu.

Planşa 1

Astfel, noi atribuim corpul fizic omului solid, iar corpul eteric `omului-apă". Dar organismul uman mai participă şi la procesele gazoase, la elementul AER, şi aceasta într-o măsură mult mai mare decât se crede. În calitate de element constitutiv al organismului nostru, pe care îl însufleţeşte, elementul gazos este absolut dependent de corpul astral. Astfel, respiraţia, în manifestarea ei fizică, trebuie să fie înţeleasă ca o funcţie a corpului astral.

Omului fizic i-am atribuit corpul fizic, omului-apă, corpul eteric, omului-aer – adică omului care este constituit din procesele gazoase, aeriene –, corpul astral; vom concepe, deci, cu uşurinţă că există un al patrulea organism: omul-căldură, căci nu ne îndoim nici o clipă că în spaţiul ocupat de omul fizic, şi chiar dincolo de el, există o diferenţiere termică. Dacă măsuraţi temperatura în dosul urechii şi la subţioară, veţi găsi un organism de căldură diferenţiat; temperaturile sunt peste tot diferite; tot aşa cum găsim ficatul într-un anumit loc al corpului, intestinul în altul, aceste două organe au temperaturi diferite. (planşa 1 dreapta) Aceea a ficatului este cu totul alta, căci acest organ are o organizare termică foarte specială. Organismul de căldură este atribuit în mod primar organizării Eului. Acum sunteţi în măsură să vă reprezentaţi omul drept

purtător al elementelor pe care le întâlnim pe Pământ: solid, lichid, gazos şi caloric. Elementul căldură este condus pornind din organizarea Eului. Ei bine, dacă un corp se află într-o anumită stare de căldură, această căldură acţionează asupra corpului pe care ea îl pătrunde. Sesizăm în acest fel adevărata situaţie a organizării Eului: ceea ce îndeplineşte ea în organism se efectuează prin intermediul organismului de căldură. Presupuneţi acum că eu merg; în timp ce merg, eu intervin asupra organismului meu de căldură pornind din organizarea Eului. Ceea ce exercită căldura asupra elementelor lichid şi solid ale picioarelor mele este, de fapt, o consecinţă indirectă a organizării Eului, căci aceasta nu acţionează în mod direct decât asupra organismului de căldură. Astfel, organizarea Eului îşi exercită influenţa asupra întregului organism, asupra elementelor solid, lichid şi gazos şi asupra organismului de căldură, dar întotdeauna prin intermediul acestuia din urmă. La fel, corpul astral acţionează asupra întregului organism, dar îşi exercită influenţa în mod direct doar asupra organismului-aer ş.a.m.d. Puteţi să vă imaginaţi restul.

Acest fapt deschide multe perspective. Dacă studiaţi ceea ce vă oferă astăzi anatomia şi fiziologia, ceea ce se poate desena atât de clar şi este considerat a fi omul întreg, nu veţi putea trece niciodată de la acest om – care, în realitate, nici nu poate exista – la ceea ce are legătură cu sufletul şi, cu atât mai puţin, la spirit. Adică, ce legătură ar putea oare să aibă sufletul sau spiritul cu ceea ce desenează astăzi anatomia sau fiziologia? De unde, teoriile, în mod savant elaborate, despre relaţiile dintre sufletesc-spiritual şi trup. Cea mai ingenioasă şi totodată cea mai subtilă dintre teoriile respective – aceste două calificative merg astăzi aproape întotdeauna împreună – este aceea a

paralelismului psiho-fizic. Se spune că cele două aspecte se desfăşoară simultan şi paralel, dar nu se încearcă deloc să se realizeze o punte de legătură între ele. Dar, de îndată ce mergeţi până la originea unei diferenţieri termice organizate, în care organizarea Eului îşi poate exercita influenţa, ajungeţi să vă spuneţi: într-adevăr, este perfect admisibil ca organizarea Eului să-şi exercite influenţa asupra eterului căldurii şi, prin intermediul acestuia, asupra întregului om, inclusiv asupra organizării fizice cu contururi precise. Puntea de legătură dintre fizicul şi sufletescul omului n-a putut fi găsită pentru că nu s-a ţinut seama de această serie de organizări asupra cărora sufletesc-spiritualul îşi exercită, la rândul său, influenţa. Efectiv, atunci când vă este frică, starea sufletească poate avea influenţă asupra naturii dvs. calorice. Deoarece era ceva imposibil de gândit cum starea sufletească a fricii pe care o simte cineva poate face să-i tremure mâinile şi picioarele, a trebuit să fie creată imaginea acestui paralelism psiho-fizic. Dar puteţi admite că organizarea dvs. spirituală, care este ancorată în eterul căldurii, este cuprinsă de frică, şi acest lucru se manifestă atunci printr-o modificare a stării calorice. Starea organismului de căldură are influenţă asupra respiraţiei, asupra lichidelor şi chiar asupra omului solid. Numai astfel poate fi creată o punte de legătură între fizic şi sufletesc.

Fără aceste noţiuni, nu veţi putea să vă faceţi vreodată o idee despre omul sănătos şi, pornind de la acesta, despre omul bolnav. Să considerăm un organ oarecare, ficatul sau rinichiul, de exemplu, care, în starea aşa-zis normală, primeşte, într-un anumit fel, impulsurile organizării Eului, impulsuri care se exercită în primul rând asupra organismului de căldură, pentru a ajunge apoi la un organ cu contururi precise, ficatul sau rinichiul etc. Această

influenţă a organizării Eului, prin intermediul organismului de căldură, poate devia de la comportamentul său obişnuit, se poate intensifica, supunând atunci prea puternic ficatul sau rinichiul influenţei sale. Atunci când acest dispozitiv, necesar organismului pentru ca organizarea Eului să se poată manifesta în el, funcţionează prost, atunci când el este, dacă vreţi, dislocat, e posibil să apară îmbolnăvirea. Dacă vă reprezentaţi organismul aşa cum şi-l reprezintă anatomiştii şi fiziologii, el nu s-ar putea îmbolnăvi, căci de unde ar veni atunci boala? E necesar să existe, undeva în organism, o posibilitate pentru boală, pentru ca ea să se poată instala aici. Ei bine, organizarea Eului trebuie să-şi exercite în mod intens influenţa sa asupra inimii, desigur, prin intermediul organismului de căldură. Dacă, din cauza unei anumite împrejurări, ceea ce ar trebui să acţioneze prin intermediul organismului de căldură asupra inimii îşi transferă activitatea asupra rinichiului sau asupra ficatului, vom constata atunci că ceea ce trebuie să se desfăşoare în mod normal este deviat, deplasat, deschizând calea bolii. Să reţinem că putem observa asemenea devieri ale căldurii şi în natura exterioară.

Boala nu poate fi înţeleasă decât dacă ţinem seama de aceste fapte. Vă puteţi tot spune că ceea ce se petrece în organism este un proces natural. Şi boala este un proces natural; unde încetează atunci procesul sănătos? Unde începe procesul maladiv? Cum se transformă un proces sănătos într-unul maladiv? Pur şi simplu, nu există răspuns la aceste întrebări, dacă luăm în considerare doar ceea ce ne învaţă fiziologia şi patologia din zilele noastre. Nu veţi înţelege cum e posibilă boala decât dacă ştiţi că ceea ce este boală în ficat, în inimă este sănătate şi trebuie să existe acolo. Dacă organismul uman nu ar putea da naştere,

datorită organizării Eului, organismului de căldură care trebuie să existe la nivelul inimii, omul ar fi incapabil să gândească, să simtă. Dar dacă această influenţă se exercită la nivelul ficatului sau al rinichiului, ea va trebui să fie expulzată, să fie recondusă între limitele ei iniţiale. În acest sens, există în natura exterioară nişte substanţe, nişte procese materiale care au proprietatea de a se substitui, organ cu organ, activităţii corpului eteric, activităţii corpului astral şi activităţii organizării Eului.

Să presupunem că organizarea Eului proprie rinichiului exercită o influenţă prea puternică asupra acestui organ. Administrând o anumită formă de Equisetum arvense, noi dăm rinichiului posibilitatea de a îndeplini ceea ce efectuează, de altfel, organizarea Eului în această stare anormală, patologică. Astfel, în această stare patologică, organizarea Eului îşi exercită influenţa aşa cum ar trebui s-o facă doar la nivelul inimii, şi nu în rinichi. În acest organ se exercită o activitate ilegitimă, o activitate prea intensă, pe care nu o putem expulza decât introducând în mod artificial în rinichi o activitate similară cu aceea a organizării Eului. Rinichiul are o mare afinitate pentru Equisetum arvense, a cărui activitate se agaţă instantaneu de acest organ şi retrage din el organizarea Eului. Atunci când organul îşi poate desfăşura activitatea patologică în alt mod, iar organizarea Eului e restabilită în funcţiile sale, aceasta îşi poate exercita activitatea în sensul vindecării. Astfel, dvs. determinaţi părţile constitutive superioare să exercite o activitate sănătoasă prin faptul că le expulzaţi din organ şi le trimiteţi să-şi îndeplinească iarăşi sarcinile lor. Aceste părţi constitutive exercită atunci o activitate reactivă asupra organului bolnav, în sensul vindecării.

Dacă vrem să pătrundem secretul unor asemenea forţe şi să cunoaştem organizarea umană în raporturile ei cu organizarea Cosmosului, cu cele trei regnuri ale naturii, atunci trebuie să elaborăm o ştiinţă a naturii diferită de aceea care există astăzi. Iată un exemplu în acest sens:

Cunoaşteţi cu toţii muşuroaiele de furnici, dvs. ştiţi că furnicile produc acid formic. Astăzi, când oamenii vorbesc despre acidul formic, în calitate de chimişti sau de farmacişti, ei nu cunosc faptul că o pădure în care furnicile nu şi-ar desfăşura activitatea ar suferi nişte stricăciuni îngrozitoare, din cauza descompunerii care s-ar efectua la nivelul rădăcinilor. Pământul este întru câtva ruinat prin descompunerea rămăşiţelor sale organice. Imaginaţi-vă – aproximativ – o pădure din care s-a retras vegetaţia, ajunsă într-o stare cvasiminerală, devenită pulbere, descompusă. Prin activitatea furnicilor, în solul şi aerul pădurii există întotdeauna acidul formic, într-o foarte înaltă dinamizare. Acesta impregnează substanţele în descompunere. Rezultatul acestei interacţiuni dintre acidul formic şi substanţele în descompunere asigură evoluţia ulterioară, împiedicând ca în Univers să se răspândească praful, furnizând materialul necesar evoluţiei ulterioare a Pământului. Astfel, asemenea substanţe, în aparenţă nişte simple secreţii ale unor insecte sau ale altor animale, se dovedesc a fi – pentru cel care e în stare să le sesizeze cu claritate funcţiile – salvatorii evoluţiei pământeşti. Dacă ne mulţumim doar să analizăm substanţele în calitate de chimişti, nu vom putea recunoaşte vreodată rolul lor în lume. Şi dacă nu cunoaştem acest rol, e imposibil să înţelegem rolul pe care îl vor juca aceste substanţe în momentul când vor fi introduse în organismul omului.

Acelaşi lucru care se petrece fără ştirea noastră cu acidul formic în natură, se petrece în permanenţă şi în

organismul uman. Aşa cum am arătat într-o conferinţă precedentă [Nota 2], organismul uman trebuie să conţină o anumită cantitate de acid formic, acesta regenerând substanţele umane, care, altfel, ar cădea în prada procesului de îmbătrânire. Ei bine, noi putem constata, în anumite cazuri, o insuficienţă de acid formic în organism. Trebuie să ştim că diferitele organe conţin cantităţi diferite de acid formic, se pune atunci problema să detectăm carenţa lui într-un organ şi să furnizăm organismului acest acid formic. În anumite cazuri, acest aport va rămâne fără efect, în altele el va fi foarte util. Se poate întâmpla ca organismul să se apere împotriva introducerii directe a acidului formic, dar să aibă o puternică tendinţă de a elabora el însuşi acidul formic, pornind de la acidul oxalic, al cărui conţinut l-am sporit în acest organism. Când nu ne atingem scopul cu acidul formic, este adesea necesar să instituim o cură de acid oxalic, care se transformă în organism în acid formic.

Acest lucru vă arată că nu e suficient să învăţăm să cunoaştem organele cu contururi precise, ci şi procesele umorale, atât în exterior, în Cosmos, cât şi în interiorul omului, şi aceasta în cele mai mici detalii. Omul poate observa anumite procese pe care el le provoacă în natură, dar semnificaţia lor scapă interpretării ştiinţifice. Să examinăm un fenomen foarte simplu: În regiunile meridionale cresc smochinii; există unii sălbatici şi alţii cultivaţi într-un mod deosebit de rafinat [Nota 3], pentru ca ei să producă nişte smochine dulci. Iată cum se procedează: Cultivatorii aduc o anumită specie de viespi să-şi depună ouăle într-o smochină obişnuită. Se dezvoltă astfel o larvă care se transformă în crisalidă. Acest proces este atunci accelerat de către cultivator şi tânăra generaţie de viespi este făcută să depună în acelaşi an ouă.

Smochinele în care au fost depuse ouăle devin în mod evident mai dulci. Pentru a obţine acest rezultat, meridionalii iau două smochine aproape coapte, smochine pe care le fac să fie înţepate de viespi, şi le leagă în ramurile smochinului pe care vor să-l amelioreze. Prin faptul că sunt tăiate, coacerea este accelerată şi prima generaţie de viespi se dezvoltă foarte rapid. După ieşirea din crisalidă, aceste viespi vor depune ouă în alte smochine, care devin mai dulci. Acesta, dragi prieteni, este un proces foarte important, căci în substanţa pe cale de transformare a smochinei se produce, în mic, acelaşi lucru ca atunci când albina culege nectarul din floare şi adună mierea în stup. Efectiv, activitatea pe care o desfăşoară albina în spaţiu, începând de la floarea din care suge nectarul, până la elaborarea mierii în stup, este identică aceleia care se desfăşoară în mod concentrat în smochină. Făcând ca smochina să fie înţepată de tânăra generaţie de viespi, meridionalul suscită un proces melifer. Vă aflaţi astfel în prezenţa unei metamorfoze a două procese naturale, dintre care unul se desfăşoară extins în spaţiu, iar altul în pomul în care au fost agăţate smochinele care s-au copt mai repede şi care dau naştere celei de-a doua generaţii de viespi, a căror înţepătură face smochinele mai dulci. Asemenea procese trebuie să fie studiate, căci ele intră în considerare. În om se desfăşoară nişte procese, dar anatomia şi fiziologia din zilele noastre nu au nici cea mai mică idee despre ele, pentru că nu îşi extind consideraţiile la aceste procese din natură pe care le-am dat ca exemple. Pentru a ajunge la o reală cunoaştere a omului, este important să observăm asemenea procese subtile din natură.

Acest lucru, dragi prieteni, nu e posibil decât dacă posedăm un veritabil simţ interior faţă de natură, o vedere

de ansamblu asupra fenomenelor care sunt căldura, curenţii de aer, încălzirea şi răcirea aerului, jocul razelor solare în această încălzire şi răcire a aerului, vaporii de apă din atmosferă, jocul minunat pe care îl are roua dimineţii pe flori şi pe toate plantele, admirabilele procese care se desfăşoară, de exemplu, în gogoaşa de ristic, provenind din introducerea unui ou prin înţepătură. Toate acestea trebuie să fie îmbrăţişate într-o privire macroscopică [Nota 4], ceea ce pretinde să avem un simţ al naturii. Acesta este, fără putinţă de tăgadă, absent, atunci când totul depinde, cum e cazul în zilele noastre, de ceea ce este circumscris în preparatul observat la microscop. În acest caz, noi izolăm obiectul din natură, ceea ce creează o teribilă iluzie. Ce se cercetează cu ajutorul microscopului? Omul vrea să vadă ceea ce pentru ochiul liber este invizibil. Mărind enorm un obiect, se crede că el va avea efectul pe care îl are la scară mai mică, dar ceea ce se observă este un obiect factice, un obiect mincinos. Microscopia nu are sens decât dacă simţul pe care îl aveţi pentru natură este destul de ager pentru a vă permite să readuceţi în mod interior respectivul obiect la dimensiunea sa normală. Atunci lucrurile sunt absolut diferite, dvs. vedeţi deja altceva. Când observaţi un obiect mărit, trebuie să-l puteţi micşora printr-o operaţie pe care să o efectuaţi în forul dvs. interior, fapt care de obicei e neglijat.

În general, nu se realizează faptul că raporturile dimensionale ale obiectelor din natură nu au nimic relativ. Teoria relativităţii este, desigur, un lucru mare şi frumos, în multe domenii este, pur şi simplu, inatacabilă, dar ea nu are nici o legătură cu organismul uman. Acum trei ani am participat la o discuţie cu nişte profesori; ei, pur şi simplu, nu înţelegeau nimic, de exemplu, atunci când li se spunea că organismul uman nu poate fi de două ori mai mare decât

este, că el nu ar putea rezista să fie aşa şi că statura lui e determinată în mod absolut, şi nu relativ, din Cosmos. Cu gigantismul şi cu piticismul, ne aflăm deja în domeniul patologiei. Astfel, suntem obligaţi să spunem: Ceea ce vedem la microscop este o minciună, pe care trebuie să ştim să o readucem la adevăr. Acest lucru nu e posibil dacă nu posedăm un simţ al naturii, un simţ pentru ceea ce se desfăşoară în natura exterioară.

Vedeţi dvs., este important să învăţăm să observăm nişte fenomene cum este acela al stupului; trebuie să ştim că albina e proastă, deşi ea este înzestrată cu instinct, că, în schimb, roiul în ansamblul său este extraordinar de înţelept. Cu lucrătorii cu care ţin, acolo sus, când e posibil, două conferinţe pe săptămână, am avut nişte discuţii foarte interesante despre albine [Nota 2]. Cineva a pus o întrebare de mare interes, a cărei semnificaţie e perfect cunoscută apicultorului: Când un apicultor iubit de albine se îmbolnăveşte sau a murit, în stup se instalează, cu adevărat, dezordinea. Un auditor solid ancorat în modul de gândire actual a făcut atunci observaţia că albina nu are o vedere prea clară şi nu ar putea avea reprezentarea apicultorului; atunci cum se poate stabili un sentiment de solidaritate? Dar e vorba de ceva mai mult: Apicultorul îngrijeşte un roi timp de un an, dar în anul următor toate albinele, inclusiv regina, au părăsit stupul, ocupat acum de o colonie de albine tinere. În acest caz, cum poate exista un sentiment de solidaritate? Iată ce am răspuns: Cel care cunoaşte organismul uman ştie că, în decursul unei anumite perioade, toate substanţele sale sunt reînnoite. Presupuneţi că astăzi faceţi cunoştinţă cu cineva, această persoană pleacă în America şi revine după zece ani. Veţi regăsi atunci un cu totul alt om decât cel de acum zece ani, întreaga sa substanţă fiind reînnoită, şi vă veţi găsi în faţa

unei combinaţii absolut diferite. E la fel şi cu roiul: albinele s-au reînnoit, dar solidaritatea dintre roi şi apicultor se menţine. Roiul nu este o simplă îngrămădire de albine izolate, el posedă în mod real un suflet propriu, foarte concret.

Acest mod de a vedea, care ne revelează faptul că roiul are un suflet, trebuie să-l reintroducem în simţul nostru pentru natură, mod de a vedea care, susţinut de un adevărat simţ al naturii, poate fi atunci aplicat multor alte fapte. Doar acest mod de a vedea ne permite să abordăm, să pătrundem în omul sănătos sau bolnav, datorită unei viziuni macroscopice asupra faptelor. E ceea ce vom face în zilele următoare, dragii mei prieteni, ţinând seama de ceea ce aş dori să calific drept morală a studiilor şi a ştiinţei medicale.

CONFERINŢA A DOUA

Stuttgart, 3 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Aş dori să vă prezint astăzi, pentru a continua tema de ieri, câteva particularităţi ale părţilor constitutive ale omului. Ieri v-am arătat că trebuie să considerăm omul ca fiind alcătuit în primul rând dintr-un corp fizic, care se leagă de tot ceea ce apare în contururi precise. El conţine apoi ceea ce voi numi un "organism-apă", acesta fiind impregnat de forţele eterice. Sunt nişte forţe care acţionează pretutindeni, care iau naştere la periferie [Nota 5]. Avem apoi corpul astral, despre care este imposibil să avem o reprezentare spaţială, şi pe care trebuie să-l considerăm sub un aspect pur calitativ; a-l concepe în mod cantitativ nu ar duce la nimic. Trebuie să ni-l reprezentăm ca aparţinând unei lumi care nu e lumea noastră spaţială

aşa cum o cunoaştem noi, el aparţine unei lumi exterioare în raport cu lumea noastră. Acest lucru este încă şi mai adevărat în privinţa organizării Eului.

Ce reprezintă, aşadar, această organizare a Eului? Noi o percepem în lumea fizică în forma corpului nostru fizic. Ea nu poate fi percepută, bineînţeles, în lumea fizică decât prin intermediul structurii externe şi interne a corpului fizic. Dar când examinăm corpul fizic, noi trebuie să fim perfect conştienţi că, aşa cum se prezintă el, drept corp fizic în lumea fizică, el nu are nimic comun cu forţele care acţionează în lumea fizică. Pentru că, exact în clipa în care omul trece pragul morţii, când organizarea Eului părăseşte corpul fizic, acesta e lăsat în seama forţelor lumii exterioare, ceea ce duce la distrugerea lui, la pierderea structurilor sale. Dacă reflectaţi la faptul că forţele naturii exterioare distrug corpul fizic, realizaţi, în mod necesar, faptul că structurile sale nu pot depinde, în nici un fel, de forţele lumii fizice. Dacă organizarea Eului este aceea care structurează, formează corpul fizic, aceasta înseamnă, deci, că ea îl smulge forţelor care se află în ambianţa omului. Cu alte cuvinte, organizarea Eului este ceva absolut diferit de ceea ce se află în lumea fizică.

Ei bine, această organizare a Eului este înrudită, este în mod real înrudită cu moartea. Aceasta înseamnă că ceea ce se manifestă o singură dată în moarte, se petrece în mod continuu, de-a lungul întregii existenţe, sub influenţa organizării Eului. Omul moare, întru câtva, în permanenţă, totuşi, această moarte este compensată.

Pentru a vă oferi o imagine a acestui fapt, reprezentaţi-vă mitul Penelopei, inversat. Presupuneţi că dvs. lucraţi zilnic, cărând o cantitate de pământ din faţa casei, care va fi pusă la loc în fiecare noapte, în absenţa dvs. Atâta timp cât va fi pământ, veţi fi obligat să-l luaţi pentru

a-l duce de acolo. Doar atunci când cantitatea va începe să se micşoreze, pentru că activitatea celui care pune pământul la loc se reduce, doar atunci nu veţi mai avea nimic de făcut. Aceasta este, cu aproximaţie, relaţia dintre organizarea Eului şi corpul fizic. Când vă hrăniţi corpul fizic, îi aduceţi nişte substanţe luate din ambianţa terestră. Aceste substanţe pe care i le aduceţi au nişte forţe interne, îşi au dinamismul lor propriu. Astfel, când luaţi şi înghiţiţi sare de bucătărie drept condiment, această sare de bucătărie ar vrea să-şi manifeste tendinţa proprie aşa cum este ea în exterior. Din momentul în care intră în gură, dvs. începeţi să privaţi această sare de bucătărie de proprietăţile sale şi faceţi acest lucru în continuare tot mai mult, astfel că, dacă organizarea Eului acţionează suficient de intens, în interiorul dvs. nu va rămâne în final nimic din ceea ce era sarea în exterior. Sarea va fi devenit ceva complet diferit. Rolul organizării Eului constă tocmai în transformarea alimentelor pe care le înghiţiţi. Când corpul fizic nu mai poate absorbi alimente, Eul nu mai are nimic de făcut, tot aşa cum dvs. nu mai aveţi nimic de făcut atunci când nu se mai aduce pământ în faţa casei dvs. Ca urmare a incapacităţii de a absorbi alimente, apare pentru Eu imposibilitatea de a lucra în corpul fizic prin intermediul căldurii. Şi putem spune: Această incapacitate de a transforma substanţele exterioare, de a le despuia de tot ceea ce au ele exterior, de a le pune în întregime în slujba organizării Eului, această incapacitate conduce la moarte.

De fapt, ce face din corpul fizic organizarea Eului? Ea îl distruge în mod constant, ea face ceea ce face moartea, dar acest lucru este compensat mereu de posibilitatea pe care o are corpul fizic de a absorbi hrană. Există, aşadar, un antagonism, o polaritate, între organizarea Eului şi hrănire. Organizarea Eului are pentru om aceeaşi semnificaţie ca

moartea, dar ea face în mod continuu ceea ce moartea realizează dintr-o dată, în mod condensat. Prin organizarea Eului, dvs. muriţi în permanenţă, vă distrugeţi corpul fizic din interior, în timp ce natura exterioară îl distruge din exterior, atunci când muriţi. Corpul fizic poate fi distrus din două direcţii şi organizarea Eului este, pur şi simplu, suma forţelor de distrugere din interior. Putem spune, cu adevărat – vom vedea ulterior de ce este aşa –, că organizarea Eului nu are altă sarcină decât aceea de a induce în permanenţă moartea în fiinţa umană, această moarte care nu este împiedicată decât prin aportul de substanţe, acest proces de moarte rămânând mereu într-un stadiu incipient.

Astfel, noi putem identifica, în mod schematic – vom aborda detaliile mai târziu –, organizarea Eului cu moartea şi organizarea fizică, aşa cum am sugerat, cu hrănirea.

Planşa 2 Organizare a Eului = moarte
Organizare fizică = hrănire

Între aceste două procese polare din om se inserează corpul astral şi corpul eteric. Corpul astral, vedeţi dvs., nu acţionează în mod direct asupra organismului uman decât în elementul său gazos şi, de aici, prin intermediul corpului eteric, asupra organismului-apă şi asupra organismului fizic sau de hrănire.

În fiecare organ uman lucrează atât organizarea astrală, cât şi cea eterică. Efectul organizării eterice asupra unui organ oarecare se manifestă printr-un impuls vital, printr-un imbold de creştere. Tot ceea ce este forţă de viaţă, atât într-un organ izolat, cât şi în organismul global, provine de la organizarea eterică.

Organizarea astrală, dimpotrivă, este aceea care, în orice clipă, tinde să paralizeze, să paralizeze, nu să ucidă,

această viaţă, această creştere. Organizarea Eului ar vrea neîncetat să ucidă organismul şi organele şi trebuie să-i opunem substanţele nutritive exterioare ca pe un stimulent care să le revitalizeze, proces deosebit de activ în copilărie şi tinereţe.

Impulsurilor eterice li se opune activitatea corpului astral, care le paralizează fără încetare. Presupuneţi că nu aţi avea în organismul dvs. decât activitate eterică, viaţă şi creştere, atunci nu aţi ajunge niciodată la viaţă sufletească, conştienţa dvs. nu s-ar putea dezvolta şi aţi fi condamnaţi la o viaţă pur vegetativă. În tot ceea ce vrea să crească, să se înalţe, să înmugurească, nu apare nici un fel de conştienţă; pentru ca aceasta să se dezvolte, viaţa vegetativă a etericului trebuie să fie inhibată. Iar într-un organ inhibat se află în permanenţă, chiar într-o viaţă normală, ceva ca un început de boală. Nu aţi putea face să se nască în dvs. [Nota 6] conştienţă, fără a suscita în mod continuu o tendinţă spre boală. Desigur, aţi putea căuta doar sănătatea, dar atunci v-aţi condamna la o viaţă pur vegetativă; dacă vreţi să desfăşuraţi o activitate sufletească, să ajungeţi la conştienţă, începeţi prin a avea o viaţă vegetativă, apoi o paralizaţi. În acest fel se opun organizarea eterică şi organizarea astrală, dar într-o polaritate atenuată, mai puţin radicală decât aceea dintre organizarea fizică şi organizarea Eului, astralul având sarcina să inhibe în mod constant ceea ce face organizarea eterică. Prin aceasta, ceea ce realizează, zi de zi, organizarea astrală în viaţa umană constituie o tendinţă permanentă spre boală; activitatea eterică, dimpotrivă, duce la o sănătate debordantă. Tot aşa cum puteţi spune, într-un mod cam abstract, că omul este alcătuit dintr-un corp fizic, un corp eteric, un corp astral şi o organizare Eului, puteţi spune că omul se compune din procese

nutritive, dintr-un proces de sănătate debordantă, procese în care se amestecă în permanenţă un proces de boală şi un proces de moarte, ţinute tot timpul în frâu, până în momentul în care însumarea tuturor acestor morţi parţiale conduce la moartea efectivă.

Să luăm în considerare acest organism astral, cu tendinţa lui de a face bolnav un anumit organ sau întregul om; exersaţi-vă în autoobservare; veţi constata că nici un sentiment nu ar putea lua naştere în interiorul dvs. în absenţa organizării astrale. Reprezentaţi-vă organizarea eterică trezind viaţa, această viaţă pe care organizarea astrală o inhibă.

În starea de veghe – voi ajunge şi la somn – există în mod necesar un echilibru labil, o oscilare constantă între eteric şi astral, care dă naştere sentimentelor. În absenţa acestui du-te-vino, omul nu ar simţi nimic. Refularea acestei activităţi astrale în *status nascendi* dă naştere sentimentului normal, dar imaginaţi-vă că această refulare nu se face imediat, că organizarea astrală devine prea puternică şi nu poate fi suficient compensată de activitatea eterică, activitatea astrală va exercita atunci o influenţă prea puternică asupra organului şi, în locul unei oscilări, va apărea o deformare a organului. Când organizarea astrală inhibă dincolo de măsura permisă şi când activitatea sa nu mai poate fi compensată în *status nascendi*, această activitate devine sediul unor factori de boală. Boala este în mod efectiv legată de sentiment şi putem spune că viaţa afectivă este reflexul sufletesc al patologiei. Când oscilarea se face la timp, viaţa afectivă ce rezultă de aici este datorată aceluiaşi proces care, în caz de predominanţă a astralului, conduce la boală.

Dar se poate întâmpla, de asemenea, ca astralul să bată în retragere şi să predomine etericul, trezind un alt

gen de boală: proliferarea, expansiunea. Dacă trebuie să vedem în predominanţa astralului tendinţa spre inflamaţie, predominanţa etericului este răspunzătoare în caz de proliferări. Astfel, în viaţa afectivă absolut normală se stabileşte un echilibru labil între procesele inflamatorii şi cele de proliferare. Viaţa umană normală implică posibilitatea bolii, dar trebuie să se stabilească un echilibru permanent. Astfel, viaţa afectivă, dacă ştim să o observăm în mod corect, revelează multe procese maladive. O bună observare a acestor tendinţe permite să se prevadă anumite boli, prin intermediul dezordinilor vieţii afective, cu mult înainte ca ele să fie în mod fizic decelabile. Boala nu este altceva decât o viaţă afectivă anormală. Viaţa afectivă rămâne pe planul sufletesc pentru că există o compensare eterică. Dacă această compensare nu se realizează, viaţa afectivă se cufundă în corpul fizic, se leagă de corp şi provoacă boala. Atâta timp cât omul este capabil să reţină într-o măsură normală viaţa sentimentelor în suflet, el rămâne sănătos; dacă nu este capabil de acest lucru, sentimentul se cufundă într-un organ oarecare şi apare boala.

Spun toate acestea în chip de introducere, pentru ca să înţelegeţi cât este de necesar ca medicul să aibă o sensibilitate deosebit de fină în special pentru viaţa afectivă. Nu putem dezvolta cu adevărat un simţ al diagnosticului fără această sensibilitate subtilă pentru viaţa afectivă. Acest lucru va deveni mai clar în lumina unor detalii.

Să vedem acum ce se întâmplă când ţinem seama de organizarea fizică şi de organizarea Eului. Să începem cu procesul nutritiv. Acesta constă în distrugerea permanentă a ceea ce, în substanţe, este propriu lumii exterioare. Organizarea astrală inhibă ceea ce este omul în interiorul

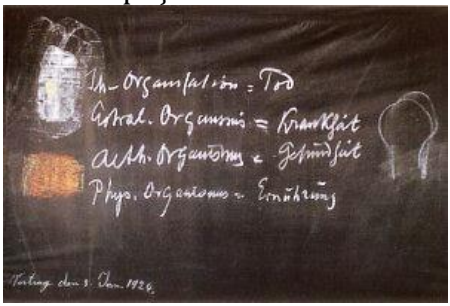
său prin organizarea sa eterică; între organizarea astrală şi organizarea eterică se stabileşte un echilibru intern. Echilibrul dintre organizarea fizică şi organizarea Eului se situează între lumea exterioară şi lumea interioară. Astfel, putem spune: Sarea, aşa cum o cunoaştem, este lume exterioară; când procesul nutritiv şi organizarea Eului o iau în stăpânire, această organizare a Eului trebuie să fie în măsură să nu lase să subziste nimic din ceea ce este sarea în lumea exterioară, să o transforme complet. Dacă rămâne un rest, acesta constituie pentru organism un corp străin. Nu vă reprezentaţi acest corp străin doar ca pe un obiect cu contururi precise: rareori lucrurile stau în acest fel. Un asemenea corp străin poate fi constituit chiar din căldură exterioară, căci corpul dvs. nu trebuie să conţină nici o căldură care să nu fi fost elaborată de organizarea Eului. Imaginaţi-vă o fiinţă umană în care pătrunde căldură exterioară pe care nu o elaborează ea însăşi, că ar fi ca o bucată de lemn expusă căldurii. Această căldură exterioară nu se comportă ca un simplu stimulent care îl incită pe om să-şi producă propria căldură, ci se comportă ca un corp străin. La fel, frigul care pătrunde în organism se comportă ca un corp străin. Iar noi vom spune: Echilibrul intern dintre boală şi sănătate este rezultatul interacţiunii dintre organizarea astrală şi organizarea eterică, în timp ce echilibrul dintre om şi lumea exterioară rezultă din polaritatea care există între corpul fizic şi organizarea Eului. Trebuie să învăţăm a vedea efectele acestor patru părţi constitutive ale organismului uman; boala nu se recunoaşte după organismul fizic exterior. Ceea ce constituie boala se desfăşoară în întregime în planul suprasensibil şi rămâne de neînţeles pentru cel care este incapabil să-şi facă o idee despre organizarea astrală. Veţi înţelege acest lucru şi pornind de la un alt fapt. Durerea

apare într-un organ atunci când corpul astral exercită asupra lui o influenţă prea puternică şi îl deformează. Dacă organul compensează imediat această influenţă, dacă o compensează în *status nascendi*, atunci apare o senzaţie. Durerea nu este, de fapt, altceva decât o senzaţie accentuată care provine din deformare, ceea ce explică faptul că boala este însoţită de durere, altfel durerea rămâne o enigmă. Dar înţelegem cu uşurinţă cauza durerii atunci când ştim că boala nu apare decât ca urmare a unui sentiment destul de intens pentru a provoca o deformare a organului. După cum vedeţi, manifestările afective nu pot fi înţelese decât dacă pătrundem în profunzime viaţa sufletului uman.

Dar nu vom avea o viziune justă asupra lucrurilor decât dacă ne spunem: Nu este indiferent faptul că acţiunea stânjenitoare a astralului se exercită asupra unui organ sau asupra altuia. Presupuneţi că astralul atacă ficatul. Acest organ se comportă foarte diferit de celelalte, el poate fi în mod considerabil deformat, fără să trezească durere. De aceea afecţiunile hepatice trec neobservate, sunt atât de disimulate. Căci ficatul este, de fapt, prin constituţia lui, o enclavă în organizarea umană. Dintre toate procesele care se desfăşoară în organismul uman, cele din ficat sunt cele mai asemănătoare celor din lumea exterioară. În ficat, omul este cel mai puţin uman.

Planşa 2

Pe de-o parte, aveţi lumea exterioară, pe de altă parte, omul, iar în el această porţiune de lume exterioară care este ficatul. E ca şi cum ar exista o gaură în organizarea umană, iar pătrunderea corpului astral în ficat nu ar provoca mai mult rău decât pătrunderea lui în această pânză. Corpul astral poate leza ficatul, dar el nu poate provoca în el durere, căci acest organ este o enclavă, o bucată de lume exterioară în organism.

Acestea sunt nişte fapte de care trebuie să ţinem seama, dacă vrem să înţelegem organismul uman. Veţi găsi multe informaţii despre ficat în tratatele de anatomie şi fiziologie, dar veţi înţelege acest organ dacă ştiţi că el este în om organul cel mai străin. Şi de ce este aşa? Examinaţi un ochi – sau orice alt organ de simţ [Nota 7] –, el este ca un fel de golf care se afundă în interiorul omului. În ochi se desfăşoară nişte procese pe care fizica aproape că ne permite să le înţelegem. În ceea ce priveşte ochiul, este uşor să vedem omul din punctul de vedere al fizicianului. Trasaţi o imagine, îi adăugaţi câteva linii, care sunt, în realitate, o absurditate îngrozitoare ce reprezintă refracţia luminii şi formarea imaginii cu ajutorul unei simple lentile. La fel se procedează şi cu ochiul, el este examinat din punctul de vedere al fizicianului. Urechea însăşi aproape că devenise un pian, pe vremea lui Helmholz. Organelor de simţ li se aplică, în mare măsură, consideraţiile valabile pentru lumea exterioară. La nivelul acestor organe, o porţiune a lumii exterioare s-a adâncit în interior. Acest lucru se verifică, propriu-zis, chiar prin filogeneză. La anumite animale inferioare, vedeţi formându-se ochiul prin crearea unui intrând şi umplerea lui din exterior. Astfel, ochiul se formează din exterior spre interior şi nu invers. Un organ de simţ este o porţiune de lume exterioară în organism, dar aceste organe sunt deschise şi se insinuează

ca nişte golfuri în organism. Ei bine, ficatul, deşi închis din toate părţile, este ca un organ de simţ, înzestrat, într-adevăr, cu o mare sensibilitate pentru valoarea nutritivă a diferitelor substanţe pe care le ingerăm. Nu putem înţelege cu adevărat ce sunt digestia şi hrănirea decât dacă atribuim ficatului acest rol de organ de simţ, pe lângă procesele fizice care îi sunt atribuite de obicei şi care nu sunt altceva decât expresia sufletesc-spiritualului. Ficatul este cu mult mai apropiat de substanţele pământeşti decât organele noastre de simţ obişnuite. Ochiul nostru este expus, în primul rând, eterului în efectele sale, urechea noastră, aerului. Ficatul nostru este în relaţie directă cu calităţile materiale ale lumii exterioare pe care trebuie să le perceapă.

Inima este un alt organ de simţ, dar în timp ce ficatul, cu facultăţile sale de percepţie, este confruntat cu substanţele exterioare care pătrund în om, inima este un organ de percepţie a interiorului său. Este o absurditate – cum v-aţi putut da seama din unele dintre descrierile mele –, este o absurditate să considerăm că inima este o pompă care trimite sângele în artere [Nota 8]. Mişcarea sângelui rezultă din Eu şi din corpul astral, iar inima este, pur şi simplu, un organ de simţ pentru perceperea circulaţiei, în special a circulaţiei care urcă de la omul polului inferior spre omul polului superior.

Ficatul trebuie să aibă grijă de digestie, el trebuie, de exemplu, să aprecieze valoarea unui hidrat de carbon. Inima trebuie să supravegheze activitatea corpului astral şi a Eului din om. Inima este un organ de simţ spiritual, ficatul, un organ de simţ absolut material. Este o distincţie pe care trebuie să o facem. Trebuie să ajungem la o cunoaştere calitativă a organelor. Cum procedează astăzi medicina bazată pe ştiinţele naturii? Ea extrage cu o

perfectă indiferenţă ţesutul dintr-un organ, din inimă sau ficat, de exemplu, şi ea examinează structura fizică exterioară a acestuia, dar acest lucru nu ne învaţă nimic despre rolul pe care îl joacă organul respectiv în organism.

Dacă examinez două cuţite, constat că ele au, amândouă, un opritor, un tăiş şi un mâner. Această examinare îmi spune doar că ambele sunt nişte cuţite. Trebuie să depăşesc acest mod exterior de a examina lucrurile, să mă refer la un tot, dacă vreau să înţeleg că unul este un cuţit de masă, celălalt, un "cuţit de ras", un brici. Din punct de vedere exterior, un brici ar putea fi şi un cuţit de masă. O considerare exterioară nu e suficientă pentru a le deosebi unul de altul, eu trebuie să pun fiecare obiect în relaţie cu un întreg. La fel, simpla examinare exterioară a unui organ, aşa cum se practică ea de obicei, nu mă învaţă nimic. E necesar să studiez legăturile sale cu întregul. Structura unui organ, luată izolat, nu-mi spune nimic. Cunoaşterea omului necesită nişte baze absolut diferite decât cele pe care le oferă chimia, examinarea afinităţilor chimice.

Vedeţi dvs., în acest domeniu oamenii sunt astăzi extrem de naivi. Într-un anumit institut de fiziologie se fac nişte cercetări asupra modului în care pot fi hrăniţi nişte şoareci cu lapte. Experimentul reuşeşte perfect, şoarecii prosperă, devin mari şi graşi. Pentru a dovedi că laptele mai conţine şi altceva decât elementele sale componente cunoscute, au fost hrăniţi alţi şoareci cu aceste elemente componente şi şoarecii au pierit în trei-patru zile. Nu au putut fi ţinuţi în viaţă. Experimentatorii au conchis că laptele conţine în plus faţă de elementele componente cunoscute o altă substanţă: vitamina. A fost descoperită această substanţă subtilă, vitamina.

Dar nu acest lucru este important. Inventariind elementele componente ale laptelui, procedăm ca un om care îşi examinează ceasul şi lanţul acestuia şi spune: Eu cunosc aurul, argintul, celelalte metale, sticla etc., din care este făcut ceasul. – Dar toate acestea încă nu înseamnă un ceas. Ceasul înseamnă ceea ce a făcut din materialele respective mintea ceasornicarului. În lapte, ceea ce corespunde gândirii ceasornicarului sunt calităţile pământeşti pe care le conţin diferitele elemente componente, calităţile pe care fiecare dintre aceste elemente componente le-a primit de la Pământ. Pe lângă acestea, mai există, pentru un anumit timp, nişte forţe periferice provenind din corpul eteric. Trebuie să se instaureze un nou mod de a înfăţişa lucrurile.

Vedeţi dvs., când mâncaţi prea mulţi cartofi, faptul de a constata că aţi înghiţit o anumită cantitate de hidraţi de carbon nu o să vă spună nimic despre efectul cartofului. Ceilalţi hidraţi de carbon, aceia pe care îi găsiţi nu în rizomi, ci în frunzele sau în fructele plantelor, sunt transformaţi în traiectul digestiv. Cartoful este cu adevărat foarte ciudat. El pătrunde în aşa fel cu forţele lui în organism, încât ceea ce se îndeplineşte încă în traiectul digestiv cu fasolea, de exemplu, în cazul cartofului nu se îndeplineşte decât în creier. Trebuie să ştim că şi în creier se desfăşoară în permanenţă nişte procese nutritive. Acestea sunt nişte lucruri pe care mă limitez să le schiţez doar, pentru moment, şi asupra cărora voi reveni. Aşadar, cel care mănâncă prea mulţi cartofi poate că cere un efort prea mare din partea creierului său. El transferă înspre creier nişte procese care ar trebui să se desfăşoare mai jos. Astfel, o medicină care ţine seama nu de compoziţia chimică, ci de raporturile dintre om şi substanţe în

economia universală, deschide nişte perspective noi în domeniul igienei şi în întreaga viaţă socială.

O substanţă este fundamental diferită, după cum ea se află în frunză sau în rizom. Este mult mai important să cunoaştem partea plantei din care provine această substanţă, decât să ştim dacă ea conţine hidraţi de carbon. Rizomii corespund mai mult regiunii cefalice a omului, florile şi frunzele, regiunii inferioare. Compoziţia chimică nu joacă un rol determinant. Altundeva trebuie să căutăm raporturile dintre om şi mediul său înconjurător, atunci când vrem să ştim ce îl face pe om să fie sănătos sau bolnav şi să apreciem la justa lor valoare substanţele patogene şi remediile. Referindu-se doar la caracteristicile oferite de chimia abstractă, ştiinţa a înăbuşit treptat ceea ce se ştia despre fiinţa umană, căci compoziţia chimică nu ne învaţă nimic despre relaţiile omului cu mediul său înconjurător.

Iată un alt exemplu: Un mod de a vedea pur chimic arată că prezenţa oxigenului în aer este indispensabilă şi că aceea a azotului este cu mult mai puţin indispensabilă. S-ar putea considera, în virtutea a ceea ce se crede de obicei despre oxigen şi despre azot, în ceea ce priveşte respiraţia, că o insuficienţă a azotului ar fi de mică importanţă, numai să fie suficient oxigen. Totuşi, se constată că atunci când aerul nu mai conţine destul azot, omul elimină mai mult azot, pentru a remedia insuficienţa [Nota 9].

Omul este supus unui anumit raport între propriul său conţinut de azot şi acela al aerului înconjurător, independent de respiraţia sa.

Toate acestea sunt de o importanţă extremă pentru cunoaşterea omului, dar, deşi descoperite sau recunoscute de unii sau de alţii, ele rămân infecunde pentru lumea ştiinţifică actuală, deoarece nu există bazele care să permită integrarea omului în mediul său înconjurător.

Despre aceste lucruri ne vom ocupa noi, pentru a aduce clarificări în privinţa omului sănătos şi a celui bolnav.

Planşa 2 *Organizare a Eului = moarte*
Organizare astrală = boală
Organizare eterică = sănătate
Organizare fizică = hrănire

CONFERINŢA A TREIA

Dornach, 4 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

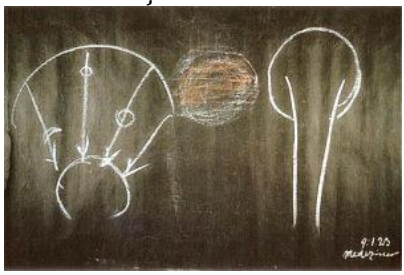
Până mâine veţi reflecta la întrebările pe care doriţi să mi le puneţi, pentru ca în cursul conferinţelor următoare să pot răspunde la ele ţinând seama de dorinţele dvs.

Aş dori astăzi să mai adaug câteva cuvinte la expunerea de ieri, referitor la om şi la relaţiile sale cu lumea. Când privim omul din punct de vedere antroposofic, nu trebuie să ne simţim stânjeniţi în faţa acelora care, vorbind de pe poziţia ştiinţei actuale, au tot felul de idei despre om, care sunt mai degrabă nişte "non-idei". Totuşi, ne vom strădui să ne îndepărtăm cât mai puţin posibil de concepţiile obişnuite. Dar este evident că ideile curente despre problemele importante se îndepărtează în mod considerabil de adevăr. De aceea, cel care, în zilele noastre, se străduieşte să ajungă la adevăr, trebuie să aibă curajul să recunoască ceea ce, în concepţia ştiinţei, pare total absurd. Totuşi, e necesar, dragi prieteni care aveţi voinţa de a vindeca, să fiţi în mijlocul acelora care vindecă în lumea exterioară, să vă ocupaţi de această ştiinţă exterioară într-un fel pe care îl voi indica aici. Altfel, veţi merge împreună cu adevărul cu un pas nesigur în mijlocul erorilor actuale.

Lucrurile de care ne ocupăm sunt considerate astăzi ca şi cum am avea de-a face cu vreo şaptezeci sau optzeci de elemente existente pe Pământ [Nota 10], cu nişte forţe care se leagă de acestea, forţe de atracţie şi de respingere etc...., cu forţele care se exprimă prin valenţe, prin numere atomice etc… Se ajunge astfel la anumite legi fizice pe baza cărora se încearcă a se desprinde o concepţie de ansamblu [Nota 11]. Apoi, pornind de la aceste forţe diverse, a căror origine este căutată în substanţe, se construieşte o fantasmă despre care se crede că acesta este omul. Dar nu este deloc aşa. Atât în structura sa generală, cât şi în privinţa forţelor care îi asigură hrănirea şi creşterea, omul nu este supus doar influenţelor care izvorăsc din substanţele pământeşti. Pornind din corpul eteric, am văzut că acesta suferă neapărat influenţa unor forţe care izvorăsc de la periferia Cosmosului. Dacă luăm acum în considerare aceste două categorii de forţe, cele care iau naştere din substanţe şi cele care iau naştere din Cosmos, e necesar ca între ele să se stabilească un echilibru, o compensare, o armonizare, în privinţa fiecărui organ. Diferitele sisteme organice ale omului se deosebesc în mod efectiv după modul în care se stabileşte acest echilibru.

Planşa 3

Examinaţi din acest punct de vedere capul omului. Aici trebuie să vă atrag atenţia – am făcut-o deja de nenumărate ori – asupra modului în care greutatea creierului – supus, ca orice corp pământesc, greutăţii – este

în mare parte anihilată prin faptul că acest organ plutește în lichidul cefalo-rahidian. Creierul constituie masa principală a capului uman şi cântăreşte între 1.300-1.500 de grame. În virtutea prezenţei lichidului cefalo-rahidian care se scurge în canalul rahidian, el nu mai cântăreşte decât, cel mult, 20 de grame. De ce este aşa? Pentru că, în virtutea principiului lui Arhimede, creierul suferă un impuls de propulsare în sus egal cu masa lichidului dislocuit. Astfel, din greutatea sa nu mai rămân decât 20-25 de grame. Dacă creierul ar apăsa cu toată greutatea în jos, sistemul arterial situat la baza lui nu ar mai putea rezista, ar fi zdrobit. Noi nu trăim cu creierul nostru prin greutatea pământească, ci prin ceea ce ne îndepărtează de Pământ, prin forţa de ascensiune care se opune greutăţii. Creierul este supus greutăţii cel mult în măsura a 20 de grame. Cu capul nostru, noi nu suntem decât foarte puţin supuşi greutăţii.

Astfel, caracterul pământesc al creierului este în mod considerabil eliminat prin organizarea umană. Aceasta din urmă este reglată în aşa fel încât forţele pământeşti, pur şi simplu, să dispară. Forţa ascensională datorată principiului lui Arhimede este cunoscută, deşi tehnica nu ţine întotdeauna seama de ea. Altfel nu s-ar produce rupturi de baraje, cum a fost cea din Italia [Nota 12]. Există aici o eroare tehnică, prin nerespectarea principiului lui Arhimede în totalitatea sa. Nu ştiu dacă s-a recunoscut acest lucru, dar reiese foarte exact din descrierile făcute. Sunt considerate juste legile care convin, iar legile care nu convin nu sunt luate în considerare.

Dar această pierdere de greutate ca urmare a organizării interioare a capului nu e totul; se mai petrece şi altceva, în virtutea anumitor condiţii statice dintre inspiraţie şi expiraţie. Este o realitate faptul că şocul

inspirator rezultând din inspiraţie şi din amortizarea sa, şi şocul invers, rezultând din expiraţie, se comportă unul în raport cu celălalt la fel ca greutatea şi forţa ascensională. Astfel, e curios să constatăm că, atunci când mergem, noi, în realitate, ne lăsăm creierul în repaos, în privinţa condiţiilor lui statice. Noi nu îl lăsăm să devină greu, şi aceasta datorită propulsării în sus a lichidului, şi se întâmplă la fel, în privinţa relaţiilor sale interne, atunci când mergem. Aceasta nu se referă doar la mers, ci şi, fapt curios, la deplasarea pe care o facem împreună cu Pământul. Noi efectuăm această deplasare doar cu restul corpului, nu cu creierul. Pentru creier, această deplasare este în permanenţă anulată. Astfel, în privinţa creierului, dintr-o greutate de 1.500 de grame rămân mereu doar 20 de grame; mai mult, când ne mişcăm capul tot atât de repede ca şi restul corpului, el rămâne, de fapt, în repaos. Este mai dificil să ne reprezentăm ceea ce apare animat de mişcare ca fiind în repaos, decât să ne reprezentăm ceea ce este greu ca fiind lipsit de greutate. Pentru organizarea internă a omului, capul se comportă ca şi cum el ar fi în permanenţă în repaos, toate forţele se anulează, nu rămâne decât o infimă greutate care trage în jos, într-un raport de 20 la 1.500, şi o uşoară accelerare spre înainte. Cea mai mare parte a mişcării este compensată. Şi putem spune că, în cadrul organismului, în ceea ce priveşte impresia interioară, capul este asemeni unei persoane care stă aşezată cuminte într-o trăsură, o persoană care nu se mişcă şi care totuşi înaintează în trăsura care, aceasta, se mişcă. Acest lucru îl resimte capul, această impresie de a nu avea greutate. El îşi anulează mobilitatea atunci când omul se deplasează şi când, împreună cu omul, Pământul însuşi se deplasează.

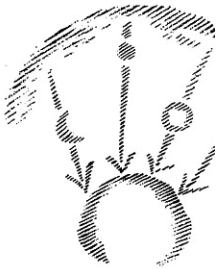
Astfel, organul uman care este capul are ceva foarte deosebit, prin izolarea lui faţă de tot ceea ce se îndeplineşte pe Pământ. În schimb, capul întreg este conform imaginii Cosmosului, este cu adevărat o oglindă a Cosmosului, el nu are nimic de-a face, în esenţa sa, cu forţele Pământului. Structura internă a creierului este copiată după forţele cosmice şi nu poate fi explicată prin ceva pământesc, ci doar pornind din Cosmos. Pământul acţionează – vorbind la modul grosier – doar forţând în jos formaţiunea cosmică şi încorporând omului tot ceea ce tinde spre Pământ. Puteţi să vă convingeţi de aceasta privind un schelet: Daţi la o parte craniul, şi veţi fi îndepărtat tot ceea ce este conform imaginii Cosmosului. Ceea ce rămâne nu este decât pe jumătate cosmic. Deja dispunerea coastelor suferă influenţa pământească. În oasele lungi ale gambelor şi ale braţelor aveţi nişte formaţiuni pur pământeşti. Observaţi vertebrele, cu asperităţile lor, aceste vertebre de care se articulează coastele, va trebui să fiţi de acord că ele rezultă dintr-un echilibru dintre cosmic şi pământesc. Iar în calota craniană sunteţi în prezenţa unei forme în care Cosmosul smulge elementului pământesc posibilităţile sale de expresie, sunteţi în prezenţa unei forme copiate după elementul cosmic. În acest fel trebuie să studiaţi formele umane.

Studiaţi în acest fel forma umană; nu uitaţi că, în vederea funcţiilor sale interne, capul – în special părţile sale moi şi partea lichidă – este în repaos, reproducând în toată liniştea Cosmosul, şi veţi fi de acord că anatomia şi fiziologia din zilele noastre nu pot fi considerate drept expresia adevărului, pentru că cei care le profesează nu sunt conştienţi de influenţele cosmice.

V-am deja spus acest lucru, există nişte forţe provenite de la periferie. Este ca şi cum, venite din toate

părţile, ele ar acţiona asupra capului uman. Dar există o mare deosebire, în funcţie de faptul că aceste forţe sunt reţinute de Lună, de Soare sau de Saturn. Prezenţa anumitor astre modifică aceste forţe periferice. Nu este indiferent din ce regiune au apărut ele. Efectul lor e considerabil modificat, în funcţie de locul în care se află o anumită constelaţie. Aceste noţiuni, care se aflau odinioară la baza unei astronomii pline de înţelepciune, nu-i mai interesează decât pe diletanţi.

Planşa 3

Aproape nimeni nu-şi mai face astăzi o reprezentare reală despre aceste lucruri. Ceea ce am spus este de o mare importanţă pentru înţelegerea felului în care este format omul. În această subordonare totală a capului faţă de Cosmos, a oaselor gambelor faţă de Pământ, se exprimă, până în substanţă, esenţa forţelor modelante. Într-un os uman găsim, după cum ştiţi, carbonat de calciu; găsim aici, de asemenea, fosfat de calciu, două substanţe de o mare importanţă pentru edificarea osului. Carbonatul de calciu conferă osului particularitatea de a fi supus Pământului; fără el, Pământul nu ar putea ajunge la os. Carbonatul de calciu constituie pentru forţele pământeşti un punct de sprijin substanţial pe baza căruia ele formează osul. Fosfatul de calciu joacă acelaşi rol pentru forţele cosmice. Astfel, un os lung, cum este femurul, nu s-ar putea întinde de sus în jos fără intervenţia carbonatului de calciu, şi ar fi lipsit de col, fără intervenţia fosfatului de calciu. Faptul că

proporţia dintre carbonat şi fosfat nu variază deloc între diafiză şi col nu schimbă cu nimic problema. În realitate, o analiză precisă revelează, totuşi, nişte deosebiri. Dar, mai mult: constituţia organismului uman implică existenţa unor procese de construcţie şi de deconstrucţie, a unor procese care conduc la elaborare şi a unor procese care elimină ceea ce nu poate fi utilizat. Există între aceste forţe de construcţie şi cele de deconstrucţie o mare deosebire, pe care o putem observa chiar în substanţele înseşi, în fluor, de exemplu. Anatomistul obişnuit spune: fluorul joacă un rol în odontogeneză, el se află şi în urină; există, deci, fluor, aici, ca şi acolo. Dar nu aceasta este problema. În odontogeneză, fluorul joacă un rol pozitiv, dinţii nu se pot forma fără el. În urină se află fluorul care trebuie eliminat, deconstruit. Important este să distingem dacă, într-un anumit loc, o substanţă se formează în vederea eliminării sale sau dacă ea este absolut indispensabilă elaborării. Aceasta este situaţia. Într-o parte a osului, formată în principal de Cosmos, fosfatul de calciu joacă un rol constructiv, într-o altă parte, el constituie o excreţie. Şi invers, într-un os lung, carbonatul de calciu este constructiv, pe când, într-o zonă osoasă formată de Cosmos, el constituie, dimpotrivă, o eliminare.

Nicăieri nu este importantă prezenţa unei substanţe sau a alteia, ci drumul pe care ea îl parcurge îi dă semnificaţia pentru un anumit loc din organism.

Am încercat deja să ilustrez aceste fapte când am spus: Presupuneţi că, plimbându-mă, întâlnesc la ora 9 dimineaţa două persoane care discută liniştit pe o bancă. După amiază, în jurul orei 3, trec din nou prin acelaşi loc; aceleaşi persoane sunt din nou pe punctul de a sta la taifas pe bancă. Constatarea acestor două fapte nu duce la nimic, căci una din persoane ar fi putut, înarmată cu un sandviş,

să rămână pe bancă de la 9 la 3, în timp ce cealaltă, tot în acelaşi timp, ar fi putut parcurge un drum lung şi să fi revenit să se aşeze pe bancă la ora 3. Prima ar fi foarte odihnită, a doua, foarte obosită. Starea interioară a celor două persoane ar fi foarte diferită. Nu este important că o persoană sau alta este prezentă aici, ci este important ce a făcut ea, drumul pe care l-a parcurs în existenţa sa pentru a se afla acolo. La fel, este absolut indiferent pentru înţelegerea fiinţei umane să ştim că o substanţă sau alta se află într-un anumit organ. Trebuie să ştim cum se află ea acolo, dacă joacă acolo un rol anabolic sau un rol catabolic. Niciodată nu vom putea face legătura dintre calitatea unei substanţe indispensabile organismului şi remediu, dacă nu ţinem seama în mod exact de acest proces. Doar când ştim să facem acest lucru descoperim că repartizarea substanţelor în Cosmos este diferită de ceea ce credeam.

Vedeţi dvs., prezenţa fierului sanguin, care se crede că poate fi pusă în evidenţă prin anumite analize, constituie un fapt la care nu s-a mai reflectat de cinci sau şase secole. Dacă e just să spunem că există fier în sânge, în schimb, vom căuta zadarnic în el plumb, dacă organismul este normal. Plumbul nu este cunoscut, de fapt, decât prin minereurile sale, acolo unde el se află în masă. Dar toate metalele pe care le găsim în masă în Pământul nostru existau odinioară, în forma lor originară, în starea foarte subtilă de eter al căldurii, pe Saturn, pe Soare etc. Ei bine, omul exista deja pe vechiul Saturn, desigur, sub o formă diferită de cea actuală. El a participat la toate aceste procese prin care fierul, de exemplu, a devenit ceea ce este el astăzi, pornind de la această stare, absolut volatilă, de fină dispersie, care este eterul căldurii. Omul a participat la devenirea Pământului. Faţă de fier şi de magneziu, omul s-a comportat în mod ciudat. El a inclus aceste metale în

formarea sa. El a triumfat asupra plumbului, dar în privinţa magneziului, el l-a asociat propriului său proces. El a fugit de plumb, el a eliminat procesul-plumb, dar regăsim în om forţele care se manifestă în exterior în magneziu, forţe asupra cărora el trebuie să triumfe din punct de vedere interior. În schimb, omul a triumfat asupra plumbului pe vremea când el nu era încă închis între limitele pielii sale, pe când era încă o formă pe cale de metamorfoză, constituind un tot împreună cu Cosmosul. El mai posedă încă şi astăzi această putere de dominare asupra procesului-plumb şi capacitatea de a-l elimina. El dispune de forţele de edificare ale magneziului şi de forţele de excreţie ale procesului-plumb. Ce înseamnă toate acestea? Pentru a le înţelege, e suficient să vedem ce devine un organism uman intoxicat cu plumb. El devine fragil, se sclerozează, de unde putem deduce că organismul uman nu tolerează plumbul. El începe să combată procesul care se află în substanţa-plumb – căci substanţele sunt întotdeauna nişte procese. În organism se răspândeşte plumb, organismul se revoltă împotriva acestuia şi încearcă să-l alunge. Dacă e capabil de acest lucru, se vindecă, dar dacă plumbul este mai puternic, el nu se mai face sănătos şi asistăm la procesul de ruinare a organismului, caracteristică saturnismului. Într-adevăr, organismul poate suporta doar procesul de dominare a plumbului şi nu tolerează forţele care conduc la formarea plumbului.

Să cercetăm ce rezultă pentru om din faptul că el nu tolerează plumbul. Omul este, în primă instanţă, o fiinţă senzorială. El îşi percepe mediul înconjurător, apoi el reflectează asupra percepţiilor sale; ambele procese sunt necesare: percepţia, pentru a intra în contact cu lumea, şi reflecţia, pentru a refula percepţia şi, refulând-o, pentru a

dezvolta autonomia. Dacă nu am face altceva decât să percepem, ne-am epuiza în contemplarea exterioară. Dimpotrivă, doar distanţându-ne de obiecte şi reflectând asupra lor, noi nu ne mai epuizăm în obiect. Ei bine, corpul eteric al omului dispune de un centru pentru forţele de biruire a plumbului, care se află aproximativ acolo unde părul formează vârtejul. (planşa 4) De acolo, forţele de biruire a plumbului radiază în întreg organismul, împiedicând pătrunderea forţelor de formare a plumbului. Aceste forţe de biruire a plumbului au o mare importanţă. Ele sunt acelea care fac ca atunci când eu observ această cretă să nu rămân prizonierul contemplării mele. Altfel, eu m-aş identifica total cu obiectul perceput. Devin autonom, paralizez observaţia, chiar cu ajutorul acestor forţe de biruire a plumbului. Aşadar, acestor forţe le datorează omul faptul de a fi o personalitate distinctă, capabilă să se izoleze de lumea exterioară.

Planşa 4

În mod efectiv, aceste forţe nu au doar o semnificaţie fizic-eterică, ci şi una psihică şi morală, iar existenţa lor se poate manifesta, în anumite circumstanţe, în mod frapant: omul încorporează anumite substanţe metalice organismului său şi pe altele le respinge, biruindu-le. De

unde vine atunci faptul că omul, în decursul lungii sale evoluţii, trecând prin vechiul Saturn, vechiul Soare etc., dintre aceste substanţe care s-au format în afara lui, le-a respins pe unele şi le-a încorporat pe altele? Această respingere are drept corolar posibilitatea, pentru om, de a dobândi în sine nişte forţe morale autonome. Deşi organismul uman actual nu are nevoie de plumb, ne putem imagina că el ar putea comporta nişte forţe care formează plumb, că el ar putea conţine plumb, tot aşa cum conţine fier. În acest caz, omul ar avea nişte calităţi semi-morale, el ar avea o afinitate maladivă pentru gunoaie, el ar căuta substanţele urât mirositoare şi ar simţi plăcere să le miroasă. La un copil atins de o asemenea perversiune, simţind plăcere pentru tot ceea ce miroase urât, plăcându-i, de exemplu, să miroasă petrol, există întotdeauna o carenţă în privinţa acestei proprietăţi a sângelui de a respinge plumbul. Trebuie atunci să încercăm să solicităm aceste forţe de respingere a plumbului prin nişte măsuri clinice sau prin medicamente. Vom vedea, acest lucru este posibil.

Să revenim la magneziu, la această substanţă care joacă un rol atât de important în organism. Putem face asupra lui o observaţie foarte interesantă. Pe plan pedagogic, am atras adesea atenţia asupra necesităţii de a delimita net de celelalte prima perioadă a existenţei, care se întinde până la apariţia celei de-a doua serii de dinţi. Perioada următoare merge până la pubertate. Ei bine, dacă fluorul este necesar odontogenezei, magneziul nu este mai puţin necesar. Dar odontogeneza nu se îndeplineşte doar în gură, în maxilarul superior şi cel inferior; întregul organism participă la aceasta şi procesul-magneziu se desfăşoară în totalitatea organismului uman. Acest lucru este de o importanţă capitală pentru om, până la formarea

celei de-a doua serii de dinţi. Mai târziu, magneziul nu mai are aceeaşi importanţă, căci forţele sale durifică organismul. Aceste forţe închid organismul în sine însuşi şi punctul final al acestei consolidări, al acestei integrări de forţe şi substanţe, se situează în momentul formării celei de-a doua serii de dinţi. Dar, până atunci, utilizarea magneziului are o importanţă majoră pentru organismul uman.

Ei bine, organismul uman este un întreg, din punctul de vedere al evoluţiei sale în timp. El trebuie să conţină magneziu, el trebuie să aibă magneziu la dispoziţia sa. Fără aceste forţe ale magneziului, el ar fi lipsit de adevăratele forţe de consolidare. Dar el nu poate înceta să producă aceste forţe ale magneziului. Acest proces se realizează atât înainte, cât şi după formarea celei de-a doua serii de dinţi. Aceste forţe trebuie să fie utilizate; astfel, după ce apare a doua serie de dinţi, organismul biruie magneziul eliminându-l, în special făcându-l să treacă în secreţia lactată, în lapte. Acesta este un proces singular de tip periodic, căci secreţia lactată se află în legătură cu pubertatea: până la schimbarea dinţilor, organismul consumă magneziu; apoi, de la schimbarea dinţilor până la pubertate, îl elimină, şi în forţele lactogenezei se găseşte, într-adevăr, magneziu. Apoi se produce un reviriment până spre 20 de ani, şi forţele magneziului sunt atunci utilizate în scopul unei consolidări musculare foarte utile.

O substanţă este, de fapt, un agregat de procese. Plumbul nu e decât în aparenţă această substanţă gri şi grosolană, este absurd să o spunem. Plumbul este un proces care se desfăşoară în interiorul unor graniţe ce îi limitează extinderea. Totul este proces, şi nu ne putem mulţumi să spunem că, în om, anumite procese materiale sunt folosite, iar altele, cum este acela al plumbului, pe care

nu-l folosim, sunt respinse. Mai sunt şi alte procese, cum este acela al magneziului, care alternează în mod ritmic. În ritmul vieţii, procesul-magneziu este când consumat, când eliminat. Doar analiza care revelează prezenţa magneziului nu ne spune nimic, căci la 12 ani substanţele au o cu totul altă importanţă decât la 4 sau la 5 ani. Nu cunoaştem cu adevărat omul decât dacă ştim în ce moment anumite procese materiale, anumite substanţe, au o importanţă sau alta pentru organism. Dacă vrem să ştim cum îşi prelungesc substanţele activitatea lor în om, studierea compoziţiei chimice nu e de nici un folos. Trebuie să facem nişte studii care astăzi trezesc prea puţin interes. Dacă facem istoricul substanţelor începând din secolele al 13-lea–al 14-lea, găsim primele elemente ale chimiei actuale, amestecate cu procesele alchimice care ne par adesea atât de lipsite de sens. Exista pe atunci ceea ce am putea numi o ştiinţă a signaturii (a formei spectrale – *n.t.*), căzută în uitare, folosită mai ales pentru plante, dar şi pentru minerale.

Vedeţi dvs., o substanţă cum este antimoniul, mai exact, minereul său, antimonitul, prezintă o structură particulară formând nişte ace fine ca firele de păr. Dacă îl supuneţi unui anumit tratament metalurgic, obţineţi o oglindă de antimoniu, în special când vaporii de antimoniu se condensează pe un perete rece. Antimonitul are întotdeauna tendinţa de a face să apară nişte forme care se revelează în mod clar a fi cele ale corpului eteric. Aceste forme sunt foarte asemănătoare anumitor plante simple care se mulează pe corpul eteric. Antimonitul, când îl observăm, dă o impresie de mare receptivitate pentru formele eterice, el se mulează pe ele. Oricine poate constata că e posibil să declanşăm o serie de explozii când facem electroliza antimoniului, când îl facem să se fixeze pe

catod. Aceste explozii fac să se întrevadă relaţiile dintre antimoniu şi forţele eterice. Este un fapt remarcabil, exista odinioară o mare înţelegere, pierdută apoi, pentru asemenea lucruri; astăzi nu mai sunt respectate consideraţiile de acest fel şi oamenii rămân perplecşi în faţa unor lucruri importante. Astfel, ei se întreabă de ce diamantul, grafitul, antracitul şi cărbunele, care, toate, sunt carbon, sunt atât de diferite? Dacă s-ar ţine cu adevărat seama de ceea ce nu este doar constituţia chimică, dacă s-ar ţine seama de signatură, cum o înţelegeau cei vechi, s-ar sesiza deosebirea dintre cărbune şi grafit. Cărbunele a luat naştere în cursul stadiului pământesc, grafitul în cursul celui precedent, cel lunar, iar diamantul în cursul celui solar. Considerând lucrurile din punct de vedere cosmic, veţi începe să înţelegeţi că nu contează atât substanţa în sine, cât împrejurările şi epocile în cursul cărora o substanţă a luat o anumită formă [Nota 13]. Ei bine, când ceva material, în mod fizic real, este supus timpului, timpul are o semnificaţie precisă. Revenind la cele precedente, dvs. puteţi spune: Cărbunele este un copil, nu este prea în vârstă, grafitul este puţin mai mare, el este un tânăr, iar diamantul, dacă nu este chiar un moşneag, atunci este, cel puţin, un om în plină putere a vârstei. Dacă trebuie să distribuiţi o sarcină care are nevoie de un om matur, nu veţi face apel la un copil, este o problemă de vârstă. Astfel, cărbunele, prin vârsta sa cosmică, are o misiune diferită de aceea a grafitului, care este mai în vârstă. E necesar să fim atenţi la procesele cosmice, dacă vrem să învăţăm să cunoaştem legăturile omului cu Universul. Dacă utilizaţi antimoniul ca medicament, şi dacă vreţi să ştiţi ce stimulează el în corpul eteric uman, cu care are o afinitate deosebită, trebuie să ştiţi mai întâi care sunt legăturile sale cu lumea exterioară. Trebuie să ţinem seama neapărat de

procesele subtile ale naturii, dacă vrem să ştim cum se comportă în om un anumit remediu.

CONFERINŢA A PATRA

Dornach, 5 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

În cele trei conferinţe precedente am încercat să schiţăm o concepţie care să poată sluji drept bază medicului, scurtă schiţă, din cauza timpului disponibil. Dacă am vrea să intrăm în detalii, ne-ar trebui mult timp. Acest timp ar fi, desigur, necesar unor studii medicale.

Pentru dobândirea acestor cunoştinţe de bază ar fi nevoie de cel puţin un an de studii medicale serioase. Nu vă pot oferi aici decât caracteristicile a ceea ce ar trebui să fie un asemenea învăţământ, astfel că dvs. ar trebui să consideraţi cele trei conferinţe precedente drept o schiţă a cunoştinţelor pe care medicul trebuie să şi le cucerească. Aceasta va fi partea exoterică a cunoştinţelor medicale.

Dar acestei părţi trebuie să-i urmeze partea esoterică a ştiinţei medicale, despre care vom vorbi acum. Această parte esoterică trebuie să se clădească pe cea exoterică. Dar să nu dispreţuiţi în cursul studiilor dvs. această parte exoterică, ci dimpotrivă, străduiţi-vă să o stăpâniţi, cu toată seriozitatea de care sunteţi capabili. Acest lucru este astăzi greu de realizat, dar organizarea Secţiei medicale a Universităţii noastre de la Goetheanum, din Dornach, poate remedia această situaţie. Ceea ce am prezentat pe scurt poate fi îmbogăţit cu numeroasele detalii aflate în ciclurile mele de conferinţe şi în scrierile mele. Acest lucru nu a fost realizat, până în momentul de faţă, decât într-o mică măsură şi nu va atinge o anumită anvergură decât cu lucrarea pe care o pregătesc în prezent în colaborare cu

Doamna Doctor *Wegman*, şi care va fi publicată în curând [Nota 14]. Aici se va vedea ce impuls poate aduce antroposofia pentru domeniul medicinii şi al studiilor medicale.

Dar studiile medicale, trebuie să fiţi conştienţi de acest lucru, au un caracter foarte deosebit, comportând nişte cerinţe foarte speciale; sunt nişte studii în cadrul cărora nu se poate face abstracţie de rezultatele cercetării spirituale. Nu poate exista medicină fără datele ştiinţei spirituale. Haosul care domneşte în acest domeniu este rezultatul unei orientări a studiilor şi cunoştinţelor absolut inadecvată medicinii. Cunoştinţele noastre actuale despre natură sunt adecvate necesităţilor tehnicii, dar nu unei cunoaşteri a omului. Acest lucru este adevărat atât pentru teologie, cât şi pentru medicină. Vedeţi dvs., o adevărată ştiinţă medicală are nişte cerinţe speciale, veţi realiza acest lucru când vă voi spune cum se formează omul.

Ieri, pe plan exoteric – vom face trecerea spre esoteric în zilele următoare –, v-am făcut atenţi la faptul că substanţele sunt, de fapt, nişte procese. Sarea, de exemplu, este precipitatul, rezultatul unui proces. Procesul-magneziu şi procesul-fier se află în natura exterioară, procesul-plumb şi procesul-mercur, de asemenea, dar pe acestea din urmă omul nu trebuie să le poarte în interiorul său. Însă doar în aparenţă omul nu poartă aceste procese în interiorul său. Cum se formează omul? La început, este creată schiţa fizică prin fecundare. Această schiţă trebuie să se unească apoi cu corpul eteric al omului, dar acest corp eteric nu rezultă prin fecundare, el se formează în jurul a ceea ce va fi ulterior organizarea Eului şi organizarea astrală, în jurul complexului sufletesc-spiritual care exista înainte de viaţa pământească şi coboară din lumile spirituale. Astfel, noi avem de-a face cu sâmburele

central al entităţii umane, cu elementul său sufletesc-spiritual, care provine în primul rând din încarnările precedente şi în al doilea rând din perioada dintre moarte şi o nouă naştere, perioadă cu mult anterioară fecundării. Înainte de a intra în legătură cu germenele ce rezultă din fecundare, acest sâmbure sufletesc-spiritual îşi atrage mai întâi corpul eteric. Această triplă organizare – Eu, corp astral şi corp eteric – se uneşte cu rezultatul fizic al fecundării. Trebuie să consideraţi corpul eteric ca fiind format din Cosmos. Dar acest corp eteric de provenienţă cosmică comportă, în momentul în care se uneşte cu organizarea fizică, nişte forţe care nu sunt valabile pentru organizarea fizică: cele ale plumbului şi cele ale staniului. Doar în aparenţă omul nu este un microcosmos pentru că nu conţine anumite substanţe. Substanţele pe care omul nu le are în corpul său sunt cele mai importante pentru constituţia corpului eteric şi, de fapt, procesele plumb, staniu, mercur se desfăşoară în corpul eteric înainte de unirea acestuia cu corpul fizic.

Ei bine, corpul eteric se uneşte cu corpul fizic; celelalte părţi constitutive fac, bineînţeles, la fel. Această unire se realizează doar într-o anumită măsură în timpul perioadei embrionare, ea se va realiza pe deplin la naştere, când apare respiraţia. În acest moment, când apare o veritabilă respiraţie, toate forţele corpului eteric provenind de la substanţele neîncorporate corpului fizic, toate aceste forţe migrează în corpul astral, iar corpul eteric primeşte, la rândul său, forţele cu care opera corpul fizic. Corpul eteric suferă astfel o metamorfoză foarte importantă, care constă în adoptarea constituţiei corpului fizic şi renunţarea la constituţia sa proprie – înrudirea cu mediul înconjurător –, pe care o cedează corpului astral. Dar corpul astral e strâns legat de tot ceea ce este omul

capabil să ştie. Astfel, dragi prieteni, de îndată ce începeţi să asimilaţi o adevărată cunoaştere medicală transformată din punct de vedere interior şi nu pur teoretică, dvs. faceţi să trăiască acest conţinut deja prezent în corpul astral, deşi inconştient, acest conţinut care exprimă relaţiile corpului astral cu mediul înconjurător.

Iată un exemplu în acest sens. Consideraţi o regiune melancolică prin constituţia sa geologică, prin prezenţa, în subsol, a gnaisului, care conţine mica, un mineral pe care îl cunoaşteţi. Mica exercită o influenţă foarte puternică asupra constituţiei fizice a omului, a unui om care trăieşte într-o anumită regiune. Omul are un corp fizic diferit când se naşte într-o regiune unde abundă mica. Această mică acţionează pornind din sol asupra corpului fizic. Ei bine, veţi constata că în regiunile foarte bogate în mică există mulţi rododendroni. Această plantă este răspândită în Alpi şi în Siberia. Substanţa rododendronului este strâns înrudită cu corpul eteric înainte de intrarea sa în corpul fizic. Corpul eteric cedează atunci corpului astral această afinitate cu rododendronul. Când la locuitorii unor asemenea regiuni apar anumite boli cauzate de această acţiune preponderentă a micăi, prin intermediul apelor subterane, corpul eteric a cedat corpului astral ceea ce a primit de la mică. De aici putem trage concluzia că rododendronul conţine un suc care are virtuţi curative pentru aceste boli. De aceea, adesea, dar nu întotdeauna, remediul specific al unei boli se află chiar în locurile respective.

Reflectaţi, dragi prieteni, la faptul următor: În fiecare noapte, în timpul somnului, vă cufundaţi cu corpul dvs. astral în mediul ambiant, care era înrudit cu corpul dvs. eteric, iar acum este înrudit cu corpul astral. Ca medic care îşi cucereşte nişte cunoştinţe medicale, simţiţi în

permanenţă aceste forţe de vindecare ale mediului. Ceea ce aţi învăţat din punct de vedere exterior prin dialectică, vă este în mod constant confirmat în timpul somnului. Este un fapt de care trebuie să ţinem seama în privinţa studiilor medicale, căci orice învăţământ exterior, dialectic, nu ar sluji la nimic, ar fi disociat, dezorganizat, dacă nu ar avea loc în fiecare noapte, în timpul somnului, confirmarea, atât de necesară, în sânul corpului astral şi al mediului înconjurător. Astfel, în cazul în care cunoştinţele medicale nu sunt dobândite în aşa fel încât corpul astral să poată intra în conversaţie cu mediul şi să consimtă la ceea ce a învăţat medicul, ar fi ca şi cum ar asculta un limbaj neînţeles, care nu ar face decât să-l zăpăcească. Cunoaşterea medicală este legată în mod real, din punct de vedere interior, de viaţa omului care trece prin somn. Dar aceste fapte trebuie să treacă prin întregul om, prin omul viu, prin omul care simte, căci din această legătură nocturnă cu substanţele terapeutice mai rezultă încă ceva, cu adevărat imposibil de cucerit prin dialectică: impulsul real de a da ajutor. Fără acest impuls, fără această compasiune pentru bolnav, fără această dorinţă de a veni în ajutor, nu există, de fapt, vindecare.

E necesar să vă spun acum ceva care vi se va părea absolut paradoxal, dar va trebui să acceptaţi multe paradoxuri. Vedeţi dvs., poate că ar fi nevoie să ne protejăm remediile preparate în laboratorul nostru farmaceutic, pentru ca să nu poată fi imitate. Acest lucru mi s-a spus de nenumărate ori. Am răspuns că nu mă tem de imitaţii, dacă reuşim să introducem în curentul nostru nişte veritabile impulsuri esoterice. Se va recunoaşte atunci că remediile noastre sunt preparate cu un substrat esoteric şi că nu este indiferent dacă ele sunt astfel preparate cu tot ceea ce trăieşte în esoterism, sau imitate

de vreo fabrică oarecare. Aşa ceva poate să vi se pară paradoxal, şi totuşi aşa stau lucrurile.

Crearea unei anumite ambianţe, care să impregneze remediile cu o forţă spirituală de vindecare, contează mult mai mult decât anumiţi factori exteriori şi o anumită dibăcie profesională. Acest fapt nu e o superstiţie şi, aşa cum veţi vedea, poate fi perfect întemeiat pe ştiinţa spirituală. Oamenii cu o înţelegere subtilă vor observa că prin administrarea remediilor pe care le preparăm aici este făcut un pas spre ceva care trebuie să se realizeze.

Obiecţiile care mi-au fost făcute în acest sens vin de la nişte persoane care nu ştiu cât de mult trebuie să fie luată în serios viaţa spirituală. Trebuie să sesizaţi importanţa faptului că există aici o universitate, un loc în care se cultivă învăţământul medical. Această creaţie va trebui să fie o realitate, nu o formă goală. Veţi înţelege, de asemenea, că unui prim curs medical exoteric va trebui să-i urmeze, înainte de toate, un al doilea curs, absolut esoteric, care să vorbească inimii omului, prin care cunoaşterea medicală să pătrundă în ceea ce va deveni o atitudine interioară cu adevărat medicală.

Anumite personalităţi au căutat întotdeauna, din instinct, o asemenea atitudine interioară. În ultima treime a secolului al 19-lea, când nimic nu predispunea la o asemenea atitudine, aceasta s-a manifestat, totuşi, în mod sporadic, la anumite personalităţi izolate, considerate originale. Astfel, renumita Şcoală de la Viena [Nota 15], contemporană cu tinereţea mea, se bazează pe această componentă a vindecării în care terapeutica nu contează deloc, cum se întâmplă în cazul pneumoniei, la care tratamentul este, practic, fără influenţă asupra elementului central al afecţiunii. Este ceea ce a dat naştere nihilismului de care aţi auzit, desigur, vorbindu-se. Tocmai medicii cei

mai cunoscuţi ai acestei şcoli vieneze au devenit, cu bună ştiinţă, campionii nihilismului; ei erau de părere că nici un remediu nu e capabil să vindece. Până la un anumit punct, aceste idei au fost împărtăşite de Wirchow, pentru care 50% din bolnavi s-ar fi vindecat la fel de bine fără medicamente; în 30% din cazuri, se poate afirma că medicamentul a dăunat în mod cert, iar în rest, întâmplarea poate a condus la alegerea unui remediu folositor. Nu eu, ci Wirchow [Nota 16], o celebritate medicală a secolului trecut, a spus acest lucru. Cunosc nişte personalităţi ilustre care, la ora actuală, mai apără încă acest punct de vedere, fiind, poate, totodată partizani ai terapeuticii. Aceasta nu este o atitudine medicală interioară, dar aşa ceva nu poate exista acolo unde e vorba doar de pur formalism. Trebuie să fie trezită cu adevărat acea atitudine de care vorbeam, ceea ce implică latura umană a celui de-al doilea curs, întemeiat pe primul, cel exoteric. Această latură umană atât de indispensabilă o găsim, deşi sub o formă degenerată, totuşi, uneori grandioasă, la o personalitate ca *Paracelsus*; desigur, multe lucruri i se pot obiecta într-o privinţă sau alta, dar el manifesta într-un mod grandios această atitudine medicală interioară. Ajungând într-o regiune unde abunda permianul, el ştia că anumite boli pot fi atribuite acestei roci, în special anumite boli provenind dintr-o perturbare a sângelui. Desfăşurarea procesului maladiv este absolut caracteristică. Se constată la bolnavii respectivi o vie activitate a splinei. Iar când vine cineva ca străin într-o asemenea regiune, întâlneşte puţină simpatie; locuitorii sunt teribil de încăpăţânaţi, cârcotaşi, naivi, şi vă iau drept proşti când consideraţi ca extravagante anumite obiceiuri de-ale lor. Da, este adevărat, oamenii se familiarizează cu permianul. Dar un străin care vine aici nu suportă

permianul, şi mai ales apa sa. El prezintă anumite simptome maladive. *Paracelsus* [Nota 17] spune că bolile care apar în aceste regiuni sunt ereditare şi el adaugă: „Probabil că se petrece ceva în domeniul eteric" sau al „arheului", cum îl numea el. Arheul a trebuit să sufere o influenţă înainte de a intra în embrion. Ei bine, se constată că drobul (*Cytisus Henffelii*) creşte extraordinar de bine în aceste regiuni. Vom găsi uşor în drob – în flori, în frunze sau, eventual, în rădăcini, după constituţia indivizilor – un suc care va fi un bun remediu pentru aceste afecţiuni.

Este vorba să ne cucerim, cu ajutorul acestei atitudini medicale interioare, un mod absolut diferit de a vedea natura. Când eram un băieţandru, am cunoscut un medic pe care îl întâlneai adesea pe pajişti şi câmpii, unde se întreţinea cu plantele, florile, insectele etc.... În regiunea în care profesa, medic modest, mai existau încă vreo trei sau patru care făceau pe corifeii, dar se poate afirma că activitatea acestui om modest, care iubea atât de mult florile câmpiilor, era infinit mai rodnică decât aceea a medicului oficial şi a celorlalţi, căci aceştia îşi deţineau ştiinţa din şcoli şi din ceea ce este legat de ele. În schimb, el îşi dobândise cunoştinţele despre remedii prin frecventarea naturii, care nu ne poate conduce la ştiinţa medicală decât atunci când iubim astfel natura în amănunt. Când o observăm sub microscop, nu o mai iubim; trebuie să o iubim, trebuie să fim în stare să o studiem din punct de vedere macroscopic. Veţi înţelege astfel cât de necesară e viaţa inconştientă a corpului astral pentru a ajunge la cunoştinţele medicale. Nu aş vrea, desigur, să fac să reînvie pentru dvs. nişte vechi reţete de cumătră, ci vreau doar să vă spun ce se desprinde în prezent din observaţia directă. Dar, pentru că limbajul actual şi terminologia medicală nu dispun de expresii adecvate, e necesar să recurgem la

terminologia tradiţională, dacă nu creăm una nouă. O astfel de terminologie nouă ar fi, poate, mai favorabilă propagării ideilor noastre, dar aşa ceva ne-ar impune, cu siguranţă, nişte ani de studiu. Şi cum dvs. doriţi să fiţi informaţi de pe-acum, voi folosi vechea terminologie, cu câteva modificări.

E bine să studiem mai întâi lumea vegetală, nu pentru că aş vrea să recomand plantele ca remediu universal, ci pentru că ele ne pot învăţa o mulţime de lucruri şi mai ales despre ceea ce are legătură cu aprofundarea esoterică. Ei bine, în ceea ce priveşte tradiţia medicală, este extrem de important să studiem trei lucruri, dar să le studiem altfel decât o face ştiinţa curentă.

Când, astăzi, un student a învăţat ceva, el crede că acest lucru este bun, că el poate aplica ceea ce ştie. Dar un om religios, un om evlavios, învaţă Tatăl nostru; şi el îl ştie, dar el nu crede că e suficient să-l ştie, ci repetă rugăciunea în fiecare zi. El spune zilnic ca rugăciune ceea ce ştie. În fiecare zi, el face să-i treacă prin suflet ceea ce ştie. Acesta este un mod absolut diferit de a concepe lucrurile, cu adevărat diferit. Gândiţi-vă, de asemenea, la un iniţiat; dvs. presupuneţi că el cunoaşte elementele ştiinţei oculte, dar el însuşi nu acordă nici o importanţă faptului că le cunoaşte, că şi le-a cucerit. Este mult mai important pentru el să facă din când în când să treacă prin faţa sufletului său, cu convingere, primele elemente, şi următoarele, pentru a face să ţâşnească în sufletul său noi elanuri. Cel care este impregnat de un sentiment religios face cu totul alte experienţe decât acela care nu vede în natură decât ceea ce conţine lumea fizică. Trebuie să ne regăsim în mod perpetuu în ritmul naturii, dacă vrem să ne cucerim cunoştinţe vii şi nu o cunoaştere moartă. Cunoaşterea, activitatea cunoscătoare, trebuie să se reînnoiască în mod ritmic. Despre acest lucru e vorba atunci când vă spun

despre atitudinea interioară ca bază a cunoştinţelor medicale. Este atât de important, chiar pentru terapeutică, să ne cucerim aceste cunoştinţe medicale despre natura omului şi a mediului său înconjurător. Faceţi în mod constant să renască planta în sufletul dvs., acest lucru are o însemnătate absolut deosebită.

Trei lucruri, la plantă, au o însemnătate deosebită. Primul este parfumul ei, legat de prezenţa uleiurilor eterice. Această aromă poate avea la unele plante un caracter foarte special. Parfumul unei plante exercită o atracţie pentru anumite fiinţe elementare care încearcă să se cufunde în el. Ceea ce se află la originea acestei activităţi aromatice – nu a substanţei – se regăseşte sub forma minerală cea mai concentrată în sulf. Astfel, putem, după modelul vechilor medici, să dăm numele de *Sulfur* sau de sulfuric la ceea ce este activ în aroma plantei, acestui extract spiritual care trezeşte nostalgia fiinţelor elementare. A percepe elementul sulfuric din plantă înseamnă o reală înţelegere pentru parfumul ei, dacă recunoaştem ceea ce se petrece, spiritual, între sus şi jos, când se răspândeşte acest parfum.

O a doua facultate pe care trebuie să o dezvoltăm este un sentiment interior pentru ceea ce creşte în frunză; nu ne lipsesc ocaziile de a lega parfumurile de flori şi formele de frunze. Frunzele au nişte forme atât de variate: dantelate, netede, ascuţite, rotunjite, dinţate etc.... Trebuie să ne cucerim o sensibilitate delicată pentru acest element foliar al plantei, care vivifică fiinţele spirituale pe care le-au atras parfumurile. În acest element foliar radiază, de la periferia Cosmosului, o tendinţă de a forma structuri sub formă de picături. Este posibil să dezvoltăm un minunat sentiment pentru această activitate modelatoare care, provenind din Cosmos, se află în frunze, atunci când, pur şi

simplu, contemplăm cu iubire tot ceea ce este frunză, dimineaţa, când roua le înstelează. Căci, în esenţa lor, aceste picături de rouă reflectă ceea ce se străduieşte, pornind de la periferia cosmică, să dea naştere acestor forme ca picături. În mod incontestabil, picătura se află la originea a tot ceea ce este frunză în plantă. Dacă forţele cosmice periferice ar fi singurele active în mod spiritual, plantele ar lua întotdeauna această formă sferică. Forma sferică apare în plantă mai ales când cosmicul domină astfel în multe fructe bacă şi, de asemenea, în multe frunze. Dar această formă de picătură este imediat luată în stăpânire de forţele terestre, smucită în toate părţile, dând naştere formelor celor mai variate. Această tendinţă de a forma picătura există, concentrată din punct de vedere mineral, în mercur. De aceea, medicina timpurilor străvechi o numea tendinţă mercuriană. În vechea medicină, Mercur nu era metalul cu acest nume, ci tendinţa de a forma picătura, această tendinţă dinamică spre picătură. Pretutindeni unde se regăseşte această tendinţă, există elementul mercurian. Mercurul este metalul care pe Pământ ia forma de picătură, pentru că aici există condiţiile favorabile pentru aceasta. Mercurul ia pe Pământ forma pe care o are argintul pe Lună, care ar trebui să se găsească aici sub formă de picătură. Medicina de odinioară numea mercur tot ceea ce are formă de picătură şi, pentru vechii medici, toate metalele erau *Mercur*. Această medicină trăia în tot ceea ce este mobil, însufleţit, şi noi trebuie să revenim la această mobilitate, la această viaţă. Trebuie să ne dezvoltăm un simţ pentru această mobilitate şi această viaţă. Când, dimineaţa, vă uitaţi de jur împrejur pe câmpii, când vedeţi perlele argintate de rouă pe frunze, trebuie să vă spuneţi: Aceste perle de rouă îmi revelează ceea ce trăieşte din punct de vedere spiritual în frunzele înseşi:

tendinţa spre forma cosmică sferică. Dar trebuie să simţim acest lucru dacă vrem să înţelegem planta; trebuie să învăţăm să o înţelegem în forma sa sferică. Vedeţi dvs., atunci când învăţaţi să înţelegeţi planta în aşa fel încât să stabiliţi o relaţie cu tendinţa sa spre forma de picătură, şi apoi să vă înălţaţi prin mireasmă, dvs. dezvoltaţi treptat o sensibilitate delicată, subtilă, pentru tot ceea ce, în om, acţionează în direcţie centrifugă. Creşterea unghiilor este o activitate centrifugă ce traversează omul. În timpul primilor şapte ani de viaţă, care se încheie cu formarea celei de-a doua serii de dinţi, nişte forţe centrifuge traversează în permanenţă omul. Acestea se manifestă la maximum prin transpiraţie. Ceea ce, în plante, se înalţă sub formă de parfum şi atrage spiritele elementare, trăieşte în mirosul transpiraţiei de direcţie centrifugă. Astfel, dacă vreţi să găsiţi elementul vegetal din om, orientaţi-vă cercetările spre această tendinţă profundă spre exteriorizare, şi veţi avea o cunoaştere intimă a legăturii dintre ceea ce se află în exterior şi ceea ce se află în interiorul omului. Căci, prin transmiterea proprietăţilor corpului eteric astralului, se petrece o inversare completă. Corpul eteric încearcă să-şi îndrepte în sus ceea ce el ia din mediul înconjurător. Transmiţând acestea corpului astral, el se desfăşoară în direcţie centrifugă, spre exterior, şi, efectiv, în această direcţie poartă omul elementul vegetal din el.

Observaţi cum îşi înfige planta rădăcinile în sol, cum intră ea în relaţie intimă cu tot ceea ce e sare, în sensul larg al cuvântului. Aici se efectuează un proces de sens contrar faţă de fenomenele însoţitoare ale proceselor senzoriale, care sunt nişte procese-sare. Gândiţi-vă la sarea de bucătărie, la gustul ei sărat când este în soluţie şi imaginaţi-vă procesul invers, imaginaţi-vă că procesul de

dizolvare ar fi anulat, că ar exista un fel de aglutinare şi că mirosul şi gustul ar deveni latente. Dvs. v-aţi afla atunci în prezenţa procesului care se desfăşoară între plantă şi sol. Este ceea ce cei vechi numeau *procesul-Sare*. Medicina de odinioară nu numea sare ceea ce se desemnează astăzi cu acest nume, de exemplu, carbonaţii etc. Ea numea sare ceea ce, în plantă, intra în legătură, prin extremitatea rădăcinilor, cu substanţele Pământului. Acesta este procesul-sare.

Îndreptându-vă în mod constant şi ritmic atenţia spre aceste minunate taine ale naturii, cunoştinţele dvs. medicale vor deveni vii. Cu alte cuvinte, atunci când vă însufleţiţi în acest fel cunoaşterea, începeţi să priviţi natura şi omul într-un mod care conduce la vindecare, pornind de la acest puternic impuls de a ajuta despre care v-am vorbit. Vindecarea nu poate rezulta cu adevărat decât dacă se porneşte de la o asemenea bază, cu o totală obiectivitate. Aceste facultăţi trebuie să fie stimulate în mod absolut concret printr-un studiu exoteric asiduu, conştiincios, altfel acţionăm în confuzie. Dar trebuie să ştim, totuşi, că nu studiile teoretice constituie baza însăşi a cunoaşterii medicale, ci adâncirea în mod ritmic în contemplarea naturii înconjurătoare.

Cuvintele pe care le scriu acum pe tablă*, nu pentru a fi ştiute, trebuie să dea din nou viaţă, de fiecare dată când le rostiţi, simţului medical în sufletul dvs.

Voi, spirite vindecătoare,
Voi vă uniţi
Cu binefacerea sulfurică
A aromei eterului.

Vă umpleţi de viaţă
Prin impulsul mercurian
Spre perla de rouă
A tot ceea ce creşte
Şi devine.

Vă consolidaţi
În sarea Pământului
Care hrăneşte în sol
Rădăcina [Nota 18].

* Această planşă nu s-a păstrat.

Acestea le primeşte, într-un fel, sufletul care, contemplând periferia, trezeşte în sine un simţ pentru tot ceea ce-l înconjoară. Iar omul poate răspunde:

Cunoaşterea din sufletul meu
Vreau s-o unesc cu focul
Miresmei florilor;

Viaţa sufletului meu
Vreau s-o înviorez prin picătura scânteietoare
A dimineţii frunzelor;

Viaţa sufletului meu
Vreau s-o fortific în contact cu învârtoşarea sării
Cu care Pământul
Poartă de grijă rădăcinii [Nota 19].

Iată, dragi prieteni, ceea ce puteţi primi, vivificându-vă neîncetat aceste forţe ale sufletului, aşa cum o fac cei care se roagă cu devoţiune, aceste forţe care au o virtute medicală. Căci forţele obişnuite la care se face apel în zilele noastre în şcoli nu sunt capabile să trezească în om

cunoştinţele medicale; trebuie să facem ca acestea să izvorască din suflet. De aceea am pus la începutul consideraţiilor noastre esoterice modul de a trezi sufletul care permite să se ajungă la cunoştinţele medicale.

CONFERINŢA A CINCEA

Dornach, 6 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Când am ieşit de la conferinţa din ajun, am studiat întrebările dvs.; ele sunt, toate, evident, legate de conferinţa de ieri. O primă categorie de întrebări mărturiseşte o anumită angoasă. În cursul conferinţelor, li se va răspunde unora dintre ele. Altora, toate mai mult sau mai puţin asemănătoare, nu li se poate răspunde în mod teoretic, ci doar prin ceea ce se va desprinde din acest curs. De fapt, aceste întrebări se referă toate la calea medicală pe care încearcă să se angajeze participanţii după acest curs. Vom vorbi astăzi despre acest lucru, între consideraţiile esoterice de ieri şi cele de mâine, şi vom vedea cum poate să acţioneze în continuare acest impuls, pe care nu am putut să-l dau decât în mod sumar, din cauza numărului restrâns de ore. Persistenţa reală a acestui impuls va trebui să slujească drept bază pentru consideraţiile esoterice pe care le vom aborda mâine.

Voi adăuga mai întâi ceva la ceea ce am spus ieri. A orienta pe cineva sau a te orienta tu însuţi de la fizic-senzorial spre spiritual nu conduce, în general, la mare lucru. Desigur, această orientare corespunde cu ceea ce trăieşte în suflet, corespunde unei anumite nevoi profunde a sufletului, şi aceasta în toate domeniile existenţei, iar pentru medic, cu atât mai mult. Dar, din multe puncte de vedere, această nevoie trebuie să se precizeze, să se afirme,

să se clarifice şi – acesta e principalul – să dobândească mai multă forţă interioară decât de obicei. Spre acest lucru trebuie să năzuiţi dvs., dragi prieteni. Dar e necesar să trasăm o cale. În ceea ce mă priveşte, eu nu pot decât să vă dau impulsul spre această cale. Vă revine dvs. misiunea de a transforma acest impuls în realitate, prin eforturile dvs., şi păstrând legătura cu Dornachul.

Pentru această sarcină pe care v-aţi asumat-o – întrebările dvs. arată cu câtă intensitate –, elanul general spre viitor nu e suficient. E necesar ca acest elan să se manifeste în mod absolut concret în diversele domenii ale existenţei. Astfel, e necesar să ne obişnuim să participăm la viaţa întregului Cosmos. În prezent, omul nu mai simte Cosmosul şi, din această cauză, nu mai percepe spiritualitatea, care nu poate fi atinsă decât prin intermediul Cosmosului.

Examinaţi nişte cunoştinţe medicale oarecare; aşa cum apar la început, în devenirea lor, în manifestările lor exterioare, ele nu aduc nici o cunoaştere spirituală a existenţei. Doar când eşti în măsură să situezi lucrurile, fiinţele, în ansamblul relaţiilor cosmice, doar atunci devine posibil să percepi, prin vălul naturii, formele spirituale pe care acesta le acoperă.

Ei bine, dificultăţile care pot să apară când se promovează viaţa spirituală au fost studiate de mişcarea antroposofică, ea a făcut experienţa acestor dificultăţi în mod concret, timp de douăzeci de ani. Poate părea banal să spunem în câteva cuvinte în ce au constat aceste dificultăţi. Ele au constat, pur şi simplu, în faptul că aceia care aspirau la nişte cunoştinţe esoterice într-un anumit domeniu voiau să-şi facă sarcina prea uşoară, prea comodă. Calea esoterică este dificilă, sau ea nu există. Nu se poate urma o dezvoltare esoterică pe o cale uşoară. Această observaţie

atât de frecventă despre dificultăţile ce trebuie să fie învinse, despre depăşirea de sine, e necesar să fie luată foarte în serios, aş spune chiar că ar trebui să fie considerată cu un respect sacru. Ar fi necesar să se realizeze un reviriment, până în amănunt, în întreaga concepţie a mişcării antroposofice, începând cu momentul de răscruce care este Congresul de Crăciun. Şi, în timp ce dvs. vă căutaţi calea ca medici, trebuie să vă uniţi interior cu acest reviriment real, pentru ca drumul esoteric să fie o împlinire a existenţei dvs. În cursul acestor conferinţe, se va face tot ce este posibil, dar – aşa cum o voi spune la sfârşitul expunerii de astăzi – va trebui să existe o continuare.

Să începem prin a examina un detaliu. Dacă, în consideraţiile dvs. spirituale, nu sunteţi dispuşi să intraţi în detalii, nu veţi găsi drumul spre spiritual. Să nu credeţi că prin visătorie sau dăruindu-vă unor vagi inspiraţii veţi găsi spiritualul. În zilele noastre, spiritualul trebuie să fie cucerit, în mod real, prin orientarea eforturilor proprii cu cea mai mare seriozitate. Şi el nu poate fi cucerit decât în corelaţie cu ceea ce provine din lumea spirituală.

Să ne îndreptăm privirea spre un amănunt. Lumea vegetală ne poate învăţa multe. Să privim o plantă. De obicei, i se examinează rădăcinile, tulpina, frunzele, floarea, cu pistilul şi staminele, sămânţa care se formează în ovar. Se descrie aproximativ ce se vede la plantă, ca şi cum s-ar descrie un fotoliu, la descrierea căruia se mai adaugă că te poţi aşeza în el.

Cam în acest fel este descrisă planta. Este caracterizat modul în care se fixează rădăcinile în sol, din care ele extrag forţele fizice, forţele şi substanţele chimice, modul în care seva urcă în capilare etc. Se consideră o eroare a vorbi despre dispunerea în spirală a frunzelor, şi nu se ştie,

în orice caz, că acest fapt se află, într-un fel, în relaţie cu Cosmosul. Apoi sunt descrise florile şi se vorbeşte, cel mult, despre o forţă, atunci când sunt recunoscute culorile şi substanţele florilor multicolore sau fecundarea. Toate acestea sunt descrise în acelaşi spirit în care este descris cineva care se aşează într-un fotoliu.

Ei bine, esenţa a ceea ce trebuie să fie sesizat aici nu poate fi aflată în acest fel. Trebuie să fim perfect conştienţi, studiind o asemenea plantă, că inserţia ei în sol prin rădăcini ne atrage atenţia asupra unui mister minunat. Iar tulpina, cu frunzele ei, ne conduce spre un alt mister, ceea ce se petrece în floare, la fel, spre un altul.

Vedeţi dvs., dragi prieteni, cu rădăcina care se înfige în sol, existenţa vegetalului ia sfârşit în contact cu pământul, cu pământul dur. Dar rădăcina nu ar primi nimic de la sol, dacă acesta nu ar începe să fie supus influenţei Cosmosului. Ambianţa cosmică – nu numai căldura şi lumina solară, ci tot restul sistemului planetar care aparţine de Pământ – influenţează pământul, începând de la suprafaţă până la o anumită adâncime. Şi aceste forţe trezite în substanţele pământeşti permit rădăcinii să se afle în pământ.

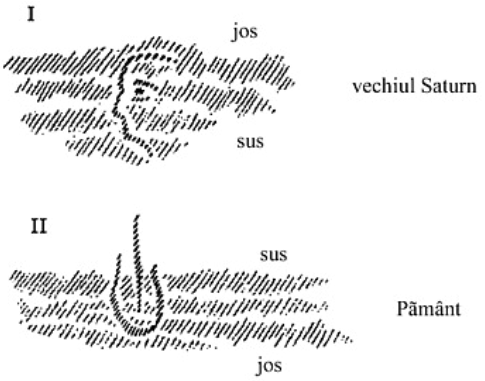
Să căutăm acum în jurul nostru unde regăsim aceleaşi forţe. Aceleaşi forţe care se activează în jurul rădăcinii le regăsim în capul uman, dar ele au aici o natură complet diferită decât în pământ, în jurul rădăcinilor, şi nu putem înţelege acest lucru cu noţiunile oferite de ştiinţele actuale ale naturii. Acest fapt reiese din multe dintre întrebările puse, atunci când vorbiţi despre haosul pe care ştiinţele naturii l-au introdus în sufletele dvs. Este cu adevărat necesar să vă adânciţi din nou în substanţele exterioare şi să simţiţi ce se numea odinioară pământ, apă, aer, foc. Căci, dacă vorbim doar despre hidrogen, carbon, azot, sulf şi

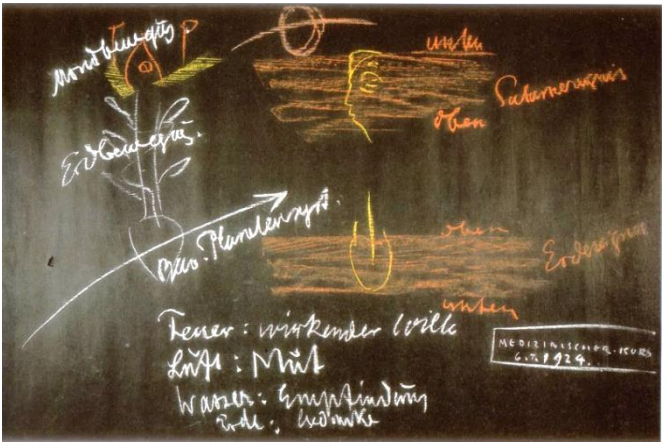
fosfor, în felul chimiştilor, aceste elemente rămân mereu ceva exterior; dvs. vă aflaţi aici şi în jurul dvs. se află undeva oxigen şi azot, nu puteţi gândi altfel. Ceea ce vă învaţă fiziologia şi chimia din zilele noastre despre oxigen şi azot este absolut indirect. Fiziologia vă învaţă că azotul se află în organism, dar nu-l simţiţi în interiorul dvs. Este vorba să faceţi experienţa lui vie în interiorul dvs. şi să porniţi de la această experienţă. Iar ceea ce poate fi simţit astfel trebuie unit cu fiinţa umană în întregul ei, dacă vrem să punem aceasta în slujba organizării universale. Acest lucru îl facem când avem voinţa de a vindeca.

Printre aceste patru elemente, pământ, apă, aer, foc, există unul a cărui experienţă o poate face oricine: căldura, în sensul de calitate naturală. O simţim, ne este cald, ne este frig. Nu ne situăm faţă de ea într-un mod atât de exterior ca faţă de oxigen sau azot. Aceasta este o particularitate a vechii concepţii despre natură, de a ne baza pe ceea ce putem simţi integrându-ne în ea, nu plasându-ne în exterior. Să rămânem, pentru moment, la elementul căldură, la elementul foc, căci acesta este elementul a cărui experienţă o putem face în modul cel mai nemijlocit. Omul, se ştie, simte căldura. Ei bine, substanţa terestră este, de fapt, pentru rădăcină, ceea ce este căldura pentru capul uman. Încercaţi acum, reprezentându-vă pământul, să suprimaţi prin gândire ceea ce are el solid, elementul pământ, apoi elementul apă şi elementul aer pe care le conţine, şi imaginaţi-vă – acest lucru este posibil – că nu rămâne decât căldura, că aţi avea un sol de căldură pură. Aici este partea de sus, aici partea de jos (Rudolf Steiner arată figura I), luaţi totul şi inversaţi-l; susul se află acum aici, josul – aici. Obţineţi o adevărată opoziţie polară. Pe de-o parte, vă puteţi reprezenta căldura liberă de celelalte elemente, inclusiv de elementul pământ (I), pe de

altă parte, solul, a cărui căldură a plecat împreună cu rădăcina (II). Ceea ce aici (II) este rădăcina, este elementul vegetal, aici (I) este ceea ce iese din însuşi capul uman.

Planşa 5

Ce să spunem despre toate acestea? Putem spune: Eu privesc rădăcina, ea se află în solul pământesc; privesc capul uman, el se află într-un sol de căldură, dar într-un sol inversat. Aceasta rezultă din faptul că ceea ce se împlineşte

aici (I) precede cu patru etape ceea ce se împlineşte acolo (II). Puteţi numi ceea ce se petrece aici cu rădăcina (II): un eveniment pământesc. Atunci trebuie să desemnăm ceea ce se petrece încă şi astăzi cu capul, pe baza căldurii (I): un eveniment saturnian. Între cele două, se situează evenimentul solar şi evenimentul lunar. Dacă acum, în gândire, eliminaţi din cap tot ceea ce s-a inserat aici ulterior: pământul, aerul şi apa, nereţinând decât căldura activă – a cărei diferenţiere calorică este asigurată de restul organismului –, dacă nu luaţi în considerare decât organismul de căldură al capului, vă rămâne un mic Saturn.

Organizarea vechiului Saturn este acum prezentă în cap; şi dacă sesizaţi legătura, puteţi spune: În Cosmos, în urmă cu nenumăraţi ani, exista o formaţiune care a anticipat întreaga constituţie calorică a capului uman, iar în prezent rădăcina este, în pământ, imaginea a ceea ce a fost înainte această formaţiune.

Aceasta este legătura. Organizarea calorică a vechiului Saturn, o observaţi în cap. Practicată în mod corect, o asemenea contemplare nu trebuie să rămână o simplă idee teoretică, ci trebuie să se unească apoi cu nişte impulsuri interioare morale. Trebuie să putem privi capul uman întrebându-ne în ce fel ne atinge această contemplare a capului uman, ca amintire încarnată a unei perioade evolutive extrem de îndepărtate a Cosmosului, aceea a vechiului Saturn. Lăsaţi-vă pătrunşi de următorul sentiment: Pe de-o parte, eu sunt un om care a atins o anumită vârstă, îmi revăd copilăria, iar amintirile ce se leagă de ea răsar în mine. La o vârstă mai înaintată, mă cufund iar în amintirile din copilărie; acest fapt trezeşte în mine o experienţă intimă, în faţa căreia mă pot găsi înarmat cu forţe morale. Amplificaţi apoi ceea ce simţiţi până la a vă putea spune: Eram prezent ca om în epoca

vechiului Saturn; dacă îmi fac în prezent o idee justă despre capul meu, el apare ca o amintire vie a Cosmosului la originea lui, şi eu voi adăuga: Ceea ce se poate forma pe baza amintirilor mele din copilărie, atunci când merg înapoi de la aceste amintiri până în epoca vechiului Saturn, datorită capului meu uman viu, îmi apare multiplicat la infinit. Dar asemenea cunoştinţe nu au valoare decât dacă ele pătrund simţul moral, dacă putem vibra interior când ne adâncim astfel, printr-o activitate umană, într-un sentiment cosmic. A medita nu constă, mai ales pentru medic, în a rumega gânduri. A medita înseamnă a prezenta sufletului asemenea legături, capabile să trezească nişte sentimente diferenţiate, datorită cărora pot fi simţite nişte emoţii.

Imaginaţi-vă că eu întâlnesc o persoană pe care nu am mai văzut-o de patruzeci de ani. În timp ce ea se află în faţa mea în aspectul ei actual, în sufletul meu apare imaginea copilului care a fost. Aceasta provoacă în mine o anumită emoţie. Acum, îmi îndrept privirea spre tot ceea ce ţine de rădăcinile plantelor; făcând acest lucru, sunt în stare să raportez ansamblul acestor procese radiculare la capul uman, la acest cap care mă duce înapoi la epoca vechiului Saturn. Meditaţia trebuie să pătrundă în întregime sufletul omului şi să trezească o viaţă interioară profundă.

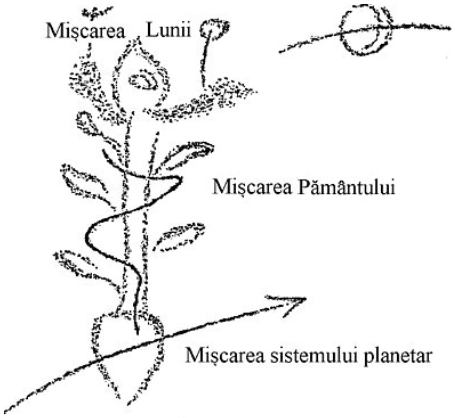
Ceea ce am spus adineaori are drept scop să ne arate cum, odată puse bazele printr-un fel de curs exoteric, latura esoterică trebuie să se întemeieze pe o experienţă a Cosmosului în relaţie cu omul întreg, experienţă trăită prin sentiment. Căci, tot aşa cum existenţa saturniană vi se poate revela prin examinarea raporturilor dintre capul uman şi creşterea radiculară a plantei, existenţa solară vi se poate dezvălui prin studierea relaţiilor dintre inima

umană şi formarea tulpinii şi a frunzelor la plantă. La rândul ei, această formare a tulpinii şi a frunzelor este amintirea epocii solare, care a prins viaţă.

Dacă urcăm spre floare, în sânul căreia ia naştere sămânţa vegetalului, noi abordăm o relaţie cu sistemul metabolic-locomotor. Studierea acestei relaţii dintre ceea ce se desfăşoară în floare şi sistemul metabolic-locomotor al omului trezeşte în noi ca un fel de amintire a vechii Luni.

Când cultivaţi acest sentiment interior, dragi prieteni, când simţiţi aceste relaţii în adâncul cel mai profund al meditaţiei, simţiţi încă ceva. Atunci în sufletul dvs. apare ceva foarte plin de semnificaţie: Când, aprofundând acest sentiment, sufletul se îndreaptă spre rădăcină, în interiorul dvs. ia naştere sentimentul că nici o rădăcină nu este imobilă. Fiecare rădăcină vă dă impresia de mişcare. Învăţaţi să cunoaşteţi această mişcare. Toate acestea, eu nu pot decât să le schiţez, de data aceasta nu pot decât să dau o indicaţie asupra unui impuls, asupra modului în care trebuie să se elaboreze experienţa interioară, asupra modului în care cunoaşterea naturii se transformă în înţelepciune. Veţi simţi această mişcare a rădăcinilor. Observându-le astfel, veţi avea impresia că parcurgeţi, împreună cu ele, spaţiile cosmice. Într-o anumită măsură, datorită acestei impresii de a fi într-un vehicul parcurgând Cosmosul cu viteza rădăcinilor, veţi face experienţa mişcărilor în spaţiu ale întregului nostru sistem planetar. În rădăcinile plantelor veţi simţi mişcarea prin spaţiu a întregului nostru sistem planetar. Iar când urmăriţi dezvoltarea foliată, când o simţiţi aşa cum am descris-o, participaţi, tot aşa, la o mişcare care este adevărata mişcare a Pământului, mişcarea Pământului simţită în mod interior.

Planşa 5

Mişcare a sistemului planetar: rădăcină

Mişcare a Pământului: legătura dintre frunză şi tulpină

Sistemul lui Copernic, care face ca Pământul să se învârtă în jurul Soarelui, nu este decât o invenţie. Luăm cunoştinţă de adevărata mişcare a Pământului când ne adâncim în modul în care sunt ataşate frunzele de tulpină. O dată cu tulpina şi frunzele, vă mişcaţi împreună cu Pământul după Soare, aşa cum descrie sistemul lui Copernic. Dar, în realitate, aceasta este o mişcare mult mai complicată. Iar când vă îndreptaţi privirea spre ceea ce se efectuează în floare şi pistil, când participaţi la aceasta, simţiţi mişcarea Lunii în jurul Pământului. În ceea ce se desfăşoară în floare simţiţi această mişcare lunară, care este deja separată de Pământ. Ansamblul mişcării planetelor ce înconjoară Pământul este simţit în plantă prin intermediul rădăcinii; mişcarea Pământului este simţită prin intermediul tulpinii şi al frunzelor; mişcarea Lunii, deci, ceea ce este izolat, eliminat, este simţită în plantă prin intermediul formării seminţei.

Vă vorbesc despre acestea, dragi prieteni, pentru ca să învăţaţi, înainte de toate, să recunoaşteţi acele lucruri de

care nu se ţine seama absolut deloc în ştiinţa uzuală, căci se consideră că aceste lucruri sunt imposibil de cunoscut, sau că ele nu merită efortul de a fi cunoscute. Dar acestea sunt nişte lucruri pe care trebuie să le ştim, fără de care nu ştim absolut nimic. Spun acest lucru şi dintr-un alt motiv. Nu cred că cineva se poate emoţiona când studiază plantele, acest lucru îi este indiferent; noţiunile pe care le primeşte îi sunt indiferente, asupra sufletului său nu se răsfrânge nimic. Dar atunci când, într-un al doilea curs medical, pe care dvs. sunteţi deja în măsură să-l urmaţi, abordaţi planta – în privinţa mineralelor va fi întru câtva diferit – şi când, totodată, prin intermediul omului, învăţaţi să cunoaşteţi mişcările planetelor, mişcarea Pământului şi mişcarea Lunii, acest lucru nu va fi pentru dvs. ceva indiferent.

Da, dragii mei prieteni, suntem astăzi în situaţia de a trebui să aplicăm metodele noastre de cercetare acestor noţiuni, şi simţim cu inima că aceste căi ale cunoaşterii trebuie să se orienteze în acest fel. Dar ceea ce se oferă astăzi inimii are un caracter doctoral şi nu conţine nimic real; oamenii de ştiinţă cred că se sesizează realităţile în ceea ce e decupat în bucăţi. Ce face astăzi ştiinţa? Iată cum procedează ea: Ea procedează asemeni unui cercetător care v-ar aborda în timp ce dvs. contemplaţi Madona Sixtină din Dresda şi v-ar spune: „Aşadar, Madona Sixtină nu este, la urma urmei, altceva decât o impresie exterioară", apoi el ar scoate Madona din ramă, ar decupa-o în bucăţele tot mai mici, până ar reduce-o la atomi, apoi ar spune: „Iată, acum aveţi adevărata cunoaştere a Madonei." Dar acest lucru nu este adevărat. Dacă vrem să dobândim o adevărată cunoaştere a Madonei, trebuie să cercetăm, în primul rând, ce ne învaţă religia, apoi spiritualitatea pe care Rafael a transpus-o aici – acesta este

esenţialul – şi încă multe alte lucruri. În acest fel trebuie să încercăm să percepem intenţiile zeilor, ale entităţilor spirituale, intenţii care se disimulează în dosul aparenţei fizice. Este ceea ce trebuie să-i aducă omului cel de-al doilea curs, şi acest lucru nu e posibil decât dacă omul este pus în faţa realităţilor.

Dacă primiţi ceea ce v-am spus ca pe o stimulare, veţi înţelege, aş putea spune, meditaţiile, care, aşa cum vi le-am spus ieri, vor trezi în interiorul dvs. forţe de cunoaştere medicală. Şi această meditaţie se poate desfăşura în felul următor: Începeţi, pur şi simplu, prin a vă cufunda în aparenţa exterioară a focului, care este maya, iluzie. În dosul focului se află voinţa, voinţa activă.

Aţi putea întreba: Cum să recunoaştem că în dosul focului se ascunde voinţa? În toate vremurile, în învăţământul esoteric, ceea ce provine din această orientare trebuie să facă apel la discipolul însuşi. Dacă vă lăsaţi, pur şi simplu, pătrunşi de ceea ce v-am spus astăzi, veţi simţi în adâncul sufletului că pretutindeni unde există focul există voinţă activă, tot aşa cum contemplarea unui chip, a unei forme umane, vă revelează prezenţa unui suflet şi a unui spirit. Pretutindeni unde există foc, până în cel mai mărunt chibrit, există voinţă activă. Iar dacă vreţi să pătrundeţi celelalte substanţe ale naturii, trebuie să duceţi meditaţia până la punctul în care un chibrit aprins nu mai este pentru dvs. aparenţa exterioară aşa cum poate fi ea descrisă, ci voinţă activă. Căci, dacă reuşiţi să vă transformaţi sentimentul intim în acest fel, veţi observa că sufletul dvs. învaţă să simtă, să se situeze într-un mod absolut diferit în raport cu mediul ambiant. Nu veţi face doar experienţa pe care v-o aduce viaţa reală; ci vă veţi simţi uniţi cu ceea ce este focul prin propria dvs. voinţă. Omul din dvs. se va obişnui să simtă în lume focul într-un

mod mult mai subtil decât înainte, căci se va manifesta în mod clar afinitatea acestuia cu propria dvs. voinţă. Orice prezenţă a focului va trezi această afinitate. Trebuie să vă antrenaţi în a simţi: Eu mă găsesc, desigur, în acest foc, căci el este voinţă activă, el face parte din mine la fel ca degetul meu.

Veţi face experienţa interioară a aerului dacă îl veţi simţi drept curaj. Pretutindeni unde suflă vântul, îl veţi simţi în sufletul dvs. drept curaj. Ceea ce percepeţi drept vânt în natură este curaj. Curajul este aer, trebuie să faceţi experienţa acestui fapt în sufletul dvs.

Apa este aparenţa exterioară a sentimentului. Acolo unde se manifestă sentimentul, acolo există, din punct de vedere interior, aceeaşi activitate ca acolo unde se află în exterior apa. Apa este sentiment.

Iar acolo unde se află pământul, pământul solid? Solidul este identic cu gândirea. Da, în gândire viaţa se înţepeneşte, se congelează.

Dacă sunteţi capabili să percepeţi prin meditaţie aceste patru gânduri: Focul este voinţă activă, aparenţa sa exterioară nu este decât maya, iluzie, dacă puteţi vedea în el voinţa activă, aşa cum vedeţi sufletul şi spiritul într-un om, dacă puteţi să simţiţi, în aparenţa care sunt norii şi vânturile, manifestarea curajului, dacă puteţi simţi apa drept un sentiment omniprezent în natură, şi dacă veţi regăsi în pământ ceea ce există în gândurile dvs., atunci veţi găsi o cale care să vă permită să recunoaşteţi în voi înşivă procesul organic ce porneşte dinspre cap în jos. Este un proces continuu de formare terestră, combinarea elementelor materiale ale formaţiunii pământeşti care are greutate. Şi aceasta este esenţa gândirii.

Acum, luaţi în considerare propria respiraţie; veţi simţi aici elementul-aer încorporat circulaţiei şi veţi

recunoaşte în elementul-aer, în acţiunea a ceea ce este gazos în om, tot ceea ce, în activitatea umană, conduce spre lumea exterioară, pentru a se putea manifesta în ea. Şi dvs. veţi încerca să studiaţi, prin manifestările din natură, cum se desfăşoară procesul-aer în om.

Apoi, veţi recunoaşte cum tot ceea ce se petrece în elementul lichid, în organismul-apă al omului, cu mobilitatea sa internă, este locul în care trăieşte sentimentul, în care trăieşte acest sentiment al cărui curs este când centrifug, când centripet. Veţi recunoaşte ceea ce caracterizează mişcarea aerului într-o mişcare rotită pe jumătate, îndreptată în sus. Veţi recunoaşte că ceea ce trăieşte în elementul lichid al omului îşi are mişcarea sa centrifugă şi centripetă, căutând pretutindeni să păstreze echilibrul. Dacă observăm ce face natura în exterior, vom putea vedea tranziţia spre ceea ce se petrece cu aceste elemente în interiorul omului. Aici, trebuie să ţinem seama de o condiţie, fundamentală, aceea de a nu ne opri la observaţia curentă, căci orice observaţie curentă ne face să fim noi înşine „pământ", ne usucă, ne durifică şi ne face să ne pierdem întreaga mobilitate.

Ce de noţiuni în cele schiţate de mine astăzi! Am omis multe elemente intermediare, dar ar fi prea mult să intrăm în toate amănuntele. Nu pot decât să vă ofer nişte impusluri. Veţi deduce de aici că întregul mod de predare-învăţare trebuie să fie modificat. Totuşi, impulsul pe care vi-l dau poate să devină rodnic, în mod real, în sufletele dvs. Pentru aceasta, e necesar ca o mare parte din problemele care vă preocupă, şi mă preocupă şi pe mine, deoarece ele fac mărturia dificultăţilor epocii noastre, să-şi găsească răspunsul în faptul că veţi rămâne în legătură permanentă cu Goetheanum-ul. Veţi avea de aici o permanentă fecundare a studiilor dvs. medicale. Dar

pentru aceasta trebuie să simţiţi cu câtă seriozitate trebuie să studiaţi şi să vă conduceţi eforturile. Trebuie să simţiţi, de asemenea – acest fapt nu poate veni decât prin voi înşivă şi vă revine misiunea de a hotărî în acest sens –, că de la Dornach trebuie să provină, în viitor, fecundarea studiilor medicale. Iar această fecundare se va realiza, la Dornach, conform cu cerinţele epocii actuale. Trebuie să faceţi o adevărată alegere, este vorba de o cale medicală pe care trebuie să vă angajaţi.

Apoi, se pune problema karmei. Acela care vrea să vindece trebuie, evident, să aibă un raport intim cu karma. Voi mai vorbi despre aceasta în următoarele conferinţe. Nu se poate vindeca împotriva karmei, putem vindeca doar în sensul karmei. Dar karma nu se manifestă în aşa fel încât să putem spune cu cinism: Dacă cineva este bolnav, n-are decât, asta-i karma lui! Iar când se face bine: Karma l-a vindecat! Nu e voie să judecăm în acest fel. Modul în care acţionează karma în viaţa umană este un subiect care necesită o aprofundare cu adevărat cosmică. La aceste întrebări, vă vor veni răspunsurile de la Dornach, dacă le veţi căuta.

Am mai spus-o, în viitor, impulsurile vor trebui să izvorască din sursele esoterice. Căci este cu adevărat necesar să luăm în considerare realităţile actuale; de acestea s-a ţinut seama într-o largă măsură la Congresul de Crăciun pentru întemeierea Societăţii Antroposofice Universale. Aceasta înseamnă, în domeniul medical, să simţim, mult mai profund decât am spus-o eu ieri, lipsa de teamă cu privire la imitarea remediilor noastre. Numai să se înţeleagă bine că pe viitor studiile medicale esoterice trebuie să fie urmate ţinându-se şi mai în profunzime legătura cu Dornachul. Pentru aceasta, la Dornach trebuie să existe în viitor o străduanie în domeniul studiilor

medicale, la fel ca şi în alte ramuri ale vieţii spirituale. Până în prezent, în cadrul Societăţii Antroposofice, personalităţile care căutau esoterismul nu respectau cu destul de mare stricteţe condiţiile vieţii esoterice. Astfel, noi nu am reuşit, în decursul anilor, decât în două domenii: acela al antroposofiei generale şi acela al artei cuvântului şi al euritmiei. Dar ceea ce s-a dezvoltat în aceste două domenii ca activitate interioară, ca activitate interioară independentă, trebuie să se realizeze în toate secţiile pe care le vom crea. Aceasta cere să ne supunem cu toată încrederea condiţiilor elaborate aici. Face parte dintre aceste condiţii şi următoarea: toate problemele medicale vor fi tratate de mine însumi în colaborare cu Doamna Dr. Wegman, care, în cursul evoluţiei mişcării antroposofice, s-a pregătit în domeniul medicinei, şi situaţia sa în acest curent medical o autorizează să-l conducă împreună cu mine. Astfel, cel care se va asocia, cu încredere, cu Doamna Wegman, îşi va găsi calea pornind de la Dornach. Prin urmare, ar trebui luate nişte hotărâri, pentru ca cei care doresc să rămână în legătură cu Secţia pentru renaşterea medicinei să se poată adresa cu deplină încredere Doamnei Wegman, forma acestor dispoziţii urmând să fie discutată. Într-o circulară periodică, vom răspunde întrebărilor acelora care, după ce se va încheia acest curs, se vor dovedi a fi nişte studenţi la Goetheanum, în Dornach. Astfel, în această secţie va fi ca şi în celelalte. Circularele vor răspunde întrebărilor puse de fiecare şi toţi cei care vor participa la viaţa secţiei corespunzătoare vor primi răspunsurile. Dar acest lucru nu este posibil fără o încredere interioară. Astfel, vor fi create nişte adevărate legături şi toate cerinţele dvs. medicale şi umane vor fi satisfăcute. O organizaţie provizorie va permite să se ia

nişte dispoziţii ulterioare şi să se creeze astfel nişte legături.

Marea eroare care s-a comis în viaţa esoterică se datorează unei lipse de modestie a unor persoane care au crezut că trebuie să-şi primească de la mine însumi exerciţiile esoterice. Aceasta este cauza eşecului esoterismului până acum. Ceea ce trăieşte în izvorul esoterismului nu poate fi transmis de persoanele adecvate decât pornind de la o bază interioară ocultă, faptul că această transmitere se realizează mai întâi prin nişte persoane desemnate de destin face parte din esoterism. Acest lucru a fost refuzat, din lipsă de modestie. Dacă nu este recunoscut acest lucru, noi nu vom progresa cu nimic mai mult în noua Societate Antroposofică; şi trebuie s-o facem.

Iată ce am schiţat mai întâi. Voi dezvolta ceea ce trebuie să fie un esoterism care să dăinuie. Aceste baze fiind puse, voi continua mâine consideraţiile noastre esoterice. Apoi voi încerca să răspund la majoritatea întrebărilor dvs., care revin mereu la aceeaşi problemă: Cum să primim o învăţătură care provine de la Dornach? Acest lucru este posibil dacă aveţi încredere. Nu e vorba de un apel la autoritate, la credinţa oarbă, ci de o construcţie plină de sens, solid întemeiată pe nişte baze interioare, o acceptare a condiţiilor create de destin. E de-ajuns pentru astăzi, continuarea, mâine. Voi răspunde întrebărilor izolate în măsura în care răspunsul poate fi dat în acest fel.

Planşa 5 *Foc = voinţă activă*
Aer = curaj
Apă = sentiment
Pământ = gândire

CONFERINŢA A ŞASEA

Dornach, 7 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Din nişte motive pe care nu le voi exprima acum, voi rezerva pentru sfârşitul acestui curs expunerea mai esoterică pe care mi-am propus să o fac.

Astăzi vom vorbi despre alte subiecte. Dacă ne raportăm la cele spuse ieri, putem fi surprinşi găsind – dacă vrem să ne apropiem de realităţi – în dosul aparenţelor solidului, ale elementului pământesc, ceea ce este propriu gândirii, iar în dosul aparenţelor aerului: curajul. Ei bine, a-ţi îndrepta atenţia asupra acestei corespondenţe dintre solid, pământesc, perceput prin contururile sale, şi gândire, acest fapt are o anumită semnificaţie medical-istorică. Întreaga circulaţie din organismul uman – cea umorală, printre altele – nu poate fi legată de gândire, nu putem găsi în dosul ei gândirea. Nu o putem găsi nici în dosul elementului aerian, nici în dosul celui caloric. Am văzut cum trebuie considerate în Cosmos elementul aerian şi cel caloric. Dar în om, totul există sub o formă diferită. Astfel, în om, doar ceea ce apare limitat printr-un contur, chiar şi ceea ce, deşi moale, pare, de asemenea, să aibă caracterul solidului, doar acesta poate fi sesizat prin gândire. La fel, în dosul aparenţei fizice a elementului lichid, spiritualul pe care încercăm să-l sesizăm are caracterul sentimentului. Acest element afectiv din organismul uman trebuie examinat îndeaproape. Căci, atunci când se vorbeşte de obicei despre afectivitate, este avut în vedere sentimentul subiectiv pe care îl încearcă omul prin intermediul constituţiei sale corporal-sufleteşti. Dar, în om, sentimentul nu este doar ceea ce simţim în mod nemijlocit; în om, sentimentul are un rol edificator.

Organismul-apă, ca formă particulară a elementului fluid universal al Cosmosului, conţine deja, în esenţa sa, elementul afectiv. Trebuie neapărat să ne dăm seama că ceea ce acţionează în organismul-apă, acest impuls eteric, trebuie să fie, de asemenea, obiect al cunoaşterii, dar el nu poate fi sesizat ca un obiect exterior omului, căci tot ceea ce se prezintă ca substanţă sau proces în interiorul organismului uman se modifică faţă de ceea ce este acesta în exterior. Trebuie să fim conştienţi că toate forţele de cunoaştere aplicate lumii fizice exterioare sunt improprii înţelegerii de îndată de abordăm organismul-apă, de îndată ce studiem tot ceea ce circulă în organism, fie prin canalul vaselor, fie asociat unui anumit organ.

De aceea a ajuns medicina să piardă organismul-apă, acest element al organizării umane. Se poate afirma că până spre mijlocul anilor ‘40 ai secolului al 19-lea se mai păstra o vagă idee a organismului-apă. Se ţinea seama de umori, de circulaţia lor, de amestecarea şi disocierea lor, iar patologia nu era exclusiv celulară. Dar în secolul al 19-lea, aceasta nu mai era decât o tradiţie, dar o tradiţie mergând până într-o epocă anterioară secolelor al 16-lea, al 15-lea, când ea se mai baza încă pe o cunoaştere asemănătoare celei pe care antroposofia se străduieşte să o recucerească prin imaginaţie. Această epocă avea un caracter iluzoriu, dar imaginaţiunile erau instinctive. Se ştia atunci că este imposibil să cunoşti organismul uman doar prin percepţie senzorială şi gândire. Gândirea şi percepţia senzorială nu ne informează decât despre părţile cu contururi precise ale organismului; tot ceea ce este circulaţie, tot ceea ce este fluid în om, nu poate fi sesizat decât prin imaginaţie. Aşadar, nu ar trebui să fim surprinşi de faptul că o dată cu vechea imaginaţie instinctivă s-a pierdut şi concepţia despre omul lichid. Acest mod de a

sesiza lucrurile nu va fi regăsit decât prin recucerirea, în deplină conştienţă, a imaginaţiei. Să încercăm să circumscriem despre ce este vorba şi ce anume cere o asemenea cunoaştere.

Vedeţi dvs., când s-a edificat scheletul pe baza întregului organism, când omul "s-a cristalizat" în schelet – expresia nu este bună, dar veţi înţelege –, nişte gânduri cosmice au "ţesut" în el. Şi organele strict delimitate nu sunt ţesute din gânduri decât în măsura în care ele au fost supuse aceloraşi forţe ca sistemul osos, forţe pe care vom învăţa în curând să le cunoaştem. Şi putem spune: În sens fizic, doar elaborarea osoasă se realizează în maniera gândurilor; celelalte organe net delimitate sunt edificate din eteric. Dar, prin faptul că au contururi precise, ele sunt structurate în maniera gândurilor. Iar ceea ce ne învaţă fiziologia şi patologia din zilele noastre despre structura umană este de resortul gândirii. Dar gândirea nu este decât unul din elementele organizării umane, care rămâne izolat dacă nu ne ridicăm la imaginaţie. Imaginaţia ne conduce atunci spre organismul-apă şi spre modul în care se formează muşchiul pe baza lichidului, spre modul în care omul se avântă în muşchi [Nota 21]. Această curioasă unire a muşchiului, aparent solid – aceasta nu este decât o aparenţă –, cu sângele ne conduce de la sistemul osos spre sistemul sanguin; devine atunci necesar să recurgem la imaginaţie pentru a înţelege omul. Astfel, am putea spune: Gândirea, care se sprijină, bineînţeles, pe percepţia senzorială, nu poate sesiza decât sistemul osos, iar tot ceea ce, altminteri, poate fi spus despre om datorită gândirii, nu este decât fantezie. Când ne înălţăm acum la imaginaţie, abordăm organismul-apă în maniera în care acesta se avântă în sistemul muscular. Nu e posibil să înţelegem esenţa muşchiului decât prin imaginaţie. De ce?

Vedeţi dvs., când folosiţi gândirea, sunteţi constrânşi să-i aplicaţi legile şi aceste legi sunt cele ale mecanicii. Trebuie să puneţi în lucrare statica şi dinamica. Acest lucru nu e posibil decât pentru sistemul osos. Încercaţi numai să aplicaţi statica şi dinamica sistemului muscular! Pornind de la o anumită statică, încercaţi să calculaţi cum e posibil să spargeţi un sâmbure de cireaşă sau chiar de piersică între dinţi. Cu ajutorul greutăţilor, determinaţi în mod experimental forţa necesară pentru a zdrobi un sâmbure de cireaşă. Puteţi să-l sfărâmaţi în dinţi, unii sunt chiar capabili să sfărâme astfel sâmburi de piersică. Vedeţi numai cum puteţi determina cu ajutorul legilor mecanicii dacă un muşchi este capabil să sfărâme un sâmbure de cireaşă. Niciodată nu veţi putea aborda muşchiul cu ajutorul gândirii, nu e posibil aşa ceva. De îndată ce abordăm muşchiul, mecanica ajunge un nonsens, şi devine necesar să trecem la un mod de cunoaştere care să lase în urmă legile mecanicii, noi trebuie să sesizăm ansamblul configuraţiei musculare prin imaginaţie, din care forţa de greutate obişnuită este absentă; căci, de îndată ce pătrundem în domeniul fluidelor, suntem în prezenţa unor forţe ascendente, şi ceea ce realizăm cu forţele eterice nu se îndeplineşte în virtutea forţei de greutate, ci în virtutea a ceea ce, în mare parte, o învinge. Înţelegeţi acum că de îndată ce abordăm sistemul muscular trebuie să aplicăm un mod de cunoaştere diferit, imaginaţia. Astfel, sistemul muscular poate fi sesizat datorită imaginaţiei. Sistemul muscular rămâne de neînţeles pentru cel care nu vede că formele sale sunt realizate pe alte căi decât acelea ale sistemului osos, că el rezultă, într-un fel, din "coagularea" sângelui. Acest termen de "coagulare" este la fel de impropriu ca şi acela de cristalizare pe care l-am folosit mai înainte, dar sub formă de comparaţie este exact. Acum,

aplicaţi legile pârghiilor la un os oarecare, la cubitus, la radius sau la humerus. Acest lucru este perfect posibil, vedeţi apoi dacă acelaşi mod de a vedea poate explica ceea ce se petrece într-un muşchi. Aici, configuraţiile trebuie să fie moi, trebuie să fie capabile de transformare. Esenţa imaginaţiei este tocmai aceea de a trebui să cedeze pretutindeni şi de a-şi împresura substanţa pe parcursul metamorfozei ei. Este ceea ce posedă muşchiul, care trăieşte în metamorfoză. Muşchiul are plasticitatea imaginilor – a imaginilor, nu a gândurilor –, a imaginaţiei noastre, ale cărei metamorfoze le urmează interiorul nostru mobil. Astfel, scheletul ne introduce în domeniul solidului, al omului pământesc. Muşchiul ne conduce în domeniul omului lichid, al omului fluid.

Înălţându-ne de la imaginaţie la inspiraţie, abordăm omul-aer, abordăm ceea ce este legat în om de starea gazoasă. Prin inspiraţie, modul de a sesiza se înrudeşte puternic cu auzirea muzicală a sunetelor, a armoniilor, a melodiilor. Inspiraţia nu are nimic conceptual, însăşi sesizarea ei are ceva muzical. Elementul muzical nu se adresează neapărat auzului, el poate, dacă e spiritual, să fie doar simţit în suflet. Dar, în principiu, orice inspiraţie are un caracter muzical. Ei bine, forma organelor interne, a organelor care asigură în timpul vieţii devenirea organizării, prin hrănire, respiraţie etc., aceste forme au particularitatea de a fi inexplicabile prin vreo lege mecanică oarecare. Ele nu pot fi explicate nici măcar cu ajutorul imaginaţiei. Este o absurditate, un nonsens, să vrei să explici forma unui plămân sau a unui ficat doar în funcţie de poziţia sa, de aranjarea celulelor sau a factorilor de greutate. Nimeni nu a reuşit – puteţi verifica acest lucru – să explice forma plămânului sau a ficatului. Căci aceste organe care se îngrijesc de funcţiile vitale în cursul

existenţei pământeşti se află foarte de timpuriu în stare de schiţă, deşi puternic metamorfozate. Ele rezultă toate din forţele de structurare ale elementului gazos. Omul de ştiinţă din zilele noastre spune: Aerul este oxigen, azot şi alte câteva elemente, constituind o substanţă mai mult sau mai puţin omogenă, diferenţiată doar prin mişcarea mecanică internă care este vântul. Dar acest aer, aşa cum îl descrie fizicianul, nu există. Există doar aerul concret care înconjoară Pământul. Iar acest aer, dragi prieteni, este peste tot străbătut de nişte forţe de structurare. Noi inspirăm aceste forţe de structurare o dată cu substanţa fizică a aerului. Când organele noastre sunt terminate, când dispunem de un plămân terminat, forţele de structurare pe care le inspirăm o dată cu substanţa fizică a aerului coincid cu forma plămânului şi nu mai au, din acest motiv, după naştere, o mare importanţă, decât doar pentru creştere. În schimb, în cursul perioadei embrionare, cu ocazia eliminării fizice a aerului exterior, aceste forţe de structurare ale aerului acţionează intens prin intermediul organismului matern. Ele edifică plămânul şi toate organele umane, cu excepţia muşchilor şi a oaselor. Toate organele care întreţin viaţa în devenire sunt edificate pe baza forţelor structurante ale aerului. Putem compara ceea ce se produce astfel cu figurile lui Chladni, dar comparaţia este grosieră. Astfel, presărând o pulbere pe o placă fixată într-un punct şi apropiind de ea un arcuş, iau naştere diferite figuri, în funcţie de locul unde e aplicat arcuşul. Forţele structurante stârnite în aer sunt acelea care fac să apară în pulbere figurile. La fel, organele interne ale omului se formează pe baza forţelor structurante generale ale aerului. Plămânul se formează, efectiv, pe baza forţelor respiratorii; celelalte organe, la fel. Dar acestea din urmă sunt formate, mai mult sau mai puţin, pe nişte căi ocolite,

pe când plămânul este format în mod direct. Dar această formare a organelor pe baza vibraţiilor aerului nu poate fi înţeleasă decât prin inspiraţie. Ceea ce se formează astfel pe baza elementului-aer este, pe planul înţelegerii, identic cu elementul muzical, tot aşa cum figurile lui Chladni au o bază muzicală.

Fiziologia actuală conţine atâtea erori fundamentale, încât uneori te simţi stânjenit să spui adevărul, atunci când acesta se îndepărtează într-un mod atât de grotesc de ceea ce se afirmă. Când omul aude, toate organele sale intră în rezonanţă cu vibraţiile aerului, nu doar organele sale auditive. Omul întreg intră în rezonanţă, deşi slab, iar urechea nu este organul auzului pentru că ea intră în rezonanţă, ci pentru că ea transmite conştienţei ceea ce se află în restul organismului, datorită organizării sale interne. Există o mare şi subtilă deosebire între a spune că omul aude cu urechea şi a spune că prin ureche el transmite conştienţei ceea ce a auzit. Căci omul este edificat de către sunet, deşi neperceput, şi trebuie să spunem: Inspiraţia sesizează organele interne ale omului. Organizarea organelor interne ale omului-aer trebuie recunoscută cu ajutorul inspiraţiei. Astfel, nu trebuie să ne surprindă faptul că înţelegerea reală a organelor umane s-a pierdut într-o perioadă foarte îndepărtată, căci inspiraţia s-a pierdut, şi ea este singura cale care poate permite înţelegerea organelor interne. Fără ea, nu putem să facem altceva decât să desenăm aceste organe aşa cum le vedem la un cadavru, nu să le înţelegem.

Astfel, întregul organism uman trăieşte în dosul lumii fizice. Când ne exprimăm aşa cum am făcut-o în cartea mea ***Iniţierea*** [Nota 20], ne reprezentăm aici lumea fizică, iar în dosul ei, în trepte, lumea spirituală. Ajungem la primul nivel prin imaginaţie, la al doilea prin inspiraţie, la

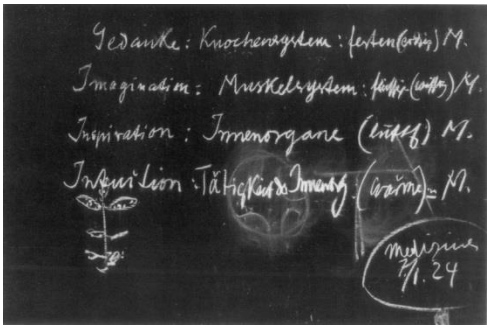
următorul prin intuiţie. Dar nu ne dăm seama că doar sistemul osos este edificat de către spiritele elementare, în timp ce sistemul muscular este edificat de nişte fiinţe spirituale dintr-o ierarhie mai înaltă: este important să ştim acum acest lucru. Trebuie să fim capabili, datorită imaginaţiei, să mergem spre aceste entităţi spirituale, dacă vrem să înţelegem sistemul muscular. Iar dacă vrem să înţelegem organele interne, trebuie să ajungem, datorită inspiraţiei la nişte entităţi spirituale şi mai înalte. Prin faptul că edificaţi un schelet, dvs. nu oferiţi decât aparenţa că sunteţi adaptat formelor, dar, în privinţa formării sale interne, un schelet trebuie să fie studiat, în mod incontestabil, pe calea inspiraţiei.

Precizez: Un naturalist din zilele noastre examinează o plantă analizând substanţele care îi sunt accesibile, folosind metodele uzuale din epoca noastră. Dar ceea ce examinează el nu este toată planta. Planta este edificată, aşa cum am arătat ieri, din Cosmos, şi doar rădăcina este edificată pe baza forţelor pământeşti. Întreaga formă a plantei este o realitate spirituală; numai că elementul suprasensibil este umplut cu materie. Iar cel care examinează doar substanţa plantei seamănă cu un om care presară nisip pe un text scris, încă umed, considerând acest nisip ca elementul esenţial al textului. Aşa se procedează astăzi. Se râcâie nisipul prins de cerneală, se studiază şi se pretinde că în el s-a citit textul. Se pretinde că se poate explica astfel o rădăcină, care este, în realitate, o fiinţă spirituală al cărei spaţiu a fost doar impregnat cu substanţă fizică. La fel, organele umane nu sunt decât umplute cu substanţă. În realitate, doar sistemul osos este fizic; sistemul muscular este eteric, iar sistemul organelor interne este astral.

Dacă ne ridicăm la nivelul adevăratei intuiţii, întâlnim omul-căldură, această organizare compusă dintr-un spaţiu caloric intern diferenţiat. Aşa cum spuneam, nu ne situăm faţă de căldură aşa cum o facem faţă de carbon sau azot, noi ne aflăm în căldură, ne simţim în ea. Căldura se află în noi, iar noi ne aflăm în ea când o trăim. Este ceva ce simţim cu cea mai mare intensitate. De aceea, omul actual nu poate nega că face experienţa căldurii, în timp ce el nu-şi dă seama că face experienţa aerului, a apei şi a pământului. Nu observă acest lucru pentru că a ieşit din ele. În schimb, a simţi căldură este o aplicare nemijlocită a intuiţiei la organismul uman, numai că această căldură nu trebuie să fie resimţită în mod global, cum e cazul în viaţa cotidiană, ci căldura trebuie să fie resimţită în diferenţierea ei, în această subtilă diferenţiere în funcţie de forma organelor înseşi. Când, datorită intuiţiei, devenim capabili să percepem acest organism de căldură în tot trupul, devine posibil, prin acest mod de cunoaştere, să înţelegem nu doar organele interne, ci activitatea lor. Orice activitate a organelor interne trebuie să fie percepută prin înţelegerea organizării eterului căldurii. Orice alt mijloc este impropriu pentru înţelegerea activităţii eterului căldurii, deci, a omului de căldură, care trebuie sesizată prin intuiţie. Cu alte cuvinte, nu e just să gândim: Aici se află lumea fizică, şi noi ne cucerim imaginaţia, inspiraţia şi intuiţia pentru a ajunge în alte lumi. Celelalte lumi sunt aici. Lumea eterică este prezentă prin faptul că omul posedă un sistem muscular, lumea astrală este prezentă prin faptul că el are un sistem organic, iar Devahanul, lumea spirituală, este prezentă pentru că omul are un organism de căldură. Spiritualul este în mod permanent printre noi, el este prezent. Da, da – omul este spirit! Acest spirit este doar impregnat de materie. Din această cauză cădem noi pradă

iluziei că omul este o fiinţă fizică. Omul, care prin organismul său de căldură atinge cea mai înaltă dintre lumile accesibile, este chiar spirit în sine. De aceea, este atât de comic să vezi opt sau zece spiritişti aşezându-se în jurul unei mese pentru a evoca nişte spirite cu mult inferioare celor opt sau zece care stau în jurul mesei – dar care se ignoră ca spirite! De acest fapt trebuie să vă impregnaţi în mod profund, atunci vă puteţi înălţa.

Planşa 6	Gândire Imaginaţie Inspiraţie Intuiţie	- sistem osos - sistem muscular - organe interne - activitate organică	= om-pământ, solid = om-apă, fluid = om-aer = om-căldură

Vedeţi dvs., când, datorită intuiţiei, aţi sesizat această minunată activitate care se exercită de la organ la organ în cadrul ansamblului organizării umane, când aţi sesizat tot ceea ce se desfăşoară în eterul căldurii, puteţi distinge două categorii de căldură. Eterul căldurii este, într-adevăr, un element foarte deosebit. Când un proces oarecare aduce

o modificare în eterul căldurii, se produce întotdeauna un efect opus. De fapt, curenţii de căldură sunt întotdeauna de aşa natură că ei merg unii în întâmpinarea celorlalţi; acţiune şi reacţie. Eterul căldurii este el însuşi diferenţiat. Există întotdeauna, pe lângă o substanţă eterică grosieră, o substanţă eterică mai subtilă. De aceea, apar nişte manifestări pe care vom încerca să le ilustrăm printr-un fenomen simplu. Presupuneţi că v-aţi afla într-o cameră încălzită în mod agreabil, la o temperatură moderată. O încălziţi apoi şi mai mult, până ce devine insuportabilă. Aici nu este vorba doar de o stare fizică, ci şi de o stare sufletească. Un fel de căldură, cea mai subtilă, e simţită de către suflet. De fapt, noi simţim întotdeauna căldura în două feluri: căldura pe care o simţim sufleteşte şi căldura în interiorul căreia trăim, cea exterioară sufletului; căldura care se găseşte în organismul nostru şi căldura care se află în exterior. Putem vorbi despre căldură fizică şi căldură sufletească.

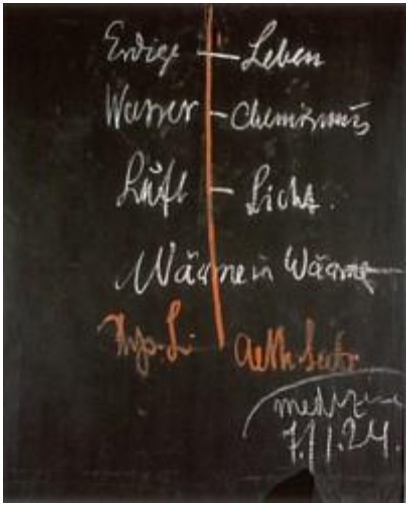
Să trecem acum la organele interne, la omul-aer, pe care îl percepem datorită inspiraţiei. Suntem, înainte de toate, în prezenţa elementului-aer în forma sa esenţială. În acest element-aer acţionează lumina, dar nu în modul în care acţionează căldura subtilă în căldura propriu-zisă. Pentru intuiţie, căldura se lămureşte prin căldură; diferenţiindu-se în sânul propriului ei element, ea rămâne, totuşi, căldură. Dar nu aceasta este situaţia în cazul aerului. Aerul real nu este aerul iluzoriu al fizicianului, cel care înconjoară globul nostru ca o piele; acesta nu există. Aerul real este de negândit în absenţa unei forme oarecare de lumină, întunericul fiind, şi el, o formă de lumină. Astfel, aerul şi lumina sunt nişte elemente diferenţiate care merg împreună. În întregul organism-aer, lumina participă la organizare. Acuma, faceţi încă un pas în elementul

sufletesc. Nu există doar lumină exterioară, ci şi lumină interioară metamorfozată, care impregnează întregul om, care trăieşte în el. Lumina trăieşte în el, împreună cu aerul.

Tot astfel, împreună cu apa, cu elementul lichid, în noi trăieşte chimismul. Apa, prezentată ca un element fizic, apa fizicianului este o himeră. De îndată ce apa îşi manifestă undeva puterea ei organizatoare, acest lucru nu se realizează fără chimism. A ne reprezenta ceea ce este fluid în om în absenţa chimismului, ar fi ca şi cum ne-am reprezenta un om fără cap. L-am putea chiar desena, am putea elimina sufletul, dar aşa ceva nu mai are realitate. Dacă vă separaţi capul de restul trupului, nu puteţi trăi, nu mai există organism. La fel, elementul lichid din om nu este ceea ce descrie de obicei fizicianul ca apă; tot aşa cum organismul uman împreună cu capul formează un tot, chimismul este pretutindeni legat de elementul fluid. Iar elementul solid, elementul-pământ din organismul uman, nu există decât în *status nascendi*, la fel ca apa, el se metamorfozează imediat. Elementul-pământ nu există în om decât legat de viaţă.

Planşa 7

Pământ	*Viaţă*
Apă	*Chimism*
Aer	*Lumină*
Căldură	*Căldură*
Corp fizic	*Corp eteric*

Trasaţi acum o linie verticală şi veţi avea la stânga corpul fizic şi la dreapta corpul eteric care îi corespunde. Totuşi, acestea formează un singur tot, văzut din două direcţii. Pe de-o parte, aveţi stările eterice: căldură, lumină, chimism şi viaţă, pe de altă parte, aveţi stările fizice: căldură, aer, apă şi pământ. Ei bine, dacă descriem stările eterice în mod abstract, pornind de la solid, lichid etc., vom întâlni în primul rând eterul căldurii, cel mai puţin elevat, cel mai elevat fiind eterul vieţii. Dar, pentru a descrie omul, trebuie să facem apel la intuiţie, pentru ca ea să ni-l reveleze pe omul-căldură, activitatea organelor interne. În timp ce noi coborâm, de la căldură spre pământ, spre elementul cel mai grosier al organismului, prin corpul eteric noi ne înălţăm de la căldură spre viaţă. Ce înseamnă aceasta? Reflectaţi: În interiorul organismului său, omul inversează, de fapt, calităţile. El aplică eterul căldurii doar căldurii, eterul luminii – aerului, eterul chimic – organismului-apă şi eterul vieţii organizării sale solide. Dacă sesizaţi în mod real acest fapt, nu mai puteţi gândi

cum se gândeşte de obicei. Prin modul obişnuit de a gândi, nu veţi înţelege decât scheletul, omul-pământ. Trebuie să depăşiţi acum acest mod de a gândi şi să vă înălţaţi, aşa cum am spus-o, spre un mod de a sesiza lumea care să vă atingă cu adevărat din punct de vedere interior.

De aceea, dragi prieteni, cunoaşterea medicală are anumite particularităţi. Astfel, în vechile Misterii, în care exista o anumită cunoaştere referitoare la modul de a trata, ştiinţa medicală deţinea un loc de frunte. În fine, în aceste Misterii erau formaţi medicii; ei nu erau doar medici, ci înţelepţi care oficiau în cadrul ceremoniilor religioase. De asemenea, medicul păstra secretele cunoştinţelor sale, acest lucru era de la sine înţeles. Căci, vedeţi dvs., atunci când vrei să ştii ceva, este necesar să-ţi înveşmântezi cunoştinţele în gânduri, altfel pluteşti în incertitudine. Cunoaşterea în imagini a imaginaţiei, ca şi ceea ce se înţelege din punct de vedere spiritual prin intuiţie, trebuie înveşmântate, de asemenea, în gândire. Ei bine, aceste gânduri sunt ca gândurile antroposofiei actuale, modul de exprimare ar fi fost considerat inadecvat. Desigur, se cunoştea necesitatea de a transforma cunoştinţele medicale în gânduri, dar, prin aceasta, când era vorba despre cunoştinţe terapeutice, eficacitatea lor ar fi fost diminuată. Abordez aici un mister profund. Nu se poate nega faptul că prin cunoaşterea unui remediu i se răpeşte acestuia, într-un anumit sens, virtutea curativă, astfel că e necesar ca medicul serios să renunţe, mai mult sau mai puţin, pentru sine însuşi, la eficacitatea remediilor pe care le foloseşte pentru bolnavii săi şi să caute, în ceea ce-l priveşte, alte căi de vindecare. Reflectaţi la conţinutul acestei fraze şi veţi descoperi sensul profund a ceea ce a fost spus adineaori: Medicul trebuie să dezvolte în forul său interior voinţa de a interveni în ajutorul semenilor săi.

De fapt, el trebuie să renunţe, pentru sine însuşi, la virtuţile curative ale remediilor pe care le prescrie.

Când medicamentelor le sunt atribuite doar nişte efecte chimice grosiere, comparabile cu efectele vaporilor în locomotivă, medicul nu e supus acestor legi spirituale. Dar când vezi omul manifestându-se în spiritual, nu te vei îndoi nici o clipă că, în cazul omului, la baza proprietăţilor terapeutice ale remediilor stau nişte legi spirituale. Dacă înţelegem medicina prin trăsăturile ei specifice, ne vom da seama că ea ne poate educa cel mai bine în sensul uitării de sine. Astfel, este semnul unei teribile lipse de înţelegere a pretinde ca terapeutica să fie predată la fel ca mecanica. Ce-i drept, poţi să-i aplici omului mecanica, dar atunci acest lucru este valabil pentru întreaga omenire. Dar în medicină totul este individual, şi atunci când există o cunoaştere aprofundată a unui anumit remediu, de aici rezultă pentru medic necesitatea de a renunţa la propria sa vindecare prin acest remediu. Aceasta este calea regală spre uitarea de sine. Voi da câteva indicaţii despre felul în care medicul poate ieşi din încurcătură în această situaţie. Ar trebui ca ceea ce stă la baza acestor fapte să germineze în inimile dvs. Dacă luaţi în serios ceea ce am spus ieri, la sfârşit, atunci prin legile universale se impune necesitatea de a nu introduce în medicină egoismul, ci altruismul. Altruismul şi uitarea de sine sunt baza medicinei, aceasta face parte din ordinea lucrurilor. Morala medicală nu este o invenţie, ci urmează legile cereşti, legile formate de Cosmos, de unde provin remediile.

Cu cât va fi mai mult luat în seamă acest principiu, cu atât mai bine va putea ajuta el la sesizarea caracterului fundamental al remediului.

CONFERINŢA A ŞAPTEA

Dornach, 8 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Vom consacra prima parte a convorbirilor de astăzi întrebărilor care nu sunt incluse în problematica generală despre care am vorbit şi voi mai vorbi încă. Apoi vom relua tema de ieri, pentru a încheia mâine consideraţiile noastre esoterice.

Întrebare: Există nişte exerciţii care pot să dezvolte magnetismul medical în sine şi care sunt aceste exerciţii?

Această întrebare necesită nişte lămuriri asupra magnetismului medical. Forţele terapeutice magnetice sunt nişte forţe a căror activitate se exercită în principal între corpul eteric al unei persoane şi corpul eteric al alteia. Trebuie să vă reprezentaţi faptul că efectele magnetismului medical se bazează pe următorul fapt: Presupuneţi că o persoană este o natură puternică, aşadar, are facultatea de a-şi dezvolta puternic voinţa şi ea poate, în anumite condiţii, să primească nişte indicaţii. Astfel, dacă are o anumită afecţiune, îi pot spune: În fiecare dimineaţă la ora 11 trebuie să te gândeşti la Soare şi să-ţi reprezinţi cum îţi încălzeşte mai întâi capul, apoi să-ţi reprezinţi cum căldura din cap trece în braţe, antebraţe, apoi în mâini. Tu îţi fortifici astfel forţele reale. Când ţi-ai fortificat în acest fel forţele reale, încearcă să-ţi faci o idee absolut clară despre starea ta patologică, pentru a o expulza acum prin forţa voinţei tale. O asemenea practică poate fi deosebit de eficace, dar nu în mod infailibil, ea rămâne întotdeauna cam problematică. Poate fi foarte eficace atunci când boala nu este legată de o leziune organică deosebită, caz în care această leziune se poate extinde, evident, la cele patru elemente ale corpului elementar: cel solid, cel fluid, cel

gazos şi cel caloric. Ce s-a întâmplat? Prin indicaţia mea, respectivul a primit o stimulare pentru corpul său astral. Indicaţiile mele pe care el le-a executat, acest mod de a-şi reprezenta Soarele, căldura din cap etc., aceste indicaţii pe care le-a aplicat, i-au fortificat puţin voinţa, care poate fi fortificată, au acţionat asupra corpului său astral. Corpul astral a acţionat asupra corpului eteric şi acesta, la rândul său, a exercitat o acţiune binefăcătoare asupra fizicului şi a reuşit să compenseze leziunea care nu era prea profund ancorată în fizic. Nu e voie să spunem că asemenea vindecări se referă doar la ceea ce medicina numeşte tulburări funcţionale, spre deosebire de afecţiunile care comportă o veritabilă leziune organică. Această distincţie este absolut inexactă. Este imposibil să spunem unde sfârşesc tulburările funcţionale şi unde încep cele organice. Tulburările funcţionale sunt însoţite întotdeauna de mici tulburări organice, dar acestea scapă investigaţiilor grosiere ale fiziologiei şi patologiei. În cazul de faţă, facem apel nu la magnetism, ci la propriile forţe de vindecare ale pacientului. Atunci când este aplicat, acest mod de a acţiona este, oricum, cel mai bun. Fortificăm voinţa pacientului, vindecându-l, totodată.

Se poate proceda şi altfel: Putem acţiona, fără ca pacientul să-şi exercite voinţa, cu propriul nostru corp astral, pentru ca el să ne influenţeze propriul corp eteric, iar acesta, la rândul său, să influenţeze corpul eteric al pacientului, în acelaşi fel în care o făcea în cazul precedent propriul său corp astral. În aceasta constă magnetismul. Magnetizatorul acţionează în mod inconştient, îşi influenţează propriul corp eteric pornind din astral. Forţele pe care le dezvoltă el astfel le poate îndrepta, în mod instinctiv, spre pacient, transmiţându-i-le şi fortificându-l. Trebuie să avem clar în minte faptul că,

atunci când e vorba de o vindecare, magnetizatorul trebuie să folosească ceea ce este în stare să ducă la vindecare. Când suntem în faţa unui om slab, pe voinţa căruia nu putem conta, este permis uneori să folosim magnetismul. Totuşi, aş vrea să vă spun în mod expres că magnetismul medical este ceva problematic, care nu se poate aplica indiferent în ce caz. Această facultate instinctivă de a-ţi activa propriul corp astral pentru a influenţa etericul şi a trece la etericul pacientului este individuală. Unele persoane o au într-un grad foarte înalt, altele într-un grad mai mic, altele nu o au deloc. Aşadar, există nişte oameni predispuşi la magnetism prin facultăţile lor. Când încep să folosească acest magnetism, cum este numit, merge foarte bine; după o vreme, aceste facultăţi se pierd şi, lucru frecvent, aceşti magnetizatori care şi-au pierdut capacităţile acţionează ca şi cum le-ar mai avea încă, ei devin nişte şarlatani. Ceea ce devine suspect, când magnetismul este practicat ca profesiune. De fapt, un asemenea mod de a vindeca nu poate să fie, în principiu, o profesie. E necesar să spun acest lucru, în legătură cu această temă. Procesul magnetic este, desigur, eficace – când cineva are darul respectiv –, dar numai atunci când este exercitat cu o compasiune sinceră pentru pacient, cu o compasiune simţită în adâncul cel mai profund al propriei fiinţe. Dacă practicaţi magnetismul cu o iubire adevărată faţă de pacient, nu puteţi face din aceasta o profesie. Dacă există o iubire adevărată şi dacă nu se exercită în alt fel nişte influenţe nefaste, el nu poate fi decât benefic. Dar nu poate fi practicat decât în anumite ocazii, când karma vă conduce spre o fiinţă pe care vreţi să o ajutaţi din toată inima. Procedeul exterior poate consta în punerea mâinilor sau în atingerea uşoară; cel care acţionează este corpul

astral, care influenţează corpul eteric, şi acesta, la rândul său, influenţează corpul eteric al celuilalt.

Ceea ce se întâmplă mai trebuie înfăţişat şi sub un alt unghi. Fapt este că vindecarea are întotdeauna drept punct de plecare corpul astral, fie acela al pacientului, fie acela al magnetizatorului. În terapia medicamentoasă, se desfăşoară un proces invers. În cazul acesteia, dvs. introduceţi nişte substanţe în corpul fizic, care acţionează în conformitate, pe de-o parte, cu forţele lor interioare, pe de alta, cu ritmul corpului fizic, influenţând astfel corpul eteric al pacientului. Vindecarea vine întotdeauna de la corpul eteric. Pe de-o parte, acţionaţi asupra corpului eteric pornind din astral, prin vindecare psihică, din care face parte şi magnetismul medical, acesta conţinând ceva problematic sau, dacă pot spune astfel, un aspect umanitar sau social, un aspect care are de-a face cu legătura de la om la om. Pe de altă parte, aveţi terapia obiectivă, care trebuie să treacă în mod obligatoriu prin medicament, a cărui acţiune ajunge la corpul eteric prin intermediul corpului fizic. Dar vindecarea trebuie să vină întotdeauna din corpul eteric. Este absolut iluzoriu să credem că vindecarea poate veni de la corpul fizic devenit bolnav. Într-adevăr, corpul fizic poartă în el tendinţa spre boală, vindecarea este întotdeauna realizarea corpului eteric.

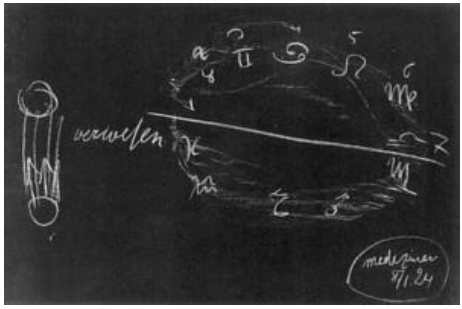
Întrebare: Care sunt relaţiile dintre inimă şi uter şi poziţia lui, şi sentimente, durere şi bucurie?

Există nişte sentimente înrudite în mod direct. În primul rând, inima şi uterul, deşi situate în mod fizic la distanţă, sunt nişte organe înrudite, precum Soarele şi Luna. Soarele şi Luna merg împreună şi radiază aceeaşi lumină. Într-un caz, Soarele luminează în mod direct obiectele, în celălalt, o face prin intermediul Lunii. Inima transmite în mod direct impulsul său organismului uman.

Ea este organul de percepţie pentru circulaţia sanguină. Uterul este în aşa fel constituit încât să perceapă circulaţia care apare după fecundare. Acesta este rolul său.

Planşa 8

Tot aşa cum Luna reflectă lumina solară, uterul reflectă ceea ce percepe inima în circulaţia sângelui. Prin comportamentul lor direct sau reflectat în perceperea impulsurilor, aceste organe merg împreună, precum Soarele şi Luna. Când este o fiinţă încheiată, omul are nevoie de forţele inimii, când este pe cale de formare, el are nevoie de forţele inimii reflectate provenind din uter.

Ei bine, aceste organe şi alte câteva nu sunt altceva decât imaginea fizică a elementului sufletesc din om, văzut din punct de vedere spiritual. (În ceea ce priveşte plămânul, imaginea ar tinde mai mult spre fizic-eteric.) Poate îmi este permis să spun acest lucru în felul următor: Presupuneţi că aţi dezvolta o cunoaştere imaginativă. Când aţi observa un om şi v-aţi îndrepta privirea spre inimă şi uter, atunci vi s-ar impune, în mod real, imaginea Soarelui şi a Lunii. În sufletul său, omul simte, în mod efectiv, corespondentul spiritual. Există în mod real o corespondenţă între ceea ce se produce în inimă şi uter, şi ceea ce se produce, la drept vorbind, în inconştienţa sufletului, căci sufletul se află, altfel, sub influenţa

gândurilor. În acest fel este mascat un proces subtil: legătura intimă dintre inimă şi uter. Dar cel care ştie câtuşi de puţin să observe va remarca numeroasele efecte consecutive modului pe jumătate inconştient, pe jumătate conştient, în care activitatea cardiacă suferă influenţa mediului fizic. Cel a cărui existenţă, prin profesiunea sa, de exemplu, nu este decât o succesiune de şocuri, poartă deja în subconştient imaginea exactă a activităţii cardiace care ia naştere în acest fel. Iar aceasta se reflectă în uter. Putem vedea cum se produce aceasta, cum se transmite constituţiei embrionului.

Acum, iată o întrebare la care este greu să răspundem, căci răspunsul ar fi, în mod necesar, fie superficial, constând într-o simplă indicaţie, fie va cere o dezvoltare aprofundată:

Care este influenţa purtării de perle sau pietre preţioase asupra diferitelor organe?

Această influenţă există, dar despre ea nu-şi poate face o idee decât acela care ajunge la lumile spirituale. Este uşor să spunem, de exemplu, că safirul acţionează asupra unui anumit temperament, asupra celui coleric, dar, de fapt, el acţionează doar în nişte cazuri individuale. Aceste efecte există, dar, pentru a răspunde pe deplin la întrebare, ar trebui să mergem mai în profunzime decât e posibil astăzi.

La întrebarea:

Cum să ajungem la o viziune asupra karmei în bolile particulare?

Nu pot răspunde decât prin ceea ce am spus în cursul conferinţei. Din ea s-a desprins mai mult decât o idee, altele vor mai apărea în ceea ce-mi mai rămâne de spus.

Iată şi alte întrebări:

Există oare un paralelism între gradul şi durata proceselor de descompunere post-letale şi evoluţia individualităţii respective în lumea spirituală?

În realitate, nu există vreo relaţie care să aibă însemnătate pentru oameni, deşi procesul de descompunere nu este, cum admite chimia, de natură pur fizică; de el se leagă un element spiritual profund. Este ceea ce era simţit odinioară în mod instinctiv. Pentru *a se descompune*, germanul spune **verwesen** – literal: *a merge spre* (**ver**) *esenţa lucrurilor* (**wesen**) -; s-ar mai putea spune: *a se dizolva în esenţial*. Omul nu este o fiinţă închisă în sine; nişte entităţi spirituale sunt active în el. În corpurile noastre fizic, eteric şi astral, noi găzduim anumite entităţi spirituale; noi nu suntem liberi decât în organizarea Eului. Aceste entităţi spirituale legate de corpurile noastre fizic, eteric şi astral, sunt legate şi de ceea ce se petrece cu corpul fizic după moarte. Problema descompunerii sau a incinerării are o strânsă legătură cu acest fapt. Dar toate acestea sunt în mod intim legate de karma. Însă pentru omul ca atare, pentru omul individual, aceasta nu are, de fapt, nici o importanţă.

Întrebare: Autopsia practicată dincolo de un anumit moment precis după moarte influenţează destinul decedatului?

Autopsia este fără nici o influenţă asupra destinului său.

Iată încă o întrebare de o anumită importanţă:

Facultăţile vindecătoare ale medicului sunt ele de natură pur personală sau sunt condiţionate de nişte relaţii comunitare – nu cele dintre medic şi bolnav –, de exemplu, dintr-un grup medical? Este oare de conceput ca un medic luat ca individ în parte să primească de la o asemenea

comunitate anumite forţe pe care nu le poate dezvolta el însuşi, cum e cazul cu anumite comunităţi preoţeşti?

Efectiv, aceasta este situaţia, dar este la fel cu întreaga comunitate umană; nişte forţe provenind de la comunitate pătrund în om, cu condiţia ca această comunitate să fie în mod real o unitate. Trebuie să simţi acest lucru, să faci experienţa vie a acestui fapt. Iar ceea ce v-am descris ieri şi voi preciza mâine poate fi, în mod real, începutul formării unei comunităţi între dvs. şi noi, chiar dacă ea nu poate fi, la început, decât o comunitate prin corespondenţă. Da, aceasta trebuie să vă unească, pentru ca atunci când veţi fi singuri să simţiţi că de la o asemenea comunitate nu emană doar nişte forţe intelectuale, ci şi nişte forţe spirituale.

Un cerc restrâns se centrează pe întrebarea următoare:

Cum îşi poate exersa medicul simţul său de observaţie? Iridioscopia, grafologia şi chiromanţia au vreo valoare?

În cazul ideal, observatorul ar fi capabil să vă spună enorm de multe lucruri despre starea globală a unui om plecând de la o bucăţică de unghie. Nu ar fi imposibil, la fel cum un fir de păr ne poate da multe informaţii. Reflectaţi cât de diferenţiat individual este un fir de păr, cât de mult se disting oamenii prin podoaba lor capilară, chiar la modul grosier. Printre dvs. există blonzi şi bruneţi; de unde vine acest lucru? Bruneţii îşi datorează culoarea unui proces-fier care se produce în părul lor, blonzii, unui proces-sulf, deosebit de intens la roşcaţi. Acest lucru este foarte interesant. Am cunoscut în realitate nişte oameni care aveau un păr roşcat de o strălucire revelatoare. La ei se produce un proces-sulf deosebit de intens. În schimb, părul negru este în relaţie cu un proces-fier foarte intens. Ei bine, părul, nu este el oare o “excreţie” provenind din

organismul uman? În unul din cazuri, omul produce o substanţă eminamente combustibilă, sulful, care îi impregnează părul; în celălalt caz, el elimină fierul, care este cu totul altceva, care nu arde. Acest lucru face dovada unei deosebiri profunde între organizările lor. Ceea ce se manifestă astfel în mod grosier la modul general, se manifestă în mod subtil pentru fiecare om în parte, şi este posibil să recunoaştem întregul om după natura părului său. Cum să nu recunoaştem atunci omul după constituţia irisului său? Dar acest lucru cere nişte cunoştinţe vaste, şi nu acest diletantism stupid de care dau dovadă anumiţi iridiologi. Tocmai în aceste domenii care se întemeiază pe o bază reală adevărata cunoaştere nu este accesibilă decât la capătul drumului, tot aşa cum în astrologie nu se poate ajunge la cunoaşterea spirituală decât la capătul drumului. Înainte de a ajunge aici, ea nu este altceva decât diletantism. Acesta e cazul şi în ceea ce priveşte chiromanţia şi grafologia.

Grafologia pretinde o adevărată cunoaştere inspirativă. Modul în care scrie cineva este absolut individual. Despre acest lucru putem să dăm doar nişte indicaţii absolut generale. Ceea ce am spus adineaori se aplică şi aici. Inspiraţia e necesară pentru a deduce ceva din scris. Dar grafologia are acest caracter particular că scrisul actual al cuiva corespunde aproximativ cu ceea ce era persoana respectivă cu şapte ani înainte. Este o dificultate în plus, care îl obligă pe cel care ar vrea să-şi facă deducţiile asupra stării prezente a cuiva, îl obligă la un ocol, să meargă înapoi în evoluţia acestei persoane. El ajunge la o stare interioară de acum şapte ani, pe baza căreia, dacă are clarvederea, poate parcurge calea şi dobândi o cunoaştere mai aprofundată a persoanei. Aşadar, se poate scoate ceva din aceasta.

Există o anumită similitudine între studierea părului, a irisului şi chiromanţie. Şi aici, este indispensabilă inspiraţia şi nu regulile superficiale date de obicei. Pentru a examina liniile mâinii, este necesară o predispoziţie deosebită, cum pot să aibă, într-adevăr, unii oameni. E adevărat că liniile mâinii sunt strâns legate de caracterul evoluţiei unei persoane. E suficient, pentru a ne convinge de acest lucru, să comparăm liniile mâinii stângi cu acelea ale mâinii drepte. În viaţa cotidiană, această deosebire se manifestă prin faptul că scriem cu mâna dreaptă, nu cu stânga. În privinţa liniilor din palmă, cele ale palmei stângi îi revelează celui ce posedă inspiraţia karma întreagă; cele ale mâinii drepte, activitatea, asiduitatea de care a făcut dovadă persoana respectivă în existenţa prezentă. Destinul ei a structurat existenţa sa actuală, activitatea ei o conduce spre viitor. Toate acestea nu sunt fără temei, dar este extrem de periculos să propagăm aceste noţiuni în public, căci aici abordăm un domeniu în care seriozitatea şi şarlatania sunt foarte aproape una de alta. Din consideraţiile noastre ulterioare se vor mai desprinde, de la sine, şi alte idei.

Vedeţi dvs., dragi prieteni, aşa cum am spus la sfârşitul ultimului curs, a fi medic este, prin însăşi natura lucrurilor, o problemă de stare sufletească orientată spre atitudinea morală. V-am arătat că adevărata cunoaştere a unui remediu îl privează pe cel care o posedă de binefacerea virtuţilor acestuia şi îl exclude de la posibilităţile de vindecare pe care le oferă acest remediu. Desigur, simpla cunoaştere chimică a unui remediu nu ne exclude de la vindecare, căci aceasta nu este o adevărată cunoaştere, ci cunoaşterea adevărată este aceea care ne exclude de la vindecare.

Acum, fiţi buni şi reflectaţi la cele ce urmează. Cunoaşterea sistemului muscular al omului trece prin imaginaţie. Nu putem înţelege ceea ce acţionează în muşchi decât dacă ajungem la cunoaşterea imaginativă, şi la ea trebuie să recurgem dacă vrem să cunoaştem ceea ce poate vindeca un organ de tip muscular. Pentru organele interne, adevărata cunoaştere trece prin inspiraţie, nu prin noţiunile chimice. Presupuneţi că aţi cunoaşte un remediu care acţionează asupra sistemului muscular, dvs. datoraţi această cunoaştere imaginaţiei. Dar această cunoaştere imaginativă nu este ceea ce se presupune de obicei. Cunoaşterea curentă nu coboară prea adânc în om, ea nu se află decât în cap, în timp ce cunoaşterea imaginativă pătrunde sistemul muscular. Iar cunoştinţele terapeutice referitoare la acest sistem, dvs., dragi prieteni, le simţiţi în muşchii dvs. Acest lucru trebuie să fie luat foarte în serios. Pentru a mă face mai bine înţeles, vă voi spune chiar ceva paradoxal. Dar aici paradox înseamnă adevăr. Cartea mea ***Filosofia libertăţii*** a fost puţin înţeleasă, pentru că oamenii nu au ştiut cum să o citească. Dar această lucrare nu a fost concepută ca alte cărţi, ***Filosofia libertăţii*** trăieşte în gânduri, dar în nişte gânduri trăite în mod viu. Nişte gânduri abstracte, logice, care nu sunt trăite, aşa cum sunt gândurile întâlnite în general în ştiinţa actuală, sunt percepute în creier. Nişte gânduri cum sunt cele din ***Filosofia libertăţii*** [Nota 22] le simţim, ca om integral, în sistemul nostru osos. Aici este paradoxul. Şi încă şi mai paradoxal o să vi se pară faptul că cei care au înţeles cu adevărat această lucrare au visat de mai multe ori schelete în timpul şi mai ales după lectura ei. Există o legătură etică între acest lucru şi poziţia globală a ***Filosofiei libertăţii*** faţă de libertatea din lume. Da, libertatea constă în a ne mişca muşchii în lumea exterioară pornind de la oase. Nu

este liber cel care îşi urmează impulsurile şi instinctele. Omul liber se mulează pe cerinţele şi necesităţile lumii, pe care mai întâi trebuie să le iubească, şi cu care trebuie să stabilească o legătură. Aceasta se exprimă prin imaginaţiunea sistemului osos. Sistemul osos este cel care simte gândurile trăite. Aceste gânduri trăite sunt resimţite de omul întreg, şi mai ales de ceea ce constituie omul-pământ, omul solid. Anumite persoane au vrut să-mi ilustreze cărţile şi mi-au arătat tot felul de lucruri. Unii au vrut să reprezinte sub formă de imagini gândurile din ***Filosofia libertăţii***. Conţinutul ei ar putea fi exprimat printr-o suită de scene dramatice executate de nişte schelete. Tot aşa cum libertatea cere să te despoi de tot ceea ce nu este decât instinct, ceea ce resimte omul când se gândeşte la libertate vrea să fie despuiat de carnea şi sângele său. El trebuie să devină schelet, trebuie să devină pământ. Gândurile trebuie să devină pământeşti. Ceea ce înseamnă că trebuie să faci efortul de a te elibera.

Spun aceasta pentru ca dvs. să înţelegeţi că omul întreg este implicat, chiar şi în gândurile obişnuite. Dacă trecem de la gândire la imaginaţie, facem experienţa acestui fapt în sistemul muscular. Inspiraţia este resimţită prin participarea la viaţa propriilor organe. Când este vorba de inspiraţie, nu trebuie să uităm mai ales maxima: “Naturalia non sunt turpia.” [Nota 23] Căci cele mai frumoase inspiraţii sunt trăite, poate, cu ajutorul rinichilor sau al altor organe inferioare. Astfel, cunoştinţele de un ordin superior fac apel la întregul organism uman şi îşi poate face o idee despre ce sunt imaginaţia şi inspiraţia doar acela care sesizează faptul că imaginaţia este absolut asemănătoare activităţii fizice, căci ea face să lucreze muşchiul. Astfel, o adevărată imaginaţiune este ca o adevărată muncă fizică. De aceea, există o corelaţie între

munca fizică şi imaginaţie. Dacă îmi este permis să evoc o amintire personală, voi spune că faptul de a fi tăiat lemne, cules cartofi, semănat etc., în copilărie, a contribuit extraordinar de mult la facultăţile mele imaginative. Spun acest lucru nu ca să mă laud, dar faptul de a fi făcut toate acestea a făcut mai uşoară reinserţia în muşchi, a uşurat efortul imaginaţiei, devenit asemănător unei obişnuinţe. Aşa se întâmplă când v-aţi exersat muşchii, mai ales în tinereţe, şi când, mai târziu, vreţi să ajungeţi la imaginaţie. Dar mişcările care nu se leagă de o muncă nu slujesc la nimic. Joaca nu este de nici un folos pentru imaginaţie. Joaca nu contribuie cu nimic la imaginaţie. Imaginaţia face ca muşchiul în repaos – nu putem să ne exersăm, evident, în acest sens, decât în stare de repaos – să încerce o experienţă asemănătoare aceleia pe care o procură o adevărată muncă fizică.

Înaintând astfel pe calea medicală, învăţând să cunoaşteţi prin dvs. înşivă aceste fapte ciudate, veţi realiza ce putere are cunoaşterea acestor elemente terapeutice asupra sistemului dvs. muscular, şi toate acestea vă vor influenţa karma. Să luăm un exemplu – l-am construit la modul imaginar –, acela al adevăratului tratament al vărsatului negru. Vărsatul negru provoacă o inspiraţie foarte puternică, însoţită chiar de intuiţie, şi ceea ce cunoaşteţi în acest fel, dacă sunteţi în acest domeniu nişte adevăraţi terapeuţi, acţionează cu mult mai intens asupra dvs. decât un vaccin, dar în mod diferit. Studiind tratamentul variolei, provocaţi în dvs., medicii, un fel de vindecare cu efect profilactic, care vă permite, dacă percepeţi relaţia, să vă apropiaţi de bolnavii de vărsat fără teamă şi cu întreaga dvs. putere de iubire. Dar aceste lucruri îşi au reversul lor. Cunoaşterea virtuţilor terapeutice ale unui remediu are ea însăşi o putere de

vindecare – indiferent că este vorba de o imaginaţiune proprie sau de o imaginaţiune ce v-a fost transmisă. Faptul de a deţine ideea unui remediu acţionează, dar nu acţionează decât dacă sunteţi fără teamă. Teama este, de fapt, polul opus al iubirii. Dacă vă cuprinde teama atunci când pătrundeţi în camera unui bolnav, toate tratamentele pe care le prescrieţi nu vor sluji la nimic. Dacă intraţi cu iubire, fără să vă pese de dvs. înşivă, dacă vă îndreptaţi cu tot sufletul spre acela pe care trebuie să-l vindecaţi, dacă vă pătrundeţi cu iubire cunoştinţele imaginative şi inspirative, atunci la procesul de vindecare vor participa nu calităţile dvs. personale, personalitatea cuprinsă de teamă, ci aceea cunoscătoare, pătrunsă de iubire. Astfel, factorul moral nu trebuie să impregneze medicina doar din exterior, ci şi din interior.

Ceea ce constituie o regulă în toate ramurile cunoaşterii spirituale – fortificarea curajului – este cu atât mai mult în cazul medicinei. Dvs. ştiţi acest lucru, curajul este ceea ce ne înconjoară de pretutindeni, aerul este doar o iluzie. Ne trebuie curaj, dacă vrem să trăim în lumea în care respirăm. Dacă suntem laşi în ceva, noi nu trăim împreună cu lumea, noi ne excludem din ea; nu respirăm decât în mod aparent. Ceea ce vă este absolut necesar pentru studiile medicale este curajul, cutezanţa terapeutică. Dacă aveţi această cutezanţă, această hotărâre de a vindeca, ea vă va orienta în 90% din cazuri spre ceea ce este just. De fapt, procesul de vindecare este, pur şi simplu, legat de nişte calităţi morale.

De aceea, în studiile medicale trebuie să procedăm astfel: Un prim curs ar trata despre ceea ce am expus în primele trei conferinţe: crearea unei baze întemeindu-ne pe o ştiinţă a naturii şi a omului, o bază de cunoştinţe cosmice şi umane. Apoi, un al doilea curs: aprofundarea

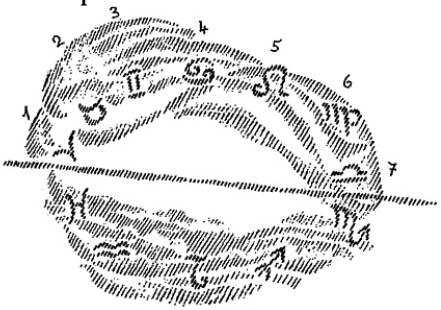
esoterică a dinamicii medicale; considerarea medicinei aşa cum am făcut-o în conferinţa a patra şi cum o voi face mâine. În sfârşit, un ultim curs ar trata, în principal, despre relaţiile dintre terapeutică şi adevărata aptitudine morală medicală. Căci una trebuie să o susţină pe cealaltă. Iar dacă un asemenea curs specializat în sensul moral va fi fost dat, bolile vor deveni pentru medic, în mod real, contrariul a ceea ce sunt ele pentru bolnav. Ele vor deveni pentru el un obiect al iubirii, nu ca să le întreţină, ele vor deveni un obiect al iubirii pentru că orice boală nu-şi atinge scopul decât atunci când este vindecată. Ce înseamnă aceasta?

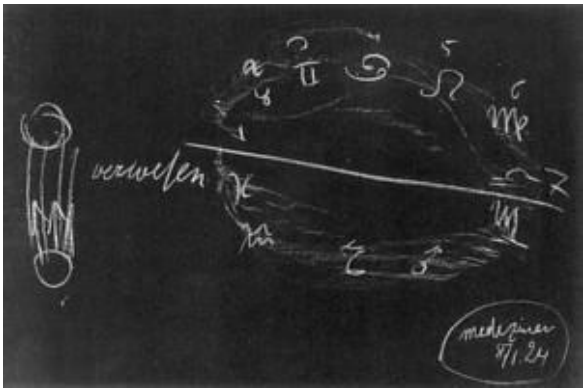
Vedeţi dvs., dragi prieteni, a fi sănătos înseamnă a purta în sine calităţile sufletesc-spirituale considerate drept normale. A fi bolnav, a fi purtător al unei boli, acest lucru înseamnă a te afla sub influenţa unei anumite calităţi spirituale. Ştiu bine că dacă m-ar auzi unul dintre aceşti intelectuali moderni, ar spune: "Haida de, iar apare pe tapet vechea teorie a posedării!" Ne putem întreba, în primul rând, dacă vechea teorie a posedării este mai rea decât cea actuală, dacă e mai bine să fii posedat de spirite sau de bacili? Acest lucru ar merita să fie studiat. În ceea ce propagă ei, medicii moderni îşi mărturisesc tot credinţa în posedare, dar într-o posedare materialistă, mai conformă cu înţelegerea lor. Totuşi, aşa stau lucrurile, când suntem atinşi de vreo boală, purtăm în noi o calitate spirituală absentă din cursul normal al existenţei, dar e o calitate spirituală.

Dar iată-mă din nou constrâns la paradox. Presupuneţi că aţi încerca să cunoaşteţi relaţia dintre diferitele elemente ale Zodiacului: Berbec, Taur, Gemeni, Rac, Leu, Fecioară, Balanţă, Scorpion, Săgetător, Capricorn, Vărsător şi Peşti. Ei bine, există o deosebire enormă între aceste şapte constelaţii (sus) şi acestea cinci (jos). Dacă

ajungeţi la imaginaţie, cele şapte constelaţii din zona de sus vă vor apărea ca o entitate masculină, iar cele cinci din zona de jos, ca o entitate feminină. Astfel, masculin-femininul va apărea contemplării imaginative ca o formă de şarpe închisă în sine, care se extinde pe întreg Zodiacul. O asemenea imaginaţiune nu poate fi primită de nici un om fără ca el să fie supus la ceea ce urmează.

Planşa 8

Reprezentaţi-vă variola, ea se manifestă prin nişte simptome fizice. Presupuneţi acum că o persoană atinsă de variolă ar fi capabilă să nu resimtă această boală decât în organizarea Eului şi în corpul său astral, ar fi capabilă să o extragă din corpurile fizic şi eteric, care ar deveni în mod

subit sănătoase. Presupuneţi, sub formă de ipoteză, că acest lucru ar fi posibil. Ceea ce am descris nu este, de fapt, realizabil, dar, dacă vreţi să aveţi această imaginaţiune, trebuie să vă supuneţi la ceea ce am descris în mod ipotetic, corpul dvs. fizic şi eteric rămânând neatinse de variolă. Trebuie să vă supuneţi la încercarea variolei în corpul astral şi în organizarea Eului, corpul eteric şi cel fizic rămânând neatinse. Trebuie să faceţi încercarea unui echivalent spiritual al bolii fizice. Variola, dragi prieteni, este reflexul fizic al stării în care se află organizarea Eului şi corpul astral atunci când aveţi o asemenea imaginaţiune. Acum veţi recunoaşte că dacă un om primeşte variola, în el se exercită aceeaşi influenţă ca aceea care dă naştere imaginaţiunii cereşti în cunoaşterea spirituală.

Realizaţi astfel cât de legată este boala de viaţa spirituală, nu de corpul fizic. Boala este imaginaţiunea fizică a vieţii spirituale. Astfel, deoarece imaginaţiunea fizică nu este la locul ei şi nu trebuie să imite anumite procese spirituale, ceea ce poate fi sublim în lumea spirituală va putea deveni boală în corpul fizic.

Aşadar, boala trebuie să fie înţeleasă în felul următor: Nişte entităţi spirituale nu ar putea fi atrase în jos, în nişte locuri în care ele nu au ce căuta, dacă ele nu ar exista în lumea spirituală. Aceasta arată cât de strâns sunt legate boala şi cunoaşterea spirituală. A ne familiariza cu spiritualul deja înseamnă a cunoaşte boala. Nu poate să fie altfel. Când facem experienţa unei asemenea imaginaţiuni cereşti, ştim ce este variola, căci ea nu este altceva decât proiecţia fizică a ceea ce experimentăm din punct de vedere spiritual. Acest lucru este, în principiu, valabil pentru cunoaşterea întregii patologii. Am fi tentaţi să spunem: Când Cerul – şi Infernul, evident – pun stăpânire pe om în mod prea intens, omul se îmbolnăveşte. Dacă ele

nu îi iau în stăpânire decât sufletul şi spiritul, el devine inteligent, înţelept sau lucid.

Trebuie să rumegaţi, dragi prieteni, aceste noţiuni în sufletul dvs. Veţi şti atunci care este rolul antroposofiei faţă de medic, căci ea arată ce sunt adevăratele arhetipuri divine în comparaţie cu reflexele lor demonice care sunt bolile. Veţi deveni astfel tot mai conştienţi că prin antroposofie trebuie să se facă, în mod necesar, o reformă a studiilor medicale.

CONFERINŢA A OPTA

Dornach, 9 ianuarie 1924

Dragi prieteni,

Noţiunile de care trebuie să vă impregnaţi nu vă pot fi prezentate decât cu ajutorul unor aforisme, rămânând să le dezvoltăm ulterior, cu ocazia unei noi serii de cursuri, organizate aici, în legătură cu Secţia medicală de la Goetheanum.

Insist asupra faptului că nu putem vindeca împotriva karmei. Medicul trebuie să fie în permanenţă conştient de acest lucru. De îndată ce este vorba de vindecare, medicul trebuie să se orienteze în două direcţii. Una este invincibila voinţă a karmei. Această voinţă karmică este, de la început, indispensabilă şi pentru medic, doar aţi văzut că ceea ce foloseşte medicul pentru bolnavi îşi pierde, întru câtva, eficacitatea în ceea ce-l priveşte pe el însuşi. Desigur, aceasta se poate transforma din nou în eficacitate pentru el însuşi, dar, pentru moment, ceea ce v-am spus este de-ajuns. Bineînţeles, medicul rămâne supus karmei, în privinţa sănătăţii şi a bolilor sale. Dar atunci când există atitudinea interioară despre care am vorbit, când cunoaşterea terapeutică pătrunde sufletul în profunzime,

conştienţa karmică se transformă tot mai mult în pură manifestare a karmei. Karma are două chipuri. Trebuie să consideraţi karma în aşa fel încât să raportaţi destinul dvs. prezent la ultima din încarnările succesive. Dar trebuie să aveţi în vedere, de asemenea, a cincea, a şasea încarnare ce urmează celei actuale; ceea ce se realizează în prezent va deveni atunci eveniment, veţi avea atunci rezultatul final. Dacă duceţi această idee până la ultima ei consecinţă, veţi putea concepe în mod clar faptul că manifestarea karmei este şi o devenire, că ceea ce se realizează acum adaugă ceva karmei. Este foarte adevărat că, într-o anumită măsură, karma este modificată prin actele noastre. Cel care înţelege karma nu va fi niciodată fatalist. Cunoaşterea karmei conferă fermitate şi încredere în viaţă, ea oferă o bază solidă.

Aceasta e prima direcţie în care trebuie să se orienteze medicul; iat-o pe a doua: Medicul trebuie să fie însufleţit neapărat de voinţa de a vindeca. Această voinţă de a vindeca nu trebuie să aibă vreo piedică, ea trebuie să acţioneze fără nici o restricţie, în sensul de a încerca totul, chiar dacă bolnavul este considerat incurabil. Un asemenea gând trebuie să fie respins şi trebuie să încercaţi totul pentru a-l vindeca. Aceasta, spus sub formă de aforism.

Obiectul principal al discuţiei noastre de astăzi constă în continuarea cercetării esoterice a ceea ce este în stare să trezească forţele sufletului în vederea studiilor medicale. Să ştiţi că pentru medic conţinutul esoteric trebuie să ia o formă deosebită de activitate. Medicul nu are voie să se mulţumească a privi lucrurile la fel ca în viaţa obişnuită. Ştiinţa nu apelează la nişte forţe deosebite ale sufletului, de care omul nu dispune în viaţa curentă. Ba dimpotrivă, ea consideră că este important, mai degrabă, să evite să apeleze la asemenea forţe. Dar cu modul obişnuit de a

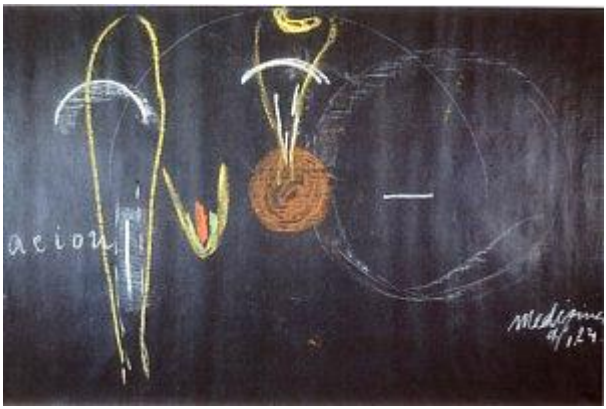
vedea lucrurile nu vom reuşi să facem ca substanţele sau procesele din natură să ne reveleze secretul virtuţilor lor curative. Aceste proprietăţi nu se revelează decât atunci când abordăm lucrurile după ce am trezit anumite forţe ale sufletului. Dvs. vă revine sarcina să treziţi, pas cu pas, aceste forţe, pentru ca lucrurile să vă spună, în felul lor, cum pot ele ajuta omenirea, prin intermediul cunoaşterii dvs. medicale. Dar, pentru aceasta, dvs. trebuie să aprofundaţi ceea ce v-am spus în aceste ultime zile despre atitudinea interioară a medicului.

În acest scop aş dori mai întâi să mă opresc la o reflecţie care ar trebui să facă parte din studiile medicale. Această consideraţie va avea aici un caracter de aforism, dar, dacă dispune de timp, cel care studiază medicina o poate dezvolta în conştienţa sa.

Să încercăm să observăm ce ne revelează, prin forma ei, bolta craniană. Putem reprezenta bolta craniană în mod schematic. Observaţi această formă şi opuneţi-o formei pe care v-o revelează un os lung, un femur, de exemplu, pe care o să-l desenez aici schematic. Ei bine, aceste elemente nu sunt izolate, forţe fizice variate se exercită asupra curburii boltei craniene, ca şi de jur împrejurul oaselor lungi. Dar acest os lung nu o să vă reveleze niciodată esenţa sa, dacă nu-l priviţi în legătură cu Universul. Reprezentaţi-vă acest os lung; forţele sale sunt orientate pe lungimea lui şi se îndreaptă spre centrul Pământului, atunci când omul se află în poziţia pe care trebuie să şi-o cucerească pe Pământ. Dar nu acest lucru este important. Ceea ce este important este ca el să-şi orienteze forţele între centrul Pământului şi Lună.

Planşa 9

Astfel, ceea ce este dispus în felul oaselor lungi ale coapsei sau ale braţului, ca şi muşchii corespunzători, se aliniază, se integrează forţelor care unesc Pământul cu Luna. Vă puteţi reprezenta lucrurile în felul următor: aici se află Pământul (vezi figura); nişte forţe se înalţă în permanenţă de la Pământ spre Lună. Tot ceea ce, în omul care stă în picioare sau merge, este orientat ca femurul, se află inserat în aceste forţe. Dimpotrivă, tot ceea ce este situat ca bolta craniană este legat de mişcarea lui Saturn. Aici guvernează forţele de revoluţie ale lui Saturn, şi putem adăuga: Omul este format de jos în sus prin relaţia dintre Pământ şi Lună şi el este închis, limitat, de forţele de

rotaţie ale lui Saturn, aceste două forţe fiind opuse una alteia.

Consideraţi primele forţe, acelea care se întind între Pământ şi Lună, veţi găsi în ele tot ceea ce conferă omului forma sa plastică, ceea ce edifică omul în mod plastic, ca şi cum în ele ar fi ascuns un sculptor invizibil.

Planşa 9

Dimpotrivă, celelalte forţe, circulare, conţin o activitate de deconstrucţie permanentă, ele risipesc în mod constant materialul din care este edificat omul. Astfel, atunci când vă tăiaţi unghiile, acţionaţi cu foarfecele dvs. în sensul forţelor lui Saturn; dimpotrivă, atunci când mâncaţi, componenta este îndreptată spre Lună. Toate forţele din direcţia Lunii sunt constructive, toate cele care au direcţia lui Saturn pulverizează, fărâmiţează omul. În acest joc de forţe între risipire şi elaborarea plastică se manifestă sufletul uman, se manifestă spiritul uman.

Ei bine, ceea ce se află în exterior şi ceea ce are omul în interiorul său sunt în legătură, corpul său eteric este legat de aceste forţe periferice. Într-o anumită privinţă, argintul este în relaţie cu forţele de construcţie. Dacă dvs. constataţi la un om că aceste forţe constructive sunt copleşite de cele deconstructive, veţi putea corecta, ca regulă generală, această stare de lucruri printr-un remediu pe bază de argint. Dacă, dimpotrivă, vedeţi proliferând forţele constructive, cele care păstrează forma împiedicând fărâmiţarea, veţi apela la un remediu provenind de la

Saturn, la un remediu pe bază de plumb. Astfel, din felul în care este construit omul se desprinde o linie după care să ne orientăm.

Se pune acum problema de a aborda acest mod de a concepe lucrurile. Dragi prieteni, adevărata lume, lumea spirituală, se situează, cum s-a spus întotdeauna, şi pe bună dreptate, dincolo de prag, omul fiind dincoace. Iar pentru a concepe în mod clar constituţia Universului este necesar să trecem acest prag. Numai că acest lucru nu este fără pericol. Când omul îşi impregnează percepţiile senzoriale cu gânduri cum sunt cele ale vieţii curente şi le duce în lumea spirituală, dincolo de prag, el suscită în faţa ochiului său spiritual o iluzie, un miraj, prin faptul că el consideră lucrurile de dincolo de prag ca pe cele de aici. De aceea, pe prag se află o entitate spirituală care ne învaţă că sunt necesare alte concepte când trecem de prag, că acest miraj ne paralizează viaţa dacă abordăm lumea spirituală cu conceptele luate din lumea sensibilă. Acest Păzitor al Pragului ne incită să ne înarmăm cu idei de care vom avea nevoie în lumea spirituală. În general, oamenii nu se gândesc că ideile valabile pentru lumea spirituală sunt atât de diferite de cele aplicabile în lumea fizică. În lumea fizică, de exemplu, partea este întotdeauna mai mică decât întregul; aceasta este o axiomă. Nu aşa stau lucrurile în lumea spirituală, în care partea este întotdeauna mai mare decât întregul. Omul poate constitui un exemplu în acest sens: Dacă admitem o forţă de care omul dispune atunci când îşi construieşte corpul pe baza elementului mineral, apoi raportul de forţe pe care îl are una dintre părţile sale, atunci, ceea ce structurează un organ, deci, o parte a omului, este, în raport cu Cosmosul, mult mai mare decât omul întreg. Nu vă puteţi reprezenta, pur şi simplu, propoziţia: partea este mai mare decât întregul, căci

sunteţi obişnuiţi cu lumea sensibilă, dar, în ceea ce priveşte lumea suprasensibilă, aşa stau lucrurile. De aceea, trebuie să ajungeţi să admiteţi că în lumea spirituală partea poate fi mai mare decât întregul. Întreaga noastră mecanică, întreaga noastră fizică, nu au valabilitate în lumea spirituală, unde are valabilitate ceea ce le este opus. Aici, în lumea simţurilor, dreapta este drumul cel mai scurt dintre două puncte; în lumea spirituală, dreapta este drumul cel mai lung, pentru că, înaintând în linie dreaptă, întâlnim cele mai multe obstacole. Orice altă direcţie aici este mai scurtă decât cea dreaptă. Trebuie să concepem în mod clar că sunt necesare nişte concepte opuse, când mergem în lumea spirituală. Acest fapt cere curaj. Trebuie să avem curajul de a trece pragul lumii spirituale, de a face saltul peste abis. Dacă realizăm toate acestea, drumul spre lumea spirituală, trecerea prin faţa Păzitorului Pragului, sosirea dincolo, dacă am traversat această încercare în suflet şi spirit, cu corpul nostru astral şi cu Eul, în mod conştient, atunci totul este bine. Dar dacă nu le îndeplinim într-un mod pur în Eul şi corpul nostru astral, atunci se creează un miraj, care, când se întoarce împotriva omului, devine boală. Astfel, de fiecare dată când omul are o boală, el îl are în interiorul său pe Păzitorul Pragului, dar sub formă de reflex, de dublu demonic.

Revin la problema demonilor, despre care am ajuns deja ieri să vorbesc. De ce? Pentru că a considera omul sub aspectul său banal duce la cea mai completă confuzie. Pe de-o parte, Eul şi corpul astral, pe de alta, corpul eteric şi corpul fizic; acesta este un frumos talmeş-balmeş, înfăţişat în acest fel. Este important, înainte de toate, să distingem în om ce aparţine sufletului şi ce este trupesc. Când sufletul se află în trup şi dvs. priviţi omul, sufletul nu apare ca în realitate. El este, în realitate, lumină. Va trebui să înţelegeţi

tot mai mult că sufletul uman este lumină, când îl contemplăm liber de trup. El aparţine elementelor eterice care vă înconjoară, luminii; el este din sfera luminii. În sânul luminii este el perceput în mod corect. În schimb, trupul aparţine greutăţii. Ei bine, eu v-am arătat cum este depăşită greutatea, cum devine creierul mult mai uşor, astfel încât greutatea lui nu este simţită în exterior. Dar corpul fizic, în structura sa, aşa cum îl percepem în esenţa sa, aparţine domeniului greutăţii. Tot aşa cum obţineţi din apă, prin analiza chimică, hidrogen şi oxigen, atunci când consideraţi entitatea umană trebuie să faceţi distincţie între suflet, în luminozitatea lui, şi trup, cu greutatea lui.

Aceste două entităţi, sufletul luminos şi trupul greu, se întrepătrund într-un mod confuz, când le contemplăm în modul nostru obişnuit de a vedea lucrurile. Din cauza acestui amestec confuz, studierea trupului şi, mai general, a omului, nu vă revelează în ce constă esenţa bolii. Dacă faceţi ca sufletul dvs. să devină capabil să perceapă în om esenţa bolilor, veţi ajunge treptat să determinaţi forţele de vindecare pe care le conţin argintul şi plumbul, atunci când le contemplaţi. Dar pentru aceasta trebuie să priviţi viaţa medicală cu cea mai mare seriozitate şi să vă organizaţi viaţa de meditaţie cu o asemenea forţă, încât ea să vă înveţe să percepeţi lumea în mod diferit. De aceea, aş vrea să vă comunic ceva care, dacă va fi aprofundat prin meditaţie aşa cum trebuie, o să vă facă să deveniţi capabili a stabili cu substanţele particulare acea relaţie pe care o au ele cu omul, atât cu cel sănătos, cât şi cu cel bolnav. Pentru aceasta, trebuie să consideraţi ceea ce vă scriu pe tablă [Această planşă nu s-a păstrat] ca ceva care trezeşte sufletul, şi să fiţi conştienţi că realitatea nu este ceea ce percepeţi din om în viaţa curentă, ci ceea ce veţi vedea când vă veţi vivifia sufletul cu conţinutul acestor cuvinte.

Veţi vedea atunci adevărul fiinţei umane, prin relaţia dintre una şi alta.

Până acum, am vorbit în aşa fel încât să vă fac să înţelegeţi omul în general în raporturile lui cu Cosmosul. Aş vrea acum să înscriu în sufletele dvs. ceea ce vă poate face să deveniţi capabili să luaţi o bucăţică de aur şi s-o contemplaţi în mod meditativ. Bătut în foiţă subţire şi văzut în transparenţă, el prinde o tentă verzuie. Când mă apropii de această foiţă de aur cu forţele profunde ale sufletului, această nuanţă verzuie trezeşte – nu printr-o analogie confuză – acelaşi sentiment interior ca o pajişte verde, ca verdele covor vegetal al Pământului. Dar, cufundându-mi astfel toate forţele sufletului în contemplarea acestei foiţe de aur translucide, este trezită şi forţa opusă a sufletului, şi când îmi ridic ochii, apare de jur împrejurul meu contrastul – dar acesta nu este simplul efect de contrast pe care îl descrie fiziologia – al unei lumi ce răspândeşte o licărire roşiatică fără strălucire, o licărire de un roşu-albăstrui [Nota 24]. În acest moment, eu ştiu că în această bucăţică de aur atât de subţire se găseşte lumea întreagă. Şi această bucăţică de aur cu licăr verzui pe care o ţin în mână este în realitate o sferă întreagă – nu punctul particular, nodul unei sfere –, o sferă întreagă, şi eu învăţ astfel să trăiesc în albastrul-roşiatic, în albastrul-violet al unei sfere. Iar când veţi învăţa să cunoaşteţi alte proprietăţi ale aurului, veţi face legătura vie dintre proprietăţile respective şi ceea ce vă aduce această viziune pe calea sufletului. Astfel, veţi face în mod viu experienţa fundamentală a acestei proprietăţi a aurului, care constă în refuzul de a se uni cu oxigenul. Căci veţi spune: Omul trăieşte datorită prezenţei oxigenului, pentru că el transformă în permanenţă oxigenul. În corpul eteric, am văzut, totul este diferit; el este înrudit cu tot ceea ce nu este

legat de corpul fizic. Aurul este înrudit cu corpul eteric, prin faptul că el nu tolerează să fie unit cu oxigenul. Şi tocmai în virtutea acestei proprietăţi exercită aurul o putere de vindecare asupra corpului eteric pentru tot ceea ce oxigenul, de exemplu, riscă să provoace în corpul fizic. De aceea, aurul este, într-un anumit sens, un remediu capabil să acţioneze în mod direct pornind din centrul omului. Prin această impresie luminoasă de un roşu-albăstrui fără strălucire, veţi percepe adevărul acestui adagiu: *Aurul este Soare*. El este în întregime Soare. Acesta este un punct crucial care vă indică, pur şi simplu, că în spaţiul cosmic, aurul este Soare, şi că aurul-Soare este înrudit cu corpul eteric.

Vedeţi dvs., asemenea consideraţii conduc spre proprietăţile substanţelor folositoare în terapie. Dar nu veţi ajunge la ele decât dacă luaţi în serios cuvintele ce urmează, considerându-le nu ca pe nişte cuvinte goale, ci ca pe un apel la forţele sufletului:

Priveşte în sufletul tău
Forţa luminii,
Simte în trupul tău
Puterea greutăţii. [Nota 25]

Aceste cuvinte trebuie să fie practicate ca un exerciţiu. Trebuie să vă exersaţi ca şi cum sufletul dvs. ar deveni fluid, ar curge departe ca un val de lumină, ca o forţă luminoasă, şi ca şi cum trupul dvs. ar deveni un obiect care se uneşte cu interiorul Pământului printr-o nostalgie a greutăţii. Trebuie să faceţi în mod real experienţa interioară a acestui antagonism copleşitor, atunci vă despărţiţi sufletul de trup, *trebuie* să fie aşa. Şi în continuare:

În forţa luminii
Radiază Eul-spirit

Doar în acest fel veţi înţelege întregul. Căci Eul uman, ca experienţă interioară, creşte în suflet. De aceea trebuie să percepeţi, de asemenea, această imagine a Eului dezvoltându-se, radiind, în valul de lumină radioasă a sufletului care se răspândeşte în Univers.

Şi iată celălalt aspect pe care trebuie să-l adăugăm:

În puterea greutăţii

Prinde putere Spiritul lui Dumnezeu

Cu adevărat, când cei vechi vorbeau despre corpul uman ca despre templul lui Dumnezeu, aceasta nu era o imagine convenţională, ci expresia unui profund adevăr. Şi, dacă e adevărat că Eul este domnul sufletului, când sufletul este conştient, nu e mai puţin adevărat că trupul este lăcaşul în care domneşte divinitatea. Nu trebuie să consideraţi că trupul vă aparţine, căci trupul nu a fost născut din om, ci din Dumnezeu. Aşa este: trupul rezultă din forţele divine. Omului îi aparţine doar sufletul, pe care trupul îl găzduieşte. Astfel, trebuie să consideraţi trupul vostru, în mod real, ca templu al lui Dumnezeu.

De aceea, este nespus de important să ştiţi că:

În forţa luminii – sufleteşti –

Radiază Eul-spirit,

În puterea greutăţii

Prinde putere Spiritul lui Dumnezeu.

Spiritul lui Dumnezeu prinde putere în trupul uman, tot aşa cum Eul radiază în sufletul uman.

Acum, iată ce este important:

Dar nu e voie

Ca forţa luminii

Să pună stăpânire

Pe puterea greutăţii

Veţi înţelege acest lucru cu uşurinţă: Când omul doarme, ceea ce este suflet este separat de trupesc. El le-a

despărţit. În acest moment, sufletul nu mai are influenţă asupra trupului. Trebuie să fie la fel şi când omul este treaz. Desigur, Eul şi corpul astral se cufundă atunci în eteric-fizic, dar trebuie să existe, din punct de vedere interior, o separare între forţa luminii şi puterea greutăţii. Nu trebuie să se formeze o componentă chimică din forţa luminii şi puterea greutăţii, ele trebuie să rămână separate, să nu se amestece în mod mecanic, şi încă şi mai puţin să se combine în mod interior. Ele trebuie să acţioneze alături în acelaşi spaţiu, puterea greutăţii a trupului în jos, forţa de lumină a sufletului, în sus. De aceea este importantă această frază:

Dar nu e voie
Ca forţa luminii
Să pună stăpânire
Pe puterea greutăţii,
Nici ca
Puterea greutăţii
Să pătrundă
Forţa luminii

Aici avem reversul. În realitate, dragi prieteni, în om trebuie să fie separat ceea ce cunoaşterea noastră senzorială amestecă în permanenţă. Dacă observaţi omul din exterior, prin intermediul simţurilor, toate acestea se amestecă. Şi, dacă omul ar fi în realitate ceea ce percepe din el modul banal de a vedea, el ar fi mereu bolnav. Omul poate fi sănătos, dar modul nostru de a-l vedea cu ajutorul simţurilor este boală, întotdeauna. Vedem mereu omul bolnav, dar aceasta este maya, iluzie, căci, în adevărata sa esenţă, omul nu trebuie să fie niciodată aşa cum îl vedem. În esenţa sa adevărată, nu trebuie să amestecăm niciodată forţa luminii cu puterea greutăţii; ele trebuie să rămână separate. Nu trebuie să fie niciodată ca în cazul apei, la care

hidrogenul şi oxigenul se combină şi dispar ca atare. În cazul omului, acest lucru nu se petrece decât prin percepţia senzorială, care are prostul gust de a introduce un mod de a vedea propriu chimiei, făcând din om o combinaţie între forţa luminii şi puterea greutăţii. Ele sunt, de fapt, separate, şi trebuie să rămână aşa, ca şi cum, în cazul apei, hidrogenul şi oxigenul ar rămâne în permanenţă separate, deşi fiind unul în altul.

Căci dacă forţa luminii pune stăpânire
Pe puterea greutăţii
Şi dacă puterea greutăţii
Pătrunde forţa luminii,
Atunci se unesc, în rătăcire cosmică,
Suflet şi trup
În stricăciune.
– stricăciunea fiind boala.

Aşa cum am spus, asemenea cuvinte trebuie să fie primite cu cea mai mare seriozitate, cu o asemenea seriozitate încât ele să vă modeleze trupul, pentru ca să puteţi considera omul, în mod real, sub aspectul forţei luminii şi al puterii greutăţii, şi pentru ca în voi să se trezească sentimentul că ele sunt contrare când se întrepătrund. E ceea ce se întâmplă în cazul bolii. Când forţa luminii pune stăpânire pe puterea greutăţii, apar bolile trupeşti; când puterea greutăţii pătrunde în forţa luminii, apar aşa-numitele boli mintale. Reflectaţi la acest lucru, consideraţi că Spiritul lui Dumnezeu trăieşte în trup, dacă forţa luminii pune stăpânire pe puterea greutăţii, omul şi-l însuşeşte în mod nedemn pe Dumnezeu, pe Dumnezeu din el.

Reflectând la toate acestea, resimţindu-le, simţindu-le cu impulsul moral necesar, veţi învăţa treptat să consideraţi elementele şi procesele lumii şi veţi afla cum să

desprindeţi forţa luminii atunci când ea a pus stăpânire pe puterea greutăţii; veţi găsi un mijloc oarecare, o substanţă exterioară sau un proces uman, capabil să ajute corpului eteric prin intermediul corpului astral. Vedeţi dvs., dacă sufletul vă este pătruns în întregime de aceste lucruri, veţi putea, de asemenea, să vedeţi dintr-o dată ce anume vindecă în euritmia curativă. Căci ceea ce vindecă în euritmia curativă se bazează, în esenţă, pe forţele cosmice. Când faceţi exerciţii cu consoane, sunteţi în sânul forţelor lunare, cu vocale, în sânul forţelor lui Saturn. Practicând euritmia curativă, ne simţim, prin intermediul acestor două forţe, în plin Cosmos. Să luăm un exemplu: Presupuneţi că am constata – acesta este un diagnostic, dar fără diagnostic valabil nu există terapie, şi terapia este importantă în medicină –, presupuneţi că am constata la un om un exces de structurare, că acest om nu ar putea birui acest proces de structurare a sărurilor sau a hidraţilor de carbon. Dacă dvs. constataţi cu adevărat efectele subtile din organism – simptomele pot fi discrete –, euritmia curativă cu vocale, care se opune structurării, va avea o eficacitate remarcabilă. Sau şi, dacă observăm că un copil are o uşoară tendinţă spre bâlbâială – desigur, nu vreau să vorbesc despre bâlbâială ca un diletant, ne putem afla în prezenţa unor leziuni din cele mai variate –, se poate ca aceste leziuni ale bâlbâielii să antreneze o predominanţă a forţelor structurante, şi de aceea, în caz de bâlbâială, se vor recomanda nişte exerciţii de euritmie curativă cu vocale. Vor fi făcute în ordinea obişnuită, în această ordine în care omul se manifestă firesc. Astfel, la copiii înclinaţi să se bâlbâie se vor recomanda exerciţii de euritmie curativă în ordinea obişnuită a vocalelor A, E, I, O, U – şi, cu destulă răbdare şi iubire, e posibil să se ajungă la nişte rezultate excelente.

Dacă reflectaţi la toate acestea, dragi prieteni, vă veţi putea spune – şi acest lucru trebuie să vă intereseze – că toate bazele esoterice pe care vi le-am dat acum câteva zile şi astăzi trebuie să fie considerate ca un fel de etică medicală. Prin etică eu înţeleg faptul de a te simţi legat de o datorie, aceea de a întreţine în permanenţă, prin forţele meditative, o dispoziţie sufletească prin care să fii capabil a te situa într-o poziţie justă faţă de lume. Evident, dacă ar fi să dispunem de un an întreg, am putea aborda multe detalii care să ne ancoreze solid în practică. Dar aceste conferinţe au putut doar să vă îndrume spre o anumită cale; era cu atât mai important să vă vorbesc despre dezvoltarea forţelor medicale din entitatea umană, să vă ofer aceste câteva repere medicale. Căci atunci când vă veţi întoarce la studiile dvs. medicale cu aceste indicaţii esoterice, totul o să vi se pară diferit; poate chiar mai dificil. Când cineva, vreo persoană cam stupidă din epoca noastră – oamenii sunt uşor îndobitociţi de şcoala primară, încă şi mai mult de cea secundară, apoi ei se duc la universitate –, când o asemenea persoană cam stupidă ajunge să facă studii medicale, ea este capabilă să depăşească, printr-o anumită perseverenţă, dificultăţile pe care le întâlneşte în cursul primului şi al celui de-al doilea an, dacă, pentru nişte mobiluri sociale, ea simte ameninţarea vreunei tiranii morale. Dar în acest fel nu va deveni medic. Ea va deveni o persoană pe care societatea o va lua drept medic, care va face pe medicul, dar nu va fi medic. Ei bine, dvs. veţi ajunge să faceţi ca forţele dvs. sufleteşti să devină mai subtile, dacă lăsaţi să acţioneze asupra lor asemenea lucruri. Iar modul în care vor acţiona asupra dvs. psihologia, fiziologia şi patologia bazate pe ştiinţa medicală o să vă pricinuiască multe suferinţe. Va fi ca şi cum vi s-ar da uneori pietre în loc de pâine. Dar din

aceste pietre veţi reuşi să scoateţi ceva, şi ceea ce veţi obţine astfel nu va fi fără nici un folos. Aşa trebuie să fie, căci, pentru moment, lumea noastră materialistă este încă puternică, şi trebuie să ne acomodăm cu ea, într-un fel sau altul. Trebuie să lucrăm pornind de la situaţia în care ne aflăm, în care ne-am pus.

Aşadar, trebuie să deveniţi nişte medici aşa cum o cere societatea şi să vă pătrundeţi studiile medicale cu ceea ce aţi primit aici. De aceea, o repet, veţi găsi aici ocazia de a vă lega, de a vă uni cu ceea ce am descris. Trebuie să aveţi o încredere totală în modul în care Doctor Wegman şi cu mine vom administra Secţia medicală de la Goetheanum. Medicina, care constituie aici obiectul studiilor noastre, este tocmai aceea prin care dvs. veţi putea face experienţa umană. Astfel, când vă veţi fi întors în lumea exterioară şi în faţa dvs. va apărea o problemă, împărtăşiţi-ne dorinţele dvs., ce anume vă stă la inimă. Răspunsul va ajunge la dvs. prin buletinul lunar, pentru ca toţi să aibă un folos din acest răspuns. Astfel, studiile dvs. medicale vor fi impregnate de ceea ce vă poate fi oferit astăzi cu mijloacele de care dispunem.

Căci, vedeţi dvs., nu există, în principiu, decât puţine persoane – acestea nu pot fi decât nişte tineri – capabile să creeze o punte de legătură între ceea ce vrea Dornach-ul pe plan spiritual şi ceea ce, în lume, deţine puterea materialistă. Aceste persoane nu pot fi decât în număr mic şi, la drept vorbind, doar nişte tineri care încă studiază. De ce? Dacă ceea ce se spune despre Dornach în domeniile cele mai variate ar fi adevărat, ar fi nebunie curată. Mi s-a întâmplat să fac o expunere despre terapeutică într-un cerc de studenţi. Erau prezenţi toţi studenţii, precum şi un profesor, un veritabil profesor. Eu îmi dădeam seama că el nu venise decât pentru a găsi confirmarea a ceea ce gândea

el: şi anume, că expunerea mea nu poate fi altceva decât o flecăreală de diletant în domeniul medicinei. Astfel, eu am putut observa în el o adevărată metamorfoză. Pe de-o parte, el avea aerul din ce în ce mai indignat, iar, pe de altă parte, era surprins. Efectiv, el era obligat să admită că nu era vorba de flecăreală, dar nu putea, în mod evident, să-şi dea asentimentul la ceva ce contrazicea total ceea ce el considera de ani de zile ca adevăr. Maximum ce i se putea cere era, în mod evident – acest lucru a reieşit dintr-o discuţie pe care am avut-o, după aceea, cu el –, ca el să spună: "Prefer să păstrez distanţa." Desigur, n-ar fi fost nevoie să se distanţeze dacă ar fi recunoscut aici o stupiditate. În acest caz, i-ar fi fost uşor să-şi lanseze obişnuitele săgeţi. El credea că îi va fi uşor, dar nu putea face acest lucru, aşa încât maximum ce se putea cere de la demnitatea profesorală erau aceste cuvinte: "Prefer să păstrez distanţa." Nu i se putea cere mai mult. Dar un tânăr ia, în mod cert, o atitudine diferită. El nu se încurcă în prejudecăţi. Astfel, el este capabil să accepte aceste noţiuni pentru binele omenirii. Şi dacă aşa stau lucrurile, dragi prieteni, e posibil ca spiritualitatea Goetheanum-ului să impregneze medicina, poate mai repede decât am crede.

Aşa cum v-a spus Doamna Wegman când aţi venit la ea, ceea ce am început trebuie să fie continuat cu toată seriozitatea, pentru a deschide calea unor studii medicale aşa cum ar trebui ele să fie în epoca noastră în care materialismul este atât de general răspândit. În această direcţie, veţi putea face mult pentru dvs. înşivă, dar şi pentru lume şi pentru omenirea bolnavă, dacă nu consideraţi ceea ce aţi ascultat drept ceva efemer, ci drept un punct de plecare spre această cale pe care aţi intrat deja atât de serios.

În acest spirit, dragi prieteni, vrem să rămânem uniţi, astfel încât să păstrăm aici, la Dornach, la Goetheanum, un centru, pentru ca acest centru să poată radia, datorită dvs., în lume. Aş vrea să vă ofer aceasta ca pe un imbold, ca pe un fel de merinde de drum. Astfel, lucrurile se vor rezolva, şi multe noţiuni vor veni să îmbogăţească ceea ce a fost discutat, ceea ce dvs. aţi trăit aici. Fie ca ceea ce aţi simţit ca un frumos ideal să devină acum un mod de a trăi. Să încheiem, dragi prieteni, cu aceste cuvinte.

Priveşte în sufletul tău
  Forţa luminii,
Simte în al tău trup
  Puterea greutăţii.
În forţa luminii
  Radiază Eul-Sprit,
În puterea greutăţii
  Prinde putere Spiritul lui Dumnezeu.
Dar nu e voie
  Ca forţa luminii
Să pună stăpânire
  Pe puterea greutăţii,
Nici ca
  Puterea greutăţii
Să pătrundă
  Forţa luminii;
Căci dacă forţa luminii pune stăpânire
  Pe puterea greutăţii
Şi dacă puterea greutăţii
  Pătrunde forţa luminii,
Atunci se unesc, în rătăcire cosmică,
  Suflet şi trup
În stricăciune.

CURSUL DE PAŞTI

PRIMA CONFERINŢĂ

Dornach, 21 aprilie 1924

Dragi prieteni,

În timpul întâlnirii care a avut loc aici în continuarea Cursului de Crăciun, am lăsat să acţioneze în noi o aprofundare a medicinei prin esoterism. Evident, în virtutea faptului că această întâlnire a fost foarte scurtă, trebuia să încercăm o pătrundere foarte intensă în esoterismul medical, adaptată, se pare, acestui tineret medical plin de elan. Am asimilat diferite formule meditative pentru a fi prelucrate ulterior, formule meditative capabile să conducă la naşterea unei atitudini medicale interioare potrivite, asupra necesităţii căreia am insistat. Am îndrăznit să cred, dragi prieteni, că v-aţi consacrat acestei munci interioare. Eu nu văd această muncă interioară drept ceva ce trebuie realizat în mod teoretic, după ce te aşezi la masă, ci atunci când se face simţită nevoia. Atunci laşi aceste lucruri să acţioneze asupra sufletului tău şi să se dezvolte. Ei bine, când am făcut cunoştinţă cu aceste lucruri, cred că s-au revelat nişte fapte precise, semnificative, pentru întâlnirea noastră de acum. În virtutea densităţii elementelor esoterice comunicate, au apărut anumite dificultăţi, de grade diferite, la unii sau la alţii. Esoterismul nu este dat pentru a face existenţa cât mai uşoară; într-un anumit sens, se va întâmpla mai degrabă contrariul. El este destinat mai curând să ne facă viaţa mai grea, să trezească dificultăţi în modul de a înţelege şi simţi lumea şi omul. Dar, prin intermediul acestor dificultăţi, noi urmăm o cale diametral opusă aceleia, atât de superficială, ce caracterizează

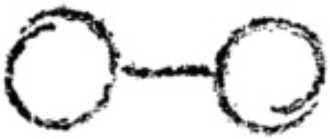
civilizaţia noastră. Doar dacă ne îndreptăm atenţia asupra dificultăţilor care apar între lumea exterioară şi individ ne putem face un examen de conştiinţă. Astfel, cea mai bună conduită va consta în a reflecta la aceste dificultăţi interioare, în a le expune sub formă de întrebări, pentru a face din ele obiectul unei discuţii. Astfel, vă rog să mă informaţi despre dificultăţile interioare sau exterioare de care v-aţi ciocnit. Practicianul, ca şi studentul, vor fi întâlnit dificultăţi. Unii dintre dvs. îşi încheie studiile şi întâmpină dificultăţi deosebite. Vom încerca să le rezolvăm, pentru că ele pot fi rezolvate. Toţi aţi primit prima circulară [Nota 26] şi veţi fi constatat, cu ocazia întrebărilor precise, că sunt multe de spus. Aş vrea să ştiu dacă se pune vreo întrebare, precisă sau imprecisă; ea ne va permite să progresăm. Astfel, expunerea va fi mai puţin doctorală şi mai vie.

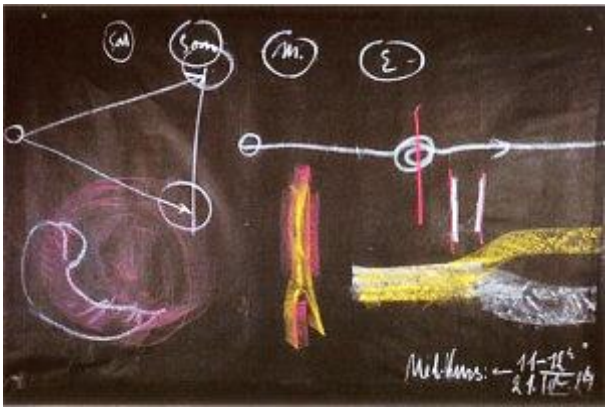
Un participant pune o întrebare *despre ritmul anual, despre calendarul sufletului şi despre anumite constelaţii* [Nota 27].

Vă gândiţi la observarea constelaţiilor? Acest lucru nu este necesar. Desigur, a avea prezente în minte constelaţiile observabile poate aduce o anumită contribuţie. Totuşi, dacă v-am înţeles bine, dvs. vă întrebaţi ce se întâmplă atunci când lăsăm să acţioneze asupra sufletului formulele meditative primite. Acestea acţionează prin propria lor putere mantrică, şi faptul că ne orientăm în lumea exterioară a stelelor poate aduce un ajutor. Reflectaţi, totuşi, la următoarele: Luaţi exemplul cel mai frapant al unei relaţii dintre om şi Cosmos care poate fi observată astăzi: ciclul menstrual. Desfăşurarea acestuia indică în mod clar că era determinat de Cosmos, dar în prezent nu mai este. Acest lucru era aşa într-un stadiu trecut al evoluţiei, la care a participat şi Pământul nostru. Apoi, acest ciclu s-a închis în sine, s-a emancipat treptat de

Cosmosul exterior, astfel încât la ora actuală nu mai există o interdependenţă directă. În prezent, nu se mai poate spune: faze lunare = ciclu menstrual. Nu mai e posibil. Dar, în schimb, putem spune că, într-o anumită epocă, acest lucru a existat, apoi cele două fenomene s-au distanţat. Fazele lunare sunt ceva, ciclul menstrual este altceva. Aceasta este una din relaţii.

Planşa 10

Mai există una, care nu se leagă de marile faze lunare, ci de fazele lunare cotidiene: mareele. Fluxul şi refluxul erau sincrone cu procesele lunare. Şi aici a avut loc o separare. Luna îşi urmează propriul curs, mareea, pe al ei. Aceşti factori erau determinanţi, de asemenea, pentru efectul mantric. Efectul mantric al formulelor era odinioară identic cu procesele cosmice; realizându-se separarea, acum trebuie să găsim cum să ne orientăm în mod just. Dacă vrem să găsim acest sprijin în exterior, trebuie să ne

spunem mai întâi: Ceea ce trebuie să se producă în interior este înscris în Cosmos. Dar, când meditǎm, noi trebuie să devenim independenţi din punct de vedere interior de procesele cosmice. Aşadar, pentru acţiunea unei mantre nu este neapărat nevoie să ţinem seama de constelaţii. Ciclul menstrual nu se mai conduce după poziţia exterioară a Lunii, pentru că el a devenit un reflex al naturii. La fel, drumul mantric interior s-a emancipat în prezent de procesele cosmice exterioare. Este ceea ce caracterizează deosebirea dintre esoterismul oriental şi esoterismul occidental, aşa cum am arătat deja pentru alte domenii. Orientalul porneşte de la punctul de vedere că omul a ieşit din Cosmos şi trebuie să se întoarcă în Cosmos, să se lege din nou de el. Gândiţi-vă la poziţia lui Buddha, ea este o întoarcere la nişte stări trecute. Acest lucru se degajă din întreaga poziţie a lui Buddha, din încrucişarea picioarelor, membrele sunt excluse. Poziţia braţelor, şi ea, aboleşte orice legătură cu Pământul. Ceea ce s-a emancipat de Cosmos este neutralizat. Vedem modul în care omul se reinserează în Cosmos, se reîntoarce în el. Acesta este, în fond, întreg esoterismul oriental; este o cale care merge înapoi, esoterismul nostru occidental nu poate fi decât un mers înainte, o emancipare crescândă. De aceea, el este mai puţin confortabil din punct de vedere interior, şi încă şi mai puţin atunci când se aplică la anumite domenii particulare. Evident, atunci când sunteţi în prezenţa anumitor cazuri patologice, şi când constataţi că fenomenele s-au manifestat, să spunem, tocmai cu ocazia unei opoziţii Lună – Saturn, acest fapt are o anumită semnificaţie. Veţi institui atunci un tratament prin Saturn – Lună sau, în limbaj pământesc, prin plumb şi argint (Saturn = plumb, Lună = argint), şi vă veţi spune: Eu folosesc plumbul cosmic, aşa cum el a devenit cosmic în Pământ, şi

folosesc argintul pământesc, încercând să-l pulverizez, să-l disociez, deci, modificându-l într-un sens teluric. Eu trezesc astfel aceeaşi configuraţie ca aceea care se exprimă pe cer prin opoziţia faţă de Lună, şi eu vindec astfel în sensul forţelor cosmice. Dar, prin aceasta, dvs. vă reconduceţi pacientul într-un stadiu evolutiv trecut. În schimb, dacă plecaţi, pur şi simplu, de la datele pământeşti, de la raportul pe care îl are omul cu plumbul şi cu argintul, sunteţi deja în situaţia unei emancipări, dvs. nu vă orientaţi spre trecut, ci spre viitor. În acest caz, veţi realiza în mod incontestabil ceva similar, dar porniţi din interiorul faptului că învăţaţi să cunoaşteţi natura plumbului şi a argintului, ştiind că plumbul acţionează în mod substanţial, iar argintul acţionează prin faptul că este distrus, descompus, redus la starea atomică. Veţi compara aceste lucruri cu natura umană emancipată, nu cu Cosmosul. În acest fel trebuie să vă orientaţi atitudinea. Pentru aceasta, faptul de a reflecta la o constelaţie reală poate ajuta, dar va trebui să vă îndreptaţi toate forţele spre impulsurile interioare ale propriului suflet, lăsând să acţioneze asupra dvs. formulele mantrice, căutându-le în dvs. înşivă.

Întrebare: Când meditez, ce trebuie să fac din punctul de vedere al Eului ?

Vreţi să spuneţi din punctul de vedere al Eului. Ei bine, iată în ce constă meditaţia: Ca om modern, aveţi sentimentul că fiecare frază trebuie să fie înţeleasă. Aceasta este o activitate tipică a Eului în încarnarea prezentă. Orice preocupare intelectuală este o activitate caracteristică a Eului. În încarnarea actuală, intelectul domină şi tot restul este mascat de Eu, se manifestă cel mult ca un vis, în mod inconştient. Dar a medita înseamnă a exclude această tendinţă a intelectului şi a primi mai întâi textul meditaţiei aşa cum a fost dat, în puritatea lui, în

conţinutul său de cuvinte, dacă pot spune astfel. Aşadar, când abordaţi conţinutul meditaţiei în mod intelectual, dvs. vă puneţi Eul în mişcare; reflectând la el, acest conţinut rămâne exterior. Dacă, în schimb, lăsaţi acest conţinut, aşa cum este el dat, să fie pur şi simplu prezent în câmpul conştienţei dvs., fără a reflecta la el, atunci nu va mai acţiona Eul încarnării actuale, ci Eul încarnării precedente. Impuneţi tăcere intelectului; lăsaţi-vă în seama conţinutului de cuvinte, ascultaţi-l în mod interior, nu exterior, şi, în timp ce vă lăsaţi astfel în seama conţinutului meditaţiei, fiinţa interioară lucrează asupra lui, fiinţa dvs. interioară, dar nu aceea a încarnării prezente. Astfel, conţinutul meditaţiei nu face apel la înţelegere, ci acţionează şi lucrează în dvs. până în punctul în care veţi observa că aţi făcut o experienţă interioară pe care nu aţi fi putut-o trăi înainte. Luaţi, de exemplu, un conţinut meditativ simplu, pe care l-am indicat adesea: "Înţelepciunea trăieşte în lumină." Desigur, dacă reflectăm la acesta, putem scoate nişte reflecţii teribil de savante, dar putem spune despre el şi tot atâtea prostii. Acest conţinut: "Înţelepciunea trăieşte în lumină" – este dat pentru a fi ascultat interior. Ceva din dvs. devine atent când îl ascultaţi în mod interior, ceva care nu provine din încarnarea actuală, ceva pe care l-aţi adus dintr-una din existenţele precedente, şi acest ceva gândeşte şi simte în interiorul dvs. După o vreme, în interiorul dvs. se trezeşte ceva de care nu eraţi conştient înainte, la care nu puteaţi ajunge prin gândirea intelectuală. Dvs. sunteţi mai avansaţi din punct de vedere interior decât intelectul dvs., care nu conţine decât un mic extract din ceea ce este prezent.

Trebuie să consideraţi în mod foarte concret, foarte obiectiv, ceea ce vă aduce antroposofia. Reflectaţi la aceasta: O dată cu a doua serie de dinţi, copilul îşi

reînnoieşte întregul corp fizic, acesta este un fapt fundamental. Apariţia celei de-a doua serii de dinţi nu este decât semnul exterior, o parte din ceea ce se petrece. Întregul organism este reînnoit, ca şi dinţii de lapte. După schimbarea dinţilor, organismul este, în privinţa substanţei sale fizice, un organism absolut nou, în comparaţie cu cel care era la naştere. Cu modul actual de a vedea lucrurile, care încurcă totul, se crede că omul vine pe lume, suferă o metamorfoză o dată cu schimbarea dinţilor, apoi continuă să se dezvolte.

Nu este deloc aşa. Iată cum stau lucrurile: Când omul se naşte din punct de vedere fizic, el este, inclusiv dinţii de lapte, rezultatul curentului ereditar. Trupul pe care l-a primit este rezultatul a ceea ce conţine linia strămoşilor săi. De aici provine corpul fizic din primii şapte ani, dacă vrem să ne exprimăm în cifre. De la 7 la 14 ani, omul are, de asemenea, un trup, dar acesta nu rezultă dintr-o transformare a celui precedent. În el îşi exercită influenţa ceea ce a adus omul cu sine venind pe Pământ. Iată cum trebuie să vă reprezentaţi acest lucru: Omul şi-a avut trupul său, acest trup primit de la linia ereditară a servit drept model. El introduce în acesta substanţele pământeşti. Dacă ar lucra doar cu forţele aduse din existenţa precedentă, omul şi-ar modela în mod cu totul diferit aceste substanţe pământeşti pe care le încorporează organismului său în primii şapte ani. El ar crea o formă organică absolut diferită. Când se naşte, el nu aduce cu sine tendinţa de a crea un om cu ochi, urechi, nas, aşa cum există pe Pământ. El vine pe lume cu tendinţa de a crea un om foarte puţin structurat pornind din cap, de către entitatea sa prenatală. Ceea ce este atrofiat în viaţa embrionară, este dezvoltat în astral şi în organizarea Eului. Astfel, în prezenţa unui embrion fizic, trebuie să spunem:

Acest embrion fizic este, într-adevăr, minunat structurat, dar în el nu se află aproape deloc omul prepământesc. În schimb, acest om prepământesc se manifestă în cea mai mare parte în tot ceea ce se află în jurul embrionului. (planşa 10 stânga jos) În ceea ce va fi distrus din punct de vedere fizic, în chorion, amnios etc., trăieşte omul prepământesc. Puteţi să vă reprezentaţi atunci acest lucru în mod schematic, văzând aici, în primul rând, o reproducere a Cosmosului. Este ceea ce ar vrea să realizeze entitatea umană care coboară din existenţa prepământească în existenţa pământească. De ce nu face el acest lucru? Pentru că îi este dat un model, şi după acest model structurează el substanţele absorbite în primii şapte ani, transformând ceea ce este prepământesc. Această entitate umană ar vrea întru câtva să creeze o formă umană organizată sferic; dar aceasta este transformată conform modelului. Astfel, entitatea prepământească va construi un al doilea om fizic, aşa cum îl vedem între 7 şi 14 ani, pornind de la forţele prepământeşti, dar urmând modelul care provine de la forţele ereditare.

Aşa cum vedeţi, puteţi distinge în mod real două tipuri de forţe în om. Cum să le înţelegeţi? Apelaţi la ***Ştiinţa ocultă*** [Nota 28], consultaţi-o cu ochiul şi simţul medical, şi vedeţi ce se spune despre evoluţia Pământului care traversează în mod succesiv stadiile de dezvoltare saturnian, solar, lunar, pământesc; urmărind această descriere, veţi ajunge să vă gândiţi că până la stadiul solar toate erau una, Soarele, Luna şi Pământul formând un singur tot. O separare a Pământului şi a Lunii a apărut doar în acest stadiu (planşa 10 sus). Prin aceasta, până la mijlocul acestui stadiu solar, omul trăieşte în Cosmos. El trăieşte în acelaşi timp pe Soare, Lună şi Pământ. După separarea Soarelui, el trăieşte în afara Soarelui şi, după

separarea Lunii, în afara acesteia. Astfel, până la separarea Soarelui, forţele cosmice care sunt astăzi exterioare Pământului, aflându-se în Soare şi Lună, acţionau asupra naturii umane. Ele acţionau în om, pentru că el aparţinea acestor lumi. A existat apoi o perioadă evolutivă în cursul căreia Soarele şi Luna au devenit exterioare.

Iată cum se prezintă lucrurile: La un moment dat, evoluţia conţine tot ceea ce este astăzi pământesc, precum şi tot ceea ce este solar şi lunar. (planşa 10 jos) Apoi elementul extrapământesc se separă de elementul pământesc. Ceea ce este pământesc îşi urmează evoluţia în linia sa proprie, devine mai dur, mai fizic; este ceea ce găsiţi astăzi în curentul ereditar şi ceea ce a devenit grosier. Ceea ce a primit omul după separarea Soarelui şi a Lunii se datorează forţelor cosmice care acţionează din exterior. Astfel, acest model primit de la tată şi mamă, care vă slujeşte să-l modelaţi pe al doilea om, conţinând un element artistic care urcă înapoi în noaptea vremurilor, s-a format pe vremea când Soarele şi Luna erau încă unite cu Pământul. În acest moment s-au degajat forţele care i-au conferit omului configuraţia sa pământească. Înţelegeţi lesne că această configuraţie este pământească: Imaginaţi-vă că v-aţi îndepărta de Pământ. Ce aţi face atunci? Aţi fi absolut nenorociţi dacă ar trebui să vă folosiţi după moarte picioarele. Picioarele nu au sens decât dacă sunt traversate de forţele de atracţie pământească, nu au sens decât pe Pământ. La fel este şi cu braţele şi cu mâinile. Astfel, o întreagă parte a organizării noastre nu are sens, aşa cum este ea alcătuită, decât pentru că suntem nişte fiinţe pământeşti. Ceea ce suntem noi ca fiinţe pământeşti nu are sens pentru Cosmos. Astfel, ajungând pe Pământ ca fiinţe sufletesc-spirituale, suntem conduşi să formăm o organizare absolut diferită. Am vrea să formăm o

circumferinţă, să facem ca în interiorul ei să ia naştere tot felul de structuri, şi nu am vrea să-l formăm pe acest om cu care nu putem face nimic în Cosmos. Acesta ne este prezentat sub formă de model, după care noi îl organizăm pe cel de-al doilea om.

De unde lupta permanentă, în această perioadă a existenţei, între ceea ce aducem din existenţa precedentă şi ceea ce ne este dat de curentul ereditar. Bolile copilăriei sunt expresia acestei lupte. Gândiţi-vă cât sunt de legate entitatea sufletesc-spirituală şi organizarea fizică în timpul primei copilării. Vedeţi cum al doilea dinte împinge dintele de lapte, cum devine el activ; astfel se activează al doilea om, în întregime, împreună cu primul. Numai că în al doilea om este prezent omul suprapământesc, în primul om nu se află decât un model pământesc străin. Aceşti doi oameni acţionează unul asupra celuilalt, puteţi observa această acţiune. Vedeţi ce se petrece când, o vreme, omul interior, fiinţa sufletesc-spirituală care exista înainte de naştere, domină scena, acţionează în mod deosebit de intens asupra fizicului, obligat să se conformeze strict modelului, pe care îl răneşte atunci, izbindu-l şi spunându-şi: Eu vreau să fac să iasă această formă! O asemenea luptă se manifestă prin scarlatină. Dacă omul interior este fragil şi dă înapoi în permanenţă, dacă el structurează substanţele absorbite după imaginea sa, şi combate modelul, lupta se manifestă prin rujeolă. Astfel, acest antagonism se manifestă prin bolile copilăriei. Nu vom înţelege ce se va petrece mai târziu decât dacă ţinem seama de aceste fapte.

Va fi mai uşor, e adevărat, pentru materialist, să spună că toate acestea nu sunt altceva decât prostii; doar se vede cum copiii se aseamănă cu părinţii lor şi cu străbunii, nu numai până la a doua serie de dinţi, ci şi după aceea. Acest lucru e stupid. De fapt, cel care este mai slab,

se conformează forţelor ereditare şi modelează astfel un al doilea om mai asemănător modelului, dar el însuşi este cauza acestui fapt, pentru că a urmat prea îndeaproape modelul. În schimb, alţii devin foarte diferiţi de ceea ce erau înainte de schimbarea dinţilor. La aceştia din urmă, entitatea sufletesc-spirituală prepământească este mai puternică şi se conformează mai puţin modelului. Este important să stabilim un raport corect între fapte. Ajungem la aceasta observând că tot ceea ce trebuie să absoarbă copilul trebuie să fie transformat în mod interior, ceea ce cere un contact intim al Eului şi al corpului astral cu alimentele. Mai târziu, acest lucru nu mai este necesar. După vârsta de 7 ani, pentru om nu mai există niciodată necesitatea unei asemenea elaborări autonome, în strânsă conformitate cu modelul. În timpul primilor şapte ani, el este obligat să transforme în Eul şi în corpul său astral tot ceea ce absoarbe, pentru ca să facă din aceasta o copie a modelului. E un proces care trebuie devansat, ceea ce şi face natura, prin faptul că aduce laptele cât mai aproape de formaţiunea eterică. Laptele este o substanţă care mai are încă un fel de corp eteric. Când îl dăm copilului, el exercită o putere de organizare urcând până în eteric, permiţând corpului astral să ia în stăpânire laptele. Se produce astfel la copil un contact intim între alimentele absorbite şi organizarea interioară astral-spirituală. Trebuie acum, ca medici, să asimilaţi aceste indicaţii remarcabile. Vedem bine, după felul în care suge copilul, în ce măsură Eul şi corpul astral iau în stăpânire laptele. Puteţi să vedeţi cu adevărat acest lucru. Pe de-o parte, meditaţi cu ajutorul formulelor mantrice, lăsaţi-le să acţioneze asupra dvs. ca să vă elibereze forţele sufleteşti; pe de altă parte, meditaţi, pur şi simplu, la copil. Reprezentaţi-vă modul în care elementul spiritual-sufletesc coboară, ia în stăpânire

alimentele fizice, fără a ţine seamă, la început, de model; reprezentaţi-vă ce se petrece apoi între alimente şi elementul spiritual-sufletesc care se conformează formelor modelului. Dacă vă reprezentaţi acest lucru în mod clar, activitatea prea intensă a elementului spiritual-sufletesc o să vă apară sub formă concentrată în imaginea scarlatinei. Activitatea lui prea slabă, reculul îngrozit în faţa modelului, o să vă apară în imaginea rujeolei. Reprezentându-vă aceasta, transformaţi meditaţia obişnuită în meditaţie medicală. A voi să înţelegi totul cu raţiunea este de-a dreptul înspăimântător. De fapt, în medicină, nu putem înţelege nimic cu raţiunea. Raţiunea ne-ar permite, cel mult, să înţelegem bolile mineralelor, dar acestea nu constituie obiectul unor tratamente. Tot ceea ce are legătură cu medicina trebuie să fie sesizat prin viziune imaginativă directă [Nota 29], facultate pe care trebuie să o dezvoltaţi mai întâi.

Nu puteţi observa acest lucru la adult. Traiectul digestiv preia alimentele – este un proces pus în lucrare în mod interior –, în timp ce la copil corpul astral şi Eul preiau alimentele; există la el nişte forme încă neîncheiate, pe care trebuie să le formeze conform cu imaginea modelului. Când meditaţi la copil, vedeţi realizându-se o metamorfoză remarcabilă. Vedeţi întru câtva ţâşnind lumina spiritual-sufletescului şi pătrunzând întunericul, tenebrele alimentelor; vedeţi cum se formează, pornind de la lumină şi întuneric, într-un joc de culori, al doilea om. Vedeţi, în mod efectiv, omul prepământesc nimbat de lumină şi substanţele alimentare exterioare ca un fel de întunecare. La copil, o lumină de origine prepământească se răspândeşte pe deasupra întunericului care pătrunde sub formă de lapte. Astfel, se nasc nişte culori variate. Ceea ce în lumea fizică este alb, în lumea spirituală este negru; se

petrece o inversare. Acest fapt vă oferă posibilitatea de a vă activa Eul absolut în alt fel decât o faceţi în viaţa obişnuită. Ce ocupaţie debilă este activitatea noastră intelectuală obişnuită, care nu ştie decât să asocieze un concept după altul! În schimb, dacă observaţi copilul, dacă meditaţi asupra lui aşa cum v-am indicat, întreaga dvs. organizare a Eului participă la aceasta. În viitor, de acest lucru va trebui să se ţină seama în pedagogie. Într-o şcoală cum este Şcoala Waldorf, vin copii între 7 şi 14 ani; alta este acum situaţia, fiinţa umană l-a format pe cel de-al doilea om, copilul pe care îl am în faţa mea s-a format pe baza existenţei prepământeşti, în conformitate cu modelul pe care l-a respins. În acest copil au mai rămas, evident, nişte forţe ereditare încorporate prin imitarea modelului. Copilul este acum prea puţin pământesc, căci forţele exterioare Pământului s-au exercitat în mod intens asupra lui. Acum vine momentul în care balanţa înclină în cealaltă parte. Înainte, el era, şi acest lucru este vizibil în mod exterior, un produs al eredităţii. Ceea ce se manifestă acum în exterior este în întregime rezultatul unei activităţi interioare. Copilul trebuie să pornească acum la cucerirea lumii exterioare. Ceea ce, orientat în mod radical spre lumea pământească, nu a lucrat decât ţinând seama de modelul uman propriu, trebuie să se îndrepte acum spre lumea exterioară. Între 7 şi 14 ani, corpul astral şi organizarea Eului trebuie să lucreze în aşa fel încât să adapteze această fiinţă suprapământească la condiţiile pământeşti exterioare. Această activitate se va încheia la pubertate. Omul este atunci integrat în întregime condiţiilor pământeşti. Ceea ce contează cel mai mult în geneza celui de-al doilea om dintre 7 şi 14 ani este ceea ce aduce el din existenţa prepământească, astfel, karma sa nu începe să acţioneze decât după pubertate. Pământul îşi exercită

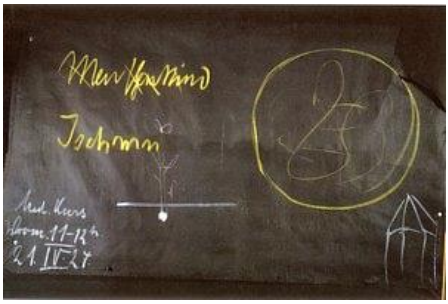
atunci influenţa. Aceasta se încheie la pubertate şi acum se va forma un al treilea om.

Al doilea om este, din punct de vedere substanţial, expulzat şi este format un al treilea om. Acesta din urmă nu ajunge până la formă, ci doar până la viaţă. Dacă ar ajunge la formă, am avea o a treia serie de dinţi, căci omul se conformează acum condiţiilor exterioare, ia ce îi este exterior. Când se conformează modelului, el se conformează umanului, condiţiilor ereditare. Acestea conţin ceva sec, vid de conţinut, începând de la separarea Soarelui, care parcă le-a tăiat de rădăcinile lor. Prin aceasta, forţele ereditare sunt purtătoarele majorităţii factorilor patologici. Conformându-se modelului, omul ia în sine o mare parte din cauzele interne de boală. El ia puţine în perioada post-pubertară, căci el se conformează atunci lumii exterioare, climei etc., şi tot ceea ce se găseşte în aerul exterior este mai puţin nociv. Între 7 şi 14 ani, omul este sănătos; apoi vine o perioadă în care el este iarăşi atins de boli. Toate aceste raporturi trebuie să fie observate, având mereu prezentă în spirit imaginea omului. Dacă procedaţi în acest fel, veţi medita în mod corect şi veţi putea face legătura între ceea ce învăţaţi şi ceea ce meditaţi. Astfel, ceea ce veţi fi învăţat nu va rămâne doar teorie, ci va deveni practică, căci veţi fi eliberat forţa vederii imaginative de care epoca noastră are atâta nevoie. Nu vom putea progresa în medicină dacă rămânem la ideea dezvoltării liniare a fiinţei umane. Omul este compus în mod real din nişte curenţi evolutivi care se continuă unul pe altul, dezvoltându-se pe parcursul unor perioade de şapte ani, fiecare perioadă legându-se de precedenta. Nu există o continuitate monotonă, ci intervin de fiecare dată noi curenţi. O dezvoltare continuă, în care doar ceea ce este mai vechi determină ceea ce este mai recent, nu există

decât în lumea minerală, puţin în cea vegetală, dar, ca să spunem aşa, o asemenea dezvoltare nu există deloc la om.

Începeţi prin a vă reprezenta în mod corect o plantă. Cum se procedează de obicei? Se reprezintă solul în care se pune o sămânţă din care iese planta. (planşa 11) Omul modern are naivitatea să-şi reprezinte sămânţa ca pe un ansamblu de molecule din ce în ce mai complicate, infinit de complicate, şi planta care iese din această sămânţă. Este absurd. Formarea seminţei se bazează pe faptul că substanţa pământească scapă oricărei structuri, trece la starea de haos şi se eliberează de forţele materiei. Când nu mai există nici o structură, atunci forţele provenind din Cosmos pot să-şi exercite influenţa şi să reproducă un Cosmos în miniatură. În raport cu forţele pământeşti, sămânţa este un neant în sânul căruia acţionează forţele cosmice. Doamna Kolisko v-ar putea oferi o confirmare experimentală a acestui fapt [Nota 30]. Făcând cercetări asupra funcţiei splinei, a trebuit să procedeze la extirparea splinei la nişte iepuri. Aceştia s-au simţit bine şi nu au murit ca urmare a operaţiei, ci mult mai târziu, din cauza răcelii. S-a putut observa perfect ce s-a întâmplat cu aceşti iepuri fără splină. Când a murit un iepure, s-a controlat ce s-a întâmplat în zona splinei. Se formase o masă tisulară de formă sferică. (planşa 11) Ce s-a întâmplat, aşadar? Prin extirparea splinei, noi am haotizat în mod artificial ceea ce este pământesc, substanţial, l-am deschis forţelor cosmice, şi astfel s-a format ceva asemănător seminţei: o copie a Cosmosului. Această foarte inofensivă vivisecţie a confirmat rezultatele ştiinţei spirituale.

Planşa 11

Luaţi un cristal de cuarţ, este un obiect pământesc oarecum pedant, care se încăpăţânează să-şi păstreze forma. Această formă se datorează unei forţe interne, şi dacă sfărâmaţi cristalul de cuarţ cu lovituri de ciocan, bucăţile tind să-şi păstreze forma hexagonal-prismatică, ele tind să rămână nişte piramide hexagonale. Nu veţi putea înlătura această tendinţă a cuarţului, aşa cum nu veţi putea debarasa un pedant de pedanteria sa. Astfel, puteţi atomiza un pedant, el nu va rămâne mai puţin pedant. Cuarţul nu se lasă transformat în aşa măsură încât să fie utilizabil de către forţele cosmice, de aceea, el nu trăieşte. Dacă l-am putea pulveriza atât de fin încât să-şi piardă tendinţa de a se orienta conform propriilor sale forţe, ar răsări din el ceva cosmic-viu. Este ceea ce se petrece în formarea seminţei. În sămânţă, materia este expulzată în aşa măsură, încât Cosmosul, cu forţele sale eterice, poate să-şi exercite influenţa. Trebuie ne dăm seama de faptul că lumea intră în permanenţă în stare de haos, pentru a ieşi din nou din această stare. Ceea ce vedem în cuarţ este, de asemenea, rezultatul unor forţe cosmice trecute, dar el rămâne ca atare, el a devenit ahrimanic, el nu se mai deschide forţelor cosmice. Tot ceea ce curge spre viaţă trebuie să treacă prin haos.

Acesta constituie un nou punct de reper pentru meditaţia medicală. Vă puteţi reprezenta planta, modul în

care dezvoltă ea frunză după frunză ş.a.m.d. Ea ajunge acum la formarea seminţei în fruct. Acolo, imaginaţi-vă că totul devine întunecat, obscur, în timp ce planta care poartă seminţele v-o reprezentaţi în tonuri luminoase. Apoi, luminozitatea reapare când influenţa exterioară se manifestă din nou. Astfel, dvs. puteţi trezi, pe baza vieţii vegetale, o imaginaţiune20, având prezent în conştienţă: "Aceasta este planta"; acesta este un element de meditaţie, de imaginaţie. Nu trebuie să faceţi să intre în joc intelectul, ci trebuie să rămâneţi în elementul concret al reprezentării. Intelectul nu există decât pentru a descrie ceea ce ştim.

Puteţi scrie un cuvânt, de exemplu, cuvântul om. (planşa 11) – Acesta este reproducerea unei contemplaţii. Când auziţi cuvântul „om", vă aminteşte de un om. Dar dacă veniţi să spuneţi: *o*-ul nu-mi convine, îl pun la sfârşit, *m*-ul îmi convine, îl pun la început etc., veţi putea compune cuvântul în mod diferit, dar nu va ieşi nimic de aici. Acest lucru însă îl fac oamenii în mod constant cu conceptele. Conceptul nu este decât termenul spiritual pentru o viziune. Oamenii separă şi combinăm nişte concepte şi gândesc în gândire. Acest lucru îl fac oamenii şi în cadrul observaţiei exterioare. Ei acoperă observaţia cu gândirea şi omul actual trăieşte astfel în afara realităţii. Acest lucru se poate face când se lucrează cu ştiinţă care se situează în afara realităţii, cum e cazul geometriei sau al aritmeticii. Dar, când practicăm medicina, nu putem rămâne în afara realităţii, altfel, ne vom afla cu practica medicală, de asemenea, în afara realităţii.

CONFERINŢA A DOUA

Dornach, 22 aprilie 1924

Dragi prieteni,

Aş vrea să-mi spuneţi ce vă stă la inimă, pentru ca discuţia să răspundă dorinţelor dvs.

Un participant: O întrebare care ne stă tuturor la inimă este modul în care trebuie să o scoatem la capăt cu toate meditaţiile care ne sunt date. Când să le facem? În ce ritm? Cele prezentate de Crăciun trebuie să fie făcute de toţi în acelaşi timp? Majoritatea dintre noi se simt oarecum copleşiţi de întreaga substanţă a meditaţiilor şi nu ştiu prea bine cum s-o trăiască.

În toate acestea nu poate fi vorba de nişte indicaţii rigide, ceea ce ar fi un amestec în libertatea umană. De altfel, dacă privim corect lucrurile, ele nu trebuie să devină ceva copleşitor. Când v-au fost date meditaţiile prezentate de Crăciun, vi s-a indicat totodată în ce direcţie orientează ele sufletul. Sunt nişte meditaţii de genul acelora care sunt date acum pentru treapta întâi. Ele conţin toate ceva diferit faţă de cele date anumitor persoane, în mod personal, la cererea lor. Când cineva doreşte o meditaţie cu acţiune personală, trebuie, evident, să-i indicăm dacă trebuie făcută dimineaţa sau seara, precum şi comportamentul care trebuie respectat în sensul acestei meditaţii, şi alte lucruri de acest fel. Acestea sunt meditaţii care trebuie să acţioneze asupra vieţii esoterice a unui anumit om, în funcţie de capacităţile sale. Ele conduc de la sine un om ca să nu rămână izolat şi îl ajută să-i recunoască pe cei care lucrează în aceeaşi direcţie cu el. Trebuie să considerăm aceste meditaţii ca personale. Toate celelalte meditaţii, cum sunt cele ale învăţământului esoteric de la Crăciun, au fost date în aşa fel încât să avem în mod exact în faţa ochilor efectul pe care trebuie să îl producă ele. Nu am dat nici un sfat, până acum, în sensul ca aceste meditaţii să se

facă într-un moment anume. Trebuie să ţinem seama, de asemenea, şi de împrejurările existenţei, pentru a face asemenea meditaţii când avem timpul necesar la dispoziţie. Cu cât vor fi mai frecvente, cu atât va fi mai bine. Ele vor avea întotdeauna efectul corespunzător. În cazul unor asemenea meditaţii, trebuie să fii însufleţit întotdeauna de un elan spre un progres personal. Pornind de la ceea ce rezultă de aici pentru spirit, va trebui să încercaţi să vă asociaţi; oamenii se găsesc unii pe alţii. Astfel, ar fi o constrângere penibilă dacă am decreta nişte reguli precise referitoare la momentul în care nişte persoane individuale sau în grup ar trebui să facă meditaţiile respective. Toate acestea ar conduce la faptul că meditaţia şi-ar pierde valoarea, căci orice meditaţie este compromisă când este făcută din obligaţie. Astfel, meditaţiile personale trebuie să stârnească, treptat, o "sete a sufletului", o sete de a medita. Cei care efectuează cel mai bine această meditaţie sunt cei care simt această sete de a medita dimineaţa şi seara, aşa cum simţim foamea. Când meditaţia devine o nevoie vitală, care face parte din viaţa sufletului, atunci este trăită aşa cum trebuie.

Pentru alte meditaţii, voinţa reală, voinţa de a deveni medic este ceea ce contează; este faptul de a-ţi spune: Aceasta este calea, eu voi medita de fiecare dată când voi putea. Făcând o meditaţie sau alta, sunt conştient că ea urmăreşte un scop sau altul. Astfel, meditaţia, practicarea meditaţiei, trebuie să rezulte întotdeauna dintr-un elan interior, ca expresie a unei voinţe umane libere. Nici nu ne putem imagina cât putem fi de opresaţi. Şi de ce lucrul spre care aspirăm să fie, în acelaşi timp, un izvor de opresiune? Pentru că meditaţia ar lua un caracter de obligaţie, ceea ce nu trebuie să se întâmple niciodată. A deveni medic este ceva care nu trebuie să fie privit niciodată aşa cum se face

astăzi, ca o cale de acces spre o profesie, reflectaţi profund la aceasta. A deveni medic ar trebui să fie o vocaţie, o nevoie interioară de a te dărui vindecării, cu tot ceea ce implică acest lucru. Iar dacă simţim în mod obişnuit această nevoie de a vindeca, vom găsi calea meditaţiei, vom fi conduşi spre ţel. Rare sunt, fără îndoială, profesiile în care faptul de a le considera o obligaţie este atât de dăunător ca în cazul profesiei de medic. Aceasta implică dragoste pentru omenire, să o simţi, în profesia de medic, ca pe ceva de la sine înţeles. Ei bine, dacă nu este de dorit ca cineva să aleagă studiile medicale doar pentru că trebuie să facă ceva sau pentru că pare indicat, dintr-un motiv oarecare, este şi mai puţin de dorit ca cineva să caute în mod artificial să devină medic cu ajutorul meditaţiei, dacă nu simte această sete de a medita despre care am vorbit. Căci metodele străvechi, metodele esoterice pentru a progresa, cer mult mai mult decât o decizie exterioară, ele cer infinit mai mult, şi dacă ele nu izvorăsc dintr-o stare sufletească adecvată, dăunează mai mult decât circumstanţele exterioare. Dar trebuie să înţelegeţi, de asemenea, ce vreau să spun eu prin stare sufletească adecvată. De obicei, nu se prea ia în serios noţiunea de karmă. O vocaţie este, în mod evident, o manifestare a karmei, care v-a plasat într-o situaţie dată, şi trebuie neapărat să distingeţi acest lucru: A acţiona din obligaţie este dăunător, dar a te conforma karmei tale înseamnă a progresa în direcţia evoluţiei umane. Karma dvs. v-a condus pe toţi să practicaţi medicina, priviţi acum în străfundul sufletelor voastre, şi veţi descoperi că simţiţi în mod real această sete. Veţi găsi şi momentele, orele propice acestei meditaţii.

Vedeţi dvs., când te angajezi în mod temeinic într-o profesie atât de serioasă, nu trebuie să se întâmple ce s-a

întâmplat de mai multe ori după Congresul de Crăciun. Acest lucru nu are legătură directă cu medicina, dar se leagă de o problemă umană de ordin general, în măsura în care ea interesează mişcarea antroposofică şi este, deci, importantă pentru ea. Voi mai vorbi despre acest lucru, dar faptul vă priveşte în mod deosebit şi vreau să-l evoc aici. S-a spus la Congresul de Crăciun [Nota 31] că un impuls nou trebuie să străbată antroposofia, că ar trebui să acţionăm într-un mod mai interior. Unii au tras de aici nişte concluzii stranii. Unele persoane, cu situaţii, cu funcţii precise în Societatea Antroposofică. Unele dintre aceste persoane scriu: "Acum apare un impuls nou în mişcarea antroposofică, o înţeleg perfect, eu mă pun în întregime la dispoziţia acestui nou impuls, nu aş vrea să-mi păstrez vechea funcţie şi mă pun la dispoziţie." Acest lucru nu poate conduce la nimic. Ceea ce poate conduce la ceva este ca persoana respectivă să fie conştientă că trebuie să-şi realizeze dezvoltarea la locul pe care îl ocupă, în special în ceea ce priveşte forţele pe care le pune în lucrare. Este mai ales cazul dvs., care aţi ales calea medicinei. Trebuie să fiţi conştienţi de faptul că în viitor veţi exercita o influenţă considerabilă. Amintiţi-vă şi de această sete despre care v-am vorbit, setea de a vă pregăti pe calea meditativă pentru arta de a vindeca o veţi găsi în inimile dvs.

Este ceea ce am vrut să vă spun despre practicarea meditaţiilor. Efectul lor trebuie să se completeze, să se susţină şi să se lumineze reciproc. Se poate ca o meditaţie să aibă un efect clar; faceţi atunci o alta, pentru ca aceasta să o pună şi mai mult în lumină pe prima. O veţi face pe una o dată sau de două ori, pe o alta, de douăsprezece ori. Acest lucru se va întâmpla dacă veţi pune la inimă meditaţiile dvs. şi ceea ce s-a spus despre scopul lor. Trebuie să

folosim această ocazie pentru a dezvolta ceea ce la Crăciun a fost doar schiţat.

Acelaşi participant: Nu mă gândeam la nişte exerciţii la ore fixe, ci simţeam o anumită opresiune la ideea de a considera aceste meditaţii ca pe o datorie, nu simţeam întotdeauna vioiciunea necesară. Poate nu aveam atitudinea interioară necesară medicului, vreau să spun voinţa de a vindeca. Nu cred să fiu singurul în această situaţie. Mai mult decât unul dintre noi a devenit medic nu din nevoia de a vindeca, ci din cauza unei dorinţe profunde de a cunoaşte omul, sănătos sau bolnav. Până la Crăciun, noţiunea de voinţă de a vindeca mi-a fost total străină şi, din cauza muncii mele actuale, am fost profund mâhnit, căci aveam multe de făcut, şi eram, la început, prea obosit pentru a medita. Ei bine, această muncă m-a apropiat de bolnavi şi mi-a dat o idee despre ce poate să fie voinţa de a vindeca. Cred că sunt acum mai în măsură să practic meditaţia, pentru că voi simţi mai bine nevoie de a o practica, şi pentru că ea va constitui un drum spre ţelul spre care tind. Acest devotament faţă de omenire, această compasiune şi această voinţă de a vindeca au stârnit la mulţi dintre noi multe greutăţi, pentru că studiile noastre, orientate doar spre cunoaştere, nu ne-au pregătit pentru aşa ceva.

Reflectaţi la cele ce urmează: Atunci când, pe plan medical, separaţi cunoştinţele şi voinţa de a vindeca, vă exprimaţi într-un mod care contrazice realitatea. Este de o foarte mare importanţă să sesizaţi despre ce este vorba aici. Cunoaşterea omului este o necesitate care se referă la multe din domeniile activităţii umane. Astfel, în pedagogie, trebuie să se insiste asupra temeliei care este cunoaşterea omului. Aceasta este, în fond, necesară oricărei activităţi care depăşeşte simplul meşteşug. Faptul că nu se face apel la cunoaşterea omului în domeniile cele mai variate este

consecinţa unor erori în care a căzut civilizaţia noastră modernă. Într-un anumit sens, această cunoaştere este căutată, deşi nu poate fi elaborată, căci nu este realizabilă decât pe cale antroposofică. Teologii caută – eu vorbesc despre teologii "exteriori" –, pedagogii "exteriori" caută şi ei. Singurii care nu o caută sunt juriştii, căci jurisprudenţa actuală nu poate fi deloc considerată ca exercitând o influenţă reală asupra lumii.

Ei bine, cunoaşterea omului trebuie să se specializeze în diversele domenii ale vieţii. Medicul are nevoie de cunoştinţe puţin diferite de cele ale pedagogului. Ar fi necesar ca pedagogia să fie cât mai impregnată de medicină şi medicina de pedagogie. Ar trebui neapărat să se creeze legături, schimburi, între cele două discipline. Să abordăm acum aspectul concret al cunoştinţelor umane. Vorbim de: "a recunoaşte stările patologice ale omului". Aceasta este o prejudecată materialistă. Căci, ce vrea să spună, concret: "să recunoaştem starea patologică a unui om"? Cum aş recunoaşte o boală localizată în ficat, în splină, în plămân sau în inimă? Eu aş recunoaşte-o dacă aş şti care este procesul de vindecare capabil să o biruie. Procesul patologic este, de fapt, întrebarea şi, dacă vrem să recunoaştem acest proces, rămânem la întrebare. Procesul de vindecare este răspunsul. Nu ştim nimic despre un proces patologic dacă nu ştim cum să-l vindecăm. Cunoaşterea constă în a vedea cum putem să-l eliminăm. Astfel, nu există nişte adevărate studii medicale fără voinţa de a vindeca. A recunoaşte o stare patologică nu înseamnă nimic. Se face patologie fără să se creeze puntea de legătură spre terapie, şi chiar se urmăreşte să se facă descrierea unui organ bolnav. O asemenea descriere nu are nici cea mai mică valoare, căci, din punctul de vedere al descrierii pure, al cunoaşterii abstracte, pentru ceea ce se

consideră astăzi a fi ştiinţă a naturii este indiferent că vorbim de un ficat sănătos sau de unul bolnav. Din punctul de vedere al ştiinţei, nu este posibil să ştii ce este un ficat sănătos, ce este un ficat bolnav, poate, cel mult, poţi remarca faptul că se întâlneşte mai des un ficat sănătos decât unul bolnav. Aceasta nu este altceva decât o împrejurare exterioară. Dacă vrem să recunoaştem un ficat bolnav, trebuie să luăm în considerare ce anume îl poate vindeca.

Pe ce se bazează vindecarea? Pe cunoaşterea substanţelor şi a forţelor care trebuie puse în lucrare pentru a trece de la procesul patologic la procesul sănătos. O asemenea cunoaştere constă, de exemplu, în a şti că Equisetum ia asupra sa activitatea renală. Astfel, atunci când corpul astral nu asigură în mod suficient această activitate renală, eu îi voi cere plantei Equisetum să o ia asupra sa. Cu Equisetum arvense, eu sprijin corpul astral. Acest fapt ne aduce răspunsul, ne arată ce se întâmplă. Acelaşi proces care, în exterior, conduce la Equisetum, se desfăşoară şi în rinichiul uman şi trebuie să fie considerat paralel cu acest organ. Astfel, eu mă aflu deja pe planul vindecării. Aşadar, nu poate fi vorba de a face patologie în mod pur abstract, de a face descrierea unor stări patologice care nu conduce la nimic. Omul nu trebuie să considere starea de boală decât în corelaţie cu acţiunea remediului. Sentimentul pe care îl avem faţă de cunoaştere trebuie să tindă, în toate domeniile, nu spre nişte concepţii pur formale, ci spre realitate. Aşa stăteau lucrurile pe vremea când ştiinţa mai avea încă un caracter iniţiatic. Atunci, cunoaşterea era refuzată celor care doar vor să cunoască, şi era oferită celor care aveau voinţa de a o transpune în realitate. Acesta este răspunsul la întrebarea dvs.?

Acelaşi participant: Poate m-am exprimat oarecum excesiv vorbind doar de sănătate şi boală. De fapt, eu consider modul de a vindeca drept un element de cunoaştere. Mă gândeam la altceva. Eu credeam că putem şti cum să vindecăm omul fără a avea voinţa de a-l vindeca. Nu simţeam în interiorul meu acest impuls. Nu l-am simţit, în toată munca mea, în toate studiile mele, acest impuls spre nevoia de a vindeca.

Acesta este semnul unei hipertrofii a cunoaşterii.

Acelaşi participant: Acesta este cazul meu. E un fapt pe care voiam să-l menţionez, pentru că e real şi poate părea ciudat.

Pentru a face o comparaţie care poate părea banală, aş spune că e bine că dvs. nu ştiţi să fabricaţi ceasuri, pentru că aţi produce unele care, deşi montate după toate regulile artei, ar refuza să funcţioneze. O hipertrofie a voinţei într-o direcţie sau alta va permite cucerirea unor facultăţi corespunzătoare, dar aceasta nu duce la o dezvoltare sănătoasă a naturii umane. A şti să vindeci nu ar trebui să existe fără voinţa de a vindeca şi dvs. ar trebui să vorbiţi altfel. Ar trebui să spuneţi: "Eu nu am studiat medicina decât de puţină vreme şi simt o nedomolită voinţă de a vindeca. Trebuie să mă abţin, pentru ca această voinţă născută din cunoaştere să nu izbucnească şi să nu mă facă să-i vindec pe cei sănătoşi." Nu spun asta ca să fac o glumă: Vocea abţinerii ar trebui să-şi spună aici cuvântul. Nu ar trebui să fie posibil să se spună: "Am năzuit spre cunoaşterea vindecării, dar nu am voinţa de a vindeca." Căci o cunoaştere atât de reală nu poate fi despărţită de voinţă, acest lucru e absolut imposibil.

Un alt participant: Cred că ceea ce a spus Domnişoara X este mai ales consecinţa studiilor medicale actuale, rezultatul final a zece sau douăsprezece semestre de studii.

Întreaga ştiinţă medicală este axată pe o cunoaştere care nu duce la terapeutică. De-a lungul cursurilor nu auzi vorbindu-se decât despre diagnostic, iar în învăţământul clinic, când bolnavul a fost recondus în salon şi când profesorul nu ştie ce să facă în aşteptarea celuilalt, el azvârle nişte cuvinte despre terapeutică din care nu poţi să scoţi nimic practic. ... Aceasta mă face să pun o întrebare în legătură cu atitudinea fundamentală a ştiinţelor actuale, sursă de conflicte pentru tineri, pentru tinerii medici mai ales, care aşteaptă altceva de la ştiinţele medicale... M-am întrebat dacă e bine şi, mai ales, necesar să ne raliem acestor metode care iau un caracter monstruos, de exemplu, în investigaţia ginecologică, şi sunt fără legătură cu ceea ce rezultă din ele pe plan terapeutic. Este oare necesar să ne supunem la toate acestea? Am sentimentul că acestea înăbuşă în noi instinctul de vindecare. Un confrate îmi spunea că el cunoscuse un tămăduitor din munţii bavarezi, devenit atât de celebru prin darurile sale, încât un profesor l-a invitat în clinica sa din München şi i-a propus să-i arate modul său de a proceda. Din ziua în care tămăduitorul a văzut instalaţia din clinică, el şi-a pierdut darul şi nu a mai putut vindeca. Astfel, întrebarea mea este aceasta: Trebuie să ne asociem metodelor medicinei ştiinţifice sau, dimpotrivă, să evităm să participăm la ele?

Pusă în acest fel, întrebarea este de o extremă importanţă. Aveţi deplină dreptate, şi nu vreau să vorbesc despre particularităţile Domnişoarei X, ci să caracterizez o consecinţă ineluctabilă a formei pe care o au studiile actuale. Nişte studii medicale conforme cu natura nu ar duce la studiul stărilor patologice sau al metodei terapeutice fără ca să existe voinţa de a vindeca. Cea mai mare parte din ceea ce învaţă astăzi un student în medicină – trebuie să o spunem – nu are absolut nimic de-a face cu

vindecarea şi nu este altceva decât o supraîncărcare a memoriei cu noţiunile cele mai imposibile. Este ca şi cum am cere unui sculptor să înceapă prin a învăţa proprietăţile fizice şi chimice ale marmurei sau ale lemnului. Acestea nu îl privesc. Câte lucruri nu sunt profesate în tratate şi practicate în clinică şi care nu au nimic de-a face cu medicina! De îndată ce treceţi de la descrierea simptomelor fizice la corpul eteric, aproape tot ceea ce se află în tratate îşi pierde importanţa. Căci abordarea corpului eteric vă dă o cu totul altă orientare în legătură cu organele. De îndată ce treceţi de la corpul fizic la corpul eteric, nu mai puteţi să o scoateţi la capăt doar cu intelectul. Când învăţaţi să sculptaţi, mai mult îndemânarea mâinii, simţul spaţiului, sunt lucrurile de care aveţi nevoie. Veţi învăţa mult mai mult despre corpul astral dacă îi veţi aplica noţiunile muzicale. Modul în care este structurat organismul pe baza corpului astral o să vă aducă o bogăţie de cunoştinţe. Omul care trece la acţiune este construit, în realitate, ca o gamă muzicală. Aici, în spate, în această direcţie, debutează prima, se trece apoi la secundă, pe urmă, cu antebraţul, la terţă. Şi veţi găsi două terţe, aşa cum sunt şi două oase. În acest fel vi se revelează nişte orizonturi absolut noi, care se deschid asupra unei adevărate cunoaşteri umane, iar învăţământul medical ar trebui să fie foarte diferit de ceea ce este el astăzi. Acest învăţământ, aşa cum reiese din ceea ce a spus Domnişoara X, este consecinţa nihilismului terapeutic, nu doar cel al Şcolii medicale de la Viena, căci nihilismul s-a infiltrat peste tot. Şi trebuie să mărturisesc că printre medicii, profesorii şi cei care predau discipline ştiinţifice, existau cel puţin nişte oameni serioşi; ei erau oameni de ştiinţă în "miopia" lor, dar exista, totuşi, o anumită seriozitate. Dar cu aceia care predau terapeutica, seriozitatea ia sfârşit, nu

mai cred nici ei înşişi în ceea ce predau. Acolo unde lucrurile ar trebui să devină cu adevărat serioase, atunci când este abordată terapeutica, seriozitatea încetează. De unde poate atunci să ia naştere voinţa de a vindeca? Din ciclul de studii medicale, dacă el s-ar desfăşura aşa cum l-am schiţat în continuarea Cursului de Crăciun, în ordinea indicată. Dar acesta este absolut diferit de modul în care se procedează astăzi, incapabil să se deschidă asupra unei ştiinţe a remediului. Medicul practician care a părăsit universitatea este constrâns să dobândească foarte greu o asemenea experienţă. Acest lucru nu este atât de uşor, căci tot ceea ce ne încarcă mintea nu e doar inutil, ci e chiar dăunător. El este incapabil să sesizeze adevăratul proces patologic, căci are în cap tot felul de lucruri. Acesta este unul din aspectele problemei.

Iată un altul: Dvs. formaţi un grup de tineri medici. Dvs. nu vreţi să fiţi doar nişte medici adevăraţi pe plan spiritual, v-ar fi mult mai uşor dacă vi s-ar spune: "Abandonaţi-vă studiile medicale, nu veţi găsi nicăieri o facultate capabilă să vă predea medicina, veniţi aici şi învăţaţi ce este necesar." Acesta ar fi un mod radical de a ne exprima. Dar ce ar face atunci tânărul medic? Lumea l-ar respinge, nu l-ar recunoaşte ca medic. Nu vă rămâne altceva de făcut: trebuie să suportaţi întreaga încercare şi veţi vindeca prin ceea ce vi se va preda la Goetheanum. Dar trebuie, înainte de toate, să urmaţi, în ciuda faptului că vă repugnă, studiile oficiale; nu e posibil să faceţi altfel. Acesta este celălalt aspect al problemei. Dar atunci, dacă sunteţi numeroşi cei care aţi urmat aceste studii, şi care ştiţi cum nu trebuie să stea lucrurile, veţi deveni, datorită acestei încercări, veritabilii pionieri ai unei noi forme obiective de studii medicale în lume, nu nişte magnetizatori sau vraci, care, şi ei, denigrează universitatea. Trebuie să năzuiţi să

treziţi o opinie generală şi oficială asupra stării de lucruri actuale.

Dvs. ştiţi prea bine, nu sunteţi singurul care să vorbiţi aşa cum aţi vorbit. Mulţi medici gândesc ca dvs., dar le lipseşte tocmai ceea ce se oferă aici. Dacă judeci puţin, poţi, ca medic, să critici studiile medicale oficiale; le-ai urmat şi ştii ce le lipseşte. Dar acest fapt nu devine eficace decât atunci când eşti capabil să propui o soluţie de înlocuire. Aceasta este cealaltă faţă a problemei. Astfel, nu luaţi tot ce v-am spus ca pe o incitare să vă abandonaţi studiile. Oricât de dureroasă ar fi ea, încercarea trebuie să fie suportată. O ameliorare treptată a condiţiilor nu e posibilă decât printr-o cunoaştere a ceea ce nu trebuie să fie.

Sunt multe de făcut în acest sens. Cred că v-am povestit deja: Un grup de medici din Zürich mi-a cerut o conferinţă. La aceasta participa un profesor de ginecologie. Mi-am dat seama că venise cu ideea să asculte aceste "tâmpenii", ca să le poată denigra în cunoştinţă de cauză. El era foarte bucuros la ideea de a-şi bate joc de aceste tâmpenii. Dar atitudinea lui a devenit din ce în ce mai ciudată. Îi era extrem de neplăcut să constate că nu era vorba de tâmpenii, că nu putea spune: "E o absurditate." Acest lucru m-a amuzat mult. M-am adresat lui: "Domnule Profesor, aţi avut o impresie ciudată." Atunci, el a spus: "Da, sunt lucruri despre care nu se poate vorbi, punctul de vedere diferă." Este un pas înainte acela de a fi adus oamenii să spună că punctul de vedere diferă. Ce a obţinut, aşadar, medicina neoficială, dominată de la înălţimea ei de medicina ştiinţifică? Ştiu că profanii au realizat progrese importante; dar asta nu înseamnă nimic. Comanda automată a maşinii cu abur a fost inventată de un băiat pentru că se plictisea. Nu putem spune despre el că era un constructor de maşini pentru că a făcut această

descoperire. Cei care, în prezent, critică cel mai mult medicina oficială, nu sunt autorizaţi să o facă, deoarece ei vorbesc despre ceea ce nu cunosc. Trebuie mai întâi să dobândiţi aceste cunoştinţe pentru a nu confunda ceea ce aduce medicinei antroposofia cu ceea ce există deja. Când vor fi dobândite aceste cunoştinţe, când acest lucru va fi luat în serios, prin faptul că susţinătorii lui vor dovedi seriozitate, atunci va fi făcut un mare pas.

Dragi prieteni, aş vrea ca aceasta să vă stea la inimă. Aş dori ca învăţământul esoteric care v-a fost oferit să vă înflăcăreze şi să vă facă capabili să acţionaţi în lume, să dezvoltaţi o adevărată voinţă de a vindeca. Nu ar trebui să fie vorba de a vă izola în turnul de fildeş; trebuie să vă angajaţi pentru progresul medicinei, tot aşa cum dascălii trebuie să se angajeze pentru progresul pedagogiei.

Nu pot să caracterizez în detaliu majoritatea elementelor care fac obiectul studiilor medicale actuale, perfect inutile pentru înţelegerea raporturilor dintre omul sănătos şi cel bolnav. Veţi ajunge la aceasta studiind ce vi se oferă în diferitele mele cursuri şi cicluri de conferinţe. Este întru câtva ca şi cum, la naşterea unui copil, s-ar pune întrebarea: "E posibil să-l hrănim înainte de a-i fi dat vreo idee despre substanţele alimentare ?" Aşa se întâmplă în multe domenii – nu vorbesc de cel fizic, ci de cel spiritual –, ai intuiţia necesară pentru înţelegerea procesului. Adesea este mai util pentru un bun diagnostic decât metoda clasică de diagnostic şi permite adesea, la un bolnav, să se ajungă până la cauza primară, care poate fi foarte îndepărtată. Astăzi sunteţi învăţaţi să recunoaşteţi starea de sănătate sau de boală a pacientului în momentul în care îl consultaţi; există nişte metode pentru aceasta. Dar modul de a gândi care să vă conducă să spuneţi bolnavului: "Aţi fost victima cutărui sau cutărui lucru acum cincizeci de ani, aici se află

originea bolii dvs.", acest mod de a gândi lipseşte şi sunteţi reduşi la afirmaţiile bolnavului, care pot fi puse la îndoială. Tocmai această cauză primară este cauza exterioară, cea care vine din afară. Un medic din Kristania (Oslo) mi-a prezentat un bolnav de 50 de ani, atins de tot felul de erupţii uşor de diagnosticat, dar nici o terapie nu avea efect. Este un exemplu dintre sute altele; dacă vrem să acţionăm, trebuie să ştim, înainte de toate, de unde provine afecţiunea. Acest lucru nu era greu de aflat. Am descoperit că în urmă cu vreo treizeci – treizeci şi cinci de ani, acest om fusese victima unei otrăviri. El mi-a răspuns: "Iată ceva ce nu m-a întrebat nimeni niciodată! Eram la şcoală; alături de clasa noastră se afla laboratorul de chimie, unde am văzut un pahar plin cu lichid; mi-era sete şi l-am băut. Am fost teribil de otrăvit, căci era acid clorhidric." Este foarte important să o ştim. Acest fapt ne îndepărtează de momentul prezent. Astfel, într-un caz de isterie, trebuie să ştim dacă persoana nu a suferit un şoc, riscând să se înece. Sunt fapte de care trebuie să ţinem seama şi o facem, evident, atunci când participăm la ceea ce simt cei pe care vrem să-i vindecăm. Orice medicină trebuie să se întemeieze pe această compasiune. Dacă această compasiune lipseşte, faptele cele mai importante vă scapă. Este lucrul de care trebuie să ţineţi seama în această direcţie.

Aveţi intenţia de a fi prezentă şi mâine? În acest caz, ne vom continua cercetările. Aş vrea să vă dau, în vederea unor consideraţii ulterioare, câteva rânduri care pot deveni obiectul unei meditaţii centrale în direcţia pe care am inaugurat-o ieri. Pentru moment, nu le voi explica, explicaţia va veni mâine. Fiind neîncetat atenţi la aceste rânduri, veţi ajunge să descoperiţi ce au încorporat omului, pe de-o parte, forţele pământeşti, pe de altă parte, cele

provenind din Cosmos, cele de la periferia Pământului. Dacă, observând structura unui ochi, vă întrebaţi: “Cum a fost el format din Cosmos?” sau, în cazul plămânului: “Cum a fost el modelat pe baza forţelor periferice, pe baza a ceea ce se mişcă în felul planetelor, chiar în elementul aerian şi apos? În ce constă ceea ce structurează organele metabolice în relaţie cu Pământul?” – dacă vă puneţi aceste întrebări fără a fi descumpăniţi şi dacă meditaţi rândurile ce urmează, veţi învăţa să citiţi clar în om.

Contemplă, ceea ce se ordonează cosmic:
Tu simţi modelarea umană.
– aceasta în relaţie cu Luna
Contemplă, ceea ce, aerian, te mişcă
– de exemplu în respiraţie sau în circulaţie
Contemplă, ceea ce, pământesc, se transformă
– de preferinţă, ceea ce aduce oamenilor şi moartea
Tu percepi pătrunderea omului cu spirit.
– aceasta în relaţie cu Saturn.

Contemplă, ceea ce se ordonează cosmic: ☽
Tu simţi modelarea umană.

Contemplă, ceea ce, aerian, te mişcă: ☉
Tu trăieşti pătrunderea omului cu suflet.

Contemplă, ceea ce, pământesc, se transformă: ♄
Tu percepi pătrunderea omului cu spirit

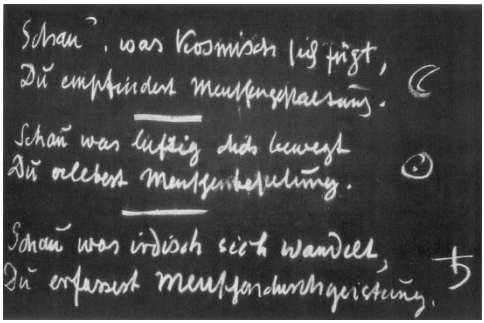

Tabla 12

CONFERINŢA A TREIA

Dornach, 23 aprilie 1924

Dragi prieteni,

Aş dori să spun acum câteva cuvinte despre rândurile scrise ieri pe tablă la sfârşitul conferinţei. Ele încep prin:

Contemplă, ceea ce se ordonează cosmic:
Tu simţi modelarea umană. [Nota 32]

Să ne amintim că în faţa acestor rânduri a fost pus simbolul Lunii. Ei bine, dacă vrem să înţelegem omul în întreaga lui profunzime, şi mai ales pentru a-l vindeca, nu trebuie să ne mulţumim – să fim neapărat conştienţi de acest lucru – a examina doar ceea ce îl leagă de Pământ. Căci, am văzut deja din prima conferinţă, aceasta nu intră în considerare pentru dezvoltarea umană decât în prima copilărie, adică până la schimbarea dinţilor, dar nu mai departe. Forţele care intră după aceea în joc pentru a organiza omul sunt cele care, organizându-l, îl îndepărtează de Pământ. El dispune, pentru aceasta, de corpul său eteric, iar acesta se deosebeşte în mod esenţial de corpul său fizic. Corpul fizic este greu, corpul eteric nu este greu. Corpul fizic tinde spre Pământ, cel eteric tinde în

toate direcţiile să se îndepărteze spre spaţiile cosmice. Epuizaţi deja tema Universului când luaţi în considerare corpul fizic şi corpul eteric al omului. Corpul fizic este în strânsă relaţie cu Pământul, corpul eteric este în strânsă relaţie cu tot ceea ce este perceptibil de jur împrejurul Pământului. Astfel, dvs. puteţi înţelege toate forţele care acţionează asupra corpului fizic ca forţe care atrag omul spre Pământ, iar pe cele care acţionează asupra celui eteric ca forţe care tind să îndepărteze omul de Pământ. Acestea din urmă există; astfel, nu putem considera omul spunând, când el absoarbe o substanţă oarecare: Această substanţă era înainte în exterior, apoi în interior. Nu aşa stau lucrurile. În virtutea acţiunii forţelor centrifuge care acţionează în om, această substanţă este imediat integrată în domeniul universal, întregului Univers vizibil.

Când abordaţi apoi astralul omului, trebuie să vi-l reprezentaţi ca venind din non-spaţial. El nu face decât să împrumute forma activităţii spaţiale.

Iar când abordaţi Eul, atunci devine absolut imposibil să desenaţi o imagine a acestuia. Eul nu acţionează nici de sus, nici de jos. El nu acţionează absolut deloc într-un mod care să ne permită să-l reprezentăm printr-un desen, el nu acţionează decât în cursul timpului, prin continuitate temporală. Ceea ce emană din organizarea Eului nu poate, din principiu, să fie fixat printr-un desen, ci este prezent – noi trebuie să sesizăm acest lucru în mod clar – în fiecare punct real. Acţiunea sa nu radiază nici spre un centru, nici spre periferie, ea este pur calitativă.

Când vă îndreptaţi privirea spre lumile eterului, puteţi spune: Este ca şi cum ne-am pierde în mod constant în aceste lumi ale eterului.

Planşa 13

Astralul, care, şi el, este non-spaţial, vine constant în întâmpinarea noastră, dar, apropiindu-se de noi, el acţionează ca şi cum ar proveni de la periferia Universului. Acum, presupuneţi că v-aţi ocupa, în domeniul hrănirii, de albumina vegetală. Această albumină vegetală este mai întâi grea, apoi, ca albumină, tinde spre Cosmos. Dacă o introduceţi în organismul uman, celelalte două forţe vin îndată în întâmpinarea ei, forţele care provin din toate direcţiile şi cele emanând din organizarea Eului, şi acţionează, de fapt, în mod non-spaţial asupra acestei albumine. Presupuneţi acum, oricât de grotesc ar părea, că ceea ce acţionează astfel asupra omului nu poate face altceva din el decât o sferă, îi dă un corp rotund. Această formă ce rezultă din acţiunea conjugată a acestor forţe – cele emanând din Pământ şi cele radiind înspre Pământ – o găsiţi, de fapt, în ou. În el prind formă aceste forţe. Atunci cum se poate ca din acest ou să nu iasă o altă formă ovoidă, ci o structură foarte diferită? Cărui fapt i se datorează aceasta? Dacă nu ar exista decât ceea ce desenez eu acum, dezvoltarea nu ar merge dincolo de ou, dincolo de forma terminată a oului. Şi totuşi, pasărea este înzestrată cu o configuraţie foarte deosebită – ceea ce spun aici pentru pasăre este valabil şi pentru om –, pe care o primeşte mai întâi prin faptul că Luna se învârte în jurul Pământului. Dar, dacă nu s-ar întâmpla şi altceva decât că Luna se

învârte, încă nu s-ar forma o pasăre; s-ar petrece acest lucru: coaja s-ar înmuia, ar cădea, dar tot o fiinţă sferică s-ar forma, o fiinţă constituită în principal din albumină. Ei bine, nu aşa stau lucrurile, nu se întâmplă numai acest lucru, că Luna se învârte în jurul Pământului. Constelaţiile cele mai diverse se află în spaţiu, constelaţii prin faţa cărora trece Luna, modificând prin aceasta forţele care emană din ea. Astfel, când Luna trece prin faţa Pleiadelor, oul este expus forţelor provenind din Pleiade, modificate de trecerea Lunii, şi din această influenţă se formează, pornind de la ou, pe de-o parte, capul păsării, pe care îl desenez aici schematic. Astfel, putem spune: capul păsării se formează din Cosmos, ca rezultat al acţiunii conjugate a unei "planete" şi a unor stele fixe care acţionează în virtutea dispunerii lor speciale în Pleiade. Apoi, Luna îşi urmează drumul şi ajunge să se situeze în Balanţă, în opoziţie cu situaţia sa precedentă. Atunci, forţele Balanţei sunt modificate de Lună. Raportul de forţe este diferit; mai mult, dacă Luna era plină când trecea prin faţa Pleiadelor, ea va fi nouă în faţa Balanţei. În relaţie cu Balanţa, Luna acţionează altfel decât în faţa Pleiadelor, iar efectul ei asupra oului va da naştere cozii. Celelalte efecte sunt intermediare. Astfel, dacă vreţi să studiaţi structura păsării, trebuie să studiaţi cum se deplasează Luna prin faţa a ceea ce este răspândit în Univers. Ce poate spune despre om sau despre orice altă fiinţă vie cineva care rămâne doar la factorii pământeşti? El se va limita la a spune: Da, acvila are o anumită formă, vulturul are o anumită formă, cangurul are o anumită formă etc. De unde îşi au ele această formă? Dacă rămâneţi la factorii pământeşti, cum face ştiinţa, nu veţi găsi decât un singur răspuns: Ele au moştenit-o de la părinţii lor. Nu găsiţi alte răspunsuri pe toată întinderea gândirii. Este ca şi cum s-ar

spune: Sărăcia provine din lipsă. Dar această nu explică absolut nimic. Trebuie să mergeţi întotdeauna şi mai departe în urmă. Părinţii şi-au primit forma lor de la nişte strămoşi mai îndepărtaţi, şi vă veţi găsi, la urma urmelor, în punctul de unde aţi plecat. Trebuie să ajungem la forţele cosmice, la constelaţii, dacă vrem să înţelegem procesul formator. Dar aceasta nu e totul. Dacă aşa ar sta lucrurile, desigur, ar lua naştere nişte fiinţe magnifice, dar ar fi toate nişte meduze, cum era omul însuşi, într-o epocă trecută a Pământului. În epoca atlanteană, el era un fel de meduză, căci, pentru a-şi construi corpul fizic, el nu putea absorbi ca substanţă decât ceea ce era în stare plastic-lichidă. Posibilitatea de a-şi putea incorpora potasiul, sodiul şi celelalte elemente, provine din faptul că nu doar Luna, ci şi celelalte planete ale sistemului nostru planetar defilează prin faţa Balanţei, Berbecului, Taurului etc. Aceste planete încorporează omului ceea ce îi conferă veritabila structură umană. Astfel, efectelor Lunii – nu am descris decât pasărea şi nu am desenat decât Luna, Soarele şi pe Saturn – vin să li se asocieze efectele care emană din Mercur, Venus. Dacă efectelor Lunii nu li s-ar asocia acţiunea acestora, am fi toţi hidrocefali. Şi am fi oribil de rahitici, şi nu am avea picioare arcuite, ci picioare elastice şi braţe ca nişte tentacule de meduză, dacă acţiunea planetelor apropiate de Saturn: Jupiter şi Marte, nu s-ar conjuga cu aceea a Lunii. Soarele realizează compensarea ritmică între aceşti doi poli.

Astfel, primele două rânduri ale acestei formule (citate la începutul conferinţei) trebuie să vă conducă la a înţelege cum este modelat omul din Cosmos. Şi nu vom progresa, atâta timp cât în ştiinţele medicale nu va fi introdusă o astronomie, aşa cum am explicat-o eu. Ceea ce se spune de obicei nu aduce mare lucru. Se jonglează cu

idei, atribuindu-se faptele când condiţiilor exterioare, când eredităţii. Dar, dacă le privim mai îndeaproape, din aceste idei nu rezultă nimic, pentru că se uită că originea structurii interne a omului trebuie să fie căutată în cunoaşterea stelelor, considerate sub aspectul lor calitativ. Totuşi, factorul cel mai important în acest proces de modelare a omului este Luna. Ea trebuie să acţioneze pretutindeni, celelalte modificându-i influenţa.

Următoarele două rânduri spun:

Contemplă, ceea ce, aerian, te mişcă:

Tu trăieşti pătrunderea omului cu suflet.

Vedeţi dvs., tot ceea ce acţionează în corpul eteric al omului îl modelează. Dar omul ar fi un automat viu, chiar dacă ar avea forma actuală, dacă asupra lui ar acţiona doar ceea ce am descris adineaori. Dar nu acţionează doar aceasta. Periferia, ceea ce se ţese şi trăieşte în elementul-aer care ne înconjoară, şi ea acţionează. Iar în acest element-aer acţionează şi eterul şi astralitatea cosmică. Tot aşa cum noi suntem formaţi din punct de vedere exterior sub influenţa Lunii în legătură cu Cerul, această structură este însufleţită interior – umplută cu suflet – prin acţiunea Soarelui, combinată cu aceea a Cerului. Astfel, când Soarele influenţează forţele cosmice situându-se în faţa Leului, el acţionează prin intermediul cercului atmosferic, prin respiraţia şi circulaţia noastră, asupra a tot ceea ce se modifică în permanenţă. Dar, reţineţi bine, nu forţele cosmice propriu-zise sunt cele care acţionează. Astfel, constelaţiile solare ale Cosmosului îşi exercită efectele lor asupra periferiei Pământului, în atmosferă, şi ne însufleţesc, ne umplu cu suflet. Aceasta este doar a doua parte.

A treia spune:

Contemplă, ceea ce, pământesc, se transformă: Tu percepi pătrunderea omului cu spirit.

Ceea ce se transformă trebuie să fie înţeles în sensul acestei coborâri a corpului fizic spre cadavru. “Contemplă, ceea ce, pământesc, se transformă: Tu percepi pătrunderea omului cu spirit.” Dar de ce să-l asociem aici pe Saturn? Vedeţi dvs., forţele saturniene nu se întâlnesc doar sus, acolo unde se găseşte Saturn. Cât despre situarea lui în spaţiu, Saturn este îndepărtat de Pământ, şi influenţa pe care o exercită din exterior nu este deosebit de puternică. Tot aşa, întâlnirea lui cu constelaţiile nu are un mare efect asupra omului. Dar el are nişte forţe care impregnează foarte intens Pământul. Când privim în spaţiu, nu găsim deloc forţe ale lui Saturn, dar când ne întoarcem spre Pământ, spre ceea ce, de la suprafaţă, merge spre interiorul Pământului, ceea ce descoperim ar putea fi comparat cu un melc târându-se pe sol şi lăsându-şi urma de bale; devine astfel posibil să-i urmărim tot drumul parcurs. Este la fel pentru Saturn; el îşi parcurge orbita şi îşi lasă urma pretutindeni unde şi-a răspândit lumina pe Pământ. Sunt nişte urme foarte-foarte clare. Dacă aceste urme, care ţin de un trecut îndepărtat al Pământului, nu ar fi persistat ca forţe în sânul Pământului, acesta nu ar conţine plumb. Plumbul ia naştere din substanţa originară, din forţele saturniene active pe care Pământul le-a absorbit. În trecut, când condiţiile erau încă diferite, forţele plumbului au luat naştere pe Pământ. Aceste forţe saturniene continuă să acţioneze în om încă şi astăzi şi efectul lor este absolut diferit de acela al celorlalte două forţe. Noi nu am fi purtători de spirit, ci doar nişte fiinţe cu trup şi suflet, în absenţa forţelor lui Saturn. Acest fapt, dragi prieteni, vă poate servi drept punct de reper. Nu există nimic în Univers care să nu-şi aibă temeiul său. Vă puteţi întreba de

cât timp a dispus Saturn pentru a impregna Pământul din toate părţile cu forţele sale. A făcut-o în treizeci de ani, timpul de care are el nevoie pentru a înconjura Soarele şi, o dată cu el, Pământul. La fel, sunt necesari treizeci de ani pentru ca omul să meargă de la naştere până la un punct în care se încheie o anumită perioadă a evoluţiei sale. Când omul a trăit treizeci de ani, el se regăseşte în punctul în care Saturn a impregnat Pământul – evident, nu neapărat în coincidenţă cu linia dreaptă care se naşte din Saturn. Când omul are 30 de ani, Saturn impregnează acest punct pentru a doua oară. Astfel, influenţa lui Saturn asupra Pământului are legătură cu omul şi acest lucru, în ultimă instanţă, este ceea ce provoacă degradarea, uşor de observat, a trupului nostru. Trupul nostru nu conţine doar forţe constructive, altfel ne-am pierde conştienţa; într-o anumită măsură, vitalitatea noastră trebuie să fie stăvilită. Forţele deconstructive trebuie să fie mereu prezente. Organismul nostru nu doar progresează, el şi regresează, şi această regresiune lasă loc dezvoltării spirituale care poate, astfel, să apară. Dezvoltarea spirituală nu rezultă din vitalitate; dimpotrivă, reducerea acesteia lasă câmp liber – la figurat – dezvoltării spirituale. Acesta este rezultatul forţelor care iau naştere în Pământ prin impregnarea sa cu forţele lui Saturn. De aceea am pus semnul lui Saturn în faţa celui de-al treilea distih.

Dar aceste forţe ale lui Saturn ar face din noi nişte bătrânei şi bătrânele, reduşi la a merge cu bastonul la 30 de ani. Lui Fichte i-a plăcut să considere omul valabil doar până la 30 de ani, mergând până la a spune că ar trebui ucişi toţi cei care au împlinit 30 de ani, pentru că ei nu mai sunt buni de nimic pe Pământ şi devin nişte mizerabili estropiaţi. Lucrul la care făcea aluzie Fichte s-ar întâmpla negreşit dacă Saturn şi-ar putea desfăşura pe deplin forţele

în Pământ. Dar acestea sunt modificate de forţele lui Jupiter şi de forţele lui Marte. Forţele lor ne împiedică să ne degradăm prea intens, să fim nişte moşnegi la 30 de ani, şi ne permit să depăşim această vârstă. Dacă vrem să înţelegem că omul este încă om la 45 de ani, trebuie să ne întoarcem spre Univers, spre Lună, Soare şi Jupiter, spre corpurile cele mai apropiate sau mai îndepărtate ale sistemului nostru planetar. În prezent, acesta nu este conceput ca un organism, dar odinioară el forma până la Jupiter un tot unitar. Desigur, am putea spune că cei vechi nu-l cunoşteau pe Uranus şi pe Neptun, ei considerau că Saturn este planeta cea mai exterioară. Este, totuşi, justificat să mergem până la Saturn. Astrologii mai au conştienţa acestui fapt, şi nu le atribuie lui Uranus şi lui Neptun decât nişte facultăţi care depăşesc personalitatea, trăsături de geniu, nişte elemente care nu au nimic de-a face cu dezvoltarea personală. Doar atunci când omul devine genial, când organizarea sa se dilată sau se degradează prea intens, atunci intră în discuţie aceste planete. Sunt nişte planete care, după ce au rătăcit prin Univers, au fost captate de sistemul căruia îi aparţine Pământul nostru. Corpul planetar cel mai apropiat şi corpul planetar cel mai îndepărtat reglementează ceea ce se află în om: Luna stăpâneşte asupra formei, iar Saturn, pornind de la Pământ, stăpâneşte asupra spiritualului care nu are formă, distrugând, dizolvând forma, din interior. Soarele asigură ritmul dintre cele două. Astfel, vă este dat ceea ce trebuie să devină cunoscut pentru dvs. Se ştia din experienţă, din timpuri imemoriale, că forţele corespunzătoare celui de-al treilea distih: “Contemplă ceea ce, pământesc, se transformă: Tu percepi pătrunderea omului cu spirit”, aparţin aceluiaşi complex de forţe care s-au manifestat odinioară în formarea plumbului.

Astfel, putem spune: Ceea ce ne fisurează, ne deschide, ca organism fizic, pentru a face loc spiritualului, trebuie să se afle şi în plumb; nişte forţe de sciziune au dat naştere plumbului. Dacă introducem plumb în organism, se produc nişte fisuri. Dacă aceste fisuri devin necesare pentru că în omul respectiv nu există suficiente procese deconstructive, va trebui să-i administrăm [Nota 33], sub o formă oarecare, plumb. În cazul invers, când omul nu ajunge să se structureze şi devine spongios, atunci va trebuie să fie activ argintul, cu alte cuvinte, complexul de forţe lunare, aceste forţe lunare despre care se ştia odinioară că ele radiaseră într-un trecut îndepărtat, când nu era vorba decât de formaţiuni minerale. Astfel, forţele argintului sunt cele care introduc structurarea în ceea ce este spongios. Argintul sprijină forţele lunare. Întregul sistem planetar se află în legătură cu aceste remedii din care putem să alegem: Saturn = plumb, Jupiter = staniu, Marte = fier, Soare = aur, Venus = cupru, Mercur = argint viu şi Lună = argint.

Aceste concordanţe sunt considerate, în general, într-un mod incredibil de superficial, în timp ce ele se bazează pe cercetările cele mai minuţioase practicate în vechile Misterii. Se proceda pe atunci la o experimentare cu mult superioară şi mult mai concretă decât se fac în prezent experimentările. Astfel, se cerceta în ce configuraţie se situează Saturn, atunci când apărea la cineva o stare de dependenţă de organismul său, dovedind o insuficienţă a forţelor de sciziune, un exces de vitalitate, de coeziune, care se manifesta printr-o năucire organică, constituţională, nu pur senzorială. Se constata atunci că apariţia acestei stări urma unei configuraţii în care Saturn îşi exercitase o puternică influenţă. Dacă se observa atunci că persoana cădea în această stare tocmai la apusul lui

Saturn, când el nu-şi mai putea desfăşura toate forţele, se administra plumb ca remediu. Indicaţiile pe care le găsim despre aceasta în anumite cărţi neoficiale sunt adevărate, pentru că, autorii lor necunoscându-le originea, nu le-au putut denatura; dacă, dimpotrivă, ar fi început să facă speculaţii asupra lor, indicaţiile ar fi devenit greşite. Ele au rămas juste pentru că oamenii au uitat ştiinţa din care provin; au rămas sub formă de tradiţie, nu au fost alterate de gândire. Chiar ceea ce acţionează asupra omului pornind de la Pământ este, în realitate, o influenţă saturniană absorbită de Pământ.

Reflectaţi la aceasta, ce consecinţă uriaşă pentru cunoştinţele umane! De omul pe care îl prezintă ştiinţa actuală nu puteţi lega nimic moral; noţiunile etice plutesc undeva în abstract. De aici provine, pur şi simplu, această separare între etic şi cosmic, care bântuie îndeosebi în protestantism, care a pierdut orice legătură cu spiritualul, cu Cosmosul. Nu mai rămâne decât o simplă credinţă. Dacă vă apropiaţi de realitate, veţi descoperi că omul este o fiinţă în întregime întreţinută şi îngrijită de Cosmos, care, prin astralitatea sa, radiază şi forţele morale. Devine atunci posibil să gândim omul în relaţie cu lumea morală. Astfel, atunci când practicaţi o adevărată medicină, sunteţi călăuziţi să faceţi din om o fiinţă morală, o fiinţă capabilă să facă experienţa organică a moralei, şi nu doar să asculte de nişte porunci exterioare.

Iată ce am dorit să vă spun, lucruri pe care, cred, le puteţi duce cu dvs. ca pe o merinde de drum. Veţi găsi în alte locuri detalii mai ample. Dar numai cu ajutorul consideraţiilor pe care le-am făcut veţi putea sesiza cum se comportă aceste detalii în organismul uman. Orice agendă medicală vă spune care este efectul plumbului, dar motivul acestui efect îl veţi găsi doar în consideraţiile noastre. De

altfel, pentru că provin din lumea spirituală, ele au particularitatea de a nu face prea mult apel la memorie, spre deosebire de ceea ce se primeşte din lumea fizică. Ceea ce studiem noi este, ce-i drept, întru câtva arbitrar; dar lucrurile pe care vi le transmitem, care se înscriu de la sine în memoria dvs., este ceea ce primim în modul amintit adineaori. În acest sens, veţi constata ceva ciudat: Dacă ceea ce vă este comunicat în acest fel nu constituie obiectul unei experienţe meditative repetate, aceste lucruri vor pieri rapid din memoria dvs. Adevărurile spirituale au particularitatea de a nu putea deveni nişte reale adevăruri de memorie, tot aşa cum nu puteţi reţine în organismul dvs. ceea ce aţi mâncat acum o săptămână. Rumegătorul poate, dar numai pentru puţin timp. La rumegătoare, este vorba de o reproducere organică a unei schiţe fizice a ceea ce există în corpul eteric sub formă de memorie. Cât despre adevărurile spirituale, trebuie să reluăm în mod constant experienţa lor, ele trebuie să devină obişnuinţe pentru dvs., nu un conţinut al memoriei, o imagine pe care o păstrezi. Tocmai acesta este sensul meditaţiei, de a face apel la ceea ce, în principiu, nu există decât în prima copilărie. Copilul mic nu are memorie de imagine şi el uită ceea ce tocmai a simţit. El trăieşte într-o memorie de obişnuinţe. La aceasta trebuie să revenim, dacă vrem să asimilăm adevărurile spirituale, altfel le vom pierde rapid.

Dată fiind nevoia dvs. de esoterism, trebuie, pentru a o satisface, să recurgeţi la meditaţie, altfel acesta nu vă va sluji la nimic. Veţi dobândi atunci această receptivitate subtilă care vă va conduce, dar nu în mod instinctiv, spre perceperea intuitivă a ceva analog cu ceea ce s-a mai păstrat în mod abstract, în ştiinţa numită a signaturilor: a deduce din observarea unei plante sau a unei pietre cum poate acţiona ea asupra organismului. Mai mult, nu doar

corpul dvs. fizic, ci şi corpul dvs. eteric va evolua, iar memoria bazată pe obişnuinţă vă va crea o capacitate de percepţie devenită mai subtilă pentru conţinutul fizic al mediului ambiant. Perceperea pe care o veţi avea asupra lumii va răspunde astfel întrebărilor pe care vi le pune organismul uman în legătură cu un plămân sau cu o inimă bolnavă, iar răspunsul vă este dat de plantele medicinale sau mineralele din mediul înconjurător.

Întrebare a unui participant: Este important pentru mulţi dintre noi să avem o viziune de ansamblu a situaţiei în care ne aflăm. Adevărurile antroposofice resimţite în mod interior au un caracter radical şi nişte efecte considerabile, care depind de punerea lor în lucrare. Am constatat că meditaţiile date în Scrisoarea circulară trimisă după Congresul de Crăciun aveau o nuanţă net pedagogică. Cum putem noi, cei care ne simţim atât de profund motivaţi, să facem ca acestea să treacă în realitate? Cum să găsim nişte indicaţii referitoare la propriul nostru destin şi îndatoririle noastre faţă de viitor? Avem impresia că nu putem acţiona în cunoştinţă de cauză decât dacă înţelegem marile linii ale karmei noastre şi dacă avem curajul de a nu încerca să o evităm, ci, dimpotrivă, să o realizăm pe deplin.

Cred că percep, în ceea ce aţi spus, spre ce năzuiesc impresiile dvs. La nevoie, completaţi-vă întrebarea. Ea atinge, cu siguranţă, nişte aspecte care ar trebui să fie cunoscute în prezent. În ultimul timp, în cercurile antroposofice de tineret a fost foarte mult vorba despre sfârşitul erei Kali-Yuga, căci, o dată cu sfârşitul secolului al 19-lea, începe o eră nouă pentru omenire. La început, oamenii continuă să trăiască în virtutea inerţiei. Când împingeţi o bilă, ea se rostogoleşte; ea continuă să se rostogolească şi atunci când luaţi mâna. Astfel, ceea ce au simţit oamenii până la sfârşitul secolului al 19-lea îşi

urmează cursul, chiar dacă forţele sunt absente, şi ia chiar o întorsătură mai rea decât în epocile precedente. Dar alături de această persistenţă a trecutului se înalţă deja în taină o eră de lumină. Această eră de lumină îşi oferă primele ei raze, pe care trebuie să le capteze antroposofia. După cum vedeţi, vorbesc despre unele lucruri într-un mod mult mai radical decât înainte de Congresul de Crăciun. Aceasta reiese din conferinţele mele. Cei care vor putea fi prezenţi diseară, vor constata că în conferinţă vor fi abordate anumite probleme umane. Dar nu pot aborda aceste aspecte într-un mod prea concret, pentru a satisface setea de senzaţional. Aici trebuie să respectăm nişte reguli foarte severe.

Şi eu ştiu că se poate manifesta o anumită dorinţă, care nu provine neapărat din setea de senzaţional, o dorinţă care ar fi satisfăcută dacă i-am dezvălui fiecăruia încarnările sale precedente. Nu putem merge atât de departe. Dar pot fi, totuşi, abordate nişte puncte de vedere importante. Ei bine, dacă studiem în prezent existenţa umană în ansamblul ei, constatăm că există, efectiv, dacă pot spune astfel, două feluri de oameni. Aceasta provine din faptul că evoluţia spirituală a omenirii era, în anumite epoci, diferită de cea a altor epoci, şi avea întru câtva aspectul unui val. Dar aceste valuri nu apar doar unul după altul, ci şi unul alături de altul. Astfel, a existat o perioadă în care evoluţia creştinismului în Occident a luat un caracter superficial, exterior; oamenii nu puteau interioriza ceea ce le oferea creştinismul. La această situaţie au reacţionat catarii. Astfel, au existat nişte oameni care trăiau, unii alături de alţii, unii într-un mod mai exterior, alţii, puternic înclinaţi spre o căutare interioară. S-a întâmplat ceva asemănător când au fost întemeiate nişte comunităţi ale Fraţilor Moravi în Ungaria şi până în

Polonia, sub influenţa lui Comenius. În toate timpurile au trăit alături nişte oameni foarte înclinaţi spre viaţa spirituală şi alţii, constrânşi prin karma civilizaţiei la o viaţă absolut exterioară. Din cauza circumstanţelor karmice trecute, cineva intră într-un grup şi cineva în alt grup. Ei bine, pentru omenirea de astăzi intră puternic în considerare faptul că un om a aparţinut unui grup sau altuia într-una din încarnările precedente. Astfel, cel care vine astăzi pe lume trăind înainte într-un curent de creştinism pur exterior, va avea o configuraţie umană diferită de cel care a aparţinut, de exemplu, Fraţilor Moravi [Nota 34]. În ce constă, aşadar, deosebirea? Vedeţi dvs., nu putem înţelege declinul erei Kali-Yuga decât cu ajutorul elementelor concrete, altfel el rămâne un eşafodaj istoric. Era întunecată se întinde până în 1899, când începe era de lumină. Cunoaşterea acestui fapt nu duce la mare lucru, trebuie să pătrundem în spiritualul concret. Cei care s-au născut la cotitura erei Kali-Yuga şi sunt foarte înclinaţi spre spiritual – nu deveniţi prin aceasta vanitoşi, ci luaţi-o ca pe o simplă cunoaştere vie – sunt, în majoritatea lor, nişte vechi eretici care caută interiorizarea. Spre sfârşitul secolului al 19-lea şi începutul secolului 20 au fost chemate pe Pământ nişte suflete care nu au aparţinut curentului general al creştinismului exterior, ci unor secte ce năzuiau spre interiorizare. Care este consecinţa acestui fapt?

Vedeţi dvs., în perioada dintre moarte şi o nouă încarnare, noi învăţăm să cunoaştem foarte exact acest celălalt univers care este omul, tot aşa cum studiem aici, în lume, Universul exterior. Acest univers uman este tot atât de mare, detailat, bogat în conţinut, cum este Cosmosul. Atunci, noi studiem omul cu forţele noastre de voinţă metamorfozate, învăţând să-l cunoaştem cu precizie. Ei bine, există o deosebire între cele două grupe de oameni

despre care am vorbit. Cei care au trăit în mod exterior au dificultăţi, între moarte şi noua naştere, de a intra în lumea spirituală; ei au traversat-o fără a reflecta la particularităţile umane şi apoi au revenit pe Pământ. Mai ales oamenii care s-au născut în a doua treime a secolului al 19-lea aparţin acestei categorii. Ei au faţă de fiinţa umană o asemenea atitudine, încât îşi folosesc trupul pentru a bea, a mânca, a merge, a sta pe loc, a se aşeza, fără a se interesa ce înseamnă acest lucru, pentru că ei nu au dobândit acest interes între moarte şi o nouă naştere. Sunt cei care erau satisfăcuţi cu materialismul, pentru că nu simţeau nevoia să cunoască omul. Materialistul, care nu vrea să cunoască decât materia, este cel care o cunoaşte cel mai puţin. Putem afirma liniştiţi: Cei prezenţi aici sunt suflete de eretici reîncarnate – nu trebuie să vă atribuiţi meritul acestui fapt –, suflete de eretici care au simţit între moarte şi o nouă naştere nevoia imperioasă de a scormoni omul până în cele mai mici unghere ale sale, şi pentru care omul a devenit, în subconştient, o foarte mare enigmă.

Acest fapt se manifestă atunci în dorinţa de a cunoaşte fiinţa umană mai bine decât o permite medicina materialistă. Acest lucru este deja o dovadă a karmei de care vorbeaţi. Nu priviţi acest fapt cu uşurinţă, altfel riscaţi să nu vă înţelegeţi pe dvs. înşivă, să nu ajungeţi la ţelul spre care vă simţiţi mânaţi prin faptul că aţi făcut anumite experienţe între moarte şi o nouă naştere. Când omul nu îşi găseşte în viaţa pământească locul spre care a aspirat timp de secole, el nu devine doar superficial. Au trecut vremurile când omul putea rămâne superficial fără a fi pedepsit, după ce a primit, între moarte şi o nouă naştere, nişte adevăruri despre om. Tineretul nu poate deveni astăzi superficial fără a fi pedepsit, căci el se distruge interior până în organic. Astăzi, a cultiva gânduri

materialiste, a flecări despre monism, toate acestea nu sunt chiar atât de grave; uşor le vii de hac. Ceea ce spune omul nu are o importanţă atât de mare, dar ceea ce izvorăşte din sentimentele şi din voinţa sa, aceasta îşi exercită influenţa până în organe, astfel, oamenii care nu se cufundă în spiritual vor fi incapabili să doarmă corect. Iată ce este important. Dacă oamenii sunt în prezent privaţi de această aprofundare spirituală, care va fi consecinţa acestui fapt? Consecinţa va fi că, începând cu anii '40 – '50, îşi vor face apariţia nişte epidemii de insomnie din ce în ce mai extinse, şi asemenea oameni vor fi incapabili să acţioneze pentru binele civilizaţiei. Astfel, prin karma voastră, nu aveţi de ales, nu puteţi să nu ţineţi seama de această karmă, cum încă se putea face înainte de sfârşitul erei Kali-Yuga şi până acum. Trebuie să priviţi cu cea mai mare seriozitate ceea ce v-am spus despre configuraţia karmei voastre. Evident, acestea sunt nişte caracteristici generale, dar, dacă reflectaţi în mod frecvent la circumstanţele particulare ale existenţei dvs., puteţi găsi ceea ce poate avea folositor pentru dvs. karma generală şi veţi fi astfel în măsură să descoperiţi nişte lucruri remarcabile. Mişcările de tineret fac prea multă teorie; mereu auzi aceleaşi lucruri. Dacă tineretul ar încerca să observe la sine însuşi ce simte, ce îl distinge de generaţiile precedente, el ar dobândi dintr-o dată o altă dimensiune. Mişcarea noastră de tineret caută o structură concretă, nu se poate mulţumi cu o cantonare în abstracţiune.

Un participant: În cursul discuţiei de ieri, noi doar ne-am întrebat: Cum se face că am fost conduşi spre Dornach ? – dar ne spuneam: Ca fiinţe conştiente, noi nu ştim de ce am venit aici să ne pătrundem de aceste idei grandioase, idei pe care, aşa cum suntem, nu le putem înţelege şi nu le-am meritat. Acest lucru a trezit în noi ideea unei misiuni precise,

în vederea căreia trebuie să ne pregătim şi să ne luăm karma în mâini, aşa cum ni s-a făcut invitaţia în Scrisoarea circulară.

Cred că dacă lăsaţi să acţioneze asupra sufletelor voastre ceea ce am dezbătut atât de serios, veţi lua, totuşi, ceva cu dvs. din această prea scurtă întâlnire.

CONFERINŢA A PATRA

Dornach, 24 aprilie 1924

Dragi prieteni,

Voi completa tema de ieri abordând-o dintr-un alt punct de vedere, ceea ce îmi va permite să răspund la întrebările dvs.

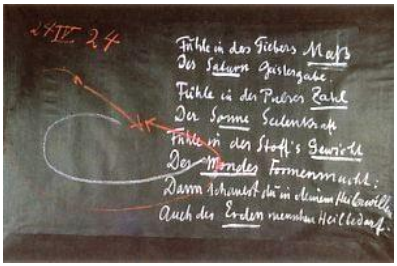
Cursul general al destinului v-a condus spre medicină, spre profesia de medic. Această profesie conţine în prezent un anumit curent la care vă asociaţi nu fără un soi de aversiune, pe deplin justificată. Această aversiune are cauze obiective, care vi se vor revela când veţi înţelege că acest curent al medicinei actuale este, într-un anumit sens, şi în multe privinţe, un corp străin în civilizaţia noastră europeană, occidentală. Veţi înţelege mai bine acest lucru când veţi afla că ştiinţa noastră, la fel ca multe aspecte ale vieţii spirituale moderne, au apărut sub influenţa unor personalităţi marcante, care sunt reîncarnări ale unor individualităţi provenind din cultura arabo-mahomedană. În ultimul timp, aceste lucruri au fost adesea abordate la Goetheanum şi puse în legătură cu ceea ce traversează în prezent mişcarea antroposofică [Nota 35]. Ele sunt foarte importante şi pentru medic. Cu diferite ocazii, am spus cât este de necesar să ne îndreptăm privirea spre acel centru de cultură care a înflorit în epoca în care, în Europa, sub Carol cel Mare, domnea încă o viaţă

spirituală foarte primitivă. Departe, în Orient, înflorea pe atunci această cultură pe care o conducea *Harun al Raşid* [Nota 36]. El adunase la curtea sa un mare număr de savanţi, dintre care mulţi medici. Reţineţi că în epoca despre care vorbim, creştinismul îşi exercita deja influenţa de mai multe secole. Ei bine, creştinismul s-a răspândit în lume în mod treptat şi nu a putut fi înţeles decât încetul cu încetul, şi unei priviri superficiale – nu privirii interioare – i se poate părea ciudat că, până acum, omenirea nu a pătruns aspectele profunde ale creştinismului. Creştinismul a intrat în lume ca un fapt obiectiv şi facultăţile umane, receptivitatea, erau insuficiente pentru a face să înflorească conţinutul său în toate direcţiile. Pretutindeni, în subconştient, creştinismul trăieşte, dar oamenii l-au denaturat de trei-patru secole; acesta este cursul obiectiv al lucrurilor. Oamenii au denaturat creştinismul prin cunoaşterea lor, prin intelect şi conştienţă. În ultimul timp, se practică un diletantism înspăimântător în universităţile noastre. În mod tradiţional, existau odinioară patru facultăţi: filosofia, teologia, dreptul şi medicina. Ceea ce s-a adăugat la acestea s-a făcut în virtutea celei mai sumbre neînţelegeri. O facultate de ştiinţe politice, o facultate de economie politică, acestea sunt rodul unei gândiri care nu ştie absolut deloc despre ce este vorba. Lucrul care nu a mai fost înţeles şi s-a cufundat în întunericul cel mai adânc este faptul că patru au fost cei trimişi în lume pentru a răspândi creştinismul: Matei – teologul, Marc – juristul, Luca – medicul şi Ioan – filosoful. În această relaţie profundă îşi are rădăcinile ceea ce va trebui să izvorască în viitor. Acesta nu este decât un germene care va trebui să-şi aducă florile şi fructele. Textele Evangheliilor nu pot concorda, căci una este scrisă din punctul de vedere al teologului,

cealaltă, din acela al filosofului, a treia din cel al juristului şi a patra din acela al medicului; acest fapt este adânc înrădăcinat în viaţa spirituală. Trebuie să-l înţelegem cu adevărat. Din cauză că Evanghelia lui Luca nu a fost considerată, în realitate, o relatare având legătură cu voinţa de a vindeca – acest lucru nu a fost înţeles –, în modul nostru actual de a gândi nu trăieşte o voinţă christică de a vindeca, ci acest mod de a gândi s-a impregnat de arabismul care a strâns creştinismul ca într-un cleşte. Acest fapt este demn de toată atenţia! Apărut în Asia, creştinismul îşi croieşte drum spre Europa şi se răspândeşte aici. Dar la curtea lui Harun al Raşid, unde se practica o medicină izvorâtă din trecut, în modul de a concepe omul trăiau vechile Misterii. Acest lucru făcea încă parte din tradiţie. Existau doi oameni la această curte: Harun al Raşid însuşi, care organiza totul, şi sub influenţa căruia s-a dezvoltat această academie grandioasă; un altul, care fusese în trecut un iniţiat, dar care în acea epocă nu a ajuns la iniţiere. Harun al Raşid s-a reîncarnat în persoana Lordului Bacon, Baco de Verulam, care, din Occident, a reînnoit gândirea ştiinţifică printr-o turnură de spirit impregnată cu totul de arabism. Între moarte şi noua naştere, acest suflet a făcut drumul pe care îl desenez aici (vezi figura: roşu). Dacă îl studiaţi pe *Baco de Verulam* [Nota 37], veţi fi surprinşi văzând tot ce a moştenit medicina de la acest curent.

Planşa 14

Pe de altă parte, vechiul iniţiat s-a reîncarnat în persoana lui *Amos Comenius* [Nota 38]. Găsim în el un suflet care aspiră spre spiritual, dar el a procedat peste tot în mod intelectualist. O altă personalitate, tot impregnată de arabism, care nu a trăit chiar în aceeaşi perioadă cu Harun al Raşid, ci a jucat un rol în bătălia de la Xeres de la Frontera, a revenit în persoana lui *Darwin*. Astfel, toţi cei care au influenţat ştiinţa, şi îndeosebi medicina, sunt reîncarnări a ceea ce se exprima în aceste tradiţii vechi din care creştinismul era exclus, ale acestui arabism introdus în Europa care strângea creştinismul ca într-un cleşte. Medicina a fost cel mai mult impregnată de arabism, în timp ce impulsul pentru medicină pe care îl conţine Evanghelia lui Luca rămâne să fie înţeles în viitor. Acest mod de a înţelege omul pornind de la Cosmos trebuie să fie luat în considerare în modul cel mai serios; atunci vă veţi simţi angrenaţi temeinic în sarcinile pe care vi le fixează karma. Dacă examinaţi această medicină care se practica la curtea lui Harun al Raşid, veţi găsi în ea, pe de-o parte, ceea ce era bun în concepţia hipocratică. Dacă aţi citit primul meu curs pentru medici [Nota 8], aţi putut constata că l-am prezentat pe Hippocrate ca fiind ultimul care vindeca pe baza vechilor Misterii. Transportată în Asia, această medicină hipocratică s-a amestecat cu un puternic curent ce venea din nord-estul Asiei, cu un mod de a vindeca propriu mongolilor. Din acest curent provin multe din elementele împotriva cărora trebuie să lupte, în mod obligatoriu, nu doar modul european de gândire, ci, de asemenea, însăşi organizarea umană. Organizarea umană nu concordă cu această influenţă tătaro-mongolă care s-a infiltrat în gândirea medicală. Acest fapt reiese atunci când suntem în stare să regăsim un mod originar şi cosmic de a concepe fiinţa umană.

Amintiţi-vă cursul evoluţiei aşa cum l-am descris în ***Ştiinţa ocultă***, trecând prin stadiile Saturn, Soare, Lună. Omul a parcurs toate aceste etape. Pe de altă parte, aşa cum s-a spus în aceste ultime zile, în om găsim mai întâi curentul ereditar, care acţionează conform modelului, şi curentul individual, provenind din vieţile anterioare. Ceea ce acţionează în ereditate vine din epoci îndepărtate, a rămas în urmă în mod ahrimanic, s-a secătuit. Medicina oficială se ocupă doar de acest curent ereditar; ea nu ţine seama deloc de ceea ce, pe de altă parte, se elaborează în a doua perioadă, între schimbarea dinţilor şi pubertate, în această perioadă care, chiar statistic vorbind, poate fi considerată cea mai sănătoasă, căci omul este atunci mai puţin supus bolilor, predispoziţia la boli fiind atunci înlăturată. Am fi tentaţi să spunem că medicina actuală se interesează cât mai puţin posibil de sănătate, preferând să scormonească în boală. Aceasta, dacă ne exprimăm în mod radical, dar chiar aşa stau lucrurile. Pentru a te interesa de sănătate, este necesar să împingi această concepţie despre Cosmos până în punctul în care să regăseşti Cosmosul în om. În acest scop sunt necesare amănuntele care să fie capabile să ne informeze despre perceperea evoluţiei cosmice în om. Mai găsim încă în fiinţa umană evoluţia vechiului Saturn, a vechiului Soare şi a vechii Luni, şi doar asociindu-le pe cele trei precedente cu evoluţia Pământului înţelegem omul pământesc aşa cum ni se înfăţişează el. Există astăzi atâtea ştiinţe, dar nu există o adevărată ştiinţă despre Saturn, o adevărată ştiinţă despre Soare, despre Lună, căci noi suntem incapabili să ne amintim, în mijlocul vieţii generale a naturii, că a existat o înţelepciune originară instinctivă. Astfel, noi suntem incapabili să sesizăm ceea ce, la Hippocrate, mai trăia încă în mod intens şi pentru noi nu mai este decât vorbărie goală. Acest lucru

trebuie să reînvie. Astfel, veţi auzi răsunând un cuvânt ce vine din adâncul erelor, dar nu-i veţi acorda nici o atenţie, în special modului admirabil în care se poate el aplica medicinei. Iată acest cuvânt: "Puterile divine au ordonat viaţa după măsură, număr şi greutate." E un cuvânt din Biblie [Nota 39]. Dar acum, cine să-i mai dea atenţie şi să vadă aici altceva decât cuvinte, decât imaginea unui bătrân arhitect măsurând, socotind, cântărind? Pentru medic, se pune în mod real problema de a găsi măsura, numărul şi greutatea în fiinţa umană. Să examinăm natura lui Saturn. Omul poartă în el această evoluţie saturniană, dar noi nu o găsim în omul actual aşa cum apare el efectiv în faţa noastră, căci în el toate etapele evolutive sunt condensate într-un tot; astfel, treptele evolutive izolate dispar în unitatea, în armonia întregului. Boala, în schimb, face să reiasă una sau alta dintre aceste manifestări în aspectul său particular. Devine atunci necesar să înţelegeţi indicaţiile pe care le-am dat în ***Ştiinţa ocultă*** nu cu raţiunea pură, ci aşa cum le-am descris: Trebuie să simţim cum acţiona în cursul evoluţiei saturniene căldura care pătrundea totul; studiind această perioadă, trebuie să recurgem în permanenţă la elementul caloric, să mergem spre el. Saturn acţionează în om, şi evoluţia saturniană acţionează în el, totuşi, acest fapt nu se manifestă în mod vizibil atunci când toate elementele se articulează în el în mod armonios. Dar acest fapt se vede la omul bolnav. Ceea ce, altminteri, este în mod armonios asamblat, se separă, şi elementul saturnian acţionează atunci pe cont propriu în febră. Nu va exista ştiinţă despre febră decât atunci când ea va fi cosmică, atunci când vom putea ţine seama de modul de a acţiona al vechiului Saturn. Trebuie să înţelegem cu adevărat cum acţionează elementul cosmic în febră, pe calea vechiului Saturn, acest element cosmic pe care l-am

regăsit impregnând Pământul. Forţele lui Saturn, pe care le regăsim răspândite pe întreaga suprafaţă a Pământului, şi concentrate în forţele plumbului, ne vor face să înţelegem, în forul nostru interior, febra şi vom vedea aici cum ordinea divin-spirituală ordonează după măsură. În măsura febrei se reflectă măsura care trăieşte în ordinea universală, prin faptul că în ea se revarsă căldura, această măsură care se confundă cu cealaltă, armonizându-se cu ea. Dar măsura trebuie să o găsim, înainte de toate, în manifestările febrile. Astfel, să lăsăm să acţioneze intens asupra noastră:

Percepe, în *măsura* febrei,

Darul spiritual al lui *Saturn*.

Ceea ce apare, de fapt, în febră, este spiritul omului, acest spirit care, atunci când omul nu are febră, rămâne cufundat în celelalte elemente. În febră, spiritul uman care iese în evidenţă îşi exercită influenţa. În febră, elementul cel mai vechi al naturii umane se manifestă la suprafaţa existenţei.

După evoluţia saturniană, urmează evoluţia solară. În acest stadiu, elementul pur caloric se condensează, pe de-o parte, în aer şi, pe de altă parte, se face mai subtil, în lumină. Lumina şi aerul acţionează unul asupra celuilalt, îşi corespund. O dată cu respiraţia, noi preluăm în noi ritmul aerului. Absorbim, de asemenea, lumina şi, în sens ocult, lumina nu este doar ceea ce acţionează asupra ochiului, ci expresia generală a tot ceea ce acţionează din Soare. Ceea ce era activ în Soare era numit, în Evul Mediu, tinctură spirituală. Această evoluţie solară pe care o abordăm acum se află, de asemenea, în om şi ea este simţită în mod direct atunci când palpăm în mod corect pulsul. Dar ea este simţită nu ca un efect actual, ci ca un efect cu acţiune

întârziată al vechiului Soare în noi. Astfel, vom spune, în al doilea rând:

Percepe, în *numărul* bătăilor pulsului,

Forţa sufletească a *Soarelui*.

Nu este indiferent că progresăm sau nu în această direcţie. Putem lua sau nu problema în serios. Există o deosebire imensă dacă citim temperatura reprezentându-ne – trebuie să dobândim un reflex prin practică – imaginea pe care o oferea evoluţia în perioada lui Saturn. Lumea întreagă vă apare atunci ca un dar al spiritului, căci totul este supus influenţei curenţilor de căldură, ca un dar al spiritului, în care, prin intermediul căldurii, se revarsă iubirea până în cele mai infime părţi. Dacă, în această ambianţă de devoţiune, realizaţi cum se revarsă în lume, cu ajutorul căldurii saturniene, iubirea, dacă simţiţi în acest sacrificiu crearea lumii revărsând căldură şi iubire, dacă, luând temperatura în această stare de spirit, simţiţi toate acestea, veţi avea intuiţia a ceea ce trebuie să faceţi.

La fel, nu ar trebui să luăm pulsul – acest lucru este frecvent – într-un mod mecanic, neglijent, indiferent, ci adâncindu-ne în elementul ritmic ce izvorăşte din Soare. Luând pulsul, ar trebui să putem simţi cum este omul integrat aerului şi luminii, luminozităţii radiante a Universului. Şi acest lucru face apel, la rândul său, la voinţa de a vindeca. Această voinţă de a vindeca nu ar putea fi obţinută printr-o obligaţie interioară, ci îndreptând spre lume un suflet plin de devoţiune.

Urmând, în continuare, examinarea simptomelor, căutaţi ceea ce, în loc să aibă un caracter uman, începe să manifeste tendinţe proprii. Stările diabetice, de exemplu, pe ce se bazează ele? La omul armonios, zahărul este umanizat şi nu acţionează pe cont propriu, dar în diabet, omul e prea slab pentru a impregna zahărul cu omenesc

până în cele mai mici particule, şi organizarea Eului se supune forţelor zahărului, care sunt forţe extraumane. Observaţi toate forţele care se manifestă în diabet, care apar în reziduurile urinare, cele care formează depozite în organism cu ocazia unei migrene şi a altor stări. Observaţi toate substanţele care apar în organism, care ascultă de propriile lor legi şi nu de legile umane, şi veţi ajunge să vă puneţi două întrebări:

În primul rând: Cum e posibil ca o substanţă să-şi poată manifesta efectele proprii în interiorul omului? Dacă nu aşa ar sta lucrurile, niciodată evoluţia lunară nu şi-ar fi putut exercita influenţa ei. Această influenţă se exercită tocmai atunci când substanţele prezente în om nu ascultă decât de ele înseşi. Forţele lunare pun atunci stăpânire pe aceste forţe substanţiale şi creează, în calitate de forţe lunare, forma umană. Tot ceea ce este în om structură este pătruns de forţe lunare. Tot aşa cum Saturn este "cel care încălzeşte", Soarele, "cel care ritmizează", Luna este "cea care modelează".

Aşa stau lucrurile cu întregul om. Amintiţi-vă acest fapt asupra căruia am insistat de mai multe ori: Creierul nu-şi are propria sa greutate; scos din trup, el ar avea cam 1.500 de grame, iar în trup el nu cântăreşte decât aproximativ 20 de grame. Aceasta, în virtutea principiului lui Arhimede, care spune că un corp scufundat în apă pierde o greutate egală cu aceea a volumului de lichid dislocuit. Astfel, creierul, care pluteşte în lichidul cefalo-rahidian, este propulsat în sus cu o forţă egală cu greutatea lichidului dislocuit, şi nu mai exercită asupra bazei sale decât o presiune de aproximativ 20 de grame. Aşa este cu toate. E necesară prezenţa forţelor cosmice, a acestor forţe cosmice care anihilează, în măsura necesară, greutatea substanţelor pe care omul le poartă în el. Greutatea trebuie

să fie reglată, şi reglarea substanţelor de către Cosmos constituie al treilea factor. Astfel, atunci când examinaţi dacă un element material se manifestă sub influenţa propriei sale greutăţi, sau dacă greutatea sa se integrează greutăţii din Cosmos, atunci examinaţi ordinea divină a Universului după greutate, ceea ce vă conduce la a treia formulă:

Percepe, în *greutatea* substanţei,

Puterea formatoare a *Lunii*.

Să ne lăsăm pătrunşi de această dispoziţie. Când vorbim de reumatism, gută, constipaţie, diabet, de migrenă şi de toate stările legate de o depunere oarecare, în care substanţele se manifestă prin propria lor greutate, putem să exprimăm acest lucru astfel: Greutatea pământească a pus stăpânire pe om. Aceste cuvinte sunt pline de semnificaţii. Lăsaţi-vă observaţiile impregnate de asemenea sentimente. Realizaţi în ce mod abstract şi vulgar examinăm în prezent aceste fapte, mecanic, fără să ne gândim la ele, şi veţi vedea ce lipseşte – în ciuda a tot ceea ce s-a păstrat din vechea înţelepciune, din vechea virtute – din ştiinţa provenită din arabism; veţi înţelege ce a fost distrus. Căci această trinitate formată din Lună, Soare şi Saturn, ascunsă de o altă trinitate, aceea a Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, a dispărut, pur şi simplu, înlăturată de islamism. Aceasta, în numele principiului enunţat, nu de Mahomed, ci de îngerul care l-a inspirat, care, deşi era foarte înţelept, nu era chiar perfect: "Ce ne pasă nouă de toată această trinitate, nu există decât un Dumnezeu, acela pe care trebuie să-l anunţe Mahomed." Astfel se estompează orice diferenţiere în lume, astfel se întunecă noţiunile care ar trebui să fie cunoscute şi, din această cauză, medicina noastră a luat un caracter arabo-islamic. Omenirea europeană devenise prea slabă pentru a

descoperi adevărul. Astăzi, toate acestea trebuie să fie cunoscute, altfel riscăm să vedem omenirea pierind. Şi dvs. puteţi spune:

Planşa 14

Percepe, în *măsura* febrei,
Darul spiritual al lui *Saturn*.
Percepe, în *numărul* bătăilor pulsului,
Forţa sufletească a *Soarelui*.
Percepe, în *greutatea* substanţei,
Puterea formatoare a *Lunii*.
Atunci, în voinţa ta de a vindeca
Vei percepe nevoia de vindecare a omenirii. [Nota 40]

Vedeţi dvs., dacă percepem lumea sub acest aspect, punem toate acestea la inimă. Dezvoltăm un simţ pentru această tendinţă care apare în viaţa umană, născută dintr-o viaţă anterioară, de a pune stăpânire pe ceea ce îi aduce ereditatea sub formă de model. V-am vorbit deja despre această luptă care se dă între ceea ce se conformează modelului şi al doilea organism. În faţa unui om la care simţim această muncă de modelare de la suprafaţă, ştim că elementul activ este această individualitate venită dintr-o încarnare precedentă. Într-adevăr, aşa stau lucrurile: cel care se dăruieşte trup şi suflet acestor noţiuni este mai apt să simtă sau să presimtă ce anume provine din încarnările precedente la un bolnav. Pe ce se bazează, aşadar, manifestările patologice? La omul sănătos, distingem organizarea cefalică, aceasta fiind, deja din punct de vedere exterior, separată de restul organismului. Capul este un lăcaş osos care conţine creierul. Ceea ce urmează după cap este, de asemenea, înconjurat de oase şi există pentru sine. Restul omului se leagă de aceasta. Între aceste două părţi există o separare şi în organizarea subtilă a omului. Acest lucru nu poate fi pus în evidenţă cu uşurinţă de anatomia şi

fiziologia exterioară, dar este foarte important să ţinem seama de el în transformarea substanţelor alimentare care nu pătrund ca atare în organizarea cefalică, nici chiar în sistemul nervos. Există o graniţă precisă care nu trebuie să fie trecută. Dar de ce oare nu trebuie să fie trecută? Vedeţi dvs., în organizarea cefalică, ceea ce acţionează cel mai intens de la începutul vieţii umane sunt forţele care provin din vieţile anterioare, forţele care s-au păstrat între moarte şi o nouă naştere. Forţa individualităţii copilului izvorăşte din cap, dar ea nu trebuie să se extindă la restul organismului fără a fi filtrată. De unde, necesitatea unui filtru, a unui strat intermediar care nu este exterior vizibil, dar există în organizare. Nimic nu coboară fără a fi filtrat. Plămânul sau ficatul, ca elemente organice, nu trebuie să se afle sub influenţa nemijlocită a forţelor care provin din încarnările precedente; nu le-ar suporta, aceasta ar declanşa ceva înspăimântător. În perioada dintre moarte şi o nouă naştere, această individualitate umană metamorfozează forţele plămânului, ale ficatului, în parte, de asemenea, cele ale sistemului ritmic, în organizare cefalică. Organizarea metabolismului şi a membrelor îi este ataşată din exterior. Nu este permis individualităţii umane – care este eternă – să pătrundă în aceste organe decât după moarte, când nu au mai rămas din plămân şi ficat decât forţele, substanţa lor fizică fiind înlăturată. Ar apărea leziuni dacă, în timpul vieţii, individualitatea ar pătrunde, în mod ilicit, în aceste organe.

Abordând unele stări patologice cu o anumită devoţiune, ne vom putea spune: Individualitatea care provine din existenţa anterioară acţionează, în absenţa unei separări corecte, asupra unui asemenea organ, care ar trebui să sufere doar influenţa existenţei actuale. Această individualitate, care ar trebui să se exteriorizeze doar în

domeniul moral, karmic, care ar trebui să se lege doar de ceea ce omul înfăptuieşte şi simte, şi nu ar trebui să se atingă de organizarea părţii în principal pământească a omului, această individualitate acţionează în parte în sistemul său metabolic-locomotor, în parte în sistemul său ritmic, în parte în sistemul său nervos, pentru că limita a devenit defectuoasă. Ştiind că individualitatea acţionează asupra plămânului, avem o altă atitudine faţă de un om. Vederea unui ftizic va trezi în mine o compasiune absolut concretă prin faptul că epoca noastră materialistă deturnează omul de la karma lui, îl împiedică să-şi trăiască destinul şi îl împinge din punct de vedere moral spre o viaţă trupească lipsită de spiritualitate. În loc să o orienteze spre domeniul moral, epoca noastră refulează individualitatea, care atacă atunci organele, în principal plămânul, această parte orientată spre interiorul organismului metabolic-locomotor, el însuşi orientat spre exterior. Corporalitatea suferă influenţa directă a jocului individualităţii care provine din încarnările anterioare. Aici contează nu atât aspectul teoretic, cât faptul de a ne adânci în această stare sufletească. Astfel, va lua naştere voinţa de a vindeca, răspunzând nevoii de vindecare a omului. În epoca noastră de cultură şi civilizaţie materialistă, cel care vindecă este net separat de cel care caută vindecarea. Nu se stabileşte legătura, căci ar fi necesar un sentiment plin de înţelegere faţă de ceea ce este etern în om. Pe baza acestui sentiment se dezvoltă relaţia justă dintre terapeut şi bolnav; înveţi atunci să individualizezi, căci fiecare om îşi are propria karmă. Trebuie să individualizezi procesul terapeutic.

Acest fapt trebuie să-l punem la inimă. Lăsând aceste noţiuni să acţioneze asupra noastră, ele exercită o acţiune esoterică, şi în Evanghelia lui Luca găsim tot ceea ce ne

trebuie pentru a progresa în acest sentiment. Au fost create, în mod absolut obiectiv, patru facultăţi: o facultate a Sfântului Luca, o facultate a Sfântului Matei, o facultate a Sfântului Marcu şi o facultate a Sfântului Ioan. Dar astăzi aceste relaţii nu mai sunt simţite, căci domneşte arabismul, în special în medicină. O creştinizare se va manifesta când se va reveni la aspectele cosmice. Astfel, trebuie să fim conştienţi, în calitate de medici, de poziţia noastră cosmică. Ceea ce precede vă arată în ce măsură cooperează la structura umană forţele modelatoare lunare. Când aceste forţe acţionează într-un mod prea neregulat, trebuie să fim atenţi şi să ştim că vom putea obţine vindecarea înlăturând această porţiune de neregularitate care bântuie în structură, ceea ce se întâmplă atunci când conştienţa cosmică îşi joacă rolul său în tratament. De altfel, trebuie să vă creaţi un punct de vedere, să vedeţi problema din exterior. Ceea ce ne permite să vedem totul din exterior, ne permite, de asemenea, să dobândim nişte concepte clare, însă fără să se insinueze în ele imediat abstracţiunea. Inima noastră trebuie să se asocieze gândirii. Nu mai trebuie să ne împiedicăm în conceptele noastre în aşa măsură încât să excludem inima din gândirea noastră abstractă. Pentru a fi om, trebuie să fim în întregime om, trebuie să gândească şi inima. Trebuie să năzuim să nu mai pătrundem în lume prin gândirea abstractă, de fapt, în maniera întregii gândiri actuale. Trebuie să fim conştienţi de necesitatea de a merge în profunzime cu gândirea noastră, de a-i asocia pretutindeni inima. Trebuie să cunoaştem ceea ce, venind din inimă, îmbrăţişează gândirea, trebuie să reînvăţăm a mânui caduceul şi, pentru aceasta, să trecem de la Lună la Mercur. (planşa 15) Este ceea ce am avut în vedere pentru viaţa culturală în conferinţele mele despre Rafael [Nota 41], Mercur creştin. Pătrundeţi-vă de aceste idei şi veţi avea

sentimentul just al impulsurilor necesare activităţii voastre de tineri medici. Pretutindeni în lume vedem agitându-se contrariul a ceea ce ar trebui să se realizeze, şi ceea ce a apărut în ultimul timp pe plan medical este înspăimântător. Vreau să spun, asigurările medicale, care duc la excluderea medicului. Nu mai acţionează medicii, se spune în Germania, ci abstracţiunile. În realitate, medicul este cel care vindecă, nu ştiinţa medicală, dar se crede că ştiinţa medicală pluteşte undeva în aer în afara oamenilor. Nu se ţine seama de om, karma este lovită din plin cu biciul. Căci karma nu acţionează orbeşte, ci situând un om în faţa altui om. Ba chiar, libera alegere a medicului este un factor karmic. Dar, în instituţia pur ahrimanică a medicilor de la Asigurările Sociale, karma este complet eliminată şi bolnavul lăsat cu totul în prada forţelor ahrimanice care luptă împotriva karmei. Dacă ne vom mai întâlni încă o dată, o să vă spun cum fac forţele ahrimanice ca să ucidă karma, pentru a-şi atinge scopul. Aceasta se manifestă în mod deschis în sistemul asigurărilor şi în suprimarea liberei alegeri a medicului. S-a ajuns până la a se vorbi despre “meseria de medic”, în textul legii referitoare la asigurări; acest cuvânt trădează perfect ambianţa asigurărilor şi modul în care este considerată medicina.

Planşa 15

Această boală a civilizaţiei şi culturii este proprie epocii noastre; asemenea simptome se manifestă în

domeniile cele mai variate, astfel, medicul ar trebui să contribuie la vindecarea ei. Dar, situat cum este, el însuşi, acolo unde această boală bântuie cel mai mult, el se află în imposibilitatea de a acţiona. Cauza acestui fapt este această înspăimântătoare instituţie care sunt Asigurările Sociale. Desigur, ele au şi partea lor bună, ca tot ceea ce, în lume, vrea să inducă omul în eroare, trebuie să fie sclipitor, ca să nu displacă prea mult. Când se manifestă, diavolul se deghizează întotdeauna în înger. Cel care, într-o viziune, percepe diavolul sub forma sa de diavol, poate fi sigur că nu este el, căci diavolul apare întotdeauna sub înfăţişare de înger. Când boala civilizaţiei şi culturii îşi concentrează atacurile sale asupra medicului, întreaga cultură şi civilizaţie se îmbolnăveşte. Astfel, trebuie să ţineţi seama de karma dvs., care vă îndeamnă să acţionaţi nu doar în domeniul medical, ci în domeniul organismului social bolnav.

Vă rog să vă formulaţi întrebările, ne vom reîntâlni mâine. Vom putea completa ceea ce am expus astăzi, era util să o aflaţi, şi acum rămâne ca dvs. să asimilaţi cele expuse.

Percepe, în *măsura* febrei,
Darul spiritual al lui *Saturn*.
Percepe, în *numărul* bătăilor pulsului,
Forţa sufletească a *Soarelui*.
Percepe, în *greutatea* substanţei,
Puterea formatoare a *Lunii*.
Atunci, în voinţa ta de a vindeca
Vei percepe nevoia de vindecare a omenirii.

CONFERINŢA A CINCEA

Dornach, 25 aprilie 1924

Dragi prieteni,

Astăzi voi completa consideraţiile precedente, apoi voi aborda tema generală de care se leagă întrebările dvs. E bine să nu examinaţi ceea ce voi spune acum decât după ce aţi luat cunoştinţă de ceea ce am expus înainte. La începutul expunerii nu trebuie situate nişte adevăruri de ordin general. Doar după o anumită pregătire se poate trece la general, care îşi primeşte astfel adevărata sa nuanţă. Să ne reprezentăm cele patru părţi constitutive ale omului; fiecare îşi are structura sa particulară. Corpul fizic şi cel eteric au o structură spaţial-temporală, corpul astral şi Eul, o structură pur spirituală. Ne putem reprezenta acest lucru spunându-ne: Această din urmă structură nu este nici spaţială, nici temporală, spaţiul şi timpul au dispărut. Dar eu pot să-mi fac o imagine despre această structură spirituală având o reprezentare despre ea datorită conştienţei imaginative. Reţineţi, totuşi, că noi avem, pe de-o parte, o structură fizic-eterică, cu totul separată în timpul somnului de structura spiritual-sufletească, şi, pe de altă parte, această structură spiritual-sufletească.

Dacă luăm în considerare omul adormit, suntem în prezenţa, pe de-o parte, a unei structuri fizic-eterice la cel care doarme, care şi-a îndepărtat Eul şi corpul său astral, iar, pe de altă parte, a unei structuri sufletesc-spirituale distincte. Aceste două structuri, aceste două complexe, sunt foarte diferite. Structura fizic-eterică se structurează în organe izolate, organismul făcând, într-un fel, să apară organele izolate dintr-un centru vital. Structura astralului şi a Eului au fost mai curând împinse dinspre exterior înspre interior, formând un fel de golf. Acest golf ocroteşte un loc, creează un vid, atât spaţial, cât şi în temporal, şi acesta este lucrul esenţial. Lucrul esenţial este deosebirea

fundamentală dintre cele două structuri, cea fizic-eterică şi cea sufletesc-spirituală. Ei bine, în fiinţa umană, aşa cum apare ea în lume, în starea de veghe, sufletesc-spiritualul – Eul şi corpul astral – este inserat – termenul nu este absolut adecvat, dar vă permite să vă faceţi o idee despre ceea ce se întâmplă – în organizarea fizic-eterică. Cele două complexe se întrepătrund până la un anumit punct. În orice organ fizic, încălzit, transluminat şi, de asemenea, impregnat de viaţă de către corpul eteric, în orice organ fizic al omului treaz îşi exercită influenţa organizarea Eului şi organizarea astrală. Imaginaţi-vă acum că organizarea Eului şi organizarea astrală impun unui organ propria lor structură; cu alte cuvinte, un element care ar trebui să aibă o structură fizic-eterică adoptă o structură spirituală, devine copia organizării astrale şi a organizării Eului. Aceasta este, în general, cauza absolut generală a bolilor fizice; într-una din părţile sale sau în ansamblul său, trupul uman devine prea spiritual. Iată de ce o observare plină de grijă a omului bolnav pune atât de bine în lumină structura spirituală a fiinţei umane. Odinioară se ţinea seamă de acest lucru în cel mai înalt grad. Odinioară, natura umană era simţită cu totul altfel decât la ora actuală, existau idei mai viguroase despre om. Astfel, dacă se considera că este necesar pentru binele sufletului atins de erezie, omul era ars pe rug. Ereticii erau arşi pe rug, aşa se pretindea, pentru mântuirea sufletului lor, pentru a-i elibera de ceea ce, după moarte, i-ar fi expus la cele mai grele suferinţe. Ceea ce apăruse la origini dintr-o anumită clarvedere, s-a transformat ulterior într-o barbarie.

Existau nişte idei mai viguroase despre om şi se ajungea, de exemplu, să se administreze unui om considerat sănătos un anumit preparat pe bază de melisă. Acesta introducea în conştienţa sa o uşoară tendinţă spre

visare, trezea nişte imaginaţiuni discrete. Sau era tratat într-un anumit fel cu măselariţă, ceea ce dispunea puternic la inspiraţii. Asemenea cercetări arătau, de exemplu, că măselariţa stimulează plexul solar şi îl spiritualizează. Când se administra un suc de melisă, era, într-adevăr, observată o puternică influenţă a corpului astral şi organizării Eului asupra plexului solar, sau şi o uşoară – dar semnificativă – creştere a irigării cu sânge a creierului, pentru că organizarea Eului exercită o puternică influenţă asupra creierului. Se experimenta astfel întregul om, cercetându-se cum poate el deveni mai spiritual, cum pot deveni mai spirituale organele sale izolate. Este o prejudecată să credem că noi gândim cu creierul, nu e deloc adevărat. Noi gândim cu picioarele şi cu braţele, iar capul observă şi ridică în gândire sub formă de imagini ceea ce se petrece în picioare şi braţe. Am spus-o în timpul Cursului de Crăciun: Nu am putea cunoaşte proprietăţile unghiului dacă nu am merge; nu putem cunoaşte legile echilibrului decât datorită propriului nostru centru de greutate pe care îl plimbăm în subconştient. De îndată ce abordăm corpul astral, care lucrează asupra întregului conţinut al subconştientului, aşa cum este el în realitate, putând să pară absolut fără raţiune în lumea fizică, el se va revela extraordinar de înţelept. Căci întreaga geometrie care se manifestă, de exemplu, în mers, sau în faptul de a te pipăi, este cunoscută, până în străfunduri – iertaţi-mi paradoxul – de către inconştient şi percepută apoi de creier. Ei bine, când organizarea spiritual-sufletească exercită o influenţă prea puternică asupra organizării fizic-eterice, apare boala fizică. Se studia odinioară spiritul în organul fizic, căci tot ceea ce era numit dar de sus este spiritual, sufletesc-spiritual. Dar trebuie să distingem ce anume primea omul ca dar de sus prin viaţa spirituală.

Aceasta era numit, în mod precis, un dar. Să luăm un exemplu: Belladonna.

De obicei, în plantă acţionează fizicul şi etericul. În schimb, în Belladonna, cosmic-astralul acţionează foarte intens din exterior, şi pretutindeni unde spiritualul sau astralul, sau şi ceea ce în Cosmos corespunde Eului, acţionează asupra plantei sau a animalului, se formează nişte otrăvuri, în opoziţie cu darurile spirituale. Ele sunt, totuşi, un corelativ al spiritualului, căci depăşesc planta şi animalul, prin natura lor cosmic-astrală. Când, datorită măselariţei, noi transferăm astralul, pur şi simplu, atunci transferăm plexului solar şi, totodată, diafragmei, ceea ce trăieşte în învelişul de căldură al Pământului care mărgineşte atmosfera. În schimb, când luăm melisă, care, de fapt, nu este o otravă, obţinem acest efect discret al spiritualului care se manifestă printr-o uşoară aţipeală. Am putea spune că în melisă otrava este în *status nascendi*. Acest fapt ne conduce la regula: O afecţiune fizică este opera unei spiritualizări excesive a organismului fizic sau a uneia din părţile sale. Se mai poate întâmpla şi altceva. Se poate întâmpla ca în starea de veghe structura spiritual-sufletească să se instaleze prea solid într-un anumit organ fizic, fără să-i impună, totuşi, structura sa, ci, dimpotrivă, ca aceasta să primească amprenta structurii fizice. În acest caz, atunci când omul doarme, el devine, în corpul său astral şi în Eul său, copia fizic-etericului său, şi ia în mod interior structura acestuia. Aceste două feluri de neregularităţi care apar la om se disting în mod esenţial, chiar pentru simpla observaţie. La un bolnav, organul atins este intens spiritualizat. El devine mai luminos, apare ca prins în capcană de către spiritualitate, pornind din exterior, de la suprafaţa sa. Cu mult înainte de a se putea constata modificări ale tenului etc., un bolnav se revelează

a fi, am putea spune, transparent pentru privirea ocultă şi spiritual-sufletescul pătrunde în această transparenţă. În cazul invers, când sufletesc-spiritualul este cel care ia structura fizic-etericului, acest lucru se constată în timpul somnului, după aspectul sufletesc-spiritualului său, care devine o fantomă, o uşoară fantomă a corpului său fizic; el rămâne asemănător corpului său fizic. El devine, cu adevărat, un spectru al corpului său fizic. Iar experienţele grosiere la care se dedau spiritiştii cu ocazia pretinselor apariţii, se bazează toate – acest lucru se petrece, efectiv, în mod invizibil – pe o slăbire a sufletesc-spiritualului provocat la medium. Acest lucru este notoriu. Corpul astral şi Eul, slăbite, pot lua atunci forma organelor, în aşa măsură încât să le facă vizibile în întunericul în care se desfăşoară, de fapt, aceste practici. Aceste manifestări sunt, aşadar, reale, dar rele. Ei bine, toate bolile aşa-zis mintale provin din faptul că sufletesc-spiritualul – corpul astral şi organizarea Eului – adoptă structura fizic-etericului. Şi dvs. puteţi spune: Bolile fizice sunt datorate unei spiritualizări a organismului fizic sau a părţilor sale, bolile mintale – unei structurări, în sensul fizic-etericului, a astralului sau a organizării Eului sau a uneia din părţile lor. Acesta este un adevăr de ordin general şi de o valoare considerabilă pentru cunoaşterea fiinţei umane.

De altfel, toate acestea se leagă de întrebările puse de unii dintre dvs. pe tema medicinei şi a pedagogiei. Căci toate treptele intermediare dintre aceste două extreme se găsesc în organizarea copilului. La un copil, organizarea astrală şi a Eului tind să spiritualizeze corpul fizic; la un altul, ea ar tinde să adopte forma fizic-eterică; între cele două există toate treptele intermediare. Acest principiu de bază se exprimă în temperamente. Când corpul astral şi organizarea Eului au o tendinţă prea puternică de a adopta

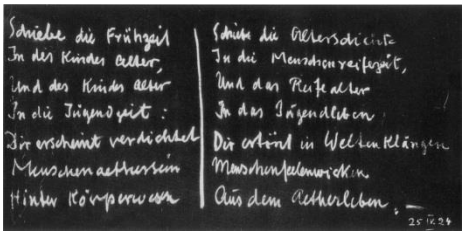
formele corpului fizic sau eteric – dar nu pe punctul de a provoca nebunia –, atunci sunteţi în prezenţa temperamentului melancolic. Dimpotrivă, când corpul astral şi organizarea Eului au o tendinţă puternică de a-şi impune structura lor corpului fizic sau eteric, atunci avem de-a face cu temperamentul coleric. Flegmaticul şi sanguinicul se situează între cele două. La flegmatic, corpul astral şi organizarea Eului tind să adopte, dar în mod mai puţin vehement, structura corpului fizic şi mai ales cea a corpului eteric. La sanguinic, vitalitatea corpului eteric este puternic influenţată de către corpul astral. Aceasta este expresia proceselor respective în temperamente. Ceea ce va sluji drept linie de conduită medicilor, în cazurile extreme – modul în care se îmbină spiritual-sufletescul şi fizic-etericul –, va sluji, de asemenea, de regulă, pedagogilor, în cazurile latente. Astfel, pedagogia şi medicina se completează reciproc. Este vorba, pentru dvs., dragi prieteni, de a ajunge cât mai mult posibil la conştienţa imaginativă în observarea omului. Vă mai ofer câteva puncte de reper în legătură cu acest subiect.

Cunoaşteţi perfect structura umană în stare embrionară, cel puţin sub formă de imagine. În prezent, s-au făcut eforturi, în măsura posibilului, să se obţină o reprezentare a primelor stadii şi a transformărilor ei ulterioare. Aşadar, vă puteţi face o imagine coerentă despre om în stadiul embrionar. Vă puteţi face apoi o imagine coerentă a omului în stadiul copilăriei. Trebuie să încercaţi să intensificaţi pe cât posibil prima şi a doua imagine, în aşa fel încât să aveţi cu adevărat impresia că palpaţi embrionul cu ajutorul gândirii, că îi urmăriţi formele în mod interior. Apoi, faceţi să crească în gândire acest embrion, până la statura copilului, pe care îl observaţi cu aceeaşi intensitate. Dacă faceţi cu adevărat

acest lucru, veţi întâmpina unele dificultăţi interioare. Veţi ajunge să vă spuneţi: Dacă măresc capul embrionului până la stadiul copilăriei, el va deveni prea mare şi voi fi nevoit să-l restrâng din nou. Mai trebuie să aduc, în mod interior, tot ceea ce este în stare lichidă la embrion, tot ceea ce aparţine omului-apă, să se cristalizeze, să se coaguleze, pentru a se transforma în creier. Vă veţi ocupa apoi de starea embrionară a membrelor, le veţi întinde, le veţi forma; va trebui să exercitaţi în mod interior o activitate modelatoare pentru a face să coincidă membrele informe ale embrionului cu acelea ale copilului.

Veţi putea continua pe această cale, veţi putea face aceeaşi experienţă între copil şi adult. Acest lucru devine mai dificil. Deosebirile dintre embrion şi copil sunt foarte mari şi cer o puternică activitate interioară. Când comparaţi copilul cu omul matur, deosebirile sunt mult mai puţin marcate şi devine mai dificil să adaptaţi formele una alteia. Dacă reuşiţi, în interiorul dvs. va apărea o adevărată imaginaţiune a corpului eteric uman, şi aceasta relativ repede. – Fiţi atenţi:

Planşa 16 Transpune prima perioadă
– perioada embrionară –
În vârsta copilului,
Iar vârsta copilului
În perioada tinereţii.
Atunci îţi va apărea condensată
Existenţa eterică a omului
În dosul entităţii trupeşti –
– a corpului fizic în structura sa. [Nota 42]

Iată un principiu pe care îl veţi putea folosi, la fel ca pe cele pe care vi le-am dat ieri şi în primul curs. Dar, fiţi conştienţi de faptul că nu puteţi să vă cuceriţi conştienţa imaginativă fără eforturi. Nu o putem obţine pe cale magică, trebuie să ne-o cucerim printr-o muncă intensă.

Puteţi să faceţi un pas mai departe. Încercaţi să vă reprezentaţi un moşneag, un moşneag sclerozat. Bătrânii sunt, într-un anumit grad, sclerozaţi. Încercaţi să aveţi sentimentul că îl palpaţi pe acest bătrân sclerozat. Această pipăire spirituală o să vă dea impresia că bătrânul este întru câtva poros. Când îl pipăiţi în mod spiritual, bătrânul sclerozat nu trebuie să vă dea impresia de a fi mai dens, mai dur, ci, dimpotrivă, de a vă aspira, oarecum. Pipăirea spirituală dă aceeaşi impresie ca atunci când îţi plimbi degetul umezit pe magnezită (spumă-de-mare) sau pe argilă. O impresie de aspirare. Aceasta este impresia pe care ne-o dă bătrânul sclerozat. Trebuie să dezvoltaţi această senzaţie tactilă, această impresie legată de observaţie. Ea nu se referă doar la ochiul care observă, ci se poate manifesta prin toate simţurile, chiar prin simţul vieţii. Dacă înţelegeţi acest lucru, în caracterul compact al omului bătrân veţi avea această impresie de aspirare. Aşa cum aţi făcut-o înainte pentru perioada embrionară, procedaţi acum la transpunere, dar în sens invers. Reprezentaţi-vă omul matur, care nu vă aspiră, omul în floarea vârstei, şi transpuneţi în acesta ceea ce aţi palpat la

bătrân. Când transpuneţi structura embrionară în aceea a copilului, realizaţi o metamorfoză spaţială; acum, când bătrânul vă apare ca o fiinţă vidată care aspiră neîncetat, transpunându-l în vârsta matură va trebui să procedaţi ca şi cum aţi încerca să-l umpleţi de forţă. În timp ce înainte, în faza de viaţă debordantă, simţeam ceva ca un fel de paralizie discretă, bătrânul, când îl transpunem înapoi, îşi reia forţele în oase şi în întreaga structură a organismului său solid. Trebuie să dăm o mare atenţie acestei transpuneri interioare; apoi, transpunem vârsta matură în tinereţe. Este din nou mai uşor. Ne vom reprezenta omul cu faţa deja ridată şi îl lăsăm să se transforme într-un tânăr dolofan; astfel se creează echilibrul. Dacă ajungem la aceasta, obţinem impresia corpului eteric parcurs de valuri şi începând să răsune. Ajungem astfel să avem impresia corpului astral din om. Acesta este un principiu care vă permite să ajungeţi la inspiraţie:

Planşa 16	Transpune caracterul compact al bătrâneţii În vârsta matură a omului, Iar vârsta matură În viaţa tinereţii. Atunci îţi va răsuna în acorduri cosmice Lucrarea sufletului uman – deci, a corpului astral – Prin viaţa eterului. [Nota 43]

Veţi deduce din ceea ce v-am spus că indicaţiile referitoare la meditaţie nu sunt date ca o poruncă, ele sunt întemeiate pe faptul că meditaţia îţi permite să discerni. Cel pe care vrem să-l conducem în mod just spre meditaţie nu va fi tratat în mod autoritar, ca odinioară în Orient, unde educarea şi creşterea copilului, precum şi felul în care era considerată bătrâneţea, se întemeiau pe alte baze decât

ale noastre. La noi, cel căruia îi propui nişte meditaţii le primeşte în deplină cunoştinţă de cauză privitor la ceea ce face el însuşi. În Orient, copilul era condus de un dada [Nota 44], copilul era educat şi instruit în funcţie de modul său de a trăi. Adultul care voia să evolueze avea un guru, el era la bunul plac al acestuia, şi acest guru îi dădea în loc de orice altă regulă: Lucrurile sunt aşa, trebuie să faci experienţa lor. Aceasta este deosebirea. În civilizaţia noastră occidentală se face apel la libertate, pentru ca omul să ştie ce face.

Mai putem înţelege cum ia naştere inspiraţia dacă realizăm, bazându-ne pe bunul nostru simţ, cum acţionează bolile fizice şi bolile mintale şi făcând sinteza a ceea ce am explicat astăzi. Dacă mai evoluăm cu o treaptă, pentru a înţelege ce trebuie să facem în meditaţia interioară, ajungem la limita a ceea ce ne permite gândirea raţională să atingem. Bunul simţ, raţiunea, ne permit să înţelegem tot ceea ce izvorăşte din antroposofie. Acolo unde începe ceea ce nu mai este accesibil raţiunii, ea şi-a atins limitele, şi ne găsim ca pe marginea unui lac, al cărui ţărm, de unde privirea merge în depărtare, este, totodată, o limită. Raţiunea ne conduce, în realitate, la toate acestea. Să nu vă lăsaţi să deveniţi prada calomniei şi să fiţi acuzaţi că răspândiţi o viziune mistică despre lume, de vreme ce ea este accesibilă raţiunii. Când am spus cândva acest lucru la Berlin, mi s-a pus sub nas un articol care trata despre conferinţa mea: Raţiunea sănătoasă este incapabilă să înţeleagă lumea spirituală şi acela care înţelege ceva din ea este bolnav, nu e în toate minţile. Acest lucru mi s-a obiectat.

Aş dori să mai spun câteva cuvinte despre situaţia specială în care vă aflaţi: Prin studiile dvs. medicale, sunteţi obligaţi să examinaţi natura umană în profunzime, deşi

sunteţi tineri. Trebuie să luaţi absolut în serios încheierea erei Kali-Yuga, intrarea într-o eră de lumină, chiar dacă, prin inerţia ei, omenirea trăieşte încă în întuneric. Din universul spiritual radiază o luminozitate şi noi intrăm, ca oameni, într-o eră de lumină. Ei bine, dacă tinerii, cu toată seriozitatea pe care o implică acest lucru, iau cunoştinţă de motivele care i-au făcut să se nască tocmai la începutul erei de lumină, ei vor găsi, în grade diferite, posibilitatea de a se adapta la ceea ce cere sensul evoluţiei omenirii. Şi evoluţia omenirii cere tocmai acest lucru: Să ne orientăm, în toate, spre om şi să vrem să înţelegem lumea, tot aşa cum până acum oamenii se orientau spre natură pentru a face din om un ansamblu de forţe şi de procese naturale. Vom ajunge treptat să înţelegem omul şi să înfăţişăm procesele naturale izolate ca specializare a ceea ce se petrece în fiinţa umană. Acest lucru a fost deja încercat, dar într-un mod gălăgios. Gândiţi-vă la modul în care tineretul a idolatrizat natura, în momentul când au apărut mişcările de tineret ale erei de lumină. Era o abstracţiune, deşi resimţită ca ceva vital. Evoluţia spirituală a tânărului trebuie să conducă, dimpotrivă, la o anumită intimitate a sentimentelor în relaţiile sale cu Universul şi ceea ce primeşte el pe plan spiritual nu mai trebuie să fie o ştiinţă pentru intelectul său. Dar oamenii rămân reci, mereu au rămas reci; ştiinţa trebuie, dimpotrivă, să ia o asemenea formă încât, în fiecare din etapele sale, omul să se transforme în sentimentele sale, în inima sa, şi să cunoască din nou ceea ce a fost uitat. El cunoştea natura cu mult înainte de coborârea în lumea fizică, dar ea avea atunci un alt aspect. Astăzi se ucide ceea ce, la tânăr, provine dintr-o existenţă precedentă, şi el este condus spre un mod exterior şi grosier de a vedea. Dacă ajungem din nou să tratăm vederea senzorială exterioară ca pe o cunoaştere

provenită din existenţa care precede venirea pe Pământ, atunci în ştiinţă, în cunoaştere, va apărea sentimentul: Aceasta trebuie să semene cu un curent sanguin spiritual, care vine să irige întreaga viaţă ştiinţifică, întreaga educaţie, întreaga instruire. Trebuie să ne cucerim în ştiinţă această intimitate cu realul.

În această privinţă, contemporanii noştri sunt cu adevărat tari de cap. Vedeţi dvs., am încercat relativ de curând să arăt că omul, aşa cum se situează el faţă de lumea sensibilă, nu percepe decât jumătate de adevăr, că el nu percepe adevărul întreg decât dacă se uneşte cu ceea ce ia naştere în interiorul său în contact cu realitatea senzorială. A trebuit să încep cu aceasta, pentru că vremurile erau foarte diferite în comparaţie cu momentul actual. Mai întâi trebuia pregătit terenul. A trebuit să exprim lucrurile la modul epistemologic. Dacă citiţi lucrarea mea ***Adevăr şi ştiinţă*** [Nota 45], veţi vedea că ea încearcă să facă să renască în sentiment elementul spiritual care apare din străfunduri. Este un prim pas, în demersul ştiinţific, spre această intimitate, mai ales când abordăm lumea cu această căldură a inimii. Medicul, mai mult decât altcineva, are posibilitatea să facă experienţa intimă a realităţii; pur şi simplu, pentru că este medic, el va fi cel mai apt să corecteze tendinţa spre abstracţiune a altor tineri, a celor pe care destinul nu i-a condus spre medicină. Ca tânăr, orientat interior spre medicină, este posibil să aprofundezi datele medicale aşa cum am făcut-o noi aici; nu am fi putut să o facem cu altcineva, cu un student în drept, de exemplu, acest drăcuşor consacrat jurisprudenţei. Până la începutul secolului al 19-lea, medicina mai avea încă un dram de spirit, pe când acesta a părăsit dreptul încă din Evul Mediu timpuriu. Nici nu ne mai putem măcar imagina că şi aici a putut cândva să se

găsească spiritul, în drept nu mai vedem decât nişte paragrafe. E sigur că medicul, primul care intră în viaţa concretă, poate exercita o influenţă extrem de favorabilă asupra tineretului.

De aceea ar fi bine ca grupurile izolate care s-au format în mişcarea antroposofică de tineret să fie susţinute tocmai de medici. Trebuie, evident, să ţinem seama de realităţile karmice. Astfel, grupul din Tübingen, care desfăşoară o muncă pedagogică, ar folosi enorm dacă ar exista în cadrul său şi un medic, care să-şi aducă luminile pe plan medical. Grupul de aici e condus, în mod temporar, de un medic, ceea ce va fi folositor. Pe de altă parte, ar fi bine dacă aţi avea posibilitatea să vă aduceţi aportul la munca pedagogică din mişcarea antroposofică. Nu există în acest sens nici un impediment, dacă există un impuls serios. Nu putem încredinţa oricui ceea ce se predă la Seminarul pedagogic al Şcolii Waldorf, dar dacă cineva se interesează în mod serios de aceste lucruri, nimic nu ne împiedică să-i oferim posibilitatea de a cunoaşte ceea ce s-a predat la cursurile acestui seminar, cu condiţia ca aceste învăţături să fie privite cu adevărat dintr-un punct de vedere medical, iar persoana respectivă să fie pătrunsă de ideea că, în trecut, vindecare şi educare erau două lucruri intim înrudite.

Reţineţi neapărat faptul că, la ora actuală, lumea s-a îndepărtat complet de ideea că omul este o fiinţă care vine pe lume încărcată de păcate, căci concepţia modernă nu mai ştie nimic despre semnificaţia păcatului. În ce s-a condensat noţiunea de păcat? Ceea ce v-am arătat în aceste ultime zile despre legea eredităţii se află în păcat, în păcatul originar. Iar omul trebuie să mai biruie, de asemenea, păcatul individual, în a doua jumătate a existenţei, el trebuie să învingă modelul atins de păcat

transmis prin ereditate – am mai putea spune, conform cu vechea concepţie, modelul patologic, maladiv. Căci, dacă omul ar păstra ca trup ceea ce acţionează în modelul său până la schimbarea dinţilor, dacă ar târî acest element după sine întreaga viaţă, atunci el, după 9 ani, ar fi acoperit de o eczemă purulentă deschisă, ar fi acoperit de ulcere ca un lepros, carnea şi oasele s-ar desprinde de pe el, dacă ar mai putea supravieţui. Omul se naşte bolnav, iar a educa înseamnă a recunoaşte şi a călăuzi ceea ce lucrează după model, a induce o uşoară vindecare. Când aveţi în vedere educaţia, trebuie să vă consideraţi nişte terapeuţi, şi dvs. trebuie să participaţi la viaţa mişcărilor de tineret fiind conştienţi de acest fapt. Când copilul are o tendinţă patologică, dvs. propuneţi, evident, nişte remedii spirituale, dar care pot acţiona intens asupra fizicului. Şi, în fond, pedagogia este, de asemenea, o artă de a vindeca, dar pe un alt plan. Pe de altă parte, este extrem de greu să obţii vindecarea când un bolnav nu ia în seamă linia de conduită pe care i-o propui, pentru a-i trezi conştienţa în legătură cu modul în care ar trebui să-şi privească boala, în legătură cu pesimismul sau optimismul său în faţa vieţii, când nu este deloc posibil să exerciţi asupra lui o influenţă pedagogică. Atunci când bolnavul are – n-aş spune: o credinţă oarbă în remediu, ar fi exagerat –, dar când bolnavul simte că medicul, prin individualitatea sa, este pătruns de voinţa de a vindeca, acest fapt provoacă la bolnav un reflex, şi trezeşte în el voinţa de a se vindeca. Această întâlnire, impactul dintre voinţa de a vindeca şi aceea de a fi vindecat, joacă un rol considerabil în terapeutică şi constituie, putem spune, o oglindă a pedagogiei. La rândul ei, pedagogia este o oglindă a terapeuticii. În epoca actuală, multe lucruri din lume depind de o întâlnire care să implice un nivel just de conştienţă. Dacă tinerii medici îi întâlnesc

pe ceilalţi tineri într-o stare de conştienţă adecvată, ei vor avea o influenţă benefică asupra lor. Dar trebuie neapărat ca, de ambele părţi, conştienţa să devină mai acută.

Am revărsat cu multă bucurie în inimile şi sufletele dvs. ceea ce v-am spus şi am încercat multe satisfacţii datorită prezenţei dvs. aici. Sper că această prezenţă va contribui la consolidarea legăturilor dintre sufletele dvs. şi Goetheanum şi că veţi simţi că tocmai pe terenul concret al medicinei poate găsi Goetheanum-ul oamenii capabili să răspândească în lume ceea ce se descoperă aici. Veţi avea conştienţa exactă a acestui fapt dacă vă veţi îndrepta adesea gândurile spre ceea ce ar vrea Goetheanum-ul să aducă lumii şi civilizaţiei. Aceste legături de inimă vă vor fi de un preţios ajutor în sarcinile dvs. Cu acest sentiment am tratat pentru dvs. aceste probleme mai intime, şi cred că veţi obţine nişte rezultate atunci când vă veţi întoarce în lume, pătrunşi de sentimentul care a domnit la aceste întâlniri. Astfel, vom rămâne uniţi şi Goetheanum-ul va fi considerat un centru care are o misiune precisă. Goetheanum-ul va fi astfel cu adevărat Goetheanum, iar dvs. veţi fi nişte adevăraţi goetheanişti. Veţi fi, totodată, punctele de sprijin de care are nevoie Goetheanum-ul în exterior, şi vă rog, apelând la sufletul şi conştiinţa dvs., să fiţi nişte adevăraţi goetheanişti. Atunci, totul va merge bine.

Transpune prima perioadă
În vârsta copilului,
Iar vârsta copilului
În perioada tinereţii.
Atunci îţi va apărea condensată
Existenţa eterică a omului
În dosul entităţii trupeşti –

Transpune caracterul compact al bătrâneţii
În vârsta matură a omului,
Iar vârsta matură
În viaţa tinereţii.
Atunci îţi va răsuna în acorduri cosmice
Lucrarea sufletului uman
Prin viaţa eterului.

APENDICE
PRIMA CIRCULARĂ
cu referire la Cursul de Crăciun pentru studenţii la medicină

Goetheanum, 11 Martie 1924

Dragi prieteni,

Conform promisiunii pe care am făcut-o cu ocazia Congresului de Crăciun, de a vă ţine la curent despre ceea ce se întâmplă la Secţia medicală de la Goetheanum, adresăm această circulară celor care, rămânând în legătură cu noi, se consacră medicinei. Această circulară este însufleţită de spiritul care ne-a unit cu ocazia cursurilor medicale din noul an. Am dorit ca fiecare cuvânt al ei să fie impregnat de sentimente care să se adreseze omenirii suferinde, sentimente din care trebuie să rezulte nu doar devotamentul, ci şi adevărata forţă necesară pentru practicarea artei de a vindeca.

În timpuri trecute,
În sufletele iniţiaţilor trăia,
Plin de putere, gândul că orice om
E bolnav prin natura sa.
Actul de a educa era simţit
Asemeni unei vindecări,
Care dă copilului, o dată cu maturizarea,

Şi sănătatea,

Pentru o existenţă umană împlinită în sânul vieţii. [Nota 46]

E bine să vă impregnaţi de aceste puternice gânduri izvorâte din vechea înţelepciune instinctivă, atunci când vreţi să vă pregătiţi sufletul ca să înţeleagă, într-o atitudine interioară justă, în ce constă vindecarea.

Să nu uităm că procesul de vindecare trebuie să se armonizeze cu sufletul, căci el nu se aplică doar trupului, ci şi sufletului. Cu cât vor înţelege mai bine acest lucru tinerii medici, cu atât se va impregna mai mult viaţa medicală de elementul spre care aspiră cu ardoare medicul lucid, atunci când priveşte starea actuală a artei sale şi limitele ei, iar bolnavul va simţi aceasta ca pe un har, a cărui experienţă vie o va trăi în cursul vindecării.

Dragi prieteni, în ianuarie aţi acceptat, cu inima deschisă, ceea ce v-a fost propus în acest spirit. Nu vom uita ce grăiau ochii şi cuvintele voastre cordiale. Am rămas cu voi în gând şi ne adresăm vouă pentru prima oară, în legătură cu întrebările puse.

Prezenta circulară este trimisă câtorva dintre dvs., cu rugămintea de a avea bunăvoinţa de a o trimite mai departe la adresele indicate.

Goetheanum, 11 Martie 1924

Răspunsuri la întrebări

I. La o întrebare referitoare la dificultăţile întâlnite de cei care se pregătesc pentru medicină, atât în studiile universitare, cât şi cu ocazia cursurilor medicale din cadrul mişcării antroposofice, nu putem răspunde altceva decât că toate eforturile noastre tind să înlăture treptat aceste dificultăţi prin intermediul circularelor. Doamna Wegman

va comunica, celor care vor exprima această dorinţă, meditaţia potrivită, complementară, în scrisoare.

II. Referitor la posibilităţile de a studia la Goetheanum. Evident, trebuie să fie făcute, în funcţie de posibilităţi, cele necesare pentru studiile practice. Vă rugăm, totuşi, să aveţi răbdare. Vom indica în circulare data începând cu care se vor face înscrierile.

III. În ceea ce priveşte fixarea temelor precise pentru colaboratorii Secţiei medicale a Universităţii de Ştiinţă Spirituală, vom arăta că ne vom îndrepta bucuros munca în această direcţie. Va fi, totuşi, mai uşor să tratăm asemenea subiecte în corespondenţele individuale decât în circulară. Şi în acest sens vă cerem puţină răbdare; nu ne putem atinge obiectivele decât pas cu pas. Să adăugăm că pe viitor proble-mele terapeutice referitoare la cazuri precise vor fi tratate în circulară. Întrebările de terapeutică generală legate de cursurile medicale anterioare sunt, evident, binevenite, ca şi cele care au de-a face cu problemele de fiziologie sau anatomie, cu studiile şi cu atitudinea morală a medicului.

IV. Celor care ne-au întrebat dacă, în viitor, va fi posibil să vină aici pentru a participa la lucrările Universităţii de Ştiinţă Spirituală – eventual, după ce şi-au luat examenele – , le semnalăm că la sfârşitul conferinţelor de Paşti, din 19 – 22 aprilie, sunt prevăzute trei-cinci conferinţe în cursul cărora cei interesaţi vor putea obţine îndrumări pentru munca lor ulterioară. Tema: Fiinţa umană şi orientarea mondială în domeniul educaţiei şi al vindecării şi sarcinile ce revin omenirii în acest domeniu.

V. Organizarea farmaciei cu remediile noastre este absolut de dorit, dar în prezent nu este realizabilă, legea nu autorizează decât distribuirea de către medicul însuşi a unor remedii homeopatice. Când ne vom găsi în aceeaşi situaţie cu homeopaţii (cu alte cuvinte, când vom fi recunoscuţi în mod legal), vom putea face acelaşi lucru. În mod provizoriu, trebuie să ne mulţumim să obţinem remediile prin intermediul farmaciilor.

VI. La întrebarea dacă trebuie să-l informăm pe pacient despre modul de acţiune a remediului, putem răspunde că eficacitatea unui remediu este compromisă atunci când se ia cunoştinţă de ea. Totuşi, această piedică este mai puţin pronunţată atunci când această cunoaştere este de ordin pur intelectual; ea este în cel mai înalt grad o piedică dacă pacientul este capabil să urmărească întregul proces de vindecare. Aceasta nu trebuie să ne facă să-l privăm pe pacient de informaţiile pe care le solicită. Căci ceea ce se pierde prin cunoaştere poate fi recucerit dacă bolnavul dovedeşte un profund respect pentru metodele terapeutice; trebuie să avem grijă de acest lucru atunci când îl informăm.

VII. Întrebare referitoare la modul de injectare: Calea subcutanată este regula generală. Doar atunci când bolnavul nu reacţionează la nişte încercări repetate vom administra nişte dinamizări înalte pe cale intravenoasă. În acest caz, trebuie să supraveghem efectul primei injecţii.

VIII. Într-una din scrisori este vorba de două linii, una în direcţia şirei spinării, alta coborând din cap spre osul hioid, arcada maxilară, cartilagiul tiroid şi regiunea laterală a coastelor. Care este semnificaţia direcţiilor acestor linii?

Ultima linie corespunde cu ceea ce, la animal, este format de corpul astral pe baza substanţelor solide. La om, datorită poziţiei verticale, această linie formează o oblică în raport cu verticala. Această orientare este provocată de organizarea Eului şi în aşa fel încât Eul pământesc tinde să provoace hipertrofia în traiectul vertebral, în timp ce Eul în curs de formare care supravieţuieşte după moarte orientează spre hipertrofie regiunea cartilaginoasă a coastelor şi a sternului. Anumite fiinţe spirituale de felul lui Lucifer au sărit peste stadiul uman, de aceea la ele şira spinării şi toracele cartilaginos cad, ceea ce puteţi remarca la statuia lui Lucifer: un torace în formă de creastă şi o dezvoltare laterală a coastelor.

IX. Despre cavităţile pneumatice ale capului şi semnificaţia lor, iată ce putem spune: Partea fizică şi partea eterică a capului sunt organizate în aşa fel încât în anumite locuri predomină fizicul, iar în altele, etericul, aici întâlnim cavităţile. Ele sunt adevăratele purtătoare de gânduri, în timp ce locurile umplute din punct de vedere fizic sunt purtătoarele proceselor vitale ale capului, şi acestea înăbuşă viaţa de gândire; dacă această activitate este prea intensă, se produc sincope şi halucinaţii.

X. Despre predispoziţia la mediumnitate. Aceasta se bazează pe o inserţie incompletă a astralului şi a Eului în etericul şi fizicul din traiectul digestiv şi locomotor în stare de transă. Din acest motiv, membrele şi abdomenul se inserează în mod neregulat în etericul şi astralul din ambianţă, jucând aici rolul de organe senzoriale. Rezultă de aici nişte percepţii spirituale, dar, în paralel, impulsurile morale şi convenţionale care acţionează în mod normal în aceste organe sunt înlăturate. Ochiul vede albastrul, dar nu

vede calomniile. Este extrem de greu să se obţină vindecarea fizică a unui medium. Nu putem ajunge la aceasta decât cu ajutorul unor injecţii, înalt dinamizate, cu tabac, într-o parte a unui organ de simţ, de exemplu, în interiorul trompei lui Eustache sau în cornee, ceea ce este extrem de periculos. O vindecare sufletească pretinde din partea celui care suscită vindecarea o voinţă mai puternică decât aceea a mediumului în afara transei, şi să acţioneze asupra stării de veghe.

XI. Referitor la întrebarea dacă întreruperea de sarcină care se face pentru salvarea mamei are un efect asupra karmei mamei şi a copilului, iată ce se poate spune: Aceste două karmă sunt pentru scurtă vreme deviate de la calea lor, dar îşi vor relua rapid direcţia lor primă. Aşadar, nu putem vorbi deloc de o intervenţie asupra karmei. În schimb, karma celui care face operaţia este puternic modificată, iar acesta trebuie să-şi pună întrebarea dacă acceptă în deplină conştienţă această influenţă asupra karmei sale. Nu se pot da răspunsuri generale la asemenea întrebări; totul depinde de cazul particular, ca multe lucruri din viaţa de cultivare a sufletului, care sunt, de asemenea, o intervenţie asupra karmei şi pot conduce la nişte situaţii conflictuale tragice.

XII. O întrebare referitoare la untura de peşte: Putem evita s-o prescriem în cazul în care cauzele bolii sunt diagnosticate şi dacă folosim remediile noastre: Waldon I: Albumină vegetală şi grăsime vegetală; Waldon II: Albumină vegetală, grăsime vegetală şi silicat de fier; Waldon III: Albumină vegetală, grăsime vegetală, silicat de fier şi calcarea carbonica.

XIII. În rănile care au fost în contact cu pământul, Belladonna D30/Hyoscyamus D15 este eficace, chiar dacă administrăm o singură injecţie.

XIV. Referitor la un diabetic de 30 de ani. Pentru acesta, cura de Rosmarin este, fără îndoială, cel mai bun lucru. Ea poate fi susţinută prin Silice în a 10-a zecimală.

XV. Întrebare referitoare la tratamentul ţiuiturilor în ureche. La modul general, este indicat Opium D6. Pe plan sufletesc: Dacă bolnavul are putere pentru acest lucru, îl vom sfătui să transforme abandonul pasiv la ţiuituri în reprezentare activă, ca şi cum le-ar provoca el însuşi. Aceasta poate aduce o ameliorare după câtva timp. Ţiuiturile în ureche se datorează unei slăbiri a corpului astral în raport cu corpul eteric, în regiunea vezicii.

XVI. Despre un caz de encefalită cu sechele. La acest bolnav de 38 de ani, care nu reacţionează la remediile utilizate, trebuie să încercăm să injectăm Agaricus muscarius D30 şi să avem grijă să situăm bolnavul într-o ambianţă veselă după injecţie.

Semnat: *Rudolf Steiner* Semnat: *Dr. I. Wegman*

APENDICE LA CURSUL DE PAŞTI PENTRU MEDICI
Întâlnirea de seara cu tinerii medici

Dornach, 24 Aprilie 1924

La o întrebare referitoare *la modul de a percepe omul-apă cu ajutorul conştienţei imaginative*, Rudolf Steiner răspunde:

Nu veţi ajunge la aceasta decât dacă porniţi de la ansamblu şi nu de la detalii. Ar trebui să porniţi de la nişte consideraţii absolut generale şi să perseveraţi în studiul meditativ a ceea ce v-am spus. Dacă privim relaţiile în mod global – nu vorbesc decât despre ceea ce ne poate conduce în mod treptat la reprezentarea imaginativă –, vom întâlni, în natură, forma de picătură. De obicei ne-o reprezentăm ca fiind menţinută din interior. Acest lucru nu este necesar, ne putem reprezenta picătura şi ca formată din toate părţile din exterior. În suprafaţa picăturii se regăseşte atunci unitatea limitelor Universului.

Amintiţi-vă, de asemenea, că reprezentarea imaginativă trebuie să se întemeieze pe real şi că reprezentările izvorâte din cultura generală sunt în cel mai înalt grad îndepărtate de adevăr. Ne reprezentăm astăzi un spaţiu infinit în care ar fi risipite stelele. A te baza pe o asemenea reprezentare înseamnă a ţine seama doar de ceea ce ai gândit. Amintiţi-vă de o informaţie apărută în presă – care trebuie să fie luată în serios mai mult decât se crede -: S-a reuşit să se dovedească faptul că spaţiile cosmice, la o anumită distanţă de Pământ, nu sunt goale, ci umplute cu azot fin cristalizat. După cum vedeţi, lucrurile sunt în prezent încă atât de nesigure, încât o asemenea ipoteză este crezută. Desigur, nu va fi mereu aşa, dar acest lucru ne arată cât sunt de superficiale ipotezele admise

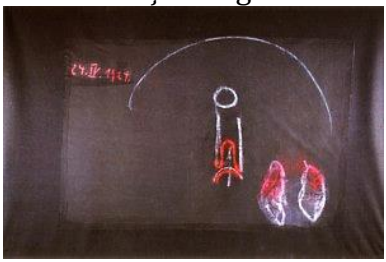
astăzi. Cineva s-ar putea hotărî într-o bună zi să-şi reprezinte că noi trăim aici într-un spaţiu vidat, cu Pământul mai dens în centru şi, de jur împrejur, azot solidificat, care ne dă iluzia cerului înstelat. Este, evident, un nonsens, dar este lucru ştiut că oamenii îşi pot face, chiar după informaţiile exterioare, orice fel de reprezentare despre configuraţia cosmică. Ei bine, această informaţie despre azotul cristalizat poate să fie, la fel de bine, o farsă, totuşi, mulţi oameni cred în ea. Nu e deloc o prostie mai mare să crezi asemenea informaţie, decât să accepţi ceea ce este general admis, şi care constituie o formă grosieră de materialism. Căci, în realitate, Universul se comportă ca o sferă goală, ca şi cum nişte forţe ar pătrunde peste tot provenind de la periferie. Este perfect adevărat că suntem în prezenţa unor structuri solide care se formează din afară, diferenţiate doar din stele. Astfel, configuraţia stelelor pe care noi o vedem este arhetipul a ceea ce se petrece în noi. Ne formăm atunci o imaginaţiune despre ceea ce este capul uman.

După ce v-aţi îndreptat privirea asupra capului uman, examinaţi acum constituţia păsării. A o compara, pur şi simplu – mai ales scheletul –, cu omul sau cu un mamifer duce la o viziune eronată. Această constituţie a păsării nu poate fi comparată, de fapt, decât cu capul uman, şi trebuie să vedem în acesta o metamorfoză a formei păsării. Restul corpului păsării nu este altceva decât un scurt apendice în diversitatea ei. Picioarele păsării sunt, de altfel, întotdeauna atrofiate.

Reprezentaţi-vă acum picătura alungită în formă de cilindru. Ceea ce este diferenţiat din Cosmos persistă, dar se modifică în diferite feluri, din cauza acestei alungiri care dă naştere trunchiului. Înfăşurând trunchiul, trebuie să ne reprezentăm calota craniană atrofiată. Şi atunci, trebuie să

ne reprezentăm acest cilindru invaginându-se, ceea ce conduce la a treia etapă, aceea a membrelor. Ceea ce am reprezentat, această extindere (R. Steiner face un desen - planşa 18), se produce mai întâi la braţe. A doua extindere creează atunci o a doua copie, provocată din Lună. Pentru a simplifica, lăsaţi braţele la o parte. Treceţi astfel de la sferă la extindere şi invaginare. Dacă vă obişnuiţi să treziţi asemenea imagini – prin extindere şi invaginare –, veţi face un prim pas spre imaginaţiune, vă veţi obişnui cu aceasta în sufletul dvs. Căci orice viaţă organizată – acest lucru e minunat – rezultă din extinderi şi invaginări.

Planşa 18

Porniţi din nou de la sferă, reprezentaţi-vă extinderea ei în sus, sub influenţa forţelor periferice. Aici, sub om, cu Pământul, sunteţi în prezenţa unor forţe de sens contrar, care provoacă invaginarea. În sus, Cosmosul alungeşte, în jos, Pământul invaginează, întoarce pe dos ca un deget de mănuşă. Prin conştienţa imaginativă, puteţi răspunde acum la întrebarea: Ce s-ar întâmpla dacă n-ar exista Pământul sub tine şi Cerul înstelat deasupra ta? Astfel, când vreţi să faceţi să ia naştere nişte imaginaţiuni, nu vă mulţumiţi să modificaţi configuraţia umană, ci obişnuiţi-vă, trecând de la solid la lichid, să consideraţi Universul ca un tot. Reprezentaţi-vă elementul lichid luptând împotriva solidului, împotriva contururilor clar delimitate, integrându-le curentului universal. Astfel, veţi ajunge să percepeţi peste tot această extindere şi această invaginare, să întâlniţi nişte polarităţi.

Dvs. ştiţi că embriologia nu indică niciodată de ce-ul proceselor. Ea porneşte de la ovul şi se mulţumeşte să constate etapele de morula şi gastrula. Şi acest lucru trebuie să vi-l reprezentaţi în mod real: pe de-o parte, suprafaţa deschide calea acţiunii cosmice, pe de altă parte, invaginarea deschide calea acţiunii pământeşti.

Planşa 19

Examinaţi o celulă de la suprafaţa epidermei. Principiul pământesc care provoacă invaginarea se continuă în interiorul omului, ceea ce este lichid este condus, pus în mişcare, iar procesul de invaginare se produce în toate direcţiile. Vi-l puteţi reprezenta ca pe un lichid care se solidifică. Consideraţi orice organ vreţi sub acest aspect, veţi vedea peste tot nişte procese de invaginare rigidizate, fixate, iar, pe de altă parte, nişte protuberanţe. Veţi ajunge astfel la forma organelor, la perceperea forţelor care acţionează din toate părţile şi veţi ajunge să priviţi aceste organe ca provenite dintr-o unitate. Trebuie să porniţi, reţineţi bine, de la un aspect precis, de la elementul plastic. V-am indicat deja că formele ar trebui să fie percepute prin modelaj. Încercaţi să luaţi seama la impresia pe care o aveţi când ţineţi argila cu o mână şi o apăsaţi cu cealaltă; veţi avea sentimentul că un spaţiu vid este un nonsens. Spaţiul este pretutindeni diferenţiat, în

funcţie de forţele care acţionează, şi astfel veţi învăţa să înţelegeţi treptat ce înseamnă plasticitatea.

Ei bine, dacă vreţi să înţelegeţi omul sub aspectul său plastic, lucrurile trebuie duse până la capăt. Reprezentaţi-vă sfera, alungirea ei, invaginarea ei. Imaginaţi-vă acum această invaginare depăşind alungirea, apoi o repetare de trei ori a alungirii şi a invaginării. Aceasta vă conduce la forma celor doi plămâni. Ajungeţi astfel, treptat, să vedeţi raportul dintre aceste forţe şi constituţia internă a omului. Treceţi apoi la ceea ce urmează.

E vorba despre o reprezentare a cărei semnificaţie va apărea clar după ce va fi publicată cartea ***Elemente de bază pentru o extindere a artei de a vindeca*** [Nota 14]. Veţi sesiza aici relaţia dintre organ şi funcţia sa. Funcţia este elementul fluctuant, ceea ce se realizează în sânul mediului lichid. Ceea ce a închis organul în sine însuşi este, de asemenea, ceea ce îi trezeşte funcţia. Cu ce corespunde atunci mişcarea lichidelor din stomac? Aceasta reprezintă un proces, menţinut în stare fluidă, care corespunde acelui proces care, fixat, a format stomacul însuşi. Dacă n-ar fi aşa, nici un organ nu ar putea fi vindecat. Dvs. nu puteţi acţiona decât asupra a ceea ce este fluid, nu asupra organului solid.

Silicea are aceeaşi activitate ca rinichiul omului. Dacă îi aduc Silicea prezentă în Equisetum, eu suscit, în regiunea renală, o fantomă a acestui organ. Fantoma se substituie, în regiunea respectivă, activităţii astrale. Această activitate elimină vechea substanţă renală şi, pe baza lichidelor care circulă, formează noua substanţă renală, care, oricum, se regenerează în şapte-opt ani. Suscitând această fantomă, procesul este accelerat. Trebuie să înţelegeţi că, pretutindeni unde există organ, există, de asemenea, activitate formatoare de organ. Vă introduceţi astfel în omul-pasăre. Există mai mult decât atât. Dacă luaţi în

considerare omul solid, vedeţi aceste mici imagini care figurează în atlasele de anatomie, dar în ele vedeţi doar 10% din om. Ajungeţi la omul-apă, ţineţi seama de umorile care circulă şi de modul în care se concentrează ele, să zicem, în ficat, de modul în care sunt ocupate cu construirea ficatului, pornind de la lichide. Ei bine, fiecare organ ar vrea să devină omul întreg, aceasta este tendinţa omului fluid în fiecare organ. Dacă extrageţi un ficat, el rămâne ficat, dar dacă extrageţi lichidul pe baza căruia se formează ficatul, acesta ar avea tendinţa să devină întregul om. Trebuie să vedem acest lucru în imaginaţiune: pe de-o parte, contururile precise, pe de alta, tot ceea ce le pătrunde.

În acest fel se prezintă lucrurile la o examinare serioasă. Formulele de meditaţie sunt un început, datorită lor veţi ajunge să vă spuneţi voi înşivă ceea ce v-am descris. Cel care începe să mediteze găseşte în aceasta o imensă bucurie interioară, dar, începând de la un moment dat, ceva se răzvrăteşte, pentru că acest lucru devine extrem de complicat. Dacă nu-şi dă toată osteneala, i se întâmplă ceea ce i se întâmplă aceluia care îl caută pe Lucifer şi găseşte imaginea lui Ahriman [Nota 47]. Meditaţia provoacă atunci contrariul a ceea ce a căutat. Cel care îl caută pe Ahriman, găseşte imaginea lui Lucifer. Aceasta este dificultatea, şi adesea ne pierdem răbdarea, obosim. Dar nu timpul contează, ci răbdarea, intensitatea meditaţiei. În acest caz, cinci minute contează. Dar faptul că ne pierdem răbdarea după cinci minute sau după jumătate de an este acelaşi lucru. Trebuie să perseveraţi, şi veţi înţelege lucrurile; veţi înţelege această trecere de la omul solid la omul fluid.

Pentru a aborda omul-aer, aveţi nevoie de principiul muzical. Trebuie să sesizaţi atunci procesul respirator şi,

dacă meditaţi corect, atenţia dvs. se va orienta spre respiraţia dvs. Atunci se conturează omul astral, omul-aer. Trebuie să învăţaţi să simţiţi: Omul traversează lumea fără conştienţă de sine. El învaţă acum să simtă, să simtă cu respiraţia sa. Acest lucru se manifestă mai întâi – dacă suntem obişnuiţi cu o gândire matematică cât de cât calitativă – când ne întrebăm subit: Eşti tu făcut din trei jumătăţi? Avem impresia că avem trei jumătăţi. De ce? Pentru că începem să simţim, prin intermediul respiraţiei, că avem un plămân cu trei lobi de o parte şi cu doi de cealaltă. Făcând astfel experienţa proporţiilor interne prin intermediul aerului, ne ridicăm la elementul astral-aerian.

Iar dacă veţi ajunge să fiţi în stare să vă ascultaţi când vorbiţi, sunteţi pe calea cea bună pentru a studia organizarea Eului. Puteţi ajunge astfel la organizarea Eului meditând mai întâi, apoi observând atent un schelet de mamifer, de câine, de exemplu, examinând în mod succesiv, cu o profundă atenţie, partea posterioară şi partea anterioară. Una nu este altceva decât o modificare a celeilalte. Apoi treceţi la cosmic, vă reprezentaţi partea posterioară formată de Lună şi partea anterioară de Soare, şi modul în care Soarele priveşte Luna. Apoi vă gândiţi la modificarea introdusă prin ridicarea omului pe verticală, ceea ce vă dă transformarea. Astfel, totul e decalat cu un nivel, ceea ce vă conduce spre organizarea Eului. Dar trebuie să procedaţi astfel: Ceea ce e spaţial trebuie să dispară în plastic, plasticul în muzical, iar muzicalul în ceea ce poate avea un sens.

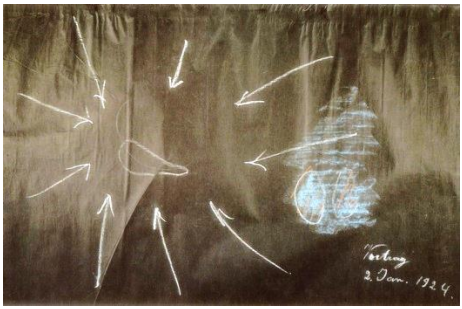
Procedând astfel, veţi ajunge la unitate, şi aceasta este, de fapt, calea cea mai sănătoasă, altfel vă zăpăciţi. Trebuie să porniţi de la aceste principii şi nu de la detalii.

DESENELE LA TABLĂ

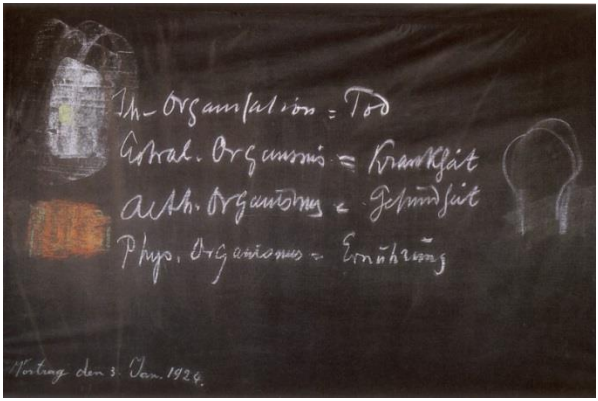
Desenele şi notaţiile originale de pe tablă ale lui Rudolf Steiner s-au păstrat începând din toamna anului 1919, deoarece la dorinţa auditorilor tabla a fost acoperită cu hârtie neagră, care s-a putut păstra ulterior. De multe ori lui Rudolf Steiner îi stăteau la dispoziţie două sau chiar trei table pregătite în felul acesta. În urma unei conferinţe, desenele executate cu creta albă sau colorate erau fixate pe hârtie, datate şi păstrate. În felul acesta s-au menţinut circa 1100 de "table", preponderent de la conferinţele şi cursurile ţinute la Dornach. În cadrul Ediţiei Complete Rudolf Steiner („Rudolf Steiner Gesamtausgabe"), ele se găsesc, drept completări la conferinţe, în seria Rudolf Steiner, *Desene la tablă de la conferinţe* («Wandtafelzeichnungen zum Vortragswerk»), GA K 58/1 – 58/30, reproduse fotografic la dimensiuni micşorate.

Desenele şi notaţiile la tablă făcute de Rudolf Steiner pe parcursul acestui ciclu de conferinţe se gasesc în volumul XXIII (GA K58/23), împreună cu desenele aferente ciclurilor de conferinţe GA 317 şi GA 318.

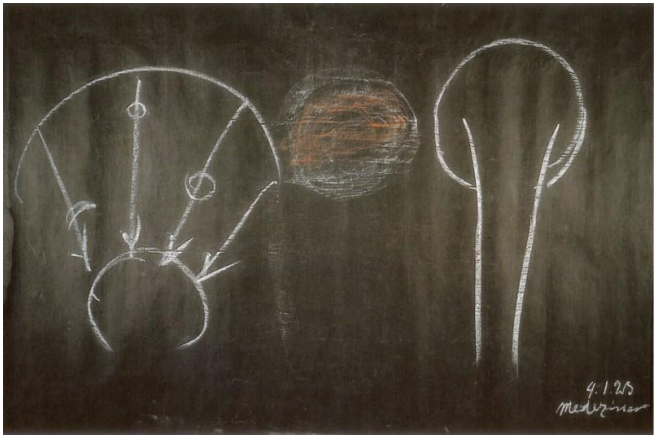
Tabla din 5 ianuarie 1924 nu s-a păstrat.

Cursul de Crăciun.
Conferinţa 1 — Dornach, 2 ianuarie 1924

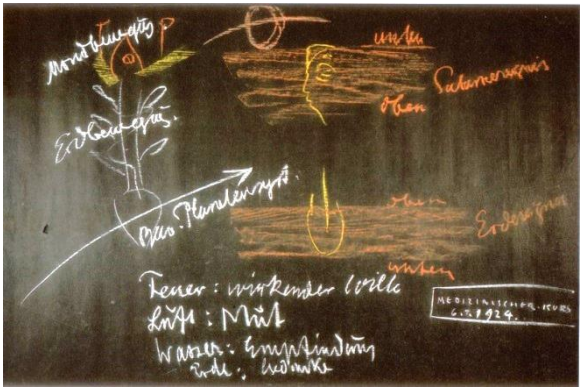
Cursul de Crăciun.
Conferința 2 — Dornach, 3 ianuarie 1924

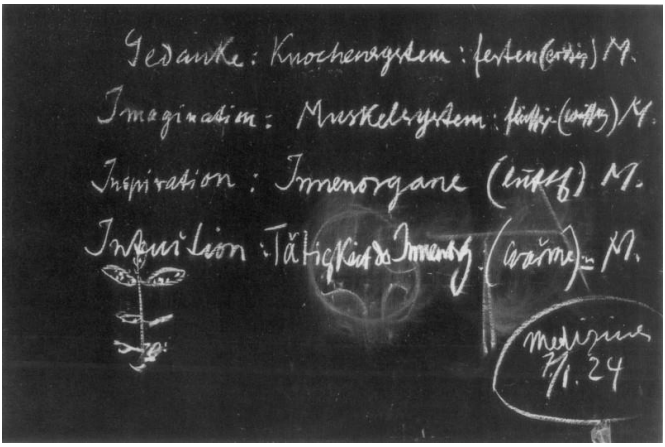
Cursul de Crăciun.
Conferința 3 — Dornach, 4 ianuarie 1924

Cursul de Crăciun. Conferința 3 —
Dornach, 4 ianuarie 1924

Cursul de Crăciun.
Conferința 5 — Dornach, 6 ianuarie 1924

Cursul de Crăciun.
Conferința 6 — Dornach, 7 ianuarie 1924

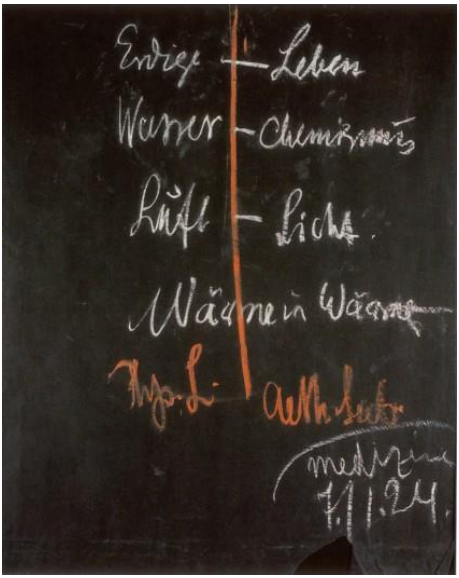
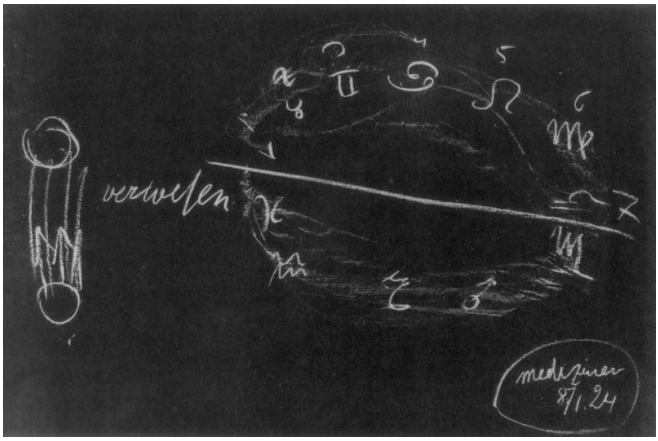
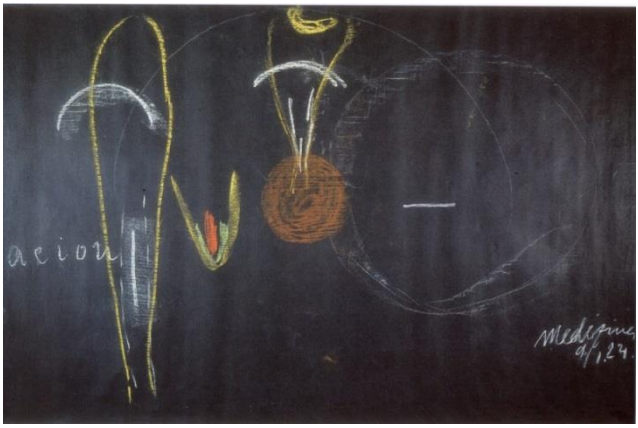

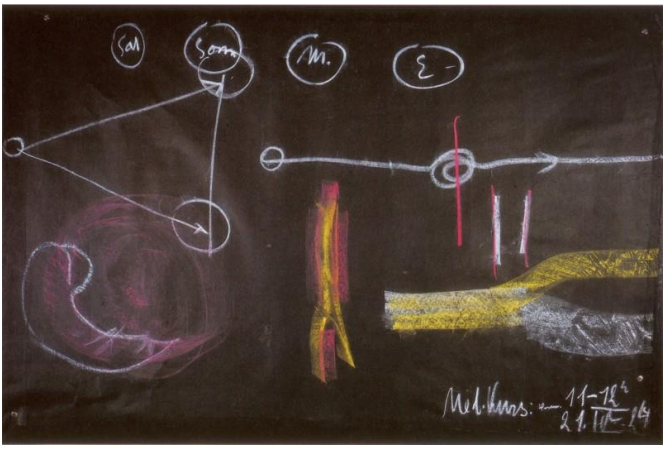
Tabla 7
Cursul de Crăciun. Conferința 6 —
Dornach, 7 ianuarie 1924

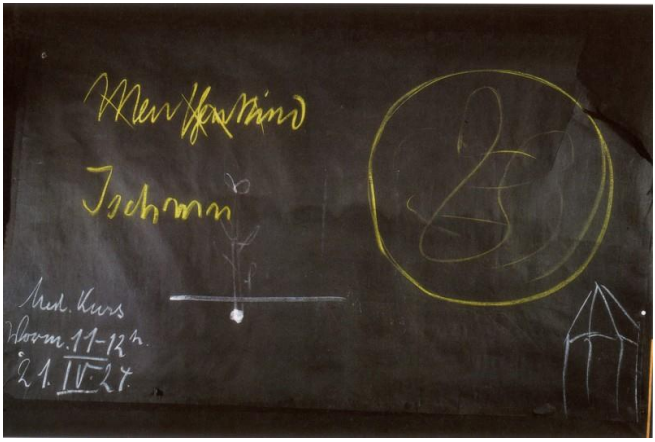
Cursul de Crăciun.
Conferința 7 — Dornach, 8 ianuarie 1924

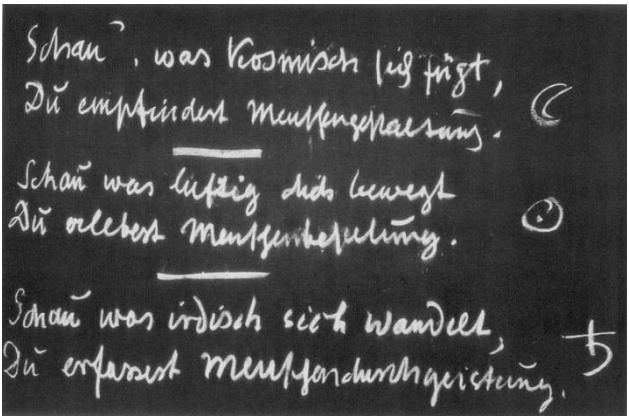
Cursul de Crăciun.
Conferința 8 — Dornach, 9 ianuarie 1924

Cursul de Paști.
Conferința 1 — Dornach, 21 aprilie 1924

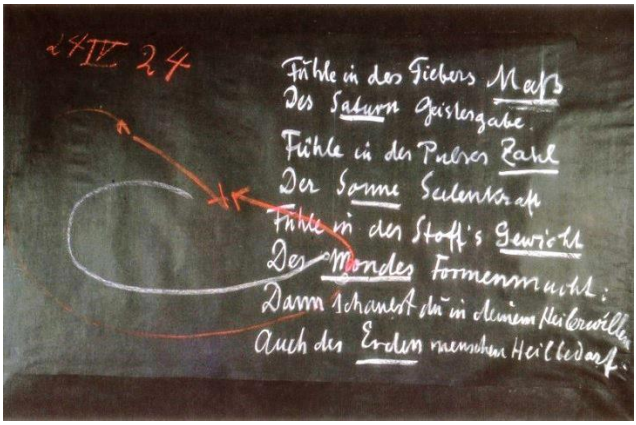
Cursul de Paști.
Conferința 1 — Dornach, 21 aprilie 1924

Cursul de Paşti.
Conferinţa 2 — Dornach, 22 aprilie 1924

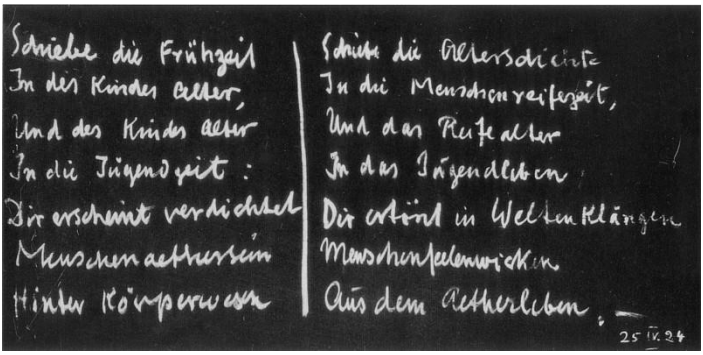
Cursul de Paşti. Conferinţa 3 — Dornach, 23 aprilie 1924

Cursul de Paști.
Conferința 4 — Dornach, 24 aprilie 1924

Cursul de Paști.
Conferința 4 — Dornach, 24 aprilie 1924

Cursul de Paști.
Conferința 5 — Dornach, 25 aprilie 1924

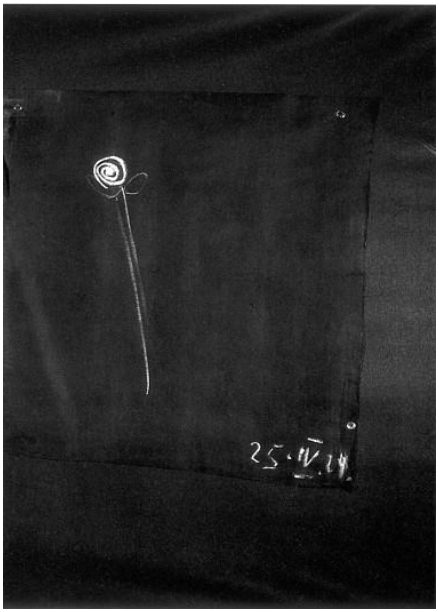

Tabla 17
Cursul de Paști. Conferința 5 — Dornach, 25 aprilie 1924

Întâlnirea de seara — Dornach, 24 aprilie 1924

Întâlnirea de seara — Dornach, 24 aprilie 1924

NOTE

1. Nu reiese clar despre ce conferinţă este vorba aici. Se poate face apropierea de conferinţa din 2 martie 1920, ***Al doilea curs de ştiinţe ale naturii: Tratatul despre căldură*** (Rudolf Steiner, *Geisteswissenschaftliche Impulse zur Entwickelung der Pysik. Zweiter natur wissenschaftlicher Kurs. Die Wärme auf der Grenze positiver und negativer Materialität*), GA 321, tradus în limba română, Editura Arhetip, Bucureşti, 2002.

2. Rudolf Steiner: ***Convorbiri despre albine*** (*Das Wirken des Geistes in der Natur/Über das Wesen der Bienen*), Conferinţe prezentate de Rudolf Steiner pentru muncitorii care lucrau la Goetheanum (1923), GA 351; conferinţa a VIII-a, p. 123;

3. Acest procedeu, cunoscut sub numele de altoire a smochinilor sălbatici, este practicat încă din antichitate.

4. Într-o dare de seamă redactată imediat după conferinţă găsim "macrocosmică" în loc de "macroscopică". Acest ultim termen corespunde mai bine contextului.

5. În darea de seamă citată la nota 4 se spune: "forţe care acţionează din toate direcţiile".

6. În darea de seamă citată la nota 4 se spune: "pornind din dvs." în loc de "în dvs.".

7. Textul dintre linioare provine din darea de seamă de la nota 4.

8. Rudolf Steiner, ***Ştiinţă spirituală şi Medicină*** (*Geisteswissenschaft und Medizin*), GA 312, tradusă în limba română, Editura Mirton, Timişoara, 2003, conferinţa a II-a.

9. Despre acest fenomen puţin cunoscut, cf.: Bethe-Bergmann-Embden: *Handbuch der normalen und pathologischen Physiologie* (Manual de fiziologie normală şi patologică).

10. Astăzi (în 1987, anul ediţiei – n.t.) s-a reuşit să se izoleze aproape o sută de elemente. Despre clasificarea periodică cf.: Bindel Blicke, *Zahlengesetze in der Stoffeswelt und in der Erdentwickelung* (Legi numerice în lumea materiei şi în evoluţia Pământului).

11. Variantă: "din care se formează aceste elemente".

12. E vorba despre catastrofa de la barajul Gleno, din Italia de Nord, petrecută la 1 decembrie 1923.

13. Darea de seamă de la nota 4 spune: "împrejurările", nu "semnele".

14. Rudolf Steiner/Ita Wegman: ***Elemente de bază pentru o extindere a artei de a vindeca pe baza cunoştinţelor spiritual-ştiinţifice*** (*Grundlegendes für eine Erweiterung der Heilkunst nach geisteswissenschaftlichen Erkenntnissen*) (1925), GA 27; tradusă în limba română, Editura Aldomar, Bucureşti, 1996.

15. În jurul anului 1840, Şcoala vieneză este reprezentată în principal de Skoda, Oppolzer, Hebra.

16. Rudolf Wirchow: 1821-1902.

17. Paracelsus: Philippe Bombast von Hohenheim, 1493-1541, alchimist şi medic elveţian

18. Textul german al meditaţiei:

Ihr heilenden Geister
Ihr verbindet euch
Dem Sulphursegen
Des Aetherduftes.

Ihr belebet euch
Im Aufstreben Merkurs
Dem tautropfen
Des Wachsenden
Des Werdenden.

Ihr machet Halt
In dem Erdensalze
Das Wurzel
Im Boden ernährt.

19. Textul german al meditaţiei:

Ich willl mein Seelenwissen
Verbinden dem Feuer
Des blütenduftes;

Ich will mein Seelenleben
Erregen am glitzernden Tropfen
Des Blättermorgens;

Ich will mein Seelenleben
Erstarken an dem Salzerhärtenden
Mit dem die Erde
Sorgsam die Wurzel pflegt.

20. Rudolf Steiner: *Iniţierea*: Este vorba de cartea ***Cum dobândim cunoştinţe despre lumile superioare?*** (*Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?*) (1904/1905), GA 10; tradusă în limba română, Editura Triade, Cluj-Napoca, 1997. Termenul desemnează aici prima etapă a iniţierii.

21. Theodor Schwenck: *Das sensible Chaos*.

22. Rudolf Steiner: ***Filosofia libertăţii*** (*Die Philosophie der Freiheit*) (1894), GA 4, tradusă în limba română, Editura Triade, Cluj-Napoca, 1996.

23. Maximă preferată a cinicilor, curent filosofic al lui Antisthene şi Diogene.

24. Există aici o incertitudine de transcriere. Stenografa notase “roşu-brun”, dar ceea ce spune textul în continuare ne face să înclinăm spre “roşu-albăstrui”.

25. Textul meditaţiei în limba germană:

Schau in deiner Seele
  Leuchtekraft,
Fühl in deinem Körper
  Schweremacht.
In der Leuchtekraft
  Strahlet Geistes-Ich,
In der Schweremacht
  Kraftet Gottes-Geist.
Doch darf nicht
  Leuchtekraft
Ergreifen
  Schweremacht
Und auch nicht
  Schweremacht
Durchdringen
  Leuchtekraft;
Denn fasset Leuchtekraft
  Die Schweremacht
Und dringet Schweremacht
  In Leuchtekraft,
So binden in Welten – Irre
  Seele und Körper
In Verderbnis sich.

26. Circulara din 11 Martie 1924.

27. Rudolf Steiner: ***Calendarul sufletului*** (*Anthroposophischer Seelenkalender*), GA 40.

28. Rudolf Steiner: ***Ştiinţa ocultă*** (*Geisteswissenschaft im Umriß*) (1910), GA 13; tradusă în

limba română, Editura Rustania, Timişoara, 1946; Editura Princeps, Iaşi, 1993.

29. *Anschauung*: Ceea ce Rudolf Steiner are aici în vedere constă într-o facultate de percepţie vie, non-conceptuală, în care lăsăm obiectul contemplat să "vorbească de la sine", fără a încerca să-l explicăm.

30. L. Kolisko: *Milzfunktion und Plättchenfrage* (*Funcţia splinei şi problema plăcuţelor*), Stuttgart 1922.

31. Congresul de Crăciun din 1923, în cursul căruia Rudolf Steiner a dat o formă nouă Societăţii Antroposofice.

32. Textul german al meditaţiei:

Du empfindest Menschengestaltung.

- das im Zusammenhang mit dem Mond -

Schau, was luftig dich bewegt:

- zum Beispiel im Atem oder in Blutzirkulation -

Du erlebest Menschenbeseelung.

- das ist im Zusammenhang mit der Sonne -

Schau, was irdisch sich wandelt:

- vorzugsweise das, was den Menschen auch den Tod bringt –

Du erfassest Menschendurchgeistung.

- das im Zusammnehang mit Saturn.

Schau, was kosmisch sich fügt:
Du empfindest Menschenbeseelung.

Schau, was luftig dich bewegt:
Du erlebest Menschenbeseelung.

Schau, was irdisch sich wandelt:
Du erfassest Menschendurchgeistung.

34. Note ale ediţiei germane: Toate manuscrisele conţin: “Noi trebuie să-l vindecăm...”

35. Sectă religioasă fondată în 1457 în Boemia. Fără a respinge total clerul, ei repingeau dogmele eclesiastice şi se legau direct de textele Scripturii. În secolele al 16-lea şi al 17-lea, Fraţii Moravi au dat polemişti, gramaticieni, pedagogi remarcabili; cel mai celebru este Komensky (Comenius) – 1592-1670 -; după decăderea Boemiei, în 1620, ei au emigrat în Polonia. Fraţii Moravi mai există în America şi Olanda. Doctrina lor foarte largă este un creştinism mistic şi liberal.

36. Rudolf Steiner: ***Consideraţii esoterice asupra karmei*** (*Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge*), conferinţe prezentate la Dornach în 1924, vol. I-VI, GA 235, 236, 237, 238, 239, 240, traduse în limba română, Editura Triade, Cluj-Napoca 2002.

37. Harun al Raşid, 766-809.

38. Baco de Verulam, 1561-1626.

39. Amos Comenius, 1592-1670.

40. *Învăţători*, II – 20.

41. Textul german al meditaţiei:

Fühle in des Fiebers *Mass*
Des *Saturns* Geistesgabe.
Fühle in des Pulses *Zahl*
Der *Sonne* Seelenkraft.
Fühle in des Stoffes *Gewicht*
Des *Mondes* Formenmacht.
Dann schauest du in deinem Heilerwillen
Auch des Erdenmenschen Heilbedarf.

42. Rudolf Steiner: ***Trăirea ciclului anual în patru Imaginaţiuni cosmice*** (Das Miterleben des Jahreslaufes in vier kosmischen Imaginationen), 1923, GA 229.

43. În meditaţia: “Transpune prima perioadă...”, rândurile 2 şi 3 au fost retran-scrise conform unui carnet de note al lui Rudolf Steiner.

44. Textul german al meditaţiei:

Schiebe die Frühzeit

- Embryonalzeit -

In des Kindes Alter
Und des Kindes Alter
In die Jugend Zeit.
Dir erscheint verdichtet
Menschenäthersein
Hinter Körperwesen –

- Physicher Leib in seiner Struktur -

Schiebe die
Altersdichte
In die
Menschenreifezeit,
Und das reife Alter
In das Jugendleben.
Dir ertönt in
Weltenklängen
Menschenseelenwirke
n

- der Astralleib also -

Aus dem Aetherleben.

45. Rudolf Steiner: ***Curs de euritmie poetică*** (*Eurythmie. Die Offenbarung der sprachenden Seele*) (1918-1924), GA 277: “În Orient, educatorul este cel care desemnează toate lucrurile, care se mulţumeşte să indice

lucrurile: *da – da* (în germană *da = aici*), de unde numele de *dada*.

46. Rudolf Steiner: ***Adevăr şi ştiinţă*** (*Wahrheit und Wissenschaft*) (1892), GA 3, tradusă în limba română, Editura Triade, Cluj-Napoca, 1996.

47. Textul german al meditaţiei:

Es war in alten Zeiten,
Da lebte in der Eigeweihten Seelen
Kraftvoll der Gedanke, dass krank
Von Natur ein jeglicher Mensch sei.
Und Erziehen ward angesehen
Gleich dem Heilprozess,
Der dem Kinde mit dem Reifen
Die Gesundheit zugleich erbrachte
Für des Lebens vollendetes Menschensein.

48. Rudolf Steiner: ***Misterele Pragului***.

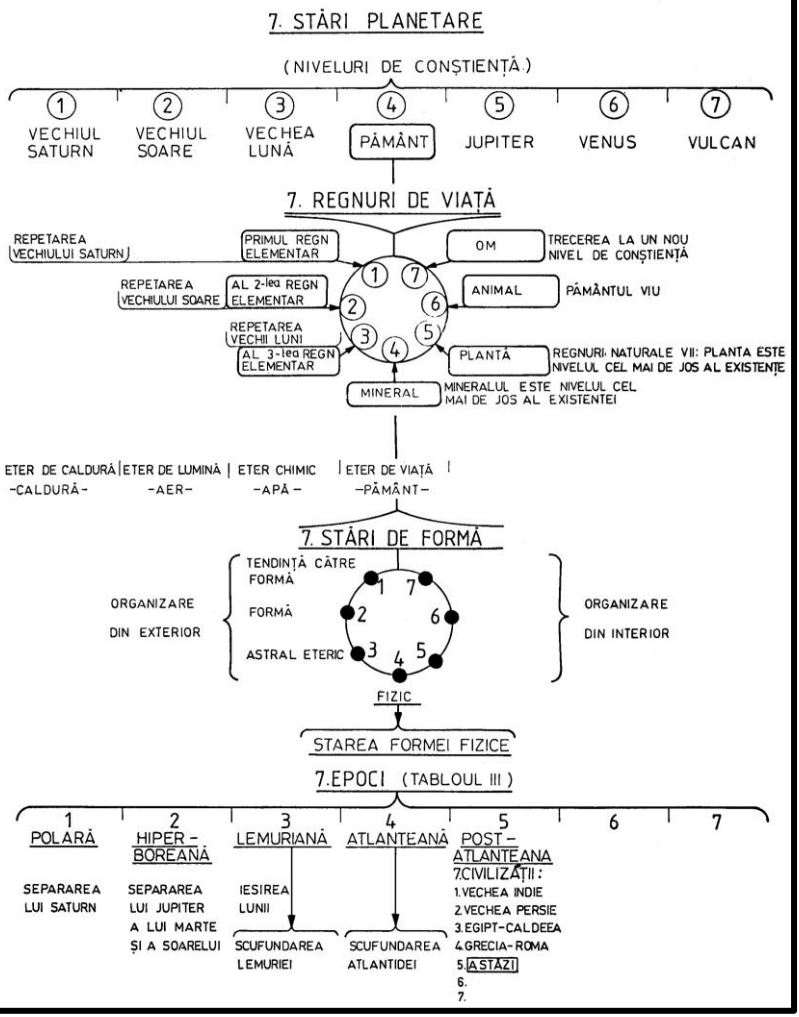
EPOCI DIN ISTORIA PĂMÂNTULUI ȘI PERIOADE GEOLOGICE

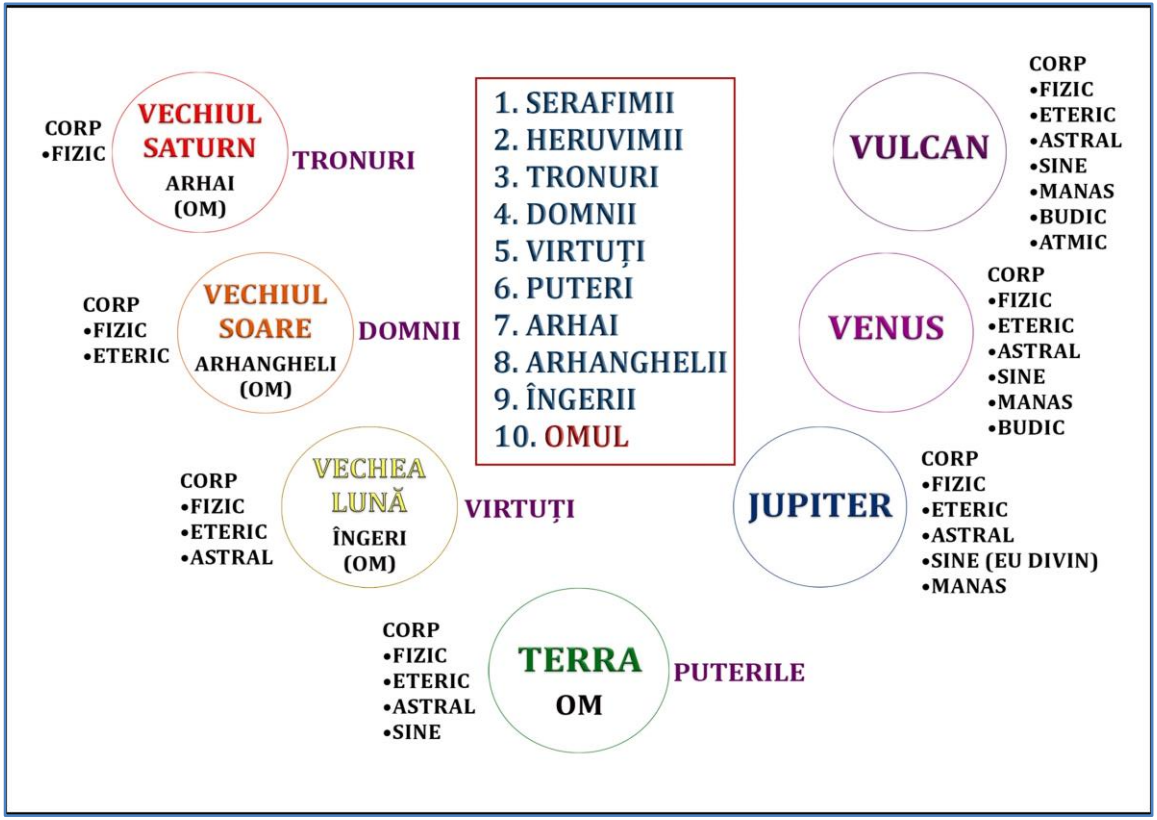
(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)

REPETAREA FAZELOR MAI VECHI LA UN NIVEL SUPERIOR	ERA	ÎMPĂRȚIREA ÎN EPOCI			FAUNA	FLORA	FORMAREA ȘI STRUCTURA PĂMÂNTULUI
REPETAREA VECHIULUI SATURN	FAZE COSMICE	1. EPOCA POLARĂ		Stadii cosmice preliminare ale formării sistemului solar			
				Formarea sferei și a corpului lui Saturn			Diferențierea prin contracție a sferelor planetare
REPETAREA VECHIULUI SOARE		2. EPOCA HIPERBOREANĂ		Formarea sferei și a corpului lui Jupiter Formarea sferei și a corpului lui Marte Separarea Pământului și a Soarelui Pământul, organism planetar (înglobând și Luna) începe să evolueze în jurul Soarelui			
REPETAREA VECHII LUNI	PALEOZOIC	3. EPOCA LEMURIANĂ	ÎNCEPUT	Epocă vitalizată Biosfera generatoare Diferențierea învelișurilor și a nucleului Archaic	Procese de schimb în atmosferă. Compuși albuminoizi Coloizi – suspensii		Formarea straturilor periferice. Atmosfera (TABLOU IV)
REPETAREA EPOCII POLARE ÎN EPOCA LEMURIANĂ					Primele forme animale și vegetale în atmosfera vitalizată.		Precipitare de substanțe primitive, viitoare roci primare
REPETAREA EPOCII HIPERBOREENE ÎN EPOCA LEMURIANĂ				Diferențierea internă și formarea straturilor Cambrian Silurian Devonian	Nevertebrate marine Trilobiți. Brahiopode. Corali. Pești primitivi Înmulțirea cochiliilor calcaroase	Forme vegetale primitive între două ape, alge, varec. Primele plante de uscat.	Sedimentare. Tendința de formare a unei suprafețe terestre plastice. Atmosferă apoasă și caldă.
MIJLOCUL EPOCII LEMURIENE			MIJLOC	Carbonifer	Amfibii	Ferigi Criptogame Lycopode	Cutarea suprafeței terestre (climat tropical în emisfera nordică)
				Permian Triasic	Reptile	Păduri de conifere	(Tendință puternică dar trecătoare de durificare)
SFÂRȘITUL EPOCII LEMURIENE	MEZOZOIC		SFÂRȘIT	Jurasic	Archeopterix Animale uriașe Saurieni Mamifere inferioare	Ferigi arborescente	Ieșirea Lunii Purificarea atmosferei Puternice transgresiuni marine.
				Cretacic Scufundarea Lemuriei	Păsări cu dinți Saurieni	Primii arbori foioși și plante cu flori angiosperme	Mobilitate reînoită a suprafeței terestre. Scufundarea Lemuriei
EPOCA ATLANTEANĂ	NEOZOIC (CENOZOIC)	4. EPOCA ATLANTEANĂ		1. Tertiar: Paleocen, Eocen 2. Oligocen 3. Miocen, Pliocen	Primele copitate sălbatice. Mamifere superioare Vite Primate	Continuarea diferențierii plantelor până la flora actuală.	Atmosferă caldă încă, dar în curs de răcire. Deformarea plastică a Pământului până în Cuaternar. (TABLOU VII, VIII, IX)
				4. ♍ Diluvium 5. Cuaternar: Glaciații 6. ♍♑ 7. Scufundarea Atlantidei	(Schelete umane) Nici o nouă specie, însă modificări geografice ale florei și ale faunei.		Glaciații (TABLOU XI) Scufundarea Atlantidei
EPOCA POST-ANTLANTEANĂ		5. EPOCA POST-ATLANTEANĂ		1. ♋ Vechea Indie 2. ♊ Vechea Persie 3. ♉ Egipt-Caldeea 4. ♌ Grecia – Roma 5. ♐ Astăzi 6. ♒ 7. ♑	Actuală	Actuală	Creșterea căldurii și micșorarea căldurii pe Pământ (TABLOU XI)

STADII PRELIMINARE ȘI PERIOADE EVOLUTIVE IN ORGANISMUL COSMIC

(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)

CORP
•FIZIC
VECHIUL SATURN
ARHAI (OM)
TRONURI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
VECHIUL SOARE
ARHANGHELI (OM)
DOMNII
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
VECHEA LUNĂ
ÎNGERI (OM)
VIRTUȚI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
TERRA
OM
PUTERILE
1. SERAFIMII
2. HERUVIMII
3. TRONURI
4. DOMNII
5. VIRTUȚI
6. PUTERI
7. ARHAI
8. ARHANGHELII
9. ÎNGERII
10. OMUL
VULCAN
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
•ATMIC
VENUS
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
JUPITER
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE (EU DIVIN)
•MANAS